

~~8-2 7-3 1-15~~

Caja C-2

Dⁿ Joseph Diaz Selé
Castillo Palamanca & Guiraun

Cap. 1°. De origine Juris accurandi fol. 1°
 1° Cap. 2°. An conueniens Jus accurandi aduersus rem a Jus accurandi fol. 2°
 2° 2°. An accusat pars defensionis ad rem conueniens ut huc est hereditas nec non 3°
 Cap. 3°. ad empionem fol. 4°
 3° 3°. Insuper hanc defensionem ultimis legibus uelicta fol. 5°
 4° 4°. An portio accusat ex omni legatione nonaig a persona repudiante uelicta fol. 5°
 Cap. 5°. Qui falcidia ubi potest fol. 6°
 5° 5°. An in partibus huiusmodi una falcidia uelut quae in partibus et conuenit
 inae utraque legatim fol. 6°
 6° 6°. An contribuunt legata unius coheredis parte accurrentis fol. 7°
 7° 7°. An hereditas coheredis tribuitur parte deficiente coheredi uel legato fol. 7°
 8° 8°. Quomodo contribuunt uelicta in tali parte et huiusmodi cohereditas, et co-
 hereditas fol. 8°
 9° 9°. An contribuunt uelicta anstituto, et substituto filio ex hereditate fol. 9°
 10° 10°. Quis in uno pluribusue pupilis substituto fol. 9°

Tractatus 2us

De titulis de acquirenda, et omittenda possessione.

11° 11°. Quis sit possessio fol. 9°
 12° 12°. An factus corporealis requirat ad acquirendam possessionem fol. 10°
 13° 13°. An animus requirat ad acquirendam possessionem, et si si possit fieri fol. 11°
 14° 14°. An possessio nascatur quibus iuris, an uero tota sit facta fol. 12°
 15° 15°. Quae sint possessionis species, et qualiter fol. 12°
 16° 16°. An duo eandem rem possint possidere in solidum fol. 12°
 17° 17°. An aliquo tempore omnium fuerint communes fol. 13°
 18° 18°. An in homine possit transferri dominus quin quis suscipiat possessionem
 19° 19°. An possit fieri a possessione fol. 14°
 20° 20°. An furiosus possit adquirere possessionem fol. 15°
 21° 21°. An pupillus possit sine tutoris auctoritate adquirere fol. 15°
 22° 22°. An per donationem factam ex iure et iure transcat in donationem possessionem
 23° 23°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 24° 24°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 25° 25°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 26° 26°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 27° 27°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 28° 28°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 29° 29°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum
 30° 30°. An ignorantia aere contra eam peculiaris generis aut generatum

Tractatus 3us

Ad legem iugur proempione 15 de Viucap, transactioni
hereditate percliminii Legio Cornelia.

- Cap. 1us. An hereditas vacans possideat et usucapiat? fol. ————— 28°
- q. 1^a. An mortis et reversio captivi trahat a ripsis intranscaptivitate
vel an unius? fol. ————— 28°
- Cap. 2us. An qui heribus se dediderunt et coacte pro pro metis pro dant proclimif. 29°
- Cap. 3us. An in bello captus in pace post remissionem? fol. ————— 29°
- Cap. 4us. An transfuge gaudeant post remissionem? fol. ————— 30°
- Cap. 5us. An testamentum captivi a suis hostibus decedentis ante eius mortem nat
et mortuo posthumo substituatur? fol. ————— 30°
- Cap. 6us. An lex cornelia capti pater proat substitutioni pupillari? fol. — 31°
- Cap. 7us. An mortuo filio in captivitate ex eius persona in auctoritate
nata, et pupillaris tabule confirmant? fol. ————— 32°
- Cap. 8us. Quali in re lectus legis iuris qui pro empione 15 de Viucap, qua
tus lectio, et conclusio? fol. ————— 32°

Tractatus 4us

Ad textum in lege In animum antonius 11 ff de
dignitatibus et ex ea duorum rerum constitutione
et liberatione Valentis in no gis.

- Cap. 1us. An in omnibus contractibus quomodo duorum rei statuatur? fol. — 34°
- q. 1^a. An in mutuo prima citio rei divedendi utitur? fol. ————— 34°
- q. 2^a. Quo modo an conjunctive, et disjunctive intelligantur duo rei in
testamento? fol. ————— 34°
- Cap. 2us. De duobus rei testamentis constituendis. fol. ————— 34°
- Cap. 3us. De ditiha in re pignori pater uos, et mandatores, et pignores pponit. f. 35°
- Cap. 4us. Quis in no ratu circa constitutione duorum rerum per novel 39 cap^o
et lege 1° titulo 16 libro 5 Conpilationis. fol. ————— 36°
- Cap. 5us. An ditiha mandatorum et pignorum in eo quos non videtur ditiha con
stitutata cum re pignori non vero pignorum. fol. ————— 37°
- q. 6^a. Sententia iuris consultorum qualis fuerit circa captivum deditur. f. 38°
- Cap. 6us. An Conventionone unius rei, vel pignorum reliqui liberant, et
de pignoratione necesse obligantur. fol. ————— 38°
- Cap. 7us. De Confusionis natura, origine, et causa. fol. ————— 39°
- Cap. 8us. De Confusione naturalis obligationis per additionem hereditatis
contingere. fol. ————— 40°
- Cap. 9us. Vt a ditiha hereditatis vinctio non obtineat et quibus casibus. f. 41°
- Cap. 10us. De Confusione per concursu pignori pater a casibus obligationis. f. 42°

Finis libri primi.

Cap. 1us Silas quibus etiam dicitur, acapto, fol. 45.
 Q. 2^a An silas sit quoad originem Iuris civilis vel Pontif. et an hoc
 in civitate saltem natura sita sitigent. fol. 45.
 Cap. 2us An nomen aut verbum silas ad hanc partem fol. 47.
 Q. 1^a An qui d' annis minoris per silas contra hereditatis tutoris et
 sine ea? fol. 49.
 Cap. 3us De presentia contra hunc qui in silas requirit. fol. 49.
 Q. An dicitur de continuo tempus in executione et in possessionem
 vo armata in intervallis? fol. 49.
 Q. 1^a An solennia verba silas requirant an vo quomodolibet
 exprimat consensus? fol. 50.
 Q. An valeat saltem in iudicio circa provisionem facti? fol. 50.
 Cap. 4us An valeat cum congruentia in ratione et in provisione
 ca qualiter provisionis? fol. 51.
 Q. An sicut requirit congruentia circa qualiter in circa re-
 quiritur in silas? fol. 51.

Tractatus 2us de V. D.

Dividuarum et individuarum obligationum app-
 licatione legis et cum aliis locum habulo.

Cap. 1us De divisione silas fol. 52.
 Cap. 2us De secunda silas divisione fol. 55.
 Cap. 3us Divisionis nomen plures species fol. 55.
 Quomodo in ordine ad utramque divisionem dividitur? fol. 56.
 An in generibus possible sit duplex divisio? fol. 58.
 Cap. 4us An silasiones quae certae quantitates, aut speciem continent omni
 respectu dividuntur? fol. 59.
 Q. An res solvendi dividua sit quantitas, aut species et ea solvi possit
 pro parte in vero credito? fol. 61.
 Cap. 5us De praeterea silasione aliter nate, et genere fol. 63.
 Q. An obligatio generis et aliter nate sit omni respectu etiam quoad solvendi
 dividua? fol. 63.
 Cap. 6us Vera res per quam nudafacta aut formam continentia in
 dividua sunt dividua, aut in dividua signi ex dividua aut indivisa? fol. 65.
 Q. An obligatio nudae obligatio an sit in dividua? fol. 66.
 Q. An ille silasione delicti malus ab eo sine agetur licet per se non
 quomodo in iudicio habeat licet nudae facti contineant ac per
 consequens in dividua? fol. 66.
 Q. An silas rem nate habeat iudicium solvi an per se agi in dividua? fol. 67.
 Q. An silas ex iudicio non sit in dividua? fol. 68.
 Q. An silas de novo operis nuntiatione an dividua sit, et in dividua? fol. 68.

Annulus vinctus non videtur et in diuina sol.

In re fructuaria et damnum infecti qualis sol. fol. 68.

In re et tradit qualis sol. fol. 68.

An opore. vno sint in diuina ac p^o conseruans eius status, et leg. 37. 68.

Capit. Permittit reales in diuina ac p^o in respectu. fol. 62

Tractus 3us
Ad articulos de re iudicata.

Definitio rei iudicatae. fol. 71.

Capit. An iudicium in re iudicata non sit comprehendit. In re non
ita ipsa ac in iudicio delata significat. fol. 72.

Capit. Quo contentio de re procedit. in re iudicata. fol. 72.

§ 1^a. An more rei, vel actoris, et ex conseruans puncta iura contentio
tione possit iudex peruenire ad sententiam. fol. 72.

Capit. An per in re iudicata dicitur iudicium ad hoc est in re iudicata
et affirmacione reali, et tunc est male facti proca aut e contra. fol. 74.

Quis ex actio personalis exercet. fol. 74.

§ 1^a. An confessio a re iudicata si re iudicata effectus habeat. fol. 75.

§ 2^a. An semper noxali iudicio, et iniquat. et in re iudicata. fol. 75.

Capit. Sententia de re et confirmatio libello. fol. 76.

An in omnibus obligatio et dandi, et faciendi negotio dandi, et
tunc ad quod preceptum debeat fieri in re iudicata et in re iudicata. fol. 76.

Capit. De effectu et potestate rei iudicatae. fol. 78.

§ 1^a. An in omnibus et articulis seu controuersis debeat fieri in genere aut sub
stantia. fol. 78.

Capit. An iudices et superiores possint suas sententias mutare. fol. 78.

§ 1^a. An occasione de novo reposito in iudicio, et sententia legitime pro
vata possit retractari in causa priuata. fol. 79.

§ 2^a. An sententia princeps re iudicata possit mutare. fol. 79.

§ 3^a. An si sententia vobis nulli in labat possit ea iudex retractare
super ea causa pro nuntiare. fol. 80.

Capit. An sententia in re iudicata et iudex possit vel probatis subdit. fol. 81.

Capit. Sententia iur facere pro veritate haberi. fol. 83.

Capit. Per sententiam fit norma nam obligacionis in iudicio deducta. f. 83.

An actio iudicati cogatur et penitus fiat in re iudicata. fol. 85.

Capit. An lites que inter legitimos contradictores de eo iure ex quo aliorum
omnino penat sententia in re iudicata non nocet. fol. 85.

An eadem regula pro cedat in re iudicata super maiestate. fol. 87.

§ 1^a. Quando re iudicata acta necesse in re iudicata non nocet. fol. 87.

§ 2^a. Quando sententia inter alios lata alios ex quo non nocet. fol. 87.

Capit. An iudicium iudicis possit et ex quo et de re iudicata. fol. 88.

§ 1^a. An iudicium supra de qualis est proca ea re iudicata in re iudicata. fol. 88.

An iudicium iudicis sint omnino conseruans et natiu. = Promittimus ad quod ff. 88. c. 89.

De hereditate
De hereditate vel omittenda hereditate

Cap 1° De hereditate fictio vel in bono conat necessitate et in sum hereditate. fol. 89.

2° An hereditas sit quidam distinctus auctor hereditarius? fol. 89.

3° Insufficiencia accipiatur namque hereditas? fol. 90.

4° An hereditas representet personam hereditis, vel seipsum? fol. 91.

5° An omni hereditate potius loquatur in capite hereditatis? fol. 92.

6° An potest aliqui hereditas ex parte temporis ad se per vel sub conditione? fol. 92.

Cap 2° Hereditatis fictione area sig. iuris partem nec in rebus facti verborum? fol. 92.

1° An hereditas quoad omniaque iuris de functione personae et generalis per se? fol. 92.

2° An unius personae hereditas legari vel promitti potest? fol. 93.

3° Anst. personae capite hereditas? fol. 94.

4° An hereditas potest mitti futuris? fol. 94.

Cap 3° De casibus in quibus vel hereditas non inducitur, vel melius dicitur
occurri. fol. 95.

1° An de hereditate vivente? fol. 95.

2° An dicitur vel necessarius erit hereditas? fol. 96.

3° An inducitur hereditas certis quibusdam? fol. 97.

Cap 4° An potest hereditas ab uno proprio ad alium, et proprio repudiari? fol. 97.

Cap 5° An ad hereditatem spectant verba, et non in ea hereditas inducitur? fol. 100.

1° An homo ad se habeat verba hereditatis? fol. 101.

2° An de iure accensendi in rebus iunctis? fol. 101.

Cap 6° An institutus, et coheredi substitutus potest ex causa institutionis adire, et ex causa substitutionis repudiare? fol. 102.

Cap 7° An substitutus pupillaris potest adire partem hereditatis potest partem repudiare? fol. 103.

1° An potest repudiare hereditatem partem adquirere? fol. 104.

2° An hereditas vel pars est legatus potest repudiare hereditatem an gladii? fol. 105.

Cap 8° An si quis potest repudiare partem ex qua institutus et per se legitima? fol. 105.

Tractatus de
Hereditate vel omittenda hereditate
De personis quae ad hereditatem vel omittendam hereditatem
in factibus habent. =

Part 1^a An filius iure proprio capere possit acquisitionem per extentionem quae ad illam non
si pater ad se voluit pervenire? fol. 106.

2^a An filius potest adquirere nisi hereditatem, et quae requirantur ad filium vel matrem
aditionem? fol. 107.

3^a An hereditas ante ab infirmo alienata saltem filius obligatur? fol. 111.

Cap 1° In qua iuris ratione institutio vel ex hereditate filios necessarios em
nascitur ad rubricam et in l. in iuris in inter cetera de heret. fol. 111.

99 ^a . An nuda dicitur ad iratam nati? quatuor? fol.	111.
99 ^a . Que continentur in alimentis a parte dicitur? fol.	112.
99 ^a . An nuda pactione dicitur? In nuda? dicitur ad iratam nati? vel dicitur? fol.	112.
Capit. Ashae de eorum quatuor agitur? et dicitur hunc non, et Jun ad 25 ^{on} suis? et ex m. cetera 30 h. tt. fol.	112.
99 ^a . An domini sui hunc non? et 3 ^a parte? fol.	112.
99 ^a . An sui hunc non dicitur ante aditionem? seu in ditione transmittant ad hunc desquod confectio? et dicitur a parte hunc non? fol.	113.
Capit. Venelic utatur pro profici? pactione? et dicitur in eorum et ceteris suis hunc non? et 3 ^a m. cetera 30 cum aliis h. tt. fol.	114.
99 ^a . Quali sui hunc non dicitur, et que dicitur? fol.	114.
99 ^a . An sui pactione nullus? et testamentum? fol.	115.
99 ^a . An sui et negotiis pactione nullus? et testamentum? vel dicitur? fol.	115.
99 ^a . An sui et negotiis pactione nullus? et testamentum? vel dicitur? fol.	116.
99 ^a . An pactione pactione? et dicitur a parte? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	116.
Capit. An sui et negotiis pactione nullus? et testamentum? vel dicitur? fol.	117.
99 ^a . An sui et negotiis pactione nullus? et testamentum? vel dicitur? fol.	117.
Capit. De variis institutionibus et pactionibus? et dicitur a parte? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	119.
99 ^a . An sui pactione et dicitur sub omni conditione? et negotiis? fol.	119.
99 ^a . An pactione pactione? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	119.
99 ^a . An nominatim institutio et pactione? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	120.
Capit. Quomodo pactione? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	121.
99 ^a . Gradus que natiuitas et pactione? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	121.

In tractatu tertio.

Ad explicandis nominibus et dictionibus, unde usque si ubi questionum in 2° Gallis 2° dicitur libris et ceteris.

Capit. 99 ^a . Quis pro quo posthumus dicitur? fol.	122.
Capit. De variis posthumorum speciebus, et eorum pactione, vel pactione institutione ad principum regis? et dicitur a parte? fol.	122.
99 ^a . Quis sint posthumorum? et dicitur a parte? fol.	122.
99 ^a . Quomodo ab intestato succedant posthumis? fol.	122.
99 ^a . An nuda posthumus possit institui? fol.	123.
99 ^a . An alienus, et extraneus posthumus possit institui? fol.	124.
Capit. Proprietas regis Gallie et omnes illius dicitur libris in eorum? fol.	125.
99 ^a . An dicitur tunc possit tolli ex parte nulla? fol.	125.
Capit. 99 ^a . Jus quibus rebus? fol.	126.
99 ^a . An dicitur pro omitti carum? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	126.
99 ^a . An dicitur pro omitti carum? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	126.
99 ^a . An dicitur pro omitti carum? et dicitur a parte? et dicitur a parte? fol.	126.

#3 16. § 5 ^o	In iuribus filius? = § 6 ^o de hereditate per litem. fol. —	122.
§ 8 ^o ad § 5 ^o § 5 ^o	In iuribus filius? = § 8 ^o in omnibus = § 2 ^o de hereditate per litem. fol. —	128.
§ 10.	leguntur parte. fol. —	128.
§§ 11, 12, 13, 14	in iuribus = § 11 ille carus = § 12 ubi querimus ramus. fol. —	129.

Tractus 2°
De legatis. =

Capit. 1 ^o	De legatione et eius origine et authenticitate donationis aliquando comprehensa? fol. —	129.
§ 1 ^a	An legata origine sine iuris ditione? fol. —	129.
§ 2 ^a	An legati verbo missi ex lege vel testamento omnia testamentaria disponentia comprehendantur? fol. —	130.
§ 3 ^a	An ius in legato significat? fol. —	130.
§ 4 ^a	An legata parte hereditatis transeant actiones in rem in legatario firmum legatum potest pro parte conveniri? fol. —	131.
Capit. 2 ^o	De legatis et si eorum natura, et de his ubi legatum non contingit h. et. § 1 ^o de legatis 2 ^o cum aliis. fol. —	132.
§ 1 ^a	Quomodo legatum definitur? fol. —	133.
§ 2 ^a	De diversis legatis et an aliquid ad legatum legatum ex morte an solutum vires in morte legati et an existens conditione ante mortem testatoris extinguatur? fol. —	133.
§ 3 ^a	An ius in legato subsistat? fol. —	134.
§ 4 ^a	An legata pene causa relicta valent? fol. —	134.
§ 5 ^a	Capitulum legata in subditum et in solis conditione regere, de re institutione? fol. —	134.
§ 6 ^a	An a viro legatum alicui legatum a viro et pro matre conferatur? fol. —	135.
§ 7 ^a	An creditore instituto heredi debiti condempnetur ex solida? fol. —	136.
§ 8 ^a	de pigore legato a creditore debitori utrum valeat legatum, et ex tenda ad remissionem pigoris debiti? fol. —	136.
§ 9 ^a	Quid veniat legato pigore ipsi debitori in creditore, de pigore? fol. —	138.
§ 10 ^a	Quis tenet locum quod testator propriam, obligatum relinquit? fol. —	138.
§ 11 ^a	An verbo pigore dabo possit libertas relinqui? fol. —	139.
Capit. 3 ^o	Legatum nisi testamento relinqui potest, et de his in re legata § 1 ^o in comita, et mortis causa donationis? fol. —	140.
§ 1 ^a	Ubi legata deuant relinqui, et an pignus in codicillis? fol. —	140.
§ 2 ^a	An attendat tempus codicillorum, an constitutionis, an usus servitus licitate relictorum in codicillis qui exigunt constitutionis? fol. —	140.
§ 3 ^a	de veritate in re legata, donationis, et mortis causa? fol. —	141.

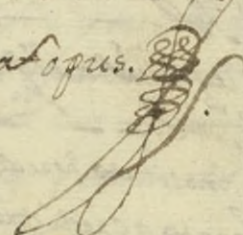
- 1^a Anit de nati legat et ab honesta quere? fol. 142.
 Cap. De divisione et variis legatorum speciebus et aliis diffin. in rebus
 et sibi colla, et eorum executione quot legatorum ordinis? fol. 142.
 2^a De veritate in re legatary vindicationis, et damnationis et aq? 142.
 tempus trahit agnitio legatary vindicationis? fol. 142.
 3^a Quena sint diffin. in re legata, et sibi colla? fol. 143.
 4^a Quena actiones ex legatary, vel ex pmi caso oriunt? fol. 144.

Tractatus 5us

De prohibitione alienationis hereditatis facta et sibi colla families
 relictae, et de his partibus primogeniturae cum auctoribus.

- Cap. 1°. An reges et principes filii 144° Viri ff. de legat. 1° l. 32 § in
 sibi colla, et unus ex filia 6 ff. de leg. 2° l. 1 § de leg. 1° fol. 144.
 2^a An prohibitio alienationis nuda acta et persona subsistat? fol. 145.
 Cap. 2°. De alienationis prohibitionis testamento facta dominum translatio in
 pedum, et alia in contractibus et sumas voluntates? fol. 145.
 3^a An pactum de non alienando iure iuris? fol. 149.
 4^a An pactum traditionis iunctum vel contractum de non alienando
 impedit translatio dominum? fol. 150.
 Cap. 3°. De alienatione nana et iuris publicati bonis a persona a se vel
 loco subiecta per tuncant? fol. 151.
 1^a An sit facta alienationis nana, et propter de iuris hereditatis
 consistere alienatio? fol. 151.
 2^a An bonis publicatis transant a se iuris eaque sint si de iuris subiecta? fol. 152.

Ani. coronatopus.

De Acre Accrescendi Compilatio deducta
ex t*o* 1. Illustrium Juris Tractatum D*o* Mel
chioris a Valencia ab ingenij subtilitate, ac pers
picuitate O*mn*i*o* D*o* Antonij Ibanez Aragonensis

== Cp. 1. ==
De Origine Juris Accrescendi ==

Cjus accrescendi est, cum inter heredes ex q*u*o institutos portio aliqua
deficit. Fune enim virtute huius iuris, i*n*uito, et ignoranti accrescit
portio deficiens, qua autem ratione iuris hoc contingat n*on* leve inter Consul
torum interpretis est. Cuiusdam enim, ea de causa tale ius
inductum confitentur ad obviandum periculum decedendi partim testat*o*
et partim intestat*o*; quod omnino sciendum est l*o* i*n* nostrum 7. de
D*o* N*o*. Sed h*oc* opinio videtur de eo quod; in successione ab intestato
huius periculum moris cessat; et tamen ius accrescendi est l*o* 1. § si nemo
9 ad Vertill. et l*o* si ex pluribus 9. ff. de suis et legitimis = 2*o*. ex specie
Legis si solus 80. de acquirenda vel omitt*o*. Vbi quis adit hereditatem
ex una parte ex qua institutus est, et licet in aliis partibus habeat
substitutum, tamen ei accrescunt § 2*o*.

Cuiusdam propter voluntatem
testatoris, quam causam huius iuris efficientem, sed instrumentalem forum,
cuius opinionis fuit Quaren*o* t*o* 1. de accres. ep*o* et Osuald*o* t*o* 7 cap*o* 2
l*o* 8. sed videtur hoc pacto in iudic*o* testamento maxime expecta
tur voluntas l*o* 1 et 3. ff. et C. de i*u*o militis; sed in eo cessat ius
accrescendi, ut probat Consultus in filiis 42 § Papinian*o* de bonis
libertorum, Vbi quidam instituit Titium ex Castrensiibus, Caium ex
Paganicis, Patronum omisit, portionem Titii adit; dubitat an datur
honorum possessio patrono contra Titium? quia n*on* datur contra eius
bona Castrensia honorum possessio l*o* 1. § et et alius casus 4. ff. si ager
quis fuerit Man. tamen contra alia, que a coh*er*ede repudiata fuerunt
poterat intentari; sed hoc etiam negat Consultus quia honorum possessio
n*on* competit contra bona, que reherunt ab intestato, ideo que n*on* contra
illa, immo patronus ea habebit ab intestato; eo n*on* datur ius accrescendi
in i*u*o militis = 2*o*. ex l*o* si duobus 37 de i*u*o militis Vbi duobus a milite
heredibus institutus, n*on* aliter ius accrescendi datur inter eos, quam si hoc spe
Castrensi fieri testator expresserit; eo n*on* ex eo quod instituti sint coh*er*edes,
voluntas ius accrescendi inducit, debet colligi = Sed contra h*oc* acciter
imprimis ex l*o* si cum patrono 6. de bono posses*o*, que cum filiis 42
militat; nam hic postquam concessa fuit honorum possessio contra Fabullas
attenditur voluntas heredis instituti; eo antea n*on* adierat; eo falso diximus
requiri aditionem, et quod bona non veniant ab intestato n*on* datur
honorum possessio contra Fabullas =

l*o* 1. § si nemo 9 ff. ad Vertill.
l*o* si ex pluribus 9. ff. de suis et
l*o* si solus 80. ff. de acquir*o* hered.

l*o* filiis 42 § Papian*o* l*o* 1. ff. de bono
libertor.

l*o* duobus 37 ff. de milit*o* i*u*o.

l*o* si cum patrono 6. ff. de bono
posses*o*.

Et in hoc huiusmodi iam aditam fuisse hereditatem ante quam daretur bono-
posseuro, sed tamen antequam voluntatem heredis ad administrandam bono-
possessionem secundum tabullas partis a pretore sibi conceperit. Nec magis
obstat l. c. de militari testamento. Vbi si ius accrescendi non datur,
requiritur expresse hoc testatorem disponere =

l. c. de m. mili.

¶ In d. i. in institutum
fuisse fratrem testatoris, ideo non ex institutione colligitur noluisse
accrescere partem deficientem, sed ex eo quod frater institutus sit.
Ratio igitur vera est individuitas ipsius hereditatis. Cum enim hereditas
sit individua implicat eam proprie amplecti, ideo implicat eam ample-
cti, quin omnia que sub ea sunt transcant ad amplectentem, ideoque
repudiata est. Cohæredis, cum ego acceperim hereditatem et destructa
immagine Cohæredis, hæc omnia sunt sub hereditate, et videantur fuisse
sub ea, non potest dici me habere partem meam, et non Cohæredis,
quin dividam hereditatem que sub se continet omnia bona; hanc rationem
inueni in l. unica § huiusmodi c. de caducis tollendis =

= Cap 2 = 7

An coniunctum ius accrescendi cum substitutione vincat
= ius accrescendi =

Si aliquis hæres cohæredi sit substitutus et portio deficienti cohæredis vincat ius accre-
cendi, et portio non iure substitutionis, sed accrescendi, defertur, quia substitutio fuit
inducta ad tale ius adiubandum contra legem Juliam l. unica § i. de caduc. toll.
Primo probatur autem hoc assertum ex l. si quis heres 35 ff. de acquir. vel om.
hered. Vbi cum quidam adiuver partem ex qua institutus erat substitutum fuit
an portio deficienti sentit Cohæredis, cui substitutus fuit, ad eum pertinere, et quo
iure? et respondit, quod ei inuito accrescat portio, et iure accrescendi =

l. si quis heres 35 ff. de acquir. hered.

Secundo probatur ex e. huiusmodi specie, Vbi cum senum
ex p. qua institutus est, adiuver, et manumissus eius, postea delata est ex substi-
tutione Cohæredi facta, non ipsi, sed antiquo domino, adquiritur, tanquam
appendix, et accedit prioris; et portio pertinet non iure substitutionis, sed accrescendi =

l. qui pari 59 ff. de acquir. vel om. hered.

Tertio probatur ex l. qui pari 59 de acquir. vel om. hered. Vbi si ex p. e.
institutus heres, et cohæredi pupillo substitutus decedat, etiam hereditas pupilli per-
tinet ad heredes Cohæredis; sed non iure substitutionis, quia hoc non habuit ad
heredes. Sed si plures lo. de vulg. § iure accrescendi, qualificato, tamen ipso
iure substitutionis; alioquin etiam adita iam pro portione Cohæredis non
procederet =

l. si ego 19 § sed si ego 1 ff. de inuito rufo.

Quarto probatur ex l. 19 § 1 de inuito rufo irrito, in quo si posth-
umus sit ex hered. alius a primo gradu, non a secundo, et duo Cohæredes inuicem
substituti, et alterius portio deficienti, adquiritur Cohæredi, sed iure accrescendi,
et non substitutionis, et substitutionis non potest, cum gradus sit invalidus,
immo nec intai casu potest alter ex heredibus sine socio adire l. 74 que 14
l. si primo § de liberis et posth. l. 19 in prin. et § in prima 2 ff. de inuito rufo.
§ non vincit ius substitutionis ius accrescendi, sed e. contra

Sed contra primum ex l. 2 § si duo § de bono-
posse. 23 fab. et ex l. fin. § i. vers. 1 et 2 de vulg. ex q. colligitur, quod substi-
tutio vincat ius accrescendi, ideo que non Cohæredis, sed substitutus debet admitti;

l. 2 § si duo § ff. de bono poss. 23 fab. l. fin ff. de vulg.

Excepto Casu in l. quidam, 30. ff. de iur. iur. propter variationem d. ad iunglam & =
 R. Substitutionem vincere ius accrescendi, ut pote necussorem Constantiam
 ex legis potestate, et Libertate testatoris, si in diversa persona inueniatur;
 at vero si in persona Cohæredis, Contrarium est enim; omnes vires accommodat
 ad corroboratorem iuris accrescendi, nam inducta fuit ad fugandas Lege
 Julia, ius accrescendi impediens d. l. unica §. 1. C. de Caduc. Test. =
 Secundum ex l. si ex pluribus §. ff. de iur. ex legitimis, ubi Consultus ait ad si
 legitimus heres decederit, si repudietur a Cohæredes portio transmittitur ad heredes
 defuncti; aliud si institutus Cohæredes substitutus; hunc enim qui vero defertur
 ex Substitutione hereditas, non autem si decederit heredes eius sequitur; & non
 transmittitur portio Cohæredes, Cui substitutus est ad heredes suos, nec tibi iure
 accrescendi, sed ex Substitutione defertur. =

l. si ex pluribus §. ff. de iur. ex legitimis.

R. ad primum J. C. Cur diuer
 Simode inter heredes Legitimos, et scriptos, quia Lege Julia ius suum inter
 Legitimos usque ad Tertium gradum non produerunt l. unica §. 1. C. de Caduc.
 Test. ideo que in legitimis habet Locum ius accrescendi, non in scriptis. =

R. ad Secundam J. C. Cur non transmittitur portio ad heredes defuncti, Cum
 ius accrescendi inueniatur Corroboratum iure Substitutionis, et hunc atten
 datur ius accrescendi, et non Substitutionis, Cuius Virtus ea est, ut transcat
 ad heredes defuncti, et partem sequatur; & Cum non transcat, maxime quia
 preualet ius Substitutionis, et non accrescendi, quia Substitutio non potest transire
 defuncto Substituto l. sed si plures §. de vulgari, ideo que defuncto Substituto,
 nudum inuenitur ius accrescendi, ideo que impeditur, nam hic ex procedit lege
 Julia et Capia, et sic pertinet ad fucum, nec ex eo minus preualet ius accrescendi,
 immo si sunt terminis questionis, cum non sit Substitutio simul cum iure
 accrescendi, ut pote extincta morte Substituti = Ad Tertium R. Verum
 que defertur ex Substitutione portionem, sed non iure Substitutionis, sed accrescendi
 iure =

preualet

R. Tertium l. liber homo §. ff. de iur. iur. si ita scriptum §. de hered. inst. ubi Sciens fuit
 ex se pure, ex parte sub conditione, accensu, pura adita que erat, quadrans, & cum
 etiam Conditionalis quadrans erat, respondet Chy. quod pars Conditionalis
 iure accrescendi pertinet ad Cohæredem, si vero transit ad heredes; & dicendum
 est institutionem Conditionalem, ac proinde Substitutionem, si corroborare ius
 accrescendi, sed immo impeditur = R. in tali h. ideo Fortis & Trans pertinet
 ad Cohæredem: quia iam alius, qui poterat pertinere iure accrescendi ad heredes
 defuncti, adquisitus fuit defuncto, tanquam in omnem casum adquirendus =

l. liber homo §. ff. de iur. iur. si ita scriptum §. de hered. inst.

Quartum ex l. si solus §. ff. de iur. iur. si servus 2. de adq. vel omni. hered.
 ubi quidam servus ex se pure adluit, manumisso eo, venit Condicio alterius
 partis, et non pertinet ad dominum, sed ad ipsum iam liberum; & Cuius ius accres
 cendi per Conditionalem institutionem, et male in d. l. si quis heres §. ff. de
 adq. vel omni. hered. = R. hic, non esse eam partem accrescendam, nec
 accrescendam sicut in l. si quis heres §. ff. de iur. iur. ideo que ius accrescendi
 non datur. Cuius difficultas iam alibi a nobis soluta est. =

l. si solus §. ff. de iur. iur. si servus 2. de adq. vel omni. hered.

Questio 2.
 An accrescat portio deficiens ad fidei commissarium, Cui restituta
 = est hereditas, nec non ad emptorem? =
 Cui semel heres est, non potest de iure esse l. aut pater §. ff. de iur. iur. sed quod Papinianus
 lo. de minor l. si qui solvendo §. ff. de hered. inst. et l. 43 §. 3. de iur. et pupil.

ideo et restituta hereditate permanet heres, et apud illum hereditatem esse videtur, et sic si portio alterius coheredis deficiat, ipsi non fiduciario adquiretur, non quia ipse accrescat, sed quia portio hereditatis apud ipsum creditur esse. *Papinianus 43. ad Trebell. in quo ideo tenetur restituere, quia coactus adiit.* Sed contra ex l. ita tamen 27 § qui suspectam 2. ad Trebell. in quo substitutio in facta quis quis mihi heres erit. Si coactus restituatur non pertinet ad eum, et similiter. Respondet, substitutionem non pertinere, quia cum ex voluntate testatoris deficiatur, et ipse ei volumati opponatur, indignus efficitur. Et ad eum perueniat, et ius accrescendi non ex voluntate descendit. Unde qui incapax restituit hereditatem, si deficiat portio, non habet ius accrescendi. *l. si totam 83. de acquir. vel omnia hereditate.* Sed contra: quia ipse heres permanet. *l. ex factis 43. § 3. de vulg. l. 2. in pr. ad l. sub. de vi.* Sed non quoad hunc effectum heredem considerari, quia cum ius accrescendi veniat ex ipsa lege, et illi opponatur legi, dum vult et eandem facere, incapax restituendo, privatur iure accrescendi. **##**

1 Papinian 43. ff ad Trebell.
l. ita tamen 27 § qui suspectam
2 ff ad Trebell.
l. si totam 83 ff de acquir herede

Sed contra ex l. ex factis
43. § Julius Longinus 3. de vulg. qui
admittit ad eam substitutionem
quis quis mihi heres erit § de re
quod mouentur ex voluntate
qui reprobat ab herede =

Cap 3.

quotupliciter deficiant ultimis legum relicta? =

Ad primam de repetitione legatorum questionem perueniamus prius. Secundum est tripliciter deficiere relicta in ultimis legum. Primo deficiunt relicta cum pro non scriptis habeantur, et contingebat in persona legatarii vel heredis iam defuncti vel cuiuslibet, vel naturalium, vel per fictionem legis Corneliae. l. 3. et pena de his qui pro non scriptis habent. Secundo modo, cum in causa caduca veniebant, quod iure legis Juliae et Papiae fuit inductum, scilicet cum defuit conditio, aut legatarius ante mortem testatoris, in causa caduca sit, et fisco applicetur, secus si deportatus. l. 3. § 1. de his qui pro non scriptis habent. Tercio modo, cum iam morte confirmata, ante quam posset heres adire hereditatem, quod contingebat in omnibus, qui non ex aere erant instituti, ante apertas tabulas. l. unica § in nouissimo §. C. de caduc. qui ex aere etiam poterat adire ante apertas tabulas, cum autem prior hoc tres modos deficiebat, iure accrescendi deferebatur, hinc ad questionem = **questio 3^a**

An portio accrescat cum onere legatorum nominatim a persona Ceterius interpretationis l. 12. et 13. = repudiantis relictorum? =

Si portio accrescat, accrescat cum onere legatorum etiam si nominatim fuerint relicta a repudiante, quia tanquam a substituto repetita videntur. *Ex rescripto de adquisita hereditate. l. si hinc 61. § 1. de legat. 2. et in l. licet Imperator posther 74. l. si hinc 61. § 1. ff de legat. 2. l. 74. ff de legat. 1.* in quibus cum portio heredis legitima a quo fiduciario fuit relicta nominatim, deficiat, et accrescat, accrescat cum onere, quia cum ex rescripto Ceterius repetita videantur legata ab instituto in persona substituti hinc quasi substitutus habetur. = *Ex l. cum patronus 28. ff de legat. 2. l. cum patronus 28. ff de legat. 2.* l. 2. ubi portio patroni a quo fuit legatum accrescit cum onere legati, quia licet eius persona libera esset a tali grauamine. l. 4. de C. et D. hoc tantum conceditur personis in qua reperitur. *Ex l. si ab eo 9. de usufructu legato. l. si ab eo 9. ff de usufructu legato.* in sum fuit relicta ab usufructuario, et usufructu remanente apud heredem ipse heres cum onere suscipit legatum, et etiam portionem coheredis. = *Ex l. quidam 14. ff de test. l. quidam 14. ff de test. l. quidam 14. ff de test. l. quidam 14. ff de test. l. quidam 14. ff de test. l. quidam 14. ff de test.*

l. qui fundum 87 § qui filium.
4 ff ad l. falcid.
l. 4. C. ad trebell.

l. pater 29 § 1 et 2. ff de legat 2.

l. unica § pro secundo. C. de cad. toll.

l. 29 ff de legat 3.

l. filius 14 § maritus 2 ff ad l. Cornel. defals.

l. ultima ff de his que pro n.
l. cum vero 26 § si pro n. scripto
6. ff de fidei commiss. libert.
l. si plures 98 ff de legat 3.

l. si vitio 61. § 1. ff de legat 2.
l. post consanguineos 2 § unde
velle 7. ff de iur. iur.
l. 1. § illud 9 ff de legat 3.
l. pen. ff de s. codicil.

pro non scripto, a substituto decernitur. Ex l. qui fundum 87
§ qui filium 4. ad l. falcidiam ubi cohæres filij et pater substitutus pupillare tenet
atorum a filio relictorum nomine et filij patri hujus non exheredat. Ex l. 4.
C. ad senat. Consult. Trebell. Vbi fidei commissum ac a via nominatum relictum debet
a cohære Cui portio accretur. Et dicendum firmiter est legata nominatum relictum
ab aliquo hujusmodi intelligi reperta in substituto, et cohære. Cui cum portio accedat
de hoc que Ceterum relictum d. Imperator 74. =

Sed contra ex l. in l. pater 29 § 1 et 2 de legat 2.
Vbi ex parte decidit Consultus portionem deficientem filio cohæri sine
onere accreturæ. Et hoc defecisse portionem post factum testamentum
Sed ante mortem testatoris ideo que pro non scriptis habentur relictum et cum pro
non scriptis habeantur, nullo modo possunt videri repperta. Cum prius debeant
esse relictum l. unica § 3. C. de cad. toll. = Instabis: ea que deficiunt post mortem
Et in hoc casu dicemus, in causa caduci sunt l. unica § pro secundo. C. de caduc.
toll. = Et procedere ex l. l. in l. pater qui non habet locum contra legitimos
heredes intra tertium gradum, multoque minus contra filium d. l. unica in pro
ex qua ratione Concilian, debet difficultas principi nostri d. qui legatum
relictum liberto, decedat vivo testatore, quia filius erat institutus, non est in causa
caduci et fidei commissum debet, licet habeatur pro non scripto legatum, quia
ab ipsa filia relictum videtur, et tantum portam personam honestatis causa
Cum fidei commissaria esset quidam concubina testatoris = Et hoc etiam alijs
duobus casibus contingit. Et legatum sit pro non scripto; onus vero debeatur
primum stat. Cum legatum est pro non scripto. l. C. l. boniano. Fune fidei com
missum substituit. l. filius 14. § maritus 2. ad l. Cornel. defals. l. ultima de
his que pro n. script. Et cum a legatario manumissio alicuius sexui commu
tatur. l. Cum vero 26 § si pro non scripto 7 de fidei commiss. libert. = Contra
ex l. si plures 98 ff de legat 3. Vbi Consultus ait quod si quis vult n. omnes
heredes gravare debet a singulis nominatim legata relinquere. = Et
hic non loqui. Cum deficiat portio sed immo cum consistunt omnes etiam
inter legitimos a quibus fidei commissum relictum sunt si portio accretur, cum
onere accreturæ, id que probatur ex l. in l. si vitio 61. § 1. de legat 2 et l. post
consanguineos 2 § unde velle ultimo de iur. iur. et legitimis. = Sed contra,
ex l. 1. § illud 9 de legat 3. et ex l. pen. de iure codicilary = Et attendi
an cogitaverit testator quod goret, immo quod perveniret portio deficiens ad
alium legitimum, vel si non cogitaverit, iure onere accreturæ voluntatem
enim repetuisse Cum cogitaverit, de illo credendum est et sic priora iura
procedunt. Necus posthæra == Cap 4 ==

Cui Falcidia ut possint

Cum lex summa et Veronica coarctasset saltem facultatem l. 12 Fabull.
concessam l. verbis l. 20. de v. s. ut heredes utilitatis se compellerentur adire heredi
tatem insufficienter tamen hac de causa ut non facile destruerentur testamenta
inducta sunt lex falcidia que quartam partem bonorum heredi reservavit de
ducentiam sicut ex l. legatij l. 1. ff ad l. falcid. nunc autem queritur an
possint alij heredes fidei commissarij aut etiam legatarij gravari fidei commissio
de ducentis quartam sicut heredes. Cui difficultati dicendum est, Neunquam

alium propter heredem dicitur deducere falcidiam posse probatur ex l. filius
fam. 18. et l. lex falcidia 47 § ultimo ad l. falcidiam et ex l. 1. § denique 18. et ex
l. mulier 22 § ultimo ad Senat. Consult. Trebell. =

Suspectam ut ad Trebellianum = Cibi inducere falcidiam fidei commissarium
non tamen ex persona sua sed ex persona heredis, nec in legatis a se relictis
sed ab herede, et nomine heredis dicitur, nihil mirum, quod possit ut falcidia
l. 55 § qui fidei commissum 2. ad Trebell. scribitur. Cum heres non utatur, deducit
ne quartam ut ipse fidei commissarius possit ut d. l. 1. § denique 18. quia in eo cenatur
falcidia = Secundo Contra ex l. Plautius 43. § ultimo de C. et D. l. parric
les 32 § si fitio 4. ad l. falcidiam, et l. facta 63. § si filius ad Trebell. = Quid in
his iuris numquam Legatarium ut falcidia, quia nec potest sed tantum
ex voluntate testatoris imputari fidei commissario, quod a se ablatum est
per falcidiam ab herede, quia cum heres voluerit ut ex legato Curram
ibi reseruet Legatarium si non imputaret nihil reseruetur, et ideo si
testator dixerit, ut quid quid ad Legatarium perveniret id reseruetur, non
potest imputare quod contigit in alimentis, vel libertate a Legatario per fidei
commissum relictis in d. l. Senatus 32 § ultimo. =

l. facta 63. § si cum suspectam
§ ad Trebell.
l. 55 § qui fidei commissum 2.
§ ad Trebell.
l. Plautius 43 § ultra § de
C. et D.
l. parriciles 32 § si fitio 4. §
ad l. falcid.
l. facta 63. § si filius § ad heb.

= Cap 5 =

An in patris et filij tabulis una, vel duplex falcidia imponenda
Sum et contribuenda utraque Legata

Si plures sint heredes in singulis rationem legis falcidis adhibendam omnibus
patris et filij 77 ad l. falcid. = Sed in patris et filij tabulis unatantum
ut utraque parte deducta in unum, et utriusque partis contributis Legatis
probatur ex l. in l. duplicibus 79 l. qui fundum 87 § Cohery 8. ad l. falcid.
et l. 1. § Marcellus si cui plus quam pte falcid. et ex celeberrimo Juris consulti
responsio in l. in ratione 11. § quod Pupillus ad l. falcidiam, in quo proponitur apud
Iulij Consultum quemdam fuisse institutum, ipsique pupillariter substitutum
et ab instituto, et substituto Legata fuisse relicta, auctor que patris hereditatis
tanquam unam omnium Legatarum habendam, ideoque aliquando de
duci falcidiam substituto, licet hereditas pupilli maxime pinguis sit aliqdo
n debet habere legatarij si sufficiat nec portare quod Legata relicta
a filij a substituto si videbantur debere ut Legata quia iam ut de alienis
ipsius filij debent considerari, cum ipse filius quasi contrahendo se obligat
verit l. 3. § 3. quibus ex causis in potest. ear. = Hinc et Legata a filio
relicta ideo si computari ari alieno quia si pure debebantur, cum debeant
conungi cum legatis ex secundis tabulis, et his communibus quantum sit
debitum colligendum. =

l. in singulis 77 § ad l. falcid.
l. duplicibus 79. l. qui fundum
87. § Cohery 8. § ad l. falcid.
l. 1. § Marcell. § si cui plus
l. in ratione 11. § quod Pupillus
§ ad l. falcid.

Sed Contra primo, quia duplex est testamentum
patris et filij l. in duplicibus 79 ad l. falcid. l. 1. § si quis plus quam pte falcid.
Quod unum tantum esse in re licet duplex dicatur respectu hereditatum
quas continet. = 2. quia hereditates sunt duas l. filius 12 l. quiritum 40. l.
Julianus 42 de ad quiri vel omnia hered. § si debent contribu Legata utriusque
hereditatis, quia et ipse confunduntur. = Quid, duplicem hereditatem
esse, sed non confundi quia Legata substituto relicta considerantur

l. in duplicibus 79. ad l. falcid.
l. 1. § si quis plus quam pte falcid.
l. filius 12. l. quiritum 40. l.
Julianus 42 § de adquir. vel omnia.

In ratione u § filio suo 6. § ad l. falcid.

Tanquam legata primi hereditatis = 3. ex difficillimo hō in ratione u § filio suo 6. ad l. falcid. Porque duo fuerunt substituti pupillares hereditas erat supponimus 400., et 50 fuerunt legata a pupillo substituta ab uno ex substitutis centum, et ~~quingenta~~ ab altero et dicitur ex persona sua pro numerum ex substitutis deducere falcidiam § =

Quotiescung. sunt plures substituti pupillo, portiones que habent oneratas ex persona sua ad intellectum institutionis reduci, ut deducant falcidiam. Cuius autem alter cohæret ad deductionem si attendatur ut institutus sed ut substitutus ut patet ex hō. quia ut institutus non potest deducere cum ex propria persona immo nec possit deducere quod ex se oneratus non est quia attendatur solus non potest = R. potest quia requirit persona pupilli cohærentem pro equa §. alterius substituti cuius rei nulla alia ratio nec regula nisi quod ex persona sua gravatus ex persona sua et ut institutus deducatur; si vero ex pupillo sicut plures tra sint omnes ut substituti qui quadringenta 80. ad l. falcid. nec mirum quod possit ut stipulatione pupilli immo et quod teneatur pupilli nomine; nam attendendum est que heredes pupilli et sic contribui etiam pro §. pupilli legata cum his autem oneribus postea attenditur factum institutum = l. 1. §. 1. §. Marcellus 3. §. si cui plures

l. 1. §. Marcellus 3. §. si cui plures

Marcellus 3. §. si cui plures quam per legem falcidiam ubi non potest deducere substitutus ex se gravatus sed totam partem accret legatis erogare = R. ideo totam partem erogare quia tunc spes est ut eam deducat sed forte pars que libera est sentit cohærentis accretat =

Cap 6.

An Contribuantur Legata unius Cohærentis p. accrescente
Si duo sunt instituti et alterius portio sit libera altera onerata, aut si libera accrescit contribuantur et ex utraque una falcidia deducitur si onerata non contribuantur, et ratio est quia portio que accrescit locum accretorii facit, ideo que ipsa potest accedere non vobis accretori per principalem cui accrescit l. quod si alterum 78. §. ad l. falcid. = sed contra ex l. 1. §. si cohærentis 14. ad l. falcidiam ubi Imperator Antoninus decrevit, quod si portio onerata accedat non onerata, quod contribuantur et hanc contra Imperatorem decidat Consultus hoc magis horribile est §. = R. non consultum decidere cum Imperatore sed potius ab eo recedere nec Imperatoris oraculum obstat quia et ibi Collegitur. Latum fuit tale dicitur in controversia particulari quo casu legum uxore non gaudens =

l. quod si alterum 78. §. ad l. falcid. l. 1. §. si cohærentis 14. §. eodem 17.

Questio 4

An heredis cui cohæret substituitur portione deficiente con-
tribuantur legata =

l. 1. §. id quod 13. §. ad l. falcid. l. qui fundum 87. §. qui filium 4. §. eodem 17.

Si cohæret cui portio deficit habuerit vulgarem substitutum sine distinctione omni casu contribuantur legata probatur primo ex l. 1. §. id quod ex substitutione 13. ad l. falcid. ubi falcem heredem comparandum instituto ex parte pure et ex parte sub conditione §. = 2. ex l. qui fundum 87. §. qui filium 4.

Vbi portio Cohæredi Cum erat substitutus gravata erat, et tamen augentur
 Legata per partem Cohæredi et substituti §. = Sed Contra l. ex disticti l. § 13. & ad l. falcid.
 Xii in l. § id quod Ex substitutione v. s. ad l. falcidiam si portio alterius
 Cohæredi deficiat licet ibi interuenit substitutus vulgaris tamen quia
 portio deficiens gravata est non augentur legata = Vbi non
 fuisse reciprocam substitutionem sed tantum huius sempronii Cohæredi
 et portionem deficientem non sempronij sed huius qui iure accipiendi pertinet =
 2. ex l. xii co vbi aut legata illa augeri si ita fuissent relicta, quæque
 mihi heres erit Cur autem non si ipsa portio accipiat Cum intelligatur
 ipse substitutus = R. cum datur hęc voluntas expressa fuit, ut
 tanquam à se relicta presert, Cum vero facta Cum non adco debeat
 excludi aut operari tantum ipse tenet ex persona Cohæredi hanc dis
 tinctionem operatur expressio voluntatis testatorij sic que potest con
 ditionari quod videtur oppugnare hanc quætionem de iure accipiendi
 et si substitutionis venire substitutum Cohæredem ac Cohæredem tantum
 §. = R. repetita intelligi in omni casu legata propter expressam
 voluntatem quæ sociatur ius accipiendi, quamvis ex eo veniat portio =

= Quæstio §. =

Quomodo Contribuantur Relicta in Tabulis Patrij
 = et filij eodem substitutio et Cohæredi =

Quam filio substituitur Cohæredi inquirendum est de qua sit quæstio, si
 enim portio ut substituti sit gravata sed libera ut Cohæredi augentur
 legata in primis tabulis et ut uno verbo respectu pupillarij partij et eius
 Legatorum Cohæredi iure vtiuntur l. qui fundum 87. § qui filium 4 ad l.
 falcidiam, nec obstat § eundem eiusdem de. immo ex huius declaratur tali
 ter ut quod dicit idem esse et duo pupilli inuicem sint substituti idem
 est dicendum si pupillarij substitutio contingat inter eos scilicet si vulga
 rij, tunc enim alter ad alterius portionem, non Cohæredi substituti iure
 vtiuntur =

l. qui fundum 87. §. qui
 filium 4. et § eundem § de
 ad l. falcid.

Si legata fuerint relicta a Titio in primis tabulis et in pupilla
 riorum etiam nihil autem ab ipso pupillo Cohæredi pupilli substituti iure vtiuntur
 nam illa legata cum ad intellectum primarum tabularum sint habenda
 videntur in primis tabulis conditionaliter relicta est Contribuuntur
 cum alijs legarij pure in primis tabulis relicti l. Cohæredi 41. § Cohæredi
 de vulg. et pupil. = Si fuerint legata relicta a pupillo licet Cohæredi
 graventur in secundis tabulis iure vtiuntur tam quoad legata relicta in
 primis tabulis a pupillo, quam in secundis a se quia legata relicta a se
 videntur tanquam relicta conditionaliter ad primas tabulas et con
 tribuuntur Cum legarij relicti a pupillo, ideo que cum portio pupilli ad
 veniat iure Cohæredi etiam Contribuunt Coniuncta confusa est legata
 prima secundarum tabul. legata in ratione ii. § quæritur ad l. falcidiam
 Sed Contra ex l. qui fundum § ultimo, eodem tit. in quo sub eisdem

l. Cohæredi 41. § Cohæredi § de
 vulg.

l. in ratione ii. § quæritur
 ad l. falcid.
 l. qui fundum § ultimo eodem tit.

Terminij

Forminis specie figurata deciditur ex *l. Cohyredi* et pupilli nam
 deducendam falcidiam, nam Respondendum singulariter hic procedere
 quia utraque portio, qualiter erat gravata et sic cum Equilibre
 ex utraque *l. d. falcidiam* commodus est uti legataris una deductione
 falcidiam adimpleri forte quia Circumstantiarum ~~non~~ *l. d. falcidiam*
 aliquomodo =

Cap. 7.
**An Contribuantur Relicta ab Instituto et Simul
 = Substituto filio ex hereditate =**

Legata relictas ab Instituto in primis Tabulis, et in secundis in quibus substi-
 tuitur filio ex hereditate contribuantur *l. in ratione* et *l. ultimo ad l. falcidiam*
 quia intelligitur cum ab ipso in utraque Tabulis est legatum; non autem
 a pupillo *l. in primis* Sans certum est in secundis relictas fuisse conditiona-
 liter in primis *l. in primis* = Sed Contra *l. ex l. filius 12 de vulg. vbi* tenetur presta-
 re legata relictas in secundis Tabulis, si autem in primis et attenditur portio in
 illi ad deductionem falcidie = *l. ibi n. exstitit heredes legatoris*, ita que
 nihil mirum, quod eius legata n. prester = Sed Contra *l. ex l. filius* non relictas ab ipso
 in singularibus Tabulis cum hic n. debeantur cum substituat quis ex hereditate
l. ab exhereditariis 126 de vulg. l. fin. de vulg. l. 41. § similis de test. mil. =
l. verum esse relinquere non potest legata a substituto ex hereditate si ipse substi-
tutus non sit institutus in primis Tabulis; nec valeat dicere; §. in d. filius non
debetur; nam ibi licet substitutus abstinere tamen adhuc heres manet =

l. in ratione 11 § ultimo ad l. falcid.
l. filius 12 § de vulg.

l. ab exhereditariis 126 § de vulg. l. 1.
l. fin. de vulg. l. 3.
l. 41 § similis de test. mil. tit. 1.

Questio 6.
 = Quia in uno pluribusve pupillis Substituto =

Pluribus pupillis dupliciter unus potest substitui singulari, et tunc cum quolibet
 pars sit principalis et intellectu Instituti substitutus habeatur dicendum Confundi
 partes et Contribui *l. pater 14. § duobus 2. ad l. falcid.* si autem si qui postremus non
 etur si utroque simul, idem quoad sup. si ordine non Commencentur cum altera
 portionem non ex substitutione Concedunt immediate sed quia eam inveniunt in
 hereditate postrema *l. pater 14. § ultimo*; de herede filij Cohyredi portio omni casu
 est confundenda. hęc questio dividitur ex eo quod diximus in materia de adquirenda
 scilicet diversam personam Considerari filij et patris Cohyredum; et sic dicendum quod
 se haberi ut Cohyredos *l. si pupillus 21. § 2o l. maritus 25 ad l. falcid.*

l. pater 14 § duobus 2 et § ulto.
l. si pupillus 21. § 2o l. maritus 25
ad l. falcid.

Ad tit. § de adquir. vel omittenda possessione = Cap. 1 =
 Quia sit possessio?

Omnino etymologiam nominis possessio deductam ex *l. 1. h. ut*, eiusque lectionem
 sicut et plures quę interpres definitionis suo libere promulgavit, sit que
 detentio rei Corporalis cum animo sibi possidendi coniuncta = Sed Contra
 ex *l. questio 115 de sep. l. vbi* a Coniuncto possessionis definitio proponitur; non sunt
 omnia Deinde notis maxime contraria est cum tantum vnum petat ad
 possessionem n. detentionem et reliqua quę in nostra proponuntur = *l. ibi*
 possessionem n. accipi pro eadem, qua nos loquimur. sed pro eo quod vulgo dicitur
 inveniuntur siene multas possessiones quod nomen inter Romanos accommodabitur illi
 fundij tributariis scilicet et stipendiariis, itaque dicitur possessionem nihil esse aliud
 quam usum; horum enim dominium apud populum vel Antiquam erat *l. d.*

l. 1. § de adquir.
l. questio 115 de sep. l. 5
l. si finita 15 § 1 de vechyalibus
26 § de damno infecto.
l. cum sponsus 12 § in vechyalibus
2 § de publ. in rem. act. l. si domus.
75 § si fundus § de vulg. l. 1.

finia 15 § de rechyalibus 26 de damno infecto l. Cum sponus 12 § inuechyalibus
 2. de public. l. si domus 77 § si fundus § delegat. l. adeoque nec eorum participatio
 nem nec Principem dari Corrum est Cum dominium in potestatem adquirendum quod
 reipublice est et sic utrum tantum et possessionem priuam et cum onere tributi et
 possidenda l. usufructu 7 § hactenus § de usufr. l. debet 27 de edicto edict. Cum
 agri occupati a Republica vel Principe priuam habebant l. in agris 16 de
 adquir. rer. dno l. uel. si verboratum 15 § item si forte de Rei. l. Lucius
 Titius 11 de evichon. § = R. id verum esse quoties a Principe occupan-
 tur et in premium militibus assignantur secus cum provincialibus traduntur
 tunc enim vnum tantum habent et sub onere tributi. =

usufructu 7 § hactenus §
 de usufr.
 l. debet 27 § de Edict. edict.
 l. in agris 16 § de adquir. rer. dno
 l. item si verboratum 15 § item si
 forte § de R. l.
 Lucius Titius 11 § de evichon.

Cap. 2.

An factum corporale necessario requiratur ad acquisitionem
 = possessionis? =

Cum sciamus quid sit possessio nunc videndum est que requirantur ad eius
 acquisitionem et prius fatendum factum interuenire debere, adeo ut licet quis
 velit abire eo si sit possessor = Probatur 1. ex l. 2 § 1. § Veratius 3 § in ami-
 tenda 6. l. quemadmodum § h. no. = 2. ex l. peryre 44. h. no. in ag. Cum enim ab
 conditio thesauri in fundo licet sciat dominus fundi et velit possidere, n. ante
 consequetur quam loco mouerit; 3. requiritur factum e loco motio = 3.
 ex l. 3 § si rem 18. h. no. Vbi si quis rem apud se depositam velit contractare, non
 ante consequitur quam loco mouerit, nec eius possessionem quia furtum non
 antea fuit. quod argumentum a posteriori apud Logicos appellatur. = 4.
 ex l. 1 § 1. l. vulgaris 21. § qui furti 7. l. inficiando 67 de furti. Vbi licet quis
 velit furtum non facit, nisi factum contractationis, et a loco motio accedat. 5.
 possessio n. acquiritur alio a fure, alioquin furtum eo modo fieret. =

2. § 1. § Veratius 3 § in ami-
 tenda 6. l. quemadmodum § 1.
 peryre 44. § ad adq. vel om. pos.
 13 § si rem 18. § h. no.

l. 2 § 1. l. vulgaris 21. § qui furti
 7 l. inficiando 67 § de furti.

Contra ex l. si rem 47. h. no. Vbi ait Consultus, Statim

atque ille qui habebat apud se depositam aliquam rem constituit sibi possidere
 arduere dominum possessionem rationem que affert quia ad rerum mobilium
 amittendam possessionem sufficit custodia amissio § = R. Illud statim referendum
 ad dominum qui abique aliquo facto, aut scientia amittit rerum mobilium posse-
 sionem ad differentiam immobilium l. 3 § si quis nunciet l. clam 6 § qui ad
 nundinas l. h. no. Cuius differentie ratio quia magis culpabilis est ignorantia in eo
 nec presumitur aliam possessionem in mobilibus Cum possunt nobiscum esse quam
 immobilibus, sed supponere Constituere etiam adhibendo factum sibi possidere =
 2. die ibi amittit statim dominum possessionem, sed alterum n. adquirere
 Cui conformis est inferior ratio potuit iure dominus depositarium sibi rem
 possidere dimittit autem custodiam et si eam amittit statim facto autem suo
 vultor adquiret Cuius l. 26. quist. l. 47. =

l. si rem 47. § h. n. no.

l. 3 § si quis nunciet l. clam 6.
 § qui ad nundinas l. § h. n. no.

Contra ex l. conditio 9 § fin. l. conditio 9 § fin. § de reb. ord.

de rebus creditis, Vbi nummos apud me depositos habebam, deponens in mutuum
 conceit et ait Consultus hac voluntate mea mutuos reddi antequam loco moue-
 antur § = R. hoc ideo esse non requiri factum apprehensionis quia iam eorum
 incubationem, quam per illud factum consequi possum, habeo; et illa incubatio
 factum etiam est sic non absque facto habeat et licet factum non esset sed
 animus tamen totalis effectus facti est, ideo que nec alio facto indiget. = sed
 Contra etiam in d. l. 3 § si rem 18. idem erat = R. Verum esse, sed ibi de iure
 voluntatem illius statim domini, cuius nomine erat illa incubatio et cuius
 commodo, et per quam possidebat, ideo que sine eius voluntate illa incubatio
 non poterat Cuius nomine incepta erat, n. prodere, et § consequens prodere

l. 3 § si rem 18. § h. n. no.

Depositario secus si Voluntate, cum ex Voluntate eius Civis Commodo potest
habe contingere. Et pote quia quilibet potest favori suo Renunciare et sic eadem
incubatio prodere cum Vano propter quam non prodere sit quia habebat finem
profaciendi Domino et nomen eius, quo ex Voluntate Domini potest Carere, et
sibi sibi prodere. = Sed Contra ex l. 3. § illud h. no. Vbi nemini licet Canu...

l. 3. § illud. l. n. solum 33.
§ 1. § h. n. no.
l. quod si to. ff. de reb. cred.

l. quamvis 46. ff. h. no.
l. servos 17 l. libertis 18 §.
Vbi ff. de alim. et Cib. leg.
l. Inno Centum 71 § Inno centy 2.
ff. de C. et D.
l. 1. § si cui 21. l. quod meo 18.
§ 2. l. quorundam 51. ff. h. n. no.
l. claribus 74. ff. de contrab.
emo.
l. pecuniam 79 ff. de solut.

possessionis mutare § = R. non licere sibi ex sua Voluntate sed ex Domini fieri
et sic posse l. 3. § illud l. non solum 33. § l. h. no. = 3. Contra ex l. quod si to. de reb.
cred. Vbi rem qui deposuit et indeponendo, ut in mutuum dedit Vbi Vbi et
et au. Consulibus non fieri nisi loco mouerit. = R. hoc esse propter Verba de Volu.
que cum Variationem admittant Requiritur factum Vbi certa fiam; vel melius
quia ex ea Voluntate cum interpretata esset tempore quo adhuc non habebat de
positarius incubationem nomine Domini non potuit illa incubatio ipsi prodere =
Contra ex l. quamvis 46. h. no. = R. hic agi si de acquisitione possessionis, sed
retentione que animo tantum Conseruat. § = deinde quia si hoc non fuerit potius
quandam speciem servitutis induceret. Sicut in alio loco incubandi, et in iustitia X.
l. servos 17 l. libertis 18. § Vltimo de aliment. et Cibar l. Inno Centum 71. § Inno
Centum 2 de C. et D. = Vltimo arguet ex l. 1. § si iussum 21. l. quod meo 18.
§ 2 l. quorundam 51. h. no. l. claribus 74 de Contrab. emy. l. pecuniam 79 de solut.
Vbi non datur factum ex possessione Circa rem possedam = R. semper aliquid
factum dari licet non ad effectum ab ipso possidente saltem ab alio eius nomine
aut saltem oculorum aspectum; semper enim aliquid factum inveniet. = =

An animus Requiritur ad acquisitionem possessionis et sibi possidendi?
Sicut factum, ita et animus requiritur l. 3. § 3. l. 3. § 1. § Veratus § in amittenda
l. quem admodum 8. l. qui iure 41. h. no. Sed non qualis qualis sed sibi possidendi, et
definitio demonstrat, qui enim rem occupat et tenet animo in sibi possidendi, sed
aliori non possidet sed alteri possidet, id que probatur ex l. quod meo 18. h. no. probat
etiam ex Colono et fructuario et similibus qui neutiquam possident l. 1. § per eum
l. 3. § illud h. no. l. corte 6. § si qui de precario l. adquirentur 10. § fin. de adquir.
rerum dno l. numquam 31. l. non solum 33 § quod vulgo de vncap. l. officium
3. de Rei Vind. l. celus § 1. ad exhibendum = Probatur etiam ex l. gene. h. no.
quod etiam huius ex emplum qd in d. l. § 1. ad exhibendum, in quo alterius possidet.
non impedit vsum fructum alterius, sed si usufructuarius possideret, impediret,
X l. 3. § ex contrario h. no. = Sed contra: non requiritur animus sibi
possidendi et dicitur quod possident l. naturaliter 12 h. no. l. Videmus 38 § si
possessionem 10. § Vbi l. 2. § 2 prohibere § = R. tales personae neutiquam
possidere, sed dicit naturaliter possidere, et illud factum incubationis significatur
per quod simulantur possessionibus et sic naturaliter = Probatur ex alijs locis
Vbi diversimode accipitur, hic autem prout appositum Cuicunque vere possessioni
et tantum denotando corporalem et animam illam incubationem, et potius
probatur ex l. 3. § gene de vi et vi armata, in quo Consulibus vsum fructuarium
qualiter qualiter esse in possessione dicitur, nec possidere ausus est pronunciare,
et sic illam improprietatem, et alijs figuris ex per vi conantur Consulibus de
monstrare = Contra ex l. § unde de vi et vi armata = R. vsum fructua
rium esse possessionem non fundi, sed usufructus per quandam quasi possessionem =
Sed Contra ex l. Vltima de seruit. ex l. si ego 11. § 1. de public. = R. quando
quasi possessionem adquiri in rebus in corporalibus que inducitur per vsum
et patientiam, eamque propter similibus remedijs adiuvare. = = =

l. 3. § 1. et § Veratus 3 § in
amittenda 6 l. quem admodum 8.
l. qui iure 41. ff. h. n. no.
l. quod meo 18 h. n. no.
l. l. § per eum 8 l. 3. § illud 19 ff.
h. n. no.
l. corte 6. § is qui ff. de precario
l. adquirentur 10. § fin. ff. de ad
quir. vrdnio
l. numq. 31. l. non solum 33. §
quod vulgo ff. de vncap.
l. naturaliter 12 h. n. no.
l. Videmus 38. § si possessionem
10 ff. de vny.
l. 2 § 2. ff. prohibere

l. § unde ff. de vi et vi arm.
l. vbi ff. de seruit
l. si ego 11. § 1. ff. de publ. in rem

Quaestio 2

An possessio habeat intra se quid iuris an vero tota sit facti-

Possessio tota facti est nihil iuris habet, quod probatur pluribus argumentis
 1. ex eo quod captivo omnia iura in suo pectore retinetur. Illa institutio 32 § 1.
 de hysd. insti. Sed non possessio l. denique 19 ex q. causis. Cum alijs infra
 in 2. p. 2. = 2. ex l. 3. § 1. de bonor. posses. Vbi bonorum possessionem praetoriam
 illam. Incognitionem magis esse iuris quam corporis ad distinctionem nostrae dicitur
 3. = 3. ex l. 1. § ad huc mur 28 si vir vvoris 4. h. no. Vbi rem esse facti dicitur =
 4. ex l. 1. § servola si is qui t. liber. Vbi hereditas non possidet quia possessio res
 est animi, ac facti = 5. ex l. Cum heredes 23. h. no. ideo omnia quae defuncti
 sunt, transeunt ad heredem; non autem possessio; et possessio adquiritur etiam
 Furibus, et illis qui rem contra Legem praesente suscipiunt l. § si vir
 vvoris h. no. l. 16. de donat. inter l. 3. § si quis nunciet l. clam 6. § qui ad nun
 dinas h. no. ex eo quod pupillus eam amittit l. possessionem 29 h. no. alijs plerumq.
 ex infra dicendis. Nam circa personam servus quam procuratorij =

l. illa institutio 32 § 1. de hysd.
 l. denique 19. ex q. caus.
 l. 3. § 1. de bonor. posses.
 l. 1. § 2. de si vir vvoris 4. h. no.
 l. 1. § servola si is qui t. h. no.
 l. 23. h. no.

Legum

Vbi plurimum facti habet = aliquid iuris. Cum non solum, sed plurimum
 facti = R. habere iuris non intra se, sed extra mutuatam a iure
 ex l. peregre 44. h. no. l. si ea res 31. § 1. Et achombus emphy. l. nemo § Chro
 non ideo minus C. de liber. cao. Vbi dicitur aliquem adeptum ius possessionis
 et possessio iuris debetur = R. dicitur adipsam quem ius possessionis quia
 qui eam adipiscitur ex ea plurima iura consequitur, non in ea, et ideo
 possessio iuris dicitur quia iuris est quod ad effectus, non tamen eos habet
 immediate a se productos sed mutuos a iure l. possessio 49 h. no. =

l. deniq. 19. ex q. causis
 l. peregre 44. h. no.
 l. si ea res 31. § 1. de act. emphy.
 l. 31. C. de liber. cao.
 l. possessio 49. h. no.

Cap 3.

Quot sint species possessionis et quales?

Possessionis duplex est species, non et aliqui cogitant Civilis et naturalis,
 intelligendo per naturalem idem, ac illam instantiam, seu incubationem
 fructuarij, servi et coloni, sed si intelligas pro nata possessionem destinam
 ab illis effectibus productis per mutuatam iuris virtutem, hoc est iniustam
 recte dicitur esse duas possessiones Civilem et naturalem. Sive iustam, et iniustam;
 quod probatur ex l. quod servus 24. h. no. Vbi, Consultus agit de possessione
 Civilis et naturalis, et pro naturali iuris et iniustam intelligit. 2. ex l. 1. §
 dicitur 9 § quod servus 22. Cum sequenti de vi et vi armata Vbi Consultus
 ait competere interdictum et intelligi dicitur verum possessorem sive Civiliter
 sive naturaliter possideat, ideoque et mulierem gaudere interdicto in re a
 marito donata, non vero colonum, nec fructuarium; § isti nec veram possessio
 nem naturalem habent = Sed Contra ex argumentis adductis ad questionem
 an possideat ille qui n. habet animum sibi possidendi; sed responde tibi =

l. quod servus 24. h. no.
 l. 1. § 9. et 22. de vi et vi arm.

Quaestio 3a

An duo eandem rem possint possidere in solidum?

Duo eandem rem non possunt in solidum possidere quod expresse probatur
 ex l. 3. § ex contrario h. no. nec magis facile, quam duos stare aut sedere
 in eodem loco = 2. quia duo n. possunt eiusdem rei in solidum dominium

l. 3. § ex contrario h. no.

Habere

*l. si certo § si duobus 15 ff
Commdatai.
l. clam 6 § qui ad nudum § ff
si n. to.*

*Habere l. si ut certo § si duobus. Vehiculum 15 Commdatai l. Marcius 66
§ Duorum delgare l. servus Communis § de iherul. servor. 60 = Sed contra
ex l. clam 6 § qui ad nudum h. to. ubi si quis ingrediatur fundum cum animo
sibi possidendi antiquus possessor germanet donec veniat. et de iherul. sit aut animo
sibi iter natus accidere § interim duo erunt possessores illius fundi insolidum =*

l. si duo 3. ff. ut possid.

*ut possidet ubi duo sunt eundem fundi possessores § = Quidam possessores
quod effectum exiretendi inordinata. Et enim quis vi eicitur. Competit ei
interdictum unde vi contra possessorem l. si quis vi 27 h. to. et alteri possessori
etiam interdicta competunt = Vel melius ubi duo esse possessores fundi
unde respectu proprietario alterum respectu rei fructus = Vel 3. die duo
dicere in hijs interdictis si effectum exspectemus. = Contra ex d. iherul. h. to.*

*l. et habeat 15 § eum qui 4. ff
de precario*

*in l. et habeat 15 § eum qui 4. de precario ubi qui precario alteri Concessit
possessionem hominis. et ait Consultus utrumque possidere § = Sed
aliquando illum qui precario rogavit rogare et possideat et intelligendum de
illa de qua actum sit. et sic si actum sit ut naturaliter possideret non
requirat Quos possidere hic improprie accipitur sic que intelligendum
hinc h. = Vel melius dic. ideo dicitur animo possidere quia eam possessionem
animo eo retinet revocandi et accipiendi quibus velit. et quia eam potest
renocare et ipsam possessionem suscipere et eam revocare l. et 2. l. 22.
de precario. ideo dicitur animo possidere. quia si eam animo dimiserit non
posset eandem suscipere. sed aliam. Cum sit interrupta et sic tantum
et eandem possit habere. dicitur animo possidere non qui possideat; possessio
enim soluta est illius qui precarium rogavit l. 17. l. ultima de precario ==*

Cap 4. Et 9:

*An aliquo Tempore res omnium fuerint Communis =
Nullo Tempore res fuerint Communis. Licet aliqui contrarium senti
ant quia cum domini distinctio periret ab initio ex animi cupiditate
statim ea fuit. Cum et erat cupiditas producta eo tempore quo et Spiritus
et Tributi et eadem origine. § quid cum propriam habuit Civitatem =
Sed Contra ex l. ex hoc iure § de iust. et iure ubi ex iure gentium. et
Secundario Domina fuisse distincta. ac Regna condita § = Sed
distinctio. non idem est ac significationem et demonstrationem distinctio
nis; non enim fuit inductam ut dominium quod meum est. denperet secum
esse. Commune hoc enim numquam fuit. Sed ut quod meum solum est
et suum separarentur. et limites Agrorum imponerentur ad evitanda Contro
versias. et ut sciri posset cuius. quate dico quod ab initio non fuit necessarij
Cum quilibet terra amplissima loca haberet propter hominum paucitatem
ut nullus de ea re disputaret quovisque sollicito gereretur ==*

l. ex hoc iure § ff. de l. or. se

ff

= Questio 4 =

An homo in hominem possit transferre Dominium quin
= prius suscipiat possessionem, et apponat factum apprehensionis =

Homo dominium adquirere non potest absque acquisitione possessionis, et facto apprehensionis; res enim vel nullius sunt vel alicuius, et quocumque casu acquiruntur vel traditione vel occupatione l. in fine l. 3. § 1. Numquam § 1. l. in locum 15 de acquirendo rerum Dominio = et probatur hoc amplius l. ex l. 3. § 1. de actionibus empti ex l. 4. de usuris ubi rem dari quis promissit, et cum hoc nomine translatio Domini significetur l. non videntur 167 de R. S. respondet Consultus promissorem obijari ad transferendum Dominium; sed per traditionem § 1. Deinde ex l. traditio 20. § ultimo de acquir. rer. Dno ubi ait Consultus Dominium transferri per possessionem = Deinde ex l. si pater §. de actionibus empti, ubi ille qui vendit fundum si emptor non induxit in vacuam possessionem omnino res retinet, ac proinde nihil transiit = Probatur etiam ex l. cum res 12 C de probationibus heredi aperiendi de in re a defuncto empto Dominium habere, in iungit omni probandi fuisse inductum in vacuam fundi possessionem = Pluribus ex l. si ager § 0. de Rei vind. ubi ille qui emit non ante habet rei vindicationem, quam traditio sit fundi. § 0 non ante Dominium transfertur; et probatur ex l. in rem 23. de Rei vind. probatur etiam quia et Dominium rerum hostium etiam acquiruntur per apprehensionem, captivum, et occupationem l. § 1. h. no. l. naturalium §. §. fin. l. transfugam § 1. de acquir. rer. dominio l. hostes 24. l. si quis bello 28. de captivis =

Sed Contra: in pluribus casibus transfertur

Dominium absque traditione, aut apprehensione l. cum additur h. re dicitur l. heredes 23. h. no. in bonorum possessionibus l. l. de bonor. possessionib. l. quatum § 0. de legat. 2 l. h. no. 64. de furtis in restitutione hereditatis l. facta 63. ad trebell. in additione libertatum Conservandorum causa eo institutionis, in donatione facta ecclesie l. Ultima C de sacrosanctis ecclesie, in commisso propter non solum rectorum l. commissa 14. de publicanis et rectoribus in arrogatione § l. instat de acquisitione per arrogationem licet in hoc exemplo possumus dicere non acquiri Dominium sine possessione cum virtute ipsius arrogationis sicut Dominium quod habet filius transfertur ut et pater § filium, quod quod ipse possidet incipit possidere l. 16 de precario. =

Rigitur verum esse in hijs

casibus transferre Dominium absque possessione; sed nihil contra nos inferri. Lex enim transfert immediate si homo et ipsa sine possessione transfert quia nihil potest super possessione l. denique 19 ex quibus causis l. in bello 12 § facti de captivis sed tamen virtute sua supra

l. 1. in fine l. 3. § 1. Numquam § 1. l. in locum 15 de acquir. rer. Dno.
l. 3 § 1. § de act. empti
l. 4. § de usur.
l. non videntur 167. § de R. S.
l. traditio 20. § ultimo § de acquir. rer. Dno
l. pater §. § de act. empti
l. 12. C de probat.
l. si ager § 0. § de R. V.
l. in rem 23 § eodem no.
l. § 1. h. no.
l. § fin. l. § 1. § de acquir. rer. Dno
l. 24. l. 28. § de captivis
l. 23. h. no. l. 1. § de bonor. posses.
l. 80. § de leg. 2. l. 64. § de furtis
l. 63. § ad trebell. l. Ultima C de sacros. ecclesie. l. 14. § de public. et rectorib.
l. 16 § de precario
l. 19. § ex q. cau. l. 12 § facti de captivis l. 25 de usuris.

l. 1 de lye commiss. l. 1 et 2 ff de iudic. ad d. l. 1 et 3 C de pact.

eius effectus in usucapione completa ab hereditate quamvis n' possit sine possessione usucapio procedere l. sine possessione 25 de iur. iur. = Arguitur ex l. 1. de lye commiss. l. 1. et 2. de iudic. ad d. l. 1 et 3. C de pactis inter emptorem in qd. auerunt resoluta emptione dominium reddere ad venditorem ipso iure absque aliquo facto; sed hoc falsum est, quia licet emptio statim resoluitur, tamen dominium non reddit sine contraria conditione l. 16. quanto licet ab emptione ducere et in l. 3. C de pactis inter d. ideo habet rei vindicationem quia n' transferit venditor dominium dum immo possessionem precario conceperit =

l. 16. q. d. licet ab emp. disc.

l. adquirunt 10. § idem licet l. 19. § 54. § vno. ff de acquir. rer. dno

Contra et adquirunt 10. § idem licet de adquirendo verum dominio in qua homo liber bona fide possidet quod adquirat extra causam operarum et extra causam rei possessoris sibi adquirat = Idem que probatur ex l. liber homo 19. l. homo liber 54. § vno. ff eodem. sed ipse non potest adquirere possessionem cum ab alio possideat a l. homo liber 54. § vno. § 2. = Quid ipsum non potest adquirere possessionem ad usucipiendum necessarium cum non possit habere bona fide quia videtur se alterius subiectum potestati sed potest adquirere iniuste que vera possessio est = l. quod seruum 24. h. no. et sic per hunc dominum =

l. 24. h. no.

Sed Contra: per iniustam possessionem nihil videtur potest adquirere cum sit destituta iuris auxilio = Quid verum cum effectus repugnant; sed hic effectus sibi adquirendi conformis est iuri usucipiendi quia nunquam cum mala fide potest usucapere, et sic effectus repugnat iuri obicitur hoc =

l. 38 § 7 ff de v. o.

Contra seruus bona fide possidet quod quod adquirat extra causam operarum, et rei possessoris domino adquirat a l. adquirunt 10. § vno de acquir. rer. dno et l. homo liber 54. § vno eodem. sed n' potest ei adquirere possessionem l. 1. § 2. et per eum l. per seruum h. no. nec potest ipse seruus possidere cum seruus sit l. 24. h. no. l. singularis ista 38. § h. quoq. 7. ff de v. o. § 7. = Quid seruum adquirere dominium domino in huius iuribus si dominium sit coniunctum cum possessione et licet n' possit adquirere possessionem hoc de iuri intelligendum, nam potest naturalem et tam domino adquirere l. 4. h. no. sic intelligenda et sic cum dominium est coniunctum cum possessione naturali adquiratur domino et possessio naturalis et dominium et sic n' absque possessione = sed contra v. in superiori.

l. 4. h. no.

Casu non sufficibat naturalis apprehensio hominis liberi sed requirebatur vera possessio in iura, § 2. = Quid ideo ubi quia nisi liber homo habeat voluntatem sibi adquirendi n' adquirat et sic quomodo adquirat necesse est supponendum iniustam possessionem procedere non quia n' sufficeret naturalis apprehensio cum haberet se cum conuenctum dominium sed quia talis voluntas in eo desideratur = 2. Contra ex l. si seruus 24. ff de acquirendo rer. dno ubi in simili casu n' adquiratur domino = Quid n' esse similem casum ubi etiam inquam enim agitur de casu quo dominium n' est coniunctum cum possessione sed usucipiendi est rei, et sic nihil mirum = 3. Contra quia in eodem casu aut consuetudine fieri homines liberi bona fide possessori, sed per usucapionem neutriquam potest fieri a l. homo liber 54. § vno. § 2. = Quid fieri quo ad hoc ff de iudic. in bonis et consequatur illud ius dominio proximum, de quo l. qui ser. 25 § 1. ff de iur. iur. =

l. si seruus 24 ff de acquir. rer. dno

l. 54. ff eodem.

l. 25 § 1. ff de iur.

Sed Contra quia huc etiam adquiratur domino = Quid

Neutquam quia hinc peti Veram possessionem dicitur qui scilicet 25. de iur. =
Sed contra etiam peti bonam fidem quam n. habet homo liber bona fide possidet
Et iam videmus = Quid sit bona fides quomodo n. adhibetur a iure male
fidei possessio ad producendum hunc effectum hic autem adhibetur quia male
fides ex altera ignorantia resultat sicut et ad dominium transferendum
ut suo ordinem requiritur autem hoc in domino proximum saltem veram
possessionem cum hoc tantum resultet quod animum n. saturat sed sufficit
ad huius questionem defendendam =

Contra ex l. si fundus 16 de fundo dotali
in qua talis fertur: dominium sine possessione cum maritus habeat rei Vin
dicationem et num. quam sit consequutus fundi possessionem = Quid habere
quia ea actio in eum translata fuit per doli dationem qua vim habeat cessionis
et in eam veniunt etiam actiones non vero fuit translatum dominium =
Contra ex l. si quis argentum 35. § Sed si quidem §. l. quisquis 28. C. de donationib.
in qua res fuit donata permansit in potestate donantis nec ad manum pervenit dona
tarii sed ea sit donatarii et transferatur dominium eo. = Quid. Verum esse
sed iam adquire possessionem facta alterius donator enim retinet nomine
donatarii possessionem et dominium accipit donatarius = ex l. si cum mihi
34. de dolo concedendam contra me; ex quo sic in presenti non transferatur
dominium Saxonum et si traditum sit qui enim alia traditio eius quam per
missio deducendi eo. Ansi probatur quod n. competat rei vindicatio alii non
competat actio de dolo cum alii defuisse supponat l. et eleganter 7. l. 25.
de dolo = Quid. non intelligi traditum doli exceptum sit cum traditio
ex utriusque rursus compleatur et factum istius in hac apprehensione doceat esse
exemptio Saxonum cum aliter Saxonum non attingit sed fundum donec si parum
sit ideoque competit de dolo nam si exemptum sit iam competit vindicatio
l. qui Saxonum 6. de donat. l. permisi 16. de prescript. l. ubi =

l. si fundus 16 ff. de fundo dotali

l. 28. l. 35 §. 5. C. de donat.

l. si cum mihi 34. ff. de dolo

traditio

l. 7 et 25 ff. eodem tit.

l. qui Saxonum 6 ff. de donat.

l. permisi 16 de prescript. verbis

de statu liberis §. Ultimo infra de officio iudicis in qua transfertur dominium
rei de qua sit est per sententiam §. absque traditione = Quid. in prioribus
lx. n. transferri per sententiam sed ex ea tantum generari obligationem
rem tradendi et sic per traditionem patrii transferatur dominium ut d. si trans
fertur per servum sed ad iudicationem qui vicem traditionis habet et tunc
adquiret cum per ad iudicationem ad eum venerint = Sed contra ex l.
si per errorem 17 de viucap. ubi ad iudicatio intercessit iudicij et factum rei
ad iudicem n. transferatur dominium sed Conditio viucapiendi eo. = Quid.
deo esse quia fuit res per errorem ad iudicem et sic videtur non concessisse
iudicem; errantibus enim nullus est consensus l. si per errorem 15 de iurisdictione
omnium iudicium = Contra: res hostium et si occupantur et apprehendantur
non fiunt occupantium sed pertinent ad rem publicam l. si captivus 20. §. l. iudicij
31. de iure fisci l. pen. ad l. iul. peculatus eo. falso diximus per hanc apprehensionem
transferri dominium in occupantem et in pertinentem est ad dominum cum
republica adquirat et non qui occupat = Quid. Verum esse fieri rempublicam
dominam sed ab igno intelligi occupatam rem cum eius nomine et impendij
malitiam arguit l. §. de iure 12 de vi et vi arm. et hinc sunt res immobiles =
Sed contra in l. transsumam 51. §. l. de adquir. rer. dno dicitur eas referri
occupantium = Quid. hoc intelligendum de illis rebus que cum nullius
sunt casu occupantur; n. vero de immobilibus aut de illis que dano operi
et iussu Imperatorij et bellum exequendo capiuntur et auferuntur ab hos
tibus =

l. 19 §. quintus Mutius de statu
liber. §. Ultimo infra de offio iudicij

l. 17 de viucap.

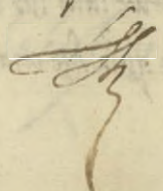
l. 15 de iurisd. omn. iud.

l. 20 §. l. decapitij

l. 31 de i. fisci
l. pen. ad l. iul. peculatus

l. 12 de vi et vi arm.

l. 51 §. l. ff. de adquir. rer. dno

Cap 6

An furiosus possit adquirere possessionem =

Furiosus adquirere possessionem non potest, nec cum Curatoris auctoritate.
 1. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 2. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 3. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 4. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 5. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 6. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 7. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 8. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 9. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 10. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 11. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 12. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 13. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 14. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 15. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 16. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 17. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 18. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 19. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 20. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 21. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 22. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 23. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 24. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 25. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 26. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 27. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 28. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 29. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 30. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 31. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 32. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 33. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 34. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 35. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 36. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 37. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 38. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 39. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 40. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 41. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 42. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 43. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 44. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 45. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 46. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 47. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 48. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 49. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 50. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 51. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 52. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 53. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 54. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 55. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 56. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 57. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 58. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 59. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 60. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 61. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 62. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 63. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 64. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 65. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 66. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 67. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 68. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 69. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 70. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 71. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 72. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 73. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 74. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 75. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 76. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 77. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 78. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 79. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 80. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 81. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 82. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 83. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 84. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 85. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 86. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 87. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 88. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 89. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 90. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 91. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 92. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 93. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 94. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 95. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 96. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 97. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 98. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 99. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.
 100. § furiosus h. n. no. 13. § 6. 18.

1. § 3. h. n. no. 13. § 6. 18.
 h. n. no.

1. § 15. h. n. qui tto. liber.

1. § furiosus h. de N. edic.
 1. de o. et A.

1. ubi si nocet 1. furiosi h. de
 Q. 2.

1. § furiosus 1. 31. § 1. et 4. 144.
 § cum qui h. de usucap.

1. § 11. 16 § 1. h. n. no.

1. § 9. h. de usucap.

1. § 3. 133. h. n. no.

Contra ex l. 44. § cum qui de usucap.
 ne languor animi damnum etiam in bonis aserat.
 et usucap. et si possideat ex hac benivola ratione non ex ratione iuris
 a nobis locellata.
 et ex hac causa interrumpatur usucapio et dominium et alia; non vero
 usucap. vel si possideat quia hoc subditur non ex aliqua utilitatis ratione
 possidet sed ex ea ratione quam insinuavimus; sed hęc si saturat quin idem
 est retinere et non interrumpi, sed non interrumpitur ex hac singulari ra
 tione §. ex eadem retinetur et sic dicit hanc secundam rationem probare ne
 in eo instanti primo furor interruptatur, sed in reliquis ex ista ratione
 possidere = Contra ex l. 1. § 3. et l. unum quam 33. § infans h. no. ubi infans
 potest adquirere possessionem auctoritate tutoris et furiosus =
 que inter infanciam et furiosum quoad auctoritatem p. standam; infans
 enim non omnino indicatur iudicij alienij cum saltem sit illa spes certa
 exiret; et sic cum auctoritas sit ad supplendum aliquid consideratur quod
 possit tutiori securi infans, sed licet ipse non possit auctoritate Curatoris
 adquirere videtur mihi Curatorem per se solum posse ipse = =
 = Cuestio 9a. = =

An pupillus sine tutoris auctoritate possit =

Pupillus infans sine auctoritate tutoris possessionem sibi adquirere nequit
 sed cum auctoritate potest quia utilitatis causa id receptum est in omnibus
 negotiis ut suppleatur animus id que probatur ex l. 1. § sed furiosus l. quamvis
 32. § infans h. no.; pupillus vero si sit animi capax hoc est si proximus gubernari
 potest potest per se requirere possessionem hanc l. 1. § adipsam h. et d. l. quamvis
 32. § pupillus h. no. =
 Sed Contra hanc partem arguitur ex l. 1. C. h. no. ubi
 infantem corpore adquirere possessionem dicitur quia alioquin nec per
 tutorem infanti adquireretur possessio; §. in primo casu sine tutore ad
 quiritur cum dicat adquiri corpore huius infantij et quod magis est
 arguat a secundo casu quo ad quiritur cum tutoris auctoritate et sic
 tutorem debet esse proximum in quo etiam infans adquiret possessionem

1. § sed furiosus 1. 32. § infans
 h. n. no.

1. 1. C. h. n. no.

In primo casu adquirere etiam infantem Corpore suo sed cum tutori
auctoritate, in secundo vero adquirere per solum tutorem, et ideo optime
arguit quod si non potest tutore auctoritate adquirere Corpore suo infans nec
tutor potest per se adquirere infanti & nec adquirere tutore = R. deo
adquirere quia licet tutore non potest Curator auctoritate hoc non est
ex defectu Curatoris auctoritatis sed tutore nihil quod duplicatur habentis

Contra secundam partem sic potest
intelligere ex Verbis inferioribus d. q. Non affert falsam rationem Consultus
Cur quibus adquirat possessionem sine tutore sed licet quia facti est cum
pactum facti sit l. si unus 27 § pactus ne potest de pactis et non semper
quod dicitur celebratur a pupillo Contra Co. f. eodem co. = R. deo
Consultum eam adhibere rationem sed intelligendam cum distinctione
et scilicet non sit Damnoza res facti et sic potest facti est et hoc res facti
Damnoza non est pupilo = sed adhuc insuper intelligitur etiam hanc ratio-
nem reddere cum res facti vel non illius acquisitioni nihil favent vel
nocent = sed R. plurimum facere quia hic respicit ad distinctionem
hereditatis que et si lucrosa sit non adquiratur pupillo l. obliquis § 3. de
aucth tutor l. more § de adquir hered. et sic optime dicitur vel ab adqui-
sitione hereditatis adquisitionem possessionis distinguitur vel melius id
obiter quia res facti est et demonstrat distinctionem inter hanc
possessionem et illam bonorum possessionem quia facti sicut ita demonstra-
et distinguitur in l. 3 § 2 de bonor posses. =

127 § pactus 120 § de pact
19 § 3. § de aucth tutor 18 de
adquir hered.
13 § 2 de bonor posses.

Contra non habet animum
nec potest amittere possessionem pupili; & nec adquirere; pari casu enim
currere hoc videmus in furto, anis probatur ex pupiliis de adquir
rer. domino sed illa Verba augent difficultatem quod nec illam posses-
sionem qui natus est = R. animum in pupillo non considerari favore
illius sufficientem admitterendum, et illa Verba possessionem qui natus
est intelligenda de possessione in genere, sed ex possessionem 27 h. ito ubi
potest amittere, potest amittere in acquisitionem, nec ipsum amplius quam
Corpore, non vero animo vel melius potest amittere Corpore alterius
id est occupatione, si vero animo id est proprio qui dicitur amittere
modi sunt. = =

1 pupiliis 11 § de adquir rer. domo
1 possessionem 27 § h. ito.

Cap 7

An donationem factam inter virum et uxorem transcat
in donatarium possesio

Si res fuerit a marito donata uxori vel contra donatarius res
donatæ possessionem adquirat l. quod uxor 16. l. si donatæ 36. § de donat.
inter virum l. 1. pro donato l. 1. § dicitur de vi et vi armata et in
l. 1. § si vir uxori 4. h. ito, in quo huius de actionis duplex offertur ratio
1. quia res facti quamvis informare non potest cum super eam potestas
non habeat l. denique 19. ex quibus causis et quia nec superior si dona-
tor cum statim et si non transiret ad donatarium possesio eam amitteret
l. 3. § in amittenda h. ito. = sed Contra: Donatio inter virum et uxorem
non valet & ex ea nullus producitur effectus, nec valet ad transferendam

116 l. 1 § 4. § h. ito.
136 § de donat. inter

l. 13. § 6 et 10. l. 5 § 2 ff. de donat. inter

possessionem An. §. ex l. 1. et toto. de donat. inter = R. V. 2
Donationem valere in hoc casu propter rationem ad decisionem d. §. A.
Voxi vir adductam = Contra ex l. 3. §. supradictum lo. de donationibus
inter et l. inter virum 46. eodem in primo aut consuetudine adcomitalem
esse donationem inter coniuges et nec ordinem aliquod momentum habeat
et in secundo nec possessionem donationem illam esse §. R. V. nullam
esse quoad presentandum titulum et sic donationem non valeat per dona
tionem et donationem nec pro donato et sic habet donationem et causam
non ut titulum vel die possidere pro donato sed in iure cadendo
supra donationem = Contra: ex l. 26. ubi iuris Maritimi vendi
torem rem vixi tradere, et assenti vorem non iure civili possidere §.
R. V. verum esse quia tantum naturaliter possidet l. 2. §. delictum §. de
vi et vi armata cum ex causa a iure civili reprobata possideat, et
pro possessione l. quod vixi 20 h. =

l. 46. ff. eodem tit.

l. 26. eodem tit.

l. 3. ff. pro donato

Contra ex l. 3. pro donato ubi mulier
rem sibi a marito donatam potest vindicare sed vindicatio iustam et civil
lem exigit possessionem l. in proba 7 C. h. no. §. non solum iniuste sed
iuste videtur possidere et titulum praeferat donatio = §. R. V. hic omni
no videtur fuisse donationem, quia res non erat mariti et sic valet om
nino donatio l. sed si constante 25 de donationibus inter virum et uxorem
quia donator n. sit pauperior l. si sponsus §. §. si quis filio = sed Contra
in hoc casu, aut mulier credit rem alienam et tamen vindicare non
potest l. 2. pro emptore. Deficit enim bona fides, aut sit mariti et cogit
valere donationem et tunc non potest vindicare cum error in iure
l. 4. de iurij et facti ignorantia l. nam quam 31. de iur. iur. = R. V.
in iure non errare quia non errat cum cogit valere sed cum veritate
confirmatur = sed dicitur ex suppositione primi erroris errare = R. V.
non attendi errorem ex supposito ne erroris sed ex conformitate, aut
diuersu cum veritate. = = = Cap 8 =

l. 2. ff. pro emptore

An ignorant domino extra causam peculiarem per
filium aut per seruum acquiratur et an etiam idem in vindicatio.
Non ex eadem causa qua acquiratur dominium acquiratur possessio
cum respectu rerum facti nec iurisy, nec incapacitatis sit considerabilis
et scilicet dominium absque vlla scientia aut voluntate acquiratur
propter dictas rationes patri vel domino l. placet 79 de adquirenda
hereditate l. etiam in iurij 32 de acquir. rer. iur. l. seruis veritate 62
de v. o. tamen possessio non acquiratur ignorant patri vel domino
nisi ex causa peculiari sicut in iur. l. 1. quem adquirimus l. 3.
§. saltem u. l. quamvis 32 in fine l. perire 44. §. quisitum h. no. l. labes
§. 8. l. iusto 44. §. fin. de iur. iur. l. 2. §. Celsus u. pro emptore et ratio est
quia cum seruis apprehendit ex causa peculiari et volens peculiis
esse licet dominus ignoret, tamen eius voluntate videtur apprehendere
cum in constitutione peculiis eam haberet et hinc ratio iacet in d. §.
quisitum et sic possidet dominus per seruum quia ex ea voluntate

l. 32 de acquir. rer. l. 79 ff.

de acquir. hered.

l. 62 de v. o.

l. 1. §. quem adquirimus l. 3 §. 11. l. 32

l. 44. §. quisitum ff. h. no.

l. 8. l. 44. §. fin. ff. de iur. iur.

20.
ministerio eius. In ad possidendum intelligitur, quod idem est, ac si ipse
faceret et apprehenderet. Sed cum non ex causa peculiarari nulla est ratio
qua videtur adquiri possessionem ignorantibus. Cum eare facti est, et sic
non virtute sibi transiret ad dominum, sed apprehendendo ipsum
dominum, aut alius eius nomine, et sic per alterius ministerio adquiret
quia ignorat non potest videri apprehendere, nec per se nec alicuius
ministerio. **¶** Videtur. =

Sed Contra: ignorantibus non adquiritur
ex causa peculiarari ex d. ratione sed ex singulari utilitati ratione
ad peregrin. §. quiritum = **¶** **¶** Utilitatis ratione fuisse introductum
ut ignorantibus adquirere possent. Sed ex ea ratione in eo enim fuit favor
Constitutionis. Sicut in tribuendo virtutem illi voluntati Consti-
tuti peculium. Et eo tempore etiam ignorantibus representari
ut in habeat. Causa autem huius fuit quam Consultus in d. §.
quiritum refert ne cogentur Domini per momenta spicui, et
Causa peculiarium inquirere. = Contra, ex l. Servus 24. Vbi au-
Consultus per servum dominum ignorantem adquire possessionem
iustam videtur argumento ad huius probationem eius casus quo ad-
quirat ex causa peculiarari; eo. in primo casu extra causam peculiararem
ignorantibus. Aut per servum ad quiritam possessio §. = **¶** **¶** non
agere de diverso casu. Sed semper de casu quo ex causa peculiarari ad-
quirat possessionem, et quiritur an sit iniusta apprehensio, ad-
quirat = **¶** **¶** neutriquam, quia non ad causam peculiararem reducit
iniusta possessio, et sic duos casus tractat, sed circa causam pecunia-
rem. **¶** Vtrumque dicitur. = Contra, ex l. numquam 31. §. si servus 2.

144. §. 1. f. h. n. no.

124. f. h. n. no.

131. §. 3. f. de iur. cog.

de iur. cog. Vbi dominum ignorantem possidere et usucapere rem vel
peculiarari nomine apprehensam a servo vel suo §. = **¶** **¶** Vtrum
esse dominum ignorantem etiam si servus non peculiarari sed eius
nomine possideat adquiret sibi ius domini ut possideat precium et de
procuratore dicitur = Sed melius mihi videtur dicere verum igno-
rantem non referendum ad vtrumque membrum dicitur illius orationis
quod necesse mihi videtur referri. Cum dicat etiam ignorantem usu-
capere, quod si defendi potest facile videtur ut infra apparebit =

Contra illud quod dicitur etiam ex causa peculiarari dominum
per servum ignorantem usucapere, Contra: licet per procuratorem
ignorans dominus acceperat possessionem tamen ignorans non usu-
capit l. portio 49 §. ultimo h. no. l. si emptor 2 pro soluto 270 = **¶** **¶**
in his casibus cum ignorantibus possidemus si dari bonam fidem in domi-
no; at in causa peculiarari utilitatis causa id videtur. Cur autem
sicut pari casu currunt et procuratori adquisitione possessionis cur-
ri currunt in acquisitione usucapionis = **¶** **¶** quia curator non possi-
det animo et intentione domini quod requiritur ad usucapionem
et sic non potest ad usucapionem prodere, et servus possidet in ea causa
peculiarari animo et intentione domini non sibi sed domino cum
ad ipsum dominum peculium spectat, sed quia separatum est a ratio-
nibus dominici, et eius quodam modo patrimonium est et in eius

149 §. vlt. h. no. 2. f. pro soluto

Causa

Causa habet Dominum animum et legationem = Melior q̄ mibi videt
hæc quam nostri aucthorij, nam si ante eam iniquitas non facit
defectus == = Cap 9 == =

An per liberum hominem bona fide possessum, servum
alienum, et fructuarium nobis adquiratur possessio?

Per liberum hominem bona fide possessum adquirimus possessionem et per fructu-
arium etiam bona fide possessum ex duabus causis scilicet ex eorum opere. Et re
nostra idque probat Consultus in d. l. q. ad et per eum cum fructibus sequentibus et q.
per eum quoscumq. s. to. §. ex his infra quas bona l. adquirunt. 10. §. dem placet
et §. ultimo l. liber homo 20. l. homo liber 54. §. vlt. l. de servis 21. Qui bona fide
23. de acquir. rer. dno. l. quod fructuarium 49. §. eodem quod vero extra hanc causam
si dominum habeat et adquirat si sit homo liber. Ibi adquirat sed hoc si vult no-
adquirere l. liber homo 59. de hereditibus instituendis, et quod magis est s. h. redita
s. delata omnia hæc non sufficiunt sed requiritur sui facti cognitio l. si qui
putat 151. aut 15. de acquir. hered. si sit servus bona fide possessus quid quid ad-
quirat extra dictas causas suo domino adquirat sicut servus fructuarium
si vero de possessione loquimur idem ius est ac in domino, d. l. homo liber 54.
§. vltimo de acquirendo verum dominio cum ibi notat =

l. liber homo 59 §. de hered.
insti.

l. 54. §. vlt. de acquir. rer. dno.
l. 23. l. 30. §. 1. h. n. to.
l. 13. §. ad exhibend.

l. 1. §. 46. §. de vi et vi arm.

l. homo liber 54 §. vltimo de acquir.
rer. dno

l. sed et si 25 §. gen. §. de usufr.

l. qui bona fide 23 §. vlt. §. de acquir.
rer. dno.

l. si alienus 33 §. de sigul. servor.

Sed contra: per eum quem non possidemus non
adquirimus possessionem l. homo liber 54. §. vlt. de acquir. rer. dno. verum dominio
sed non possidemus liberum hominem l. cum heredes 23. l. rerum mixtura
30. §. 1. h. n. to. l. si liber 13. ad exhibendum 8. Verum esse si possidere
si scientes earum conditionem rerum q̄q. extra commercium sunt habemus
et enim animus necessarius ad possessionem scilicet et non sit cum tali scientia
incompatibilis. at vero ignorans conditionem recte possidet l. si servus 34. de
significatione servorum = Sed contra etiam homini mala fide vincti datur
vera possessio l. 1. §. dem Julianus 46. de vi et vi armata. = Q. ibi loqui
de homine servo, aut si vis idem esse in libero dum cogitaret servum, et sic
mala fide non nocet et quis possideat vere sed scientia = Contra ex l. homo
liber 54. §. vltimo de acquirendo rerum, §. per servum ex nulla causa ad-
quirat fructuarium possessionem = Q. usufructus habere quasi posses-
sionem ex quo recte poterit per eum adquirere = Contra ex l. sed et si 25 §.
peno. de usufructu. Vbi ait Consultus quod si sit usufructus servi duorum
et re vnius adquirat, adquiratur domino §. = Q. ibi vtrum esse ad-
quiri domino sed eo casu quo nec nomine fructuarium nec iure stipulatus
fuit et tamen adquiratur propt. quia cum illa stipulatio a servo et pote
ex re fructuarium facta accipiat vtiq. ex iure usus fructus accipit ex utroque
et cum alteri non possit sua pars adquiri et pote non ex re sua, adquiratur
pro illa parte domino = Sed contra ex l. qui bona fide 23 §. vltimo de acquir.
rer. dominio et l. si alienus 33. de sigul. servor. Vbi totum adquiratur fructua-
rio et non domino parti. §. falso in d. l. 25 §. gen. = Q. hoc quod h. veros esse
et in primo referri non probari sententiam velleam = Vel dic. et quia adquiri
totam possessionem et similiter fructuario non ipso iure; sed postea restitutione facta
dominuum adqm. potest cogi. si vero servus ex re communi possessionem cum
adquirere vtiq. §. per communem nostris l. 1. §. regul. tri. de sigul. servor.
tamen in casibus superioribus adquirunt servi nobis possessionem si habeant
animum et voluntatem duplicem et apprehendendi et postea nomine nobis minus
verum prestando §. Ceterum l. 1. et l. legi sed videtur tantum corpore

Servorum non possidere animo vero nobis, quod servum est sed cum illa bene-
ficio facti et illa corporalitate non habeat. Requiritur voluntas ut illud
ex voluntate apprehendit nobis ministerium ad possidendum prefatis accomodet =

Cap. 10.

An servus fugiens possideatur et an per eum Dominus adquirat
possessionem ac proinde Vincatur? =

Servus fugiens ille est qui dominum dereliquit proposito non redeundi l.
quod sit fugitivus l. 17 § 1 de edicto edicto, hic autem dum infusa est a domino
possidetur. Imo et dominus aliarum rerum per eum et possessionem, et in
rationem habet l. 1. § 3. au. 13. l. rem 19 l. si rem 47 h. n. l. Celsus § 1. Immo
ad exhibendum l. in acceptione § de duobus et temp. prescript. l. arboribus 12 §.
De illo de usufr. 12 §. l. fugitivus 25 de vi bonorum raptorum. Cuius iury, ut colli-
gere possumus ex ratione consulti ea est ratio quia servus non potest dominum
verum possessione privare, ut nec sui. Cum per eum adquiratur; sed hec ratio
mihi non placet quia ius non potest facere ut ille qui rem auferat non possideat
dummodo habeat requirita possessionis. Cum possit res facti tota sit propter qd
non cum alijs rebus regulariter et iam sup. vidimus, dicendum itaque quod cum
non quilibet animus sufficiat ad possessionem ut in servis licet auferat rem a
domino, dummodo apud se habeat, et licet fugerit non habet perfectum animum sibi
possidendi aut privandi possessione cum sit ipse in eadem servitutis specie
et ideo si alteri dedit res, aut ipse servus ab alio occupetur perfecte privatur
possessione et servus, et rerum, quia tunc in re ablata a servo perfectus animus
auferendi videtur et servus fugitivus perfecte ab alio possidetur qui sui ipsius
possessionem nec contractavit vere secus ut videmus si de pro libero gerat, tunc
tenem perfectus est animus auferendi et adquirendi possessionem. =

l. 17 § 1. ff de edicto edicto

l. 1. § 13 l. 15 l. 47 ff h. n. n. o.
l. 5. § 1. ff ad exhibend.

Contra ex l. homo liber 94. § 1. Immo de acquirendo
rerum dominio ubi inferitur a consulo ita non possideri a domino per servum
qui apud boni fidei possidorem est, sicut per fugitivum quem non possidet = l. 1.
Verum esse aliquem fugitivum non possideri sequitur si occupatus sit = Contra ex
l. 1. C de servis fugitivis et l. si nulla 60. de furtis, in quibus servus fugiendo
sui furtum committit sed tantum quoad effectum de vincatur, adeo ut
furtum furtivitate sit inserat sed non sit sine contrahatione possessionis
l. 1. § 1. servus si is qui ut § = l. 1. nec contractari possessionem, nec furtum
committi sed tantum quoad effectum furtivitate solitari favore ipsius domini =

l. 94. § 1. ff de acquire rerum dominio

l. 1. C de servis fugitivis
l. 60. ff de furtis

Contra ex l. si rem 47. h. n. ubi servus
fugerit et ait Chy. non amittere, dominum possessionem quia servus animo
reddeundi sui ipsius custodiam habet; et si non haberet animum reddeundi
amitteret § 1. = l. 1. ff. hic, duas auctoritates esse propter quas non amittitur possessio
et sic licet altera deficiat altera permanere, scilicet illam in superioribus iuribus
adductam, propter quam non amittitur possessio fugitivus = l. 1. ff. hic si valere
argumentum a contrario sensu, quia sit contra bonam iura = vel § 1. dicit
verum esse in hoc casu si servus non habeat propositum reddeundi amitti
possessionem, quia cum nuda custodie amissione contingente vel per dominum
vel per eum qui eius nomine custodit, amittatur non repugnat et sic qd
repugnat amittere dominum possessionem per fugam servus sed non per sumpho-
netam custodie illius qui custodit sed melior prima solutio =

l. 1. rem 47. ff h. n. n. o.

Contra ex l. si a bono fidei 21. § 1. Immo cum l.
sequenti de Rei vind. ubi Consultus querit ad quid teneat possessor si vindicet;
servus qui fugit? et dubitat si dolo eius fugerit, teneri ac si possideret § 1. quia
non possidet fugitivum, et quod magis est nec cum voluntate domini fugit

l. 21. § 1. ff de R. V.

l. 3 § 10. l. 50 § 1. f. h. n. no.
 l. 19 § 1. f. de iur. cap.
 l. 24 et 25 § 1. f. de liber. ca.
 l. 14. Cedem no.
 l. 33. § cum qui f. de procurator.
 l. 12 f. ex q. caus.
 l. 19 f. de publiciana in rem acte
 l. 11 § fm. f. de reb. cred.
 l. 48 f. de pcc.

l. 17 § 1. f. de furis

l. 21 § cum que generaly. C. de furis

l. 14 f. h. n. no.

l. bona fide in cum l. seq. f. de noxal. act.

l. 27 § serui f. ad l. Aquil. l. 22. § legy f. edy no.

De iure, ac si possideret Corpore = Contra ex l. 3. § si seruus lo. l. per cum 50. § 1. h. no. h. no. qui pro emptore l. 9. § 1. de pcc. cap. = R. Verum esse si se pro libero gerat. ut sine actione sui libertatis. ut non clam, sed per tantum iudicium libertatis dominum possideat = Sed Contra ex l. ordinata 24. et 25 § ultimo de liberali. causa et l. l. 14. Cedem l. serui 33. § cum qui de procuratoribus l. 12. ex q. causy. l. 12. ex q. causy. quod licet si libertatis agat. serui pro libero est et desinit possidere = R. de iure possideri quo ad eam causam, et sic habeat eam personam standi in iudicio. Stando ad hoc in possessione sui libertatis = Contra ex l. si serui 15. de public. l. si si dominus habeat seruum fugitivum et hic alicuius rei possessionem non sit consequutus domino nihilominus habendo minus publicianam. R. corpore intelligendum = Contra ex l. rogati 11. § fin. de reb. cred. l. libera 48. de peculio, in quibus deciditur fugitivum desinere habere peculium si extra eam causam postea domino ignoranti si adquiretur l. per q. 44. § quiritum h. no. 50. = R. non amittere peculium sed noxam l. ad iudicium ad iudicium = Contra ex l. ultimo de i. in l. serui et fug. i. § 1. de furis l. si an. Consultus tantum ad usucapionem possideri a domino seruum fugitivum = R. ubi est questio, an si serui fugitivus abhulerit a domino aliquid, et pervenerit ad boni fidei possessorem possit agere furti dominus et dum illud deservit si posse agere, quia cum possideretur a domino contra illum competere actio noxalis et sic eam non potest exercere ex regula adducta = Ex l. apud antiquos 21. § cum que generaly. C. de furis sed ad hoc argumentum adhibendum, R. non possideri nisi ad usucapionem et actionem noxalem contra ipsum dominum repelleret non ut alios effectus negaret = Sed nunc contra: iste servus erat ab alio apprehensus, § falso dicemus possideri a domino = R. hic non dicit possideri tempore quo apprehensus est = Sed Contra: furtum si fiat serui. Cum non prius possessione dominum ad rem 14. h. no. § = R. privare possessione et furtum facere. Cum pervenit ad possessorem tunc enim animus perficit = Sed Contra: quia falso dicit dominum serui fugitivi non tenori noxali. Cum competat contra possidentem seruum l. bona fide in. Cum l. sequenti et l. 10. f. de noxal. = R. Verum esse si habeat copiam et facultatem dandi. l. quoties 21. § an potestate 6. eodem l. potestatis 215. de v. s. = Contra §: etiam si tantum dominus et serui fugitivi dicebat competere cum illum noxali l. serui. seruum 27. § serui ad l. Aquil. = R. id verum esse in l. Aquil. quia licet ea actio non competat possidenti sed domino l. in m. l. 22. § 1. de l. Aquilam, ut ex ea ratione non conceditur nisi contra dominum noxali =

= Cap II =

An creditor vere et civiliter et rigorose possideat pignus? =
 Creditor non est colonus et fructuarius, sed vere et rigorose habet pignori possessio nem; Probatur ex l. qui pignori 36. et no. l. 1. § per seruum corporaliter h. no. in d. l. 36. debet deo possidere ut possit debitor precario rogare a creditore et tunc magis iuris habebit in possessione; antea enim tantam habebat ut usucapenda Cum tamen constat rei proprii precarium si esse l. ei a quo 22. f. de iur. cap. § 1. f. de pcc. cap. et hoc est agud creditorem = 2. ex l. res pignori 37. h. no. ubi potest rem pignoratam condicere debitor a creditore, et quod magis est retine bit creditor per debitorem possessionem = 3. ex l. si solum 33. § si rem pignori de iur. cap. ubi serui debitoris contractat possessionem rei pignoratam creditor et creditor quis accipit; sed si possessio eius debitoris non possit l. in l. pign. 13.

l. 1. § pignorum l. 36. f. h. n. no.

l. 37. f. h. n. no.

l. 33. § si rem pignori f. de iur. cap.

l. 13. et leg. h. n. no.

et sequenti h. g. = 4. ex l. 4 § item 21. Ultima de usucap. l. si quis 36 de
 noxalibus mag. § si pignorat debitor creditor furtum furtum Committat quarto
 sine possessione, contractatione non continet 21. de furtis § = § ex l. si quis 11 § 1.
 l. pignore § et in superfluo de pignoribus ubi actio Conceditur creditori ad
 recuperandam possessionem § = § Sed contra ex l. si quis 16. de usucapionibus
 ubi usucapit debitor pignus § possidet l. sine possessione 25 edem no. alij contra
 Superiorum l. 3. § ex contrario h. no. § = § 2. usucapere, et sine possessione, §
 cum et usui creditoris interest vinctum causa receptum est et sic tunc quod ad
 illum effectum possidere quod insolens n. est = § Contra ex l. quicquid §. l. quicquid §. l. de public.
 interdum l. de publiciana et l. si servus 22 § 1. de noxalibus ubi dum creditor
 non possidet defectu domini, nec ei datur publiciana, nec noxalis = § Verum
 esse quod defectu domini impertinet ad possessionem, sed tantum sibi possi
 dendi, ideo autem non Competit publiciana quia animum domini in possidende
 requirit ut pignore tendens in usucapionem l. 1. § ultimo et toto no. de public. ergo
 noxalis l. 1. l. bona fide 11 de noxal. = § 3. Contra ex l. sciendum 11 §. creditor
 qui satisfactus cogantur in qua non possidet creditor = § non possidere ad
 evitandam iudicio sibi cautionem qui exiit possessionem iunctam cum domino
 sicut etiam verum amotarum ex quo etiam pignus satisfactum = § 4. Contra
 ex l. debitor 40 de pign. act. ubi dicitur soluta pecunia tenentur creditorem
 restituere possessionem qui corporali agitur cum est = § ideo dicitur qui cor
 porali ut ab h. p. distinctionem ediamus = § ex l. 3 §. ultimo ad exhibend. l. 3. § ultimo ff ad exhibend.
 ubi videtur creditorem inter colonum et alios qui non possunt numerari =
 § imo ubi distinctum ab eis § poni = § 6. ex l. cum nonnumquam C de 40 annor
 pignoris ubi debitor possidet = § de usucapionem facit ex l. 33 § 4. cum
 sequenti = = = Cap 12 = = =

AN PER SERVUM HEREDITARIUM ADQUIRI POSSIT HEREDITAS PETITIO =

Per servum hereditarium adquiri nequit possessio ipsius hereditatis quia cum
 continetur sub illo no. absurdum esset ut hereditas per illum adquiratur, et ipse
 hereditatem l. quod per manus 10. de iure edictum, itaque dicitur in l. 1.
 § ex p. et l. si heres 43. de adquirenda hereditate l. per hereditariam 18. de ad
 quirendo verum domino = § Sed contra ex l. praedia 48. h. no. ubi si plures
 servi h. no. sim per unum possum aliorum adquirere possessionem § = §
 Differentiam stare quia cuiuscumque separatum ius nec sub uno con
 tinentur ut in hereditate = Contra ex l. qui absentis 38 §. ultimo h. no. ubi per
 servum testatoris debitum adquiri possessionem hereditatis h. no. = § bene
 posse quia talis servus non continebatur sub hereditate sed eius consequendi
 actio et sic ex causa particulari adquiruntur, ideoque et separatim possessio
 quod adeo id ut per servum cum defuncto communem possum adquirere
 etiam hereditatis possessionem, quia aliqua pars est cuius particulariter
 habeo possessionem d. § 1. de l. p. 17. = Contra § item 18. h. no. ubi potest § item 18. h. no.
 adquirere etiam ipsam hereditatem h. no. per servum cum ea communem
 alij que referendo ad Superiora idem dicendum esse cum in Superiori capite
 de servo hereditario h. no. qui duplici iure capitur l. in quartam ad l. falcid. =
 Identitatem currere non in omni sed in eo, quod sicut per servum
 in

In quo. Ceterum pariter habeo, possum adquirere ita et cum causa
partem habeo titulo particulari, sed non cumore in re adquirenda adentitat =

== Cap 13 ==

An per procuratorem adquiratur possessio, et per eam Dominium?
Possessio domino ignorantis adquiratur per procuratorem, et per eam si con-
iunctum sit Dominium l. 1. § per procuratorem 10. l. possessio 49 § primo h. 10
l. 1. eodem, sed qua requiruntur in domino mandatum, l. i. ego 54. de negotiis
gestis hoc scilicet siue generale abique iura administratione siue speciale in
tradente, quod meo nomine tradatur l. procurator 13. de acquir rer dno l. com-
muni 42. § 1. h. 10. in accipiente. ~~Contra~~ procuratore voluntas adquirendi domi-
no l. per servum 37. § fin. de acquir rer dno = sed Contra ex l. reg. ex man-
dato 59. de acquir rer dno. Vbi non aliter adquiratur, quam re tradita a
procuratore § = ~~Contra~~. Vbi ea voluntate fuisse traditam ut requireret procura-
tori, et nomine illius fuisse datam = Contra ex l. mandato generali 60. l.
procurator 58. l. procurator 63. de procuratoribus in qd ad nouandum, ad
transigendum, et alia similia non sufficit mandatum generale siue libera
administratione § = ~~Contra~~. hoc verum, quia per hos actus alienatur, et
non tantum ad adquirendum requiruntur. =

l. 37 § fin de acquir rer dno
l. 59 § eodem ito.
l. 58. l. 60. l. 63. § de procur.

Contra ex l. qui mihi 13. de
donationibus Vbi procurator rem meo nomine traditam eo domino accipit
ut ibi adquireret, et ait Consultus statim mihi adquiri sicut si tradidisset
communi rem nomine alterius ex dominio traditam acciperet ut pro-
ficeret duobus Vni tantum adquiratur quid pliy = Contra l. per servum
37 = ~~Contra~~. tamen quod hic agitur, intelligendum de casu quo domino
presente Vt eius voluntate tradita fuit quo casu non voluntate procura-
toris attenditur, cum possessio non per procuratorem domino adquiratur
sed ipsi tradita et ab eo in procuratorem translata videatur perfectionem
breuius manus l. 1. § si iuratum h. 10. cum alijs statim adducendis melior
de dominio non de possessione. = sed Contra adhuc, quomodo verum,
potest esse quod dicitur, quod servus communis si accipiat rem Vni
domino traditam ambo proficiendi duobus, et respondet Consultus
in parte alterius nihil agi, et si velit tantum alteri socio = ~~Contra~~. in
persona eius cui vult servus non tamen presentis dominus cui traditur
ut sup. et eo sensu nihil agi non absolute =

l. 13 de nouat.

l. 37 § h. n. 10.

== Cap 14 ==

An requiratur presentia in adquirenda possessione, etiam in
= fictione brevis manus =

Possessio non potest adquiri nisi rei presentia adit, adeo ut neq. cum fictio
brevis manus adest, adquiratur absque rei presentia l. e. l. 1. de con-
trahenda emptione l. quod meo 18. § si venditorem h. 10. l. qua ratione 9 § item
sequit de adquirendo verum Dominio l. quod meo 18. § si venditorem h. 10. l.
quidam mulier 77. de rei vind. l. absentis 10. de donat. et ut dixi adeo ut
fictio brevis manus contingat nisi rei traditio tribus presentibus contingat
l. falsus 43. § si qui 2. de falsis Vbi furtum non contingit si rem quidem

l. 74. § de contrah. empe.

l. 43 § 2. § de falsis

Cognosco alienam, et mihi deductam inserim abij solui, et solvatur
me non presente, quia cum mihi tradita, aut a me accepta non videat
a me factum factum non videtur. =

Sed Contra hoc insurges ex pluri
Jury Locy ubi rei possessionem quis adquiri, et quod magis fictio brevis manus
Locum habet absque rei presentia Sed et si leg 7. § 1. l. siue autem 9. § 1.
de public. l. certi conductio 9. § ultimo de rebus creditis l. si rem 62. de emptione
l. verum et infine, respondebis in his omnibus iuribus esse in potestate, et
possessione siue naturali siue civili illius cui adquirenda est possessio
ideoque cum iam habeat apprehensionem, qui requiritur ad acquisitionem
possessionis siue corporis actum, tunc cum solo animo, qui deest inter
positionem proficit illa insistentia dummodo conferretur Domini voluntate
ut in ordinibus iuribus laudatis contingit; presentia enim rei tamen ad
hanc apprehensionem requiritur, quae cum iam sit superflua erit. =

l. 7. § 1. l. 9. § 1. ff. de public.
l. 9. § ulto. ff. de reb. cred.
l. 62. ff. de emct. l. si rem 21
infine

Certi conductio 9. § ultimo inq. fictio ad est brevis manus fingitur a
possessione in dominum rem transire, et utrum a Domino in possessionem
Sed ad hanc fictionem requiritur ut res sit in presentia illius ad quem
venire fingitur l. falsus 43. § si is qui de furtis 30. Q. non requirit presen
tiam nisi ad hanc fictionem res videatur pervenisse de iure ad alterum
de altero ad alterum casu autem, quo est apud terminum fictionis, cum
in id presentia requiratur ut ille qui vere possessor sit, qui terminus
fictionis est, adquirat eam, casu quo iam habeat non requireret. =
Contra ex l. eius rei 46. cum l. sequenti de Rei Vend. ubi licet estimata
non aliter fit res et adquirat novam possessionem eius possessor quam
si sit presentis, tunc si habens ubi rei presentis apprehensio, et nec inducitur
fictio, nec adquiret novam possessionem possessor absque rei presentia =

Sed Contra eod. singulari 19. d. l. 19. § ulto. l. 15. ff. de reb. cred.

l. 46. cum l. seq. ff. de Rei Vend.

Q. ubi non esse apud eum contra quem licet esti
mata est, rem; sed apud alium possessionem; itaque intelligenda et id
significans ea verba re presente et re absente ideo autem ubi contra non
possidentem iudicium agitur forte quia se obtulit licet. = Contra in nullo
casu potest habere locum fictio brevis manus, aut probatur, quia possessio
facta est, et sic per actum fictum adquiri non potest maxime quia omnis
fictio quid iuris sit = Q. per hanc fictionem non adquiri possessionem
sed intelligi transire, quod non requirit; ponamus exemplum: Rem
hanc mihi debebat iusti ut me presente eam traderet Sempronio, Sempro
nium tantum vere possidebit qui vere rem apprehendit; fictio autem danti
operari ut a me intelligat in illum transire l. quod statu liber 41. de donat.
mortis causa l. donationibus 51. de donationibus; non vero me facit verum
possessorem, nec Sempronium; Sempronius enim qui vere possidet naturalem
apprehensionem habet; ego autem fidei per oculorum aspectum l. § si iure
rem, et sic quod fingit eam traditionem a me fieri, et traditionem

l. 41. ff. de mor. cau. don.
l. 51. ff. de donat.

à me factam sempronio mihifiori vide ad hanc rem l si procurator 79 de y. o. et l 3. § ultimo de donat. inter ==

== Cap 15 ==

An municipium possit adquirere possessionem et Vincapere =

Municipes sive municipium sive quilibet universitas adquirere possunt possessionem licet non perse quia non facile vni res consentire possunt tamen per liberam personam sive per servum et si non ex pecuniaria causa possunt adquirere § ultimo notry leg 12. et l 2. h. et l. sive autem § § ultimo et l. 10. de public. in rem act. Probatur quia etiam potest vniuersitas hereditate per aucthores suos vniuersitati l omnibus 26. ad rebell. et adquiri honorum possessionem l vnica de libertate vniuersitatis et purificandi iury iurandi conditio l municipibus 97. de C et D. causa quo non reuocetur non enim ex hoc huius probatur debere legatarium iurare ad implementum conditionis contra l. hoc scriptum 26. de C et D. l. quones 6. de Condit. insti.

l. 12. ff. h. n. no. 19 §. ultimo ff. de public. in rem. 197 de C et D

l. 26. de C et D. l. 6. de C. I.

l. 15 § 1 ff. de dolo.

l. 9 § animaduertendum ff. quod met. caa

Contra ex l. sed dolo 15 § 1. de dolo in qua dolum non possunt committere municipes et ex l. 1. § quibus sicut § fin. quod cuiusq. vniuers. in ga. vniuersitas quoddam corpus sive personae iuris est. Et ad d. l. 15. vnum esse n. posse committere dolum sed hoc de generali intelligendum est et vniuersitatem perse non posse aliquid facere sed potest per auctores et Consilium sive ordines suos et vni delinquere l. metum § 1. animaduertendum § quod metus causa; de punitione autem civitatum alibi = Contra: vniuersitas sive municipes possunt perse possidere atq. probat quia possunt animam habere; si enim habent ad constituendum auctorem seu gubernatorem Cur non etiam ad alios actus = R. municipes animam habere et consentire posse sed n. facile, ideoque ad ea que possunt contingunt qualis est adquisitio possessionis non iudicantur habere animum concretum

== Cap 16 ==

An rei mobily detur possessio?

Rei mobily sicut immobilij vera datur possessio, id que probatur ex l. 1. § ad quumur 23. no. et in eo pariter = 2o ex l. si peregrinus 37. de pyna acte l. serui 16. de vniuersitatibus pynny possidetur sed est rei mobily. l. plebs 238. § si pynny 29. § 1. § = 3o ex l. 1. de furis l. 1 § de suola si i. qui tto vbi iustum supponit posse sed est rei mobily § quod autem est de vniuersitatibus et ex alijs innumeris argumentis probatur. = Sed Contra ex l. vpon 41. § legatar de leg 3. vbi tra legatar: quid quid in patria cadibus possideo non continetur nec pecunia quae ibi erat nec calendarium; sed hae sunt rei mobily § quia non possident. = R. pecuniam possideri sed ideo non comprehendit quia destinatione ad certum locum facta ibi esse n. creduntur que saltem sunt et perperuo non sint l. si fundus 44. l. quoniam 76. l. qui saltum 67 l. si tra legatum 68. l. si choris 79 § 1. de leg 3 et Calendarium ideo quia obligatione et iura ibi contenta

l. 1 § 2 h. n. no. 137 ff. de pyn acte l. 10 de vniuersitatibus l. 238 § 2 ff. de p. s. l. 1. ff. de fund l. 1 § de suola ff. si i. qui tto l. 41 § legatar ff. de leg 3.

l. 44. l. quoniam 76. l. qui saltum 67 l. si tra legatum 68. l. si choris 79 § 1. de leg 3 et Calendarium ideo quia obligatione et iura ibi contenta

Legata intelliguntur que adibus, nec alibi sunt Cum incorporales sint =
Contra Sol. h. no. Vbi possessio dicitur a sedibus, siue a pedibus l. 1. ff. h. n. no.
Sed in re mobili non potest esse, aut sedium, aut pedum possessio & =
Q. non esse eam etymologiam rigoram, sed allusionem = = =

Ad si is qui pro emptore 18 de usucap. transfectionibus,
= Hereditary postliminiy et Leyj Cornelij =
= Cap. 1 =

An hereditas iacens possideat, et Usucapiat? =

De fictione hereditary alibi actum est, ideo que eam tantum investigamus questio-
nem, an possideat quod defunctus possidebat, et usucapiat, et an possit incipere possidere
et usucapere. Dicitur itaque ex causa peculiari per servos posse incipere, et
usucapere, et possidere; ex alia causa si posse incipere possidere, nec usucapere; Capti
vero a defuncto possessionem si prosequi; bene vero usucapionem l. 1. §. item
adquirimus h. no. Numquam 31. §. Vacuam l. captam 40. l. iusto 44. §. n. dum
de usucap. l. 2. §. etiam heredi l. 6. §. Ultimo pro emptore l. postliminio 29 de capt. = l. 1. vlt. §. vlt. ff. de usucap.
Item Sol. l. vlt. §. vlt. de usucap. Vbi servus hereditary post mortem domini
Capit ex causa peculiari rem possidere, et ait Consultry primordium usucapio-
nis futurum tempus hereditary & = hoc verum esse iure communi autem
et si non puenat eam d. l. iusto 44. §. non dum, quia ibi ipse Consultrus avertit
illud iure singulari procedere eo sentit de quo in l. perperam 44. §. questum h. no. = l. 88. ff. de adquir. hered.

Contra Sol. l. goni 88. de adquir. hered. Vbi possessio, et verba qualisquali
Famam in se invicem improprietatem, ut potius nullam possessionem significat
argumento Leyj si qui 11. §. Aristo, quod vi aut clam = Contra Sol. l. miles 30. ex l. 30. ff. ex q. caus.
quibus causis Vbi Consultrus avertit possessionem defuncti quasi iunctam decem
Vere ad heredem, et plerumque nondum adita hereditate compleri; & n. interrumpit
possessione morte, et hereditas possidet, quod defunctus possidebat = Q. hic con-
sultrum figurate loqui accipiendum causam, pro effectu, sic que possessionem pro
usucapione de qua verum est descendere ad hereditatem iuris singulari eodem
modo necesse accipitur Verbum possessio non procedere sine possessione dicitur =

Questio 1.

An mors et reversio Captivi trahatur ad ipsum instans capti
= Civitatis vel antoritatis? =

Postliminium, quod in persona reuerti fingit semper fuisse in Civitate l. retro
16. l. hostes 24. de captivis l. illa instrum 32 §. 1. de hered. instr. Cum alijs et ex
Leyj Cornelia qui fingit mortuum in captivitate in Civitate deique l. Leyj Cor-
nelia 12 qui tunc facere poss. l. Leyj Cornelia 28 de vulg. et pupil. l. cum hic staty
32 §. si ambo infine de donat. inter tra. et reuersionem et mortem fingunt
et in illo quo instanti captivis seu Captivitatibus contingere fingunt; id que
probatum ex d. l. cum hic staty 32 §. si ambo per dictionem ibi dicitur et ex l.
pater 10 l. in omnibus 18. de captivis = Sed Contra Sol. l. naturalem 9. §. fin. l. 5. §. fin. ff. de adquir. rer. dno.
de adquir. rer. dno, in qua ait Consultrus statim fieri hominem captivum l. 1. vlt. item bello ff. de adq. poss.
Et

et l. 1. Veri enim bello capta de adiuvanda de l. omni p. in qua res hostium, captivitas eius qui primus eorum adquisit possessionem; eo in primo instanti captivitas homo captus est servus. eo. Verborum ad mortem vel conversione ad illud instans moritur servus et veniatur servus, aut saltem aliqua macula servitutis. Quia eo. Verborum, non fit ad illud instans sed incantulam bonam.

¶. Utum esse hominem statim captivum fieri sed non ut curat sed ut si ad finem hostium pervenit et ita statim fit sed non ut captus sed ut ad finem hostium pervenit id que proponitur. Ex parte ex l. postliminio §. 1. et de captivis l. postliminium §. 1. et de iudic. l. edim, idque recte habitus mors aliter servitudo ad instans captivitas. Contra: Non potest servituti impo ad instans captivitas. Quia an. Sic videtur si filius caperetur ab hostibus et dum ferretur ad hostium imperium dixerit coram eis Romanis velle facere testamentum et instituo etiam, tale testamentum valeat; et in illo instans non est mortuus. Ex hoc fundamento muta sententiam et de h. ad instans captivitas et servitute mortem oritur quam in accidenti ex viro Angi. dequir in antecedent. decidere sic intellige. l. 10. §. 18 de captivis et omnes alij difficultates.

An qui hostibus se dederunt licet coacte propter morum prodeant = postliminio =

Cum postliminium inductum esset favore strenuorum militum, aliqui de darent se hostium potestati indigni favore efficiebantur beneficio l. postliminio §. 17. de captivis scilicet et illa que in prolio raptiter et cum ignavia amittuntur quanta sunt arma et vestes l. 22. et eodem. = Sed contra ex l. 14. de captivis ubi et illi qui capiuntur et qui deducuntur ab hostibus arte aliqua et qui ex ducuntur ducto a contrario tenent argumento satis si recipiantur reverti Romanis gaudent postliminio §. 1. hunc ex non intelligi de eo qui dicitur se dedit hostibus sed de illo qui ab ipis Romanis deditur sub prelo gubernationem legatorum vel alij secundum speciem l. 1. de legationibus qui gaudebant postliminio duobus casibus exceptis qui ipi postliminio nature resignant, primus est si ab hostibus receptus a nobis non recipiatur quia postliminium prout requiritur ut apud nos liber aliquo instans et Cuius sit d. 14; alter casus quando ab hostibus non receptus l. 1. de legationibus =

An in bello captus in pace postliminium sit =

Cum omnes eque aditus populus Romanus fugere inter milites stragem captus in bello non aliter quam si caperentur verum per bellum, aut si dimissi in tempore pacis ipi tempore belli quam maculam victoria strenuorum militum et spolia labarent, gaudebant postliminio secus si non in ipso bello sed subito eo exorto caperentur l. in bello §. 12. de captivis = Sed contra ex d. h. quia si un a populo Romano esset constitutum, et propter dictam rationem publicam pacis non potest hoc mutari l. iury gentium §. 1. si paciscar lo. l. contra d. l. ius publicum §. 38. de pacis, sed potest d. l. in bello §. 12. = ¶. non potest pacis privatorum mutari bene vero Imperatorum et Ducum quorum pacta legum viorem habent aliqua fames semper et induciarum pacis non semper sed creati sunt cum libera administratione vel speciali ad id mandato = Contra ex l. cum non §. 1. de captivis et postliminio reuery, in qua qui a Barbaris, ad est hostibus traditus fuit dicitur facti legum gaudet postliminio §. 1. quia per bellum restituitur = ¶. hic loqui de Provincia ubi tradito et verborum dicitur Provincia de monstrant in quo habebat locum postliminium si iuris Civilis est sed

l. 5. §. 1. l. 19. §. postliminio §. de captivis
l. 10. l. 18. §. de captivis

l. 17. §. de captivis l. 22. cod. tit. l. 4. §. eodem tit.

l. in bello §. 12. de captivis l. 17. §. 10. l. 28. l. 38. §. de pact.

l. 5. c. de captivis

Ut iury gentium l. postliminium 19 de captivis, et sic adra hoc requiritur
Vel melius dic. Laquei de captis in pace = Contra ex l. nihil interest 26 de capt.
Vbi quomodo dicitur reddat captivus gaudet postliminio dummodo in animo ad
hostes reddendum est. = Quid intelligendum de postliminio omnibus gentibus
comperenti vel die de captis in pace vide dicit postliminium esse iury gentium
antequam origine l. postliminium 19 de captivis. Sed iury Civily postea efficitur
Secundum Regulam l. ius Civile 6 de iust. et iure =

l. 26 ff de captivis

An Transfuge gaudeant Postliminio? =

Transfuge indigni sunt postliminio l. item si 14. ex qd. causis l. postliminium 19.
§ Transfuge de postliminio l. si quis forte 14. eod. = Sed contra ex l. trans
fugam 91. de adquirendo rer. dno Vbi transfuga recipit iure Civili belli = Quid
hic accipi ius belli non pro iure postliminio, sed generali iure belli quo licet occidere
hostes eo enim iure recipiuntur cum furce vel igni traduntur l. proditorum 7 de
re militari l. aut damnatum 8. § hostes l. si quis 38. § transfuge de pennis =
Contra ex d. l. postliminium 19 § si vero servus et § si statim liber de captivis
in qd. servus transfuga, immo et statim liber dummodo ante eventum condemnationis
revertatur reddat iure postliminio § = Quid id verum esse quia hoc non est
servum sed dominum gaudere postliminio; eodem in parte = Quid scilicet
quia filius dignus est pena, servus non; cum servus nullum caput in Republica
habeat, non creditur Civitatem relinquere et transfugare, et sic servus ex
dignitate ratione redditur per postliminium. Vt quod defuit in parte, quia et si
videatur sicut Domino restituendum filium tamen et Contra quia cum
filius vere sit transfuga sicut indignus est Civitate, immo et morti traditur
ita et potestate patris. Antiquior enim est disciplina Castorum, quam charitas
liberorum; Advertendum hic est, quod licet revertens omnia recuperet, quae in
Civitate reliquit, tamen, qui in Civitate manet si omnia sua bona ad Civi
tatem reddant non omnia iure postliminio caput, ut arma, et vestes, et naves,
ad puercorum usum ordinatas l. l. ii. de captivis =

l. 14. ff. ex qd. causis. l. 19 § 4 ff. de captivis

l. 51 ff. de adquir. rer. dno

l. 19 § si vero servus § si statim liber ff. de captivis

l. l. ii. ff. de captivis

An Testamentum Captivi apud Hostes decedentis ante eius mortem, nato ex mortuo posthumo subsistat? =

Cum lex Cornelia hereditatem captivi inducat et sua fictione Testamentum,
approbet et successorem quasi numquam captus fuerit ei faciat l. pater 10. § 1. l. in
bello 12. § 1. l. in omnibus 18 de captivis l. Lex Cornelia 12 qui vult favore post.
l. § Lex falidia 2 l. filius fam. 18. ad falid. Testamentum va habile con
servatur ad confirmationem et potest sumpti si filius nascatur Captivo l. 22
§ Ultimo de captivis et l. si pregnantem 15 de iust. et iure, adeo ut si decedat
vivo patre in captivitate nulla adit spes validitatis Testamenti d. l. 22 §.
Ultimo et d. l. 15. = Sed Contra si hic filius decedat vivo patre licet vult
sit ruptum eius agnatione l. 3. § 1. de iust. et iure rupto tamen decedente ante
debitum patri filio revalidatur ex Constitutione Adrianam et iure pretorio
scripserit heres subvenit l. postsumus 12 de iust. et iure rupto § = Quid verum
Testamentum ruptum in tali casu revalidatur, sed non ruptum et irritum
hoc autem casu ruptum et irritum est, ruptum quia propter suspensionem
habile fuit constitutum ut sum geretur; irritum, quia semel rupto facto
ut pote invalido incidit in suspensionem, et sic eius irritatio in eodem instanti
et aperit, et ante irritum esse sublata suspensione = Contra: non

l. 22 § vlt. ff. de captivis
l. 15 ff. de iust. et iure

l. 12 ff. de iust. et iure rupto

prosit, quod sint in duobus instantibus, sed in quolibet dicitur fictionis. ==

An mortuo filio in captivitate ex eius persona inducatur.

= Lex cornelia et pupillaris Fabulz Confirmatio? =

Sicut lex cornelia ex verbis huius sanctorum illius captivus prosiit qui cum ihera testamenti factore capti sunt que non inveniuntur in impubere capto d l. pater 10. § 1. de captivis. Tamen ex mente eius pupillaris eius substitutio confirmatur si modo capiatore parte incivitate mortuo, alij enim cum fin geretur mori instanti eius patris non valeret substitutio nec legitima hereditas eius esset neque ab eo deferretur sed a parte d l. pater § 1. l. ex cornelia 28. § 1. de vulg.

l. 26 ff de captivis
l. 1 pater 10 § 1. ff de captivis
l. 28 § 1. ff de vulg.

= An alijs casibus substitutio filij capti confirmetur? =

Sed hic poteris dubitare si mortuo patre filius impubes capiatore et pubes decedat apud hostes an confirmetur ex l. cornelia mente pupillaris eius substitutio an legitima hereditas an neutra, et dicitur quod si mors natus patris et facta anterior sit quam filij, non alij valet pupillaris substitutio l. quod si filij 11. § 1. si dicitur de captivis d l. lex cornelia 28. infine = Sed contra ex l. si pater 29. de vulgari. ubi pater captus fuit postea filij, pater apud hostes decedit, postea filij, et tamen pupillaris substitutio non confirmatur, nisi filij revertatur = Quid negationem auferendam et videri nisi in hoc alio, ac si convertendum aut pater. Valentinus etc. =

l. 29 ff de vulg

Qualis intellectus legis si is qui pro emptore is de vulgari, qualis

= Lectio et Conclusio? =

que hucusque de tribus fictionibus diximus eo animo ut viam huius difficultatis intellectu aperiretur nunc tempus est ut scopum animam, ex initio usque ad vericulum quod si servus agit Consultus de casu quo capti vult vel per se vel per servum (non ex causa peculiari) incipiat possessionem vel usucapionem ex veris eo usque infinem de casu quo ex causa peculiari incipit servus captivus usucapere aut antea incipiat et infine negatio auferenda est secundum vulgarem lectionem, aut si Consultus quod si captivus per se, servus, aut per servum incipit usucapionem non ex causa peculiari, quod prodest usucapio hereditibus et continuatur per hereditatem inductam a lege cornelia, non tamen ipsi captivi si reverti vult fuerit, invero autem sequenti, quod si servus incipiat aut ante, aut post captivitatem usucapere ex causa peculiari, quod et ipsi revertio prodest, et hereditibus non revertio, id que auctoritate de auctoritate Julianum notantur quia dixerat in hoc casu hereditibus non prodest. Hec est conclusio et intellectus et lectio huius difficultatis l. x. = Sed contra primam partem, in qua dicitur capto usucapiente, aut per se aut per servum, non ex causa peculiari valet usucapionem prodest Successoribus eius, per legem corneliam fictionem, non autem ipsi revertio insurgit dicendo, possessio nem esse iuris ex l. possessio 49 l. per se 44. h. no l. non iuris C de liber casu l. nemo C h. no. sed omnia iura recuperat captivus = Quid alibi, possessionem facti esse de quo iam suo loco legimus =

l. 15 ff de vulgari

l. 44 l. 49 ff h. no.
l. nemo C de liber casu
l. nemo C h. no.

Q.

Quae verba afferre rationem dubitandi, decisionem autem esse in
 leg. 1. Ratio autem cur prodest ea usucapio hereditaria, non autem reuocata
 ea est quia ut impletur usucapio sine possessione iure singulari tantum
 inductum favore hereditaria l. captam 40. l. iusto §. in dunt de usucapionibus
 cum vulgaris; igitur illud medium tempus ex captiuitate usque ad mortem
 cum impleatur hereditate licet vacuum in possessione in eo currit usucapio
 capio; at vero cum reuocata captiuitate inueniatur medium tempus vacuum
 possessione non procedit usucapio l. sine possessione 25. de usucap. = Nec valet
 argui cur hereditas hoc iure gaudeat si vero captiuitas captiui reuocata
 quia hoc singulariter est inductum et sic non valet arguere l. at vero 14.
 ff. de. Contra quod iure singulari inductum est ad consequentiam, et
 casus similes negantur d. l. id vero 14. de iur. §. neque ad hanc hereditatem
 factam inductum est = Quid ad similes non potest trahi sed hunc casum
 non esse similem alii sed eundem cum hereditas sit reuocata et eadem que
 alia habeat. Item ius est ad l. non est l. 22 §. qui pupillari l. in bello 12. §.
 facti de captiuis = Sed contra: huic usucapioni lex cornelia non potest
 prodere sic probat: Lex cornelia illi rebus prodest, quas inuenit sine pensas
 perfectionem postliminij, et quas inuenit in extremo a quo ut vidimus
 in explicatione l. quod si pater ut de captiuis sed usucapionem ut hoc cum
 possessione coniunctam et sine ea cadentem l. sine possessione 25. de usucap.
 non potest inuenire suspensam l. denique 19. ex q. casus maiores l. in
 bello 12. §. facti de captiuis §. = Quid si quis contemnam nec renouare
 nec prodere per suam fictionem sed confiteri extinctam tempore captiuitatis
 sed famerit quia producit hereditatem l. 2. §. lex falidia l. filius fam. 18.
 ad l. falidiam prodere et sic continuari quia induxit ea per quod etiam
 confitendo extinctam continuatur quia ei prodest ius singulare
 quod in hereditate prodere inuenitur = Sed contra: ius singulare heredi-
 tatis non facit ut usucapio interrupta in vita defuncti continuetur per
 eam sed tantum ea que interrupta per mortem d. l. iusto §. non dunt
 captam 40. de usucap. sed si fictio tam non renouabatur vnde eo extincta
 nequario inter dicendum ut videmus in patria potestate quam non inuenit
 in extremo a quo d. l. quod si pater ut de captiuis §. Quidam esse
 iura captiui que transeunt ad hereditatem quidam que non transeunt;
 que transeunt omni etiam cessante renouatione ex inductione hereditatis
 coniuncte eorum interruptioni nequario dicenda morte extincti, cum
 hereditas ut respectu illarum, et tantum producit in instanti im-
 mediato mortis non in anteriori, cum viventi non sit l. 1. de heredi-
 vel ante ventura, et sic instans interruptioni antecedens hereditati huius
 instans mortis; non vero quoad ea que non transeunt in hereditatem quale est
 ius potestatis, ideo que patria potestas differt ab usucapione in hoc loco, hoc est
 iunctam coniuncture positum in hac san. grauissima iuris angustia tenen-
 da nostri hoc pars seruitate cuiusque consulti sententia et impugnatione
 et decisione que minimas pars difficultatis quas ne dicta repetam omisso =

l. 12. §. facti l. 25. §. que
 pupillari & de captiuis
 l. 11 de captiuis
 l. 25 de usucap.
 l. 19 ex q. casus.

l. 40. ff. de usucap.

Ad l. in l. Granus Antoninus 71. ff. de fideiussoribus
 et ex ea De duorum Reorum Constitutione et liberatione
 Valentis Synopsis = Cap. 1. An in omnibus Contractibus
 Et quomodo Duo Rei debendi Constituantur? =

Omnia Paragraphi h. qui postea finito tractatu clarissime apparbit
 Valentis Seriem in hunc tractatu Elementa et questiones
 ingredimur; primo utique tenendum est non idem esse duos insolentum
 Reos Constitui et duos Reos debendi, sed manifestam dari differentiam
 l. 1. §. Ultimo commodati l. si pupili 45 de administrate tutorum; differunt
 autem in eo quod si non sint duo Rei quamvis insolentum obligati non possunt
 ab initio in parte conveniri l. quones 47 §. creditor de peculio Deinde, et
 in eo quod solus aut factum unius alteri non nocet l. 1. §. si apud duos
 depositi; noceret autem si euentus duo Rei l. gen. de duobus Reij. requiritur
 igitur ut unum actum sit vel conventum inter contractentes ut duo Rei con-
 stituantur l. in duobus 3. l. 8. l. u. §. cum fabulley de duobus Reij Illustram
 plures vellan. Hic no 2. = =

principium 1^m
 duo Rei differunt a duobus
 insolentum obligati

1° An in mutuo possint Duo Rei debendi Constitui? =

Cum in primo contractu duos Reos constitui posse receptum sit l. eandem
 de duobus Reij l. 1. §. si apud duos depositi Cum innumbris congestis hinc
 no 1. questionis est, an etiam in mutuo, in qua ff. contra Bartholomaeum
 tenendum est posse et ex parte aliorum contractus et ex duplici iuris
 irrefragabili testimonio in l. si non singuli §. Cui coram petatur in 14.
 C. de duobus Reij = Sed contra quia in mutuo ut pro epre ipia
 contrahi nequit obligatio, nisi quatinus dictum est l. si debi 17 de pactis
 l. 1. §. Ultimo de reb. creditis l. 24. de pignoris verbis l. cum
 vna §. Cui non numerata pecunia, sed pecunia nequit ad vnanque
 §. Venire insolentum §. = Hinc disputari Respondit Cum doctore hinc
 ad vnanque spectare simul ad alterum autem veritate, ad alterum
 fictione amittit iuris virtute Cuius accepit fingitur, quod in mutuo maxime
 frequens aliquem actum fingi secultrari l. singularia de reb. et
 creditis l. 3 §. Ultimo de donat. inter = =

l. 9. C. si coram petat l. 4. C.
 de duobus Reij
 l. 17. ff. de pact l. 11. §. vna. de
 reb. cred. l. 24. de pignoris verbis
 l. 9. C. de n. num. pec.

2° quomodo an conjunctive, vel disiunctive intelligantur
 Duo Rei in testamento = Cap. 2. De duobus Reij testa-
 mento Constituendis =

Cum non solum in contractibus verum etiam in testamento duo rei constitui
 possunt l. eandem de duobus Reij Illustram plures hinc vellan et n. l. qd. quod
 contingit casu quo testator id expresserit aut egerit Cum non minus
 eius voluntas quam contractentium servanda l. 24. de vulgari l. in
 conditionibus 19 de C. et D. illud questionis, an id actum intelligatur ex
 conjunctione honoratorum, vel operatorum vel ex disjunctione? in qua
 parte tenendum est Cum sine omnibus id ex disjunctione primum non

l. 9. ff. de duobus Reij
 l. 44. l. 40. ff. de pign.
 in idem colligitur
 nemo ch. no.

Ex quo interueniunt et fideiuecant eo ipso actum intelligitur. Et in
 solidum tenentur l. inter §. de fideiussor. l. 3. l. 23. C. eodem. Ideoque nequa
 num fuit beneficium diuisionis ab Adriano indultum l. inter fideiussores
 26. Cum l. sequenti de fideiussor. Similiter et mandatores ex quo mandant
 in solidum. Vnus quisque tenetur l. fin. quod iuris l. si mandatu §. §. Paulus
 §. mandari. Duo tamen rei nisi in solidum tenentur nisi ut actum sit ut
 sup. vidimus. Similiter et duo ex promissores non in solidum nisi aliter
 actum sed pro §. tenentur l. si paternam §. C. ad Velleianum =

l. 91. §. de fideiussor. l. 3. l. 23.
 C. eod. tit.
 l. 26. cum seq. §. de fideiussor.
 l. fin. §. cum l. 99. §. Paul.
 §. mandari l. 8. C. ad Velleianum

Sed nunc de huius differentie ratione age
 mus, quae ea est quod fideiussore et similiter mandatores accedunt alii obli
 gationi et debitori quam sequuntur et sic in locum debitoris ingredi intelligunt
 qui in solidum erat obligatus et duo rei non habent pignationem cui adhaerent
 vel sequuntur. Similiter et promissores ut contra sunt ut cuitent aliam
 obligari vel eius obligationem. Et iam contracta tollant et nonent, quare
 non accipiunt, sed aequae rei principalis sunt notant plures vellari n. 7 et 8 =
 Sed contra: si in solidum tenentur fideiussore et non ex promissores
 et sic vera est superior differentia sequeretur ut casu quo pupillus et alius
 vel mulier cum alio fideiuecant. Confideiussor in solidum tenetur licet mu
 lier, et pupillus ratione propria non essent adstricti l. 48. de fideiussor l. 12. §. de
 duobus reis; at vero si ex promissores solum ex promissor habili pro sua
 parte tenentur d. l. 8. C. ad Velleianum sed etiam in proposita specie con
 fideiussor mulieris solum pro §. tenetur l. 18. ad Velleianum iuncta l. 17
 §. fin. Vbi cum in antecedenti antecedentem auerat consultus quod si in rem
 communem mulier et alius mutuam acciperint pecuniam pro parte tenent
 postea in l. sequenti aut idem dicendum si situs et mulier pro alio fide
 iusserint; et in hoc casu tenentur Confideiussor mulieris solum pro §.
 et sic Quibus differentia proposita = **¶** Vt tamen ea verba fideiue
 nec interpretanda, sed potius quod in solidum tenentur Confideiussor
 mulieris nec amittunt relationem ad casum precedentem recte percipimus;
 nam in antecedenti mulier tantum pro §. coram mutuatarum fideiuecant, et
 vir pro §. mulieris, unde quamvis solum pro §. vir tenetur non exinde
 quia innuat beneficium mulieris obligationem fideiussorij sed potius quia tan
 tum in partem fideiussorij unde in l. sequenti quamvis in solidum tenentur
 cum pro solido debito fideiusserit idem erit dicendum = =

l. 48. §. de fideiussor. l. 12.
 §. 1. §. de duobus reis
 l. 17 §. fin. l. 18. ad Velleianum

= Capa =

quid innovatum circa constitutionem duorum reorum per nouellam
 = 99. C. l. et l. l. tit. 16. tit. 5. Compilationis =

C. 3.
 l. 9. §. de duobus reis
 §. mutua

Circa propositam questionem cogitant Cui. et Fab. vellari hic no. 2. ob id pro
 constitui duos reos siue id exprimeretur siue licet non exprime tamen saltem
 facite actum esse, et fuisse huiusmodi ius derogatum et cautum ut non aliter
 quam si expresse caueretur duo rei possunt constitui. Secunda sententia
 est Concl. ad C. de duobus reis, fere que nihil derogatum dicta nouella,
 immo nec aei de duobus reis, sed solum de illis qui vice mutua fideiusserint
 utraque tamen falsa est ut ex verbis nouelle apparebit, quare placet fortia
 antiquorum auctentium nihil immutatum circa constituendi modum
 de quo enim licet aei referendo iam constitutum; non autem aliquid noui
 constitutum, sed solum induxit utrorque reos debendi beneficium diuisionis
 ut facile apparebit ex d. nouella 99. C. l. vel ex authentica hoc itaque

e. 4. August 1788

Et de duobus. Quod ante poterat non dubius. Sed ad hunc fiduciariorum
compererat. Et sic de duobus. Quod. Circa secundam partem patris leges
Ceteri. Greg. Lopez in l. 8. pariter. Et sic. Constituit de homo. Et factuores
Carant. Beneficio. Dimissionis. quo gaudebant. Et sic. Communi. Sed cum d. l. non
loquatur de fiduciariorum. Sed potius de duobus. Quod. Et apparet ex illis verbis
de obligatione. Similiter. melior est. Sententia. Valente. qui accipit. Et
privacione. Beneficij. Dimissionis. Concedi. Duobus. Quod. per dictam. n. 99. ept.

Cap. 5.

An differat mandator a fiduciario in eo qd non liberetur lite contestata
= Cum Deo Principali non vero fiduciariorum =

Quamvis Celsus in l. 1. in locis hanc differentiam agnoscat. Dubitabilem facit
ad nostram legem. Dum quod differat in hoc mandatorum. et fiduciariorum. Sed potius
neutrum ex eis liberari. Electo. Deo principali. Sed negariam esse eius actionem.
Et mandator et fiduciariorum liberetur. Nos. Pamen. Cum alijs. iuris interpretibus
in eo. Et cum ipso. Cysacio. alijs. in locis. Vellatij. hic. no. 3. differentiam. Ceterum
indicamus. Et eius. Tranque. partem. breuiter. Sed. evidenter. fundamentis
firmavimus. Tranque. autem. partem. differentie. Et. quod. mandator. non. libere
tur. Et. quod. fiduciariorum. liberetur. Electo. Deo. principali. id est. lue. Cumeo. contesta
ta. probant. iuris. Testimonia. in l. nostra. 7. l. ver. Equamoy. Et. tit. 2. Sententiarum
no. 17. l. si. quis. 27. §. ultimo. Et. mandati. l. 13. de. fiduciariorum. Secundam. partem
differentie. quod. fiduciariorum. liberetur. vel. fiduciariorum. Electo. Secus. §. 2. et. 3. l. iure
no. 10. l. librum. l. si. alienam. C. de. fiduciariorum. =

l. 27 §. 1. no. ff. mand. l. 13. de fiduciariorum. l. 2 et 3. cum alijs C. de fiduciariorum.

l. 22 §. interdum l. 45 §. no. ff. mand.

Multant eandem partem cum
iuris testimonia in l. 2. mandatorum 22 §. interdum l. si mandatu 45 §. ultimo
ff. mandati: proponit Consultus Quos regerit Casus in quibus quamvis manda
tu alterius proprium negotium gerat, Pamen quia admixtum negotium man
dantis proprium mandatarij continet habeat actionem mandati; casus autem
hic sunt. Primo quando mandatu creditoris meo, et quod ego debito parvulo meo
signatur a me debitorum quem delegari, tunc licet stipulando ibi caueat, et
ego per delegationem iam exim liberatus, Pamen quia mandatu, et parvulo meo
stipulatur habebit adversus me mandati actionem in quantum Meritum fuerit
consequutus a debitorum meo = secundus Casus: fiduciariorum mandati Creditori eligere
Secum principalem habebit creditor. Contra fiduciariorum per electionem Dei prin
cipalis liberatam actionem mandati in quantum Meritum fuerit consequutus
clare constat ex his legibus liberari fiduciariorum Deo principali electo. Similiter;

l. 11 ff. mand. l. 21 de fide iussor.

Ex alio elegantissimo. Sed idem apparet ex nostra sententia probatur in l. si
Cui. 11. ff. mandati l. si fiduciariorum, qui iam fuerat conventus a creditore ei
heres et filius, et habet actionem mandati. Ad hunc quia Secum principalem
liberavit per dictam conventionem, quod sic patet: nam adhuc non intelligitur
a se exipie ex quo Creditori heres et filius. Cum in d. causa adhuc Deus
principalis mandatu obligatus l. si heres 21. §. ff. de fiduciariorum, et quia per con
ventionem fiduciariorum fuit liberatus Deus principali, et sic alteri electo, alter
liberatur. =

Sed Contra: quia licet hac pars vera sit nulla tamen differentie
probabili ratio reddi potest. Et similiter electo Deo vel mandatore alter debebat
liberari = Cui tamen difficultati satis facies omnia alijs vellatij no. 7. Consti
tuendo rationem differentie in eo quod mandator tenetur actione bona fides
§. actionum in fa. de actionibus, hęc autem non patitur aliter. Alii eius

obligationem quam soluta pecunia creditoribus; fideiusor tamen actione
 ex stipulatu qui stricti iuris est & actionum = Sed contra quia nec conventio
 Reo principalis sed solum solvente liberatur l. cum quis 38. § de peculio l. ysi
 84. de solutionibus eo = **¶** ubi fideiusorem intercepisse pro seruo et con-
 uentionem factam non contra seruum sed dominum per actionem de peculio
 unde cum non attingat Reum principalem fideiusoris conventio nihil
 mirum quod fideiusor non liberetur nec conventio domini attingit obligationem
 serui sicut soluto d. § de peculio; nam eadem pecunia potest in plures
 causas solui si tamen conventio unius contra alium extenditur cum
 solum contra personam conventi fiat = **¶ 6. =**

l. 38 § 1. ff de peculio l. 84 ff
 de solut.

Sententia Juris consultorum qualis fuerit circa capitis dubium

**An conuentione unius rei vel fideiusoris aliqui liberentur
 = et de praestatione necessarii nouationis =**

Huius capitis dubium oritur ex varijs oppositis consultorum & fermanijs;
 finis que nos ter eorum verum intellectum percipere et veritatem interpositum
 sententiam elijere, quare ut fundamentum nostri laboris pro vtraque parte
 Juris consultorum testimonia proponamus, et imprimis non liberari vnum
 Reum per alterius conuentionem sed solutionem desiderari probatur et ex
 deducit in antecedenti cap. ex l. 36. § de peculio l. ysi 84. de solutionibus l. nec
 vllam 13 § peno. de pene hys l. 1. § vltimo de Constra pecunia l. 3. iuncta l.
 sequenti de his qui deiecerunt vel esuderunt l. 1. § vltimo ff Commodari l. 1.
 § si apud duos ff de positi l. 7. cum legibus sequ. ff quod filio tutore auctore
 l. si ex foro 8. § 1. de legat l. 1. semper 15 § si in sepulchro quod vi aut clam l. am
 cum mos 52 § vltimo h. de fideiusor ex q. omnibus constat quod electo vno
 Reo, aut vno fideiusore, aut mandatore alij eiusdem generis rei n. liberantur = l. 2. ff de duob Reis et l. 1. 6.

l. 2. ff de duob Reis et l. 1. 6.
 l. 116 de v. o.

Aduerso argumine militat alia iury testimonia, imprimis l. 2. de duob
 Reis ubi electione unius alter liberatur vel petitione vel procuracione unius
 creditorij alium ius suum amittere l. ex duobus 16. eodem ito. = 2. Probatur
 ex l. 116. de v. o. ubi cum quis stipulatus erit a fido quanto minus con-
 sequeretur a Meo, aut n. liberari statim per conuentionem Meij reddi
 rationem quia non sunt duo Reij debendi ex l. si pupillus 45. de administrat
 Tutorum ubi aut Consultus quasi pupillus iam quibus factus alterum tutorem
 liberari non recte eum facturum; si autem velle conuenire, secus si res
 publica alium ex Magistratibus conuenierit quo casu iam alior est libera-
 tus sicut in duobus Reis. n. tamen omnimodo comparari duobus Reij
 aut Consultus, nam si vtrique Magistratus idoneus est. blucido non datur
 locus electioni § = 4. ex l. si per imprudenciam 51. § vltimo de evictio
 ubi ex duobus qui evictionis nomine promissum per alterius conuentio-
 nem alter liberatur = § ex l. 26. de noxalibus actionibus et ex l. 8. et 20.
 de interrogacionibus in iure faciendis, in quibus electo altero ex his qui in solidum
 noxali iudicio poterant conueniri reliqui liberantur. § ex his omnibus
 contraria consulti sententia manifeste infertur =

l. 45. ff de adminytr. Tutor
 l. 51. § vltimo de evict.
 l. 26 ff de noxal actione
 l. 8 et 20. ff de interrog in i.

Fido

Iamque pugna Juris Consultorum proposita ad rem nostram devenimus
 Tenem Accursius; et plures eius auctores iura secundo loco proposita intelligenda
 non de pensione ut Cunque sed de effectu, id est quam sequatur solutio; sed
 hie sententia imaginatur tam ex ex diminutione quam ex improprietate
 Termonij et proterque ex l. 46. de p. o. Ibi huiusmodi improprietate
 acceptio cadere nequit ex nimia Terminorum ex proterione Cijacij et
 Fab. vellari no. v. Quentium, Consulti admittunt et pro Veritate Casuum
 iam hoc iam illo modo respondere, nec regulam posse latynari Concludunt,
 quibus omnia placent Conciliare possunt Distinctio inter Rigorem iuris et Equi
 tatem, et ex rigore iuris liberetur unus Reus altero Rector, secus ex Equi
 tate nec diminutiona est sed probatur huiusmodi Solutionem et Conclia
 tionem Iurari in l. 1. ex duobus 32. de pcculo et ad Argumento ex l. 16. § si
 plures de pynor. Ratio autem Summi Juris et Equitatis procedit supposita
 Sententia illa sine certa quod per litem Contractu nonatur obligatio invid
 cio l. 11. l. 29. de nonatibz l. 1. vltima C. de iuris rei iudicari de qua ex
 n. 11. v. que ad 16. per D. noster sed nos latius alibi. Ratio vaque stricti iuris
 in eo quod obligatio noveretur Ratio Equitatis in eo quod non debet huiusmodi
 nonatio negata in prejudicium Creditoris Cedere et si non sola Creditoris
 Conditionem deteriorem efficere l. non solum 86. cum l. sequenti de p. a. =

Sed in istis Cur in legibus secundo loco ad
 ductis fuit habita Ratio Summi iuris et in primo loco Equitatis = Cum Res
 ponderet quod in l. 2. de duobus Rej. in l. 10. de p. o. in l. 51. de emptionibus
 agitur de duobus Rej. ex contractu stricti iuris, in l. 8. et 20. de interroga
 tionibus in iure faciendis agitur expresse non de Electione ut Cunque sed
 quam sunt sequuta solutio ut constat ex illis verbis recepturus est quod prest
 tit. Similiter et in l. 26. de noxalibus ex illis verbis non ut etiam iurum
 faceret similiter l. 5. de administr. tutor non dicitur; Solum enim Contra
 ponit Maystrum duobus Rej. non quoad effectum liberandi alterum
 per alterius Electionem, sed ad illum effectum, et non sit locus Electionis
 Casu quo uterque solvendo sit l. 11. ad Municipalem sicut in duobus Rej.
 debendi = =

== Cap 7. ==

De Confusionis natura, origine, et Causa

Devenimus iam ad aliam partem, que tractatur in nostro hie in cuius
 tractatu aliqua prava Elementa proponit noster D. primum defi
 nitionem ex Cijacij doctrina que vulne magis placet debiti et Crediti in
 eandem personam Concurrentibus sequitur interitus utriusque, que
 definitio optime et causam huius interitus obligationis Examinat: impos
 sibile enim est apud eundem vendere huiusmodi Extrema que potius vella
 tionem, et diversitatem personarum expostulant quam esse causam interi
 tus obligationis per Confusionem contingenti n. Sum nostram definitio
 sed Consulti avertunt in l. hrede 21. § quod si stipulatio de fideiussorij
 qui hominem 34. § qui filium l. Ithicam 95. § Ratio l. pene deservit.
 Illustrant plures no. 2. = Huius autem concursus divisio in personarum

l. 32. ff de pcc. l. 16. § si
 plures ff de pynor.

l. 11. l. 29. de nonat. l. vlt.
 C. de iuris rei iud.

Principium 3.^m

Principium 4.^m

Confusionem et Parimoniorum est distinguuntur. h[ab]et du[er]e confusiones
 quod parimoniorum potest auferri virtute separationis toto h[ab]et de separa
 tionibus secus confusio personarum per Regulam lxx. in l. 88. de h[ab]et ad h[ab]et
 infirmis que in iure d[icitur] quod est differentia et nostro tractatu[m] com
 modissima = Causa d[icitur] que Confusionis magis frequens est aditio
 h[ab]et eni[m] et parimonium debiti consequitur h[ab]et et personam
 remittat et gerit l. 23. de adquirenda possessione l. 21. de iurag.

Principium 5.

Illustratio pluribus n[on] = = = Cap. 8. = = =

De Confusione naturalis obligationis q[ue] aditionem h[ab]et heredita
 = tis Contingenti =

Confundi non solum eandem verum etiam naturalem obligationem
 et p[er] consequens extinguuntur iuris esse ex recepto interrogatum
 no 3. pro eius Illustratione adductorum iudicio sed tamen quia alia
 habet fundamenta et explicatione digna et difficultate d[icitur] gl[os]arum
 sequentes breuiter proponamus: primum fundamentum huius assertio
 nis pendet ex l. frater a fratre 38. de conductione iudici l. vi. cum frater
 fratri in eadem potestate existenti 100 deberetur que obligatio patri
 adquiretur et naturalis tantum est ut patet apparet et l. cupio l. xii
 probatur. Et tamen uterque patri h[ab]et existat confunditur pro qua
 parte filius debitor h[ab]et est patri et pro alia parte quatenus peculium
 debitoris peruenit ad frater creditorem aequali lege cum plenissime apud
 doctorem nostrum eximius sufficiat h[ab]et indicat) ex quo h[ab]et manifeste
 inferitur etiam naturalem obligationem tolli ex vi Confusionis debiti
 Et Crediti per aditionem Contingenti =

Principium 6^m

l. 38 ff de condictio indeb.

Et stipulator defiduciarius l. vi. l. eo existente h[ab]et creditore etiam fide
 iuoris obligatio soluit; 2° quia naturalis etiam obligatio rei fuit extincta
 alioquin fidei iussio remaneret cum ei naturalis inhereret su. l. vi. l. 6.
 § ultimo l. 7. l. 16. § fidei iussor = 3° probatur ex nostra l. 71. l. vi. cum fide
 iussor vel mandator pro se fidei iussorem dedisset et instruxerit heredem
 rem principalem Confusione contingente etiam secundi fidei iussoris
 obligatio fuit extincta; 4° quia iuris obligatio non solum civilis verum
 etiam naturalis fuit extincta per Confusionem =

l. 21. § quod si stipulator
 ff de fidei iussor

l. 71. ff eodem tit.

sed Contra ex di
 fuit h[ab]et in l. debitor sub pignore 59. ad Trebell. l. vi. debitor qui sub pignore
 contraerat Creditorem heredem instruit ut alij restitueret adijt quam
 vij. compulsiu[er] questionis est an maneat pignoris nexu[us]? Respondet
 Consultus mandare et propter pignus naturalem obligationem 2° = R[es]p[on]d[et]
 relicti antiqui et Cusacio Bellari no 4 et 5. Cum doctore nostro, non
 loqui Consultum de obligatione nato principali et ex contractu
 producta sed de obligatione alia solum respectiva ad pignus. Continet
 enim huiusmodi pactionem pignus l. 13 § etiam de pignor. l. vi. enim d[icitur] ubi
 conditionis id significat ut alij dicit l. i. m[er]cy 25 ff Locati et

l. debitor 59 ff ad Trebell.

Conducti

Conducti quare optime huc obligatio exhibuit modi pacto orta remanet
Cum ex hoc non sit contenta ad sui interitum Confusione obligatio
ni debiti sic peram solutionem dedideret quare habebit retentionem
pignori vel persecutionem per seruanam huiusmodi Creditor quare
nec effectum retentionis quem Concedit iis Coniunctis huius naturali
obligationi debiti seu naturali respectus ad pignus quod evidenter
apparet ex eo quod non agitur de retentione debiti sed pignori. Ex his
intelligitur l. in l. Cum quis §. 8. primo de solutionibus =

l. 8 § ulto de solut.

l. 9 § aditio ff de solut

Sed instabis: ipsa aditio pro solutione credit
nec solum Confusionis vim obtinet l. fficum §. 9 § aditio de solutionibus
et quamvis Cautionem ut non aliter solueretur pignus quam solutione facta
debetur solvi et nexu pignori et obligatio ex pacto interpretato producta
Q. huc instantis quod cum aditio suspectam huiusmodi coactus
nec aliquid iuratum potest capere ex tali aditione l. in l. item 27. § qui
suspectam ad rebellianum Unde nec Commodum illud potest habere
ut retineat debiti nomine et inde que verba specie nequit habere
intellectum solutionis aditio =

l. pen § Lucius Longus ff
de Excepte rei sud

l. 1 § si debitor l. 87 § si
quis heredi ff ad l. falcid.
l. 6 et 8. C. eodem tit.

Sed adhuc instabis: saltem ex alio
capite debet dicitur nexu pignori liquidem nanque dicitur huius dominium
rei pignorate per aditionem; huc tamen Respondetur quod licet dicitur
dominium et pignus constituatur in re propria si tamen dominium
superueniens cum verum sit et pignus recte contractum et si satis factum
et sic non solutum et hanc l. in l. pen. § Lucius Longus de exceptione
rei iudicate de quo iam in 10. C. de lutione pignori. videndi verbi hic nob =

l. 56 l. 73 ff ad l. falcid.

Sed adhuc contra eandem aurtionem sic huius: quando debitor
est huius creditor impurat suum debitum quoad falcidiam et quando
creditor debitori gutmet et dicitur l. 1. § si debitor l. 87. § si quis heredi
ad l. falcidiam l. 6. l. 8. C. eodem Sed hi sunt effectus natus obligationis
post aditionem remanet natus obligatio = Q. non remanere post
aditionem sed exerceri huiusmodi effectus habito respectu ad tempus
mortis tunc enim quantitas patrimonii attenditur l. 56. l. in quantitate
73. ad l. falcidiam, et tunc non dum extincta obligatio = Sed adhuc
contra eandem partem argues, ex eo quod huiusmodi causa extinguenda
obligationis civilis est, cum contrahat in conventionione pignorum defuncte
et heredi, et non debet nocere naturali obligationi = Q. non solum
contineri huiusmodi impedimentum civile. Verum ex eo dimanans aliud
naturale scilicet defectum extremi Creditoris, aut debitoris et pignori a qua
petat, itaque optime nocebit omni obligationi = =

Principium l.

Cap 9
Quum aditio hereditatis vim solutionis obtineat et qd casibus?
Antequam ad questionem capiti veremur et cum primum partem
tanquam elementum ex quo dimanat, pertractimus; tenendum itaque
est aditionem hereditatis non solum Confusionis vim habere l. 2. § cum
quis de hereditate vel actione vendita l. sed quod et deliberat legata

l. 1. § si debitor ad falcidiam sed etiam solutorij l. falcidiam § 5. § admo de
 solutoribus l. quod dicitur 33. soluto matrimonio l. si e. Cui 41. § ultimo de emichm.
 l. debitori 50. h. no. defidencioribus et nullum interere apparet ex cura qua
 soler debuit mediis mediis disputari a iure consultis et etiam exemplis, cum
 enim solum confusionis vix obtinet solum persona ab obligatione eximitur
 ut accidit deportato. Cuius capitis minuto solutur causam obligationem eius
 respectu l. 2. et 3. de deponantiam parij l. servus 30. de o. et a. l. 7. § ultimo
 l. 8. de capite minuto naturalibus ob amissionem. vel potius translationem
 bonorum infiscam qui perinde videntur. Cum bona in eam transcant, et
 non sic eadem bona apud alium resideat unde Deportatus eximitur
 et a nativa obligatione sicut fisci ei subicitur l. ultima § primo qui in fraud.
 creditor. l. 14. de immo. et deportatis ex quo lucem suscipit l. si debitori 47.
 de fidencioribus et melius quoad nostrum argumentum l. vltima de duobus
 Reij Cuius verba fideiussor postea ad eo datus tenetur referenda sunt non
 ad Reum deportatum et sic exemptum ab obligatione sed Cuiem rema-
 nentem Corream ex quo inferes similem effectum esse nudi confusionis
 et obligatio remaneat, n. tamen respectu psonarum que confunduntur.

Sed arguetur quod ubi adest confusio saltem
 prodest fideiussoribus in exemplis in principio adductis apparet et ex infra
 dicendis non tamen dem accidit in fideiussore deportati qui n. eximitur
 ab obligatione sicut Reus l. defensionis n. C. de exceptionibus § 1. inane
 exemplum deportati ad cognitionem confusionis quod dicitur redditur
 exinde quod alias omnia subsidia et exceptiones rei principalis partici-
 pat fideiussor l. exceptiones 7. l. omnes 19. de exceptionibus l. 25. l. 32. h. no. =
 Quid tamen cum doctore quoad fideiussorem non currere exemplum
 nec participare hoc auxilium rei principalis in hoc casu fideiussorem l. q.
 regula contraria intelligi debet de exceptione rei coherenti non perit
 solum qualis hic est d. l. exceptiones = secundo quia regula locum
 habet quando fideiussor haberet recursum actionis mandati contra Reum
 principalem non quando ea careret l. falcidius de usufr. earum rer. l. 1. C. de
 fideiussor. = Sed contra: etiam in casu deportationis Reo exempto fide-
 iussores liberantur l. 4. et 5. qui satisdare cogantur l. sed et si quis § si quis
 cautionibus = Quid ibi verum esse in cautione iudicio nisi non quia pro-
 exempto rei sed quia certum est conditionem illius fideiussionis non
 exheredat cum certum sit nec iudicio nisi potest aut condemnari qui
 exulat. Quam dicta. Deinde si post stipulationem commissam deporta-
 retur tenetur fideiussor a l. 4. qui satisdare cogantur l. 26. h. no. =

Sed contra: quia in nostra l. de cum bonis debitoris ad fiscum
 § d. inorum si Reus debendi tantum eius fideiussor minus pecunie libera-
 retur § = Responde. Verum esse in casu d. l. quia ibi non solum fuit suorum
 debitoris verum etiam creditoris unde hinc prodest fideiussori ratio illa
 Consulti ne esset eiusdem fideiussor et idem =
 An regula contra sit pro cognitione horum casuum disputat noster Do-
 et post eam quoad eam determinandam varietate Accursum Barth. Morla
 Donell. Faber. iam mutuatam partim ex faoro partim ex Donthulo fure
 Cedere pro solutione quoniam dicitur; dictare autem Equitatem, et hinc

l. 1. § si debitor
 l. 2. et 3. de deponantiam parij
 l. 7. § ultimo
 l. 8. de capite minuto

l. 11. C. de Exceptionibus
 l. 7. l. 19. § de exceptis
 l. 25. l. 32. § de fideiussor.

l. 4. l. 5. § qui satisdare
 l. 4. § si quis caut.

C.

Cedat saltem quoties alius est adhuc sub lata velatione debitor inter defunctum et heredem qui potest convenire. Si vero non sit alius tunc solutionis vires habere quod manifeste probat l. nostra 71. l. debitori 90. h. no =

l. 50. l. 71. ff. de h. i. i. r.
l. 44. ff. solut. mar.

Sed Contra: ex l. si socer 44. ff. soluto m. m. vbi dicitur quod creditor debitor nec auge ex tunc proinde corpes promissionis doli et tamen non habet ad no vim solutionis. Cum auerit Consulit p. r. filiam petere mortuo patre ab eius herede. go. p. r. relicto parib. potius exinde quod filia n. p. r. a. honem ad restitutionem doli inferri ad manem habuisse vires solutionis cum solum potest peti ab ipso doli soluto = Sed Contra: ex l. si socer 99. § admo de solutionibus vbi dicitur aho hereditarij pupilli pro solutione ut aut ex et tamen remanent obligationis effectus contra fidei iuriam sent. retentionis §. = p. r. vbi dicitur pro solutione non tamen solutionis vbi obligationem extinguere cedat pro solutione ut gaudeat heres creditor pupilli retentionis effectus ac si soluta fuisset pecunia et ideo solutionis vim cedat in tamen extinguit cum etiam aduersus fidei commissarium transeat naturalis obligatio; itaque ibi distinguendum est. Sed hęc difficultas recte perpenia nulla est =

l. 99. § admo ff. de solut.

Sed Contra ex l. quod bonis 15 § 2. ad l. falcidiam vbi dicitur hereditarij debitoris a creditore facta non extinguit obligationem nec vim solutionis habet cum auerit non esse competendum debitum cum hereditate et tamen vnus tantum debitor et vnus creditor ex quo fuit institutus. go. = cruciat difficultas ex l. 33. soluto matrimonio vbi in simili specie contingit compensatio et vire solutionis effectus sortitur admo = p. r. ideo in primo casu non compensari nec vim solutionis habere quia in p. r. hereditarij ut res titulanda sit vnde non vera et efficax patrimoniorum commutatio cui addimus regulam ex in l. 55 de solutionibus nec cum falcidia compensatur cum id solum contingat quando ad est manifesta voluntas testatorij compensare solentij l. mulier 22 § si heres l. 18. l. deducta § ante ad rebell. at in secundo casu omnino solutionis vires exerceat cum sit mansura apud aduentem =

l. 15. § 2. ff. ad l. falcid.

l. 33. ff. solut. mar.

An vere extinguatur actio pro herede vel aduersus heredem quoties confusio vim habet hereditas an solum tenentur interim quoties ad alium virtute venditionis aut alius hereditas spectat. Tenet Baldus auerere non extinguit contra tamen aliorum interpretum est; probaturque ex im possibilitate existenti velationis cum deficiat distinctio inter creditorem et debitorem = 2. ex l. indigno § leum qui 18. § bonij l. 17 de h. i. i. r. vbi per aditionem indigni extincta eius actio restituitur quia ob delictum eius fuit extincta go. supponitur extincta et in alijs casibus necessaria erit restauratio vel a lege vel a iustore l. eum qui 87. § fin. de acquir. hered. =

l. 8. l. 17. l. 18. § bonij ff. de h. i. i. r. vbi indign.

Sed Contra: vendita hereditate remanet actio heredi creditore contra emptorem aut emptori contra heredem debitorem defuncti et similiter in testamento hereditarij l. 2 § cum quis l. 20. de hereditate vel actione l. 27 § si ex rebelliano n. ad rebell. go. non fuit extincta = p. r. in primo casu habere actionem emptorem aut venditorem ex stipulata diuina nante ex stipulatione empti et venditi hereditarij in secundo instaurari

l. 2. § cum quis l. 20. ff. de hered. vel act. vinda. l. 27. § 11. ff. ad rebell.

per Trebellianum et alia fit d. l. 87 § fin. Cui non obstat l. qui res
198 § aream ff de solut.
122. C. de inoffi. test.
restituere potest; bene vero virtute prioris aut legi nec eadem, nec more
servituri = sed contra ex l. maritus ff de inoffi. test. ubi enim
admittimus congerere eandem; sed vana est retro omnino conceptum ex
tinctionis regula legi 17 § 1. ff eodem de quo late in tractatu de inoffi. test.
in ep. 2 = = =

= Cap. Ultimum =

De Confusione & concursu principalis et accessorii obligationis
Cum fideiusor debitori vel creditori heres existit non solutorius, sed con-
fusione vim obtinet adno, et sic altera ex his obligationibus, quae contra
eos respectu habent, et sic in una persona inveniuntur non possunt, ex his =
uitur; quoniam autem fideiusor non minus principalis, secus si dicitur
aeque principales concurrerent, veluti existente Reo debentur altero Reo
herede. Sunt enim neutra extingueretur, quod forum probatur ex l. nostra
in fine l. cum Reus 14. l. 21. § ultimo de fideiusor. l. debitori § o. eodem
l. in omnibus 43. l. si duo 93. § sed et si reus de solutionibus l. generaliter
§ de fideiusoribus l. 13. de separationibus. Cuius principii, et differentiae ratio.
iam remanet reddita a nobis et probatur ex superioribus legibus.

14. l. 21. § 110 l. 50 ff.
de fideiusor. l. 43. l. 93. §.
sed si reus ff de solut. l. 9.
ff de fideiusor l. 13 ff de
separat.

Sed Contra. ex l. si duo 93. vers. idem et sequenti de solutionibus.
Vbi expresse contrarium est scriptum scilicet aequalis obligationes Extinui
fideiusorum et principalium concurrentes non Extinui = Cui satisfacies
revertitur lectura vulgari quae negationem admittit a primo casu et in secundo
collocat =

l. 21 § 3. ff de fideiusor.

Sed Contra. ex l. 21. § quod si stipulator 3. de fideiusor. Vbi
existenti herede fideiusore debitori aut Africanus fideiusorij obligationem,
perimit; postea tamen videtur contrarium asserere dum pro argumento huius
asserit, aut quod si possessio bonorum debitoris data sit creditori, aequae
manere fideiusorem obligatum; ex quo sic 2° et in casu precedenti mane-
bat obligatus = Quae relictis plurimis, in primis designando casum
in quo data possessione bonorum debitoris creditori adhuc remanet obli-
gatus fideiusor, quod maxime ferri interpreti, et casus est quando
non existentiam heredi ea fit l. 6. de bonis auctoritate iudicij pendenti
l. unquam l. fficum § § in fine principii de solutionibus; nunc utraque
dubio argumentum: non arguit Consultum ex eo quod remaneat obli-
gatus fideiusor secundo casu, et maneat in primo Cum potius contra-
riam conclusionem firmaverit sed a maiori ratione arguere ita potest
dari casus in quo per possessionem patrimonij debitoris remaneat fide-
iusor obligatus solum; 2° multo melius illud poterit aburari. =

Sed contra. ex l. debitor 3. de separationibus

l. 3. ff de separar.

Vbi si debitor sit heres fideiusori, et bona eius maneat, permittit creditori
separatio bonorum fideiusorij a bonis Reij principalis sed hoc solum per-
mittitur ei qui priorum est creditor defuncti et heredi vel pluribus utriusque
creditoribus l. eodem tra. § o. quia adhuc creditor manet fideiusorij; Cui
satis facies verum esse Regillariter solum concedi separationem ei qui
creditor est, cuius iuris bona peti separari; sed tamen hic ab illa
ex aequitate ea ne damno afficiatur qui diligenter sibi prospexit =

Sed

l. 21 § seruo suo ff de delictis
199 § q. vulgo ff de delictis

Sed Contra ex l. 21 § seruo suo de fideiussoribus l. si cum § q. vulgo de solutionibus ubi in quoque casu est debitor sive fideiussor et non extinguuntur fideiussoria obligatio. §. 2. Verum est quia naturaliter tantum erat obligatus Reus principalis Unde pro Equalibus habentur obligationes prima quia principales quamvis naturaliter saltem, altera quia naturaliter et Civiliter quamvis accessoria in quo Casu Verum est neutram extinguuntur Sed instabit in d. l. 21 § seruo suo non poterit ab initio pro se fideiussore fideiussor. Cum non implicet vniuersae obligationis concursus = Quid ideo quia antequam orietur accessoria minus est quam naturaliter Unde cum non equaliter impedit optime eius ortum, accedit quod facilius aliquid conseruatur quam de nouo adquiritur = Quorsus instabit Cur non potest comparari fideiussoria in d. l. 29 Cum in obligatione minoris qui auxilio restitutionis enervatur vel alijs Similibus = Cui pariter Respondetur ideo quia quantumvis ita enerventur, non tamen minus naturaliter et Civiliter obligatio est Cui accedit et sic robustior; hodie tamen Confesso inuentario solum cessat l. fin. § in computatione C de iure delib. et di. iuncta Communem interpretationem senta. f. n. s. et huius generis videntur.

Ad II de Vero oblig. Ad l. 1. Cap. 1. § 1. Stipulationum

Inciat lib. 24 = Quenam Etimologia, acceptio, et definitio =

omnes fore in his huius tractatus Elementorum luminibus tradendis conueniunt, debet § Stipulatio, seu Verborum obligatio haec originem ab Stipulo, quod firmum Verborum appellabatur, vel potius ab Stipo Verbo Cresco idem significante. quae Stipulatio ad res omnes firmandas sit Sumitur Verbum Stipulari aliq. pro toto actu, et interrogationem, et responsionem continente l. si vnus 27 § pactus de pactis l. si quis 31 de euctione aliquando pro actu interrogationis in Stipulatione interueniente l. 2. l. 4. h. i. et ita frequentissime. Aliquando et minus frequenter pro actu responsionis, siue promissionis l. si debitor 39 § de Contrah. emp. l. si non sortem 26 § si demum de conduct. indeb. l. in bona fide de cog. cert. loco. Definitur Verborum conceptio, quibus is, qui interrogatur, daturum facturum se ve, id quod interrogatus est, respondeat. Ita in l. stipulationem §. 2. si stipulatio de v. o. dicitur quae obligatio verborum quia ex ea dimanat toto ito des. o. = Sed Contra: hic contractus conflatur ex Verbis et Consensu, sicut alij contractus: § eius obligatio potius ex consensu, quam Verborum debet appellari, Cum nobilior sit Consensus ipsius Verbis = Quid ex elementis institutionum =

§ 2. an stipulatio sit quo ad originem iuris Civilis, vel gentium? = et an ex ea non Civis saltem naturaliter obligentur =

Stipulationis originem iuris Civilis esse, ex eaque non Civis nec naturaliter obligari eisdem formae argumentis probatur, cum vnum ex alio pendeat. § pars § ex eo § ius gentium serupulosae Verborum formulae minime admittit l. de contrah. emp. § Cum in his maxime consistat Stipulatio, minime iuri gentium debetur = 2. ex l. ea quae Civiliter § de adquir. rer. dno. ubi ea, quae ex Stipulatione adquiruntur Civiliter adquiri dicitur; §. =

l. 1. ff de contrah. emp.
194 ff de adquir. rer. dno.

Ex l. i. de stipulationibus 126 & Chryzonymus de v. o. vbi stipulationis obligatio prout opposita naati proponitur 80 = 4. Ex l. quoniam 14 de novationibus vbi si veniat conditio stipulationis ad novandam obligationem facte tempore quo quis est deportatus ac per consequens iuris civilis incapax nulla est 80 = 5. Ex eo quod servus stipulationis contrahende facultate destruitur l. in persona 30 § 1. de pactis sed eo que et fideiussorem l. de die 8. § si servus qui sanidare cog. l. sed et si servi 20 de fideiussor. cum tamen ex alijs contractibus iuris gentium saltem naturaliter debeat obligari l. nec servus 41 de pcculis l. servi 14 de o. et a.

l. 126 § Chryzonymus ff de v. o. l. quoniam 14 ff de novat.
l. 30 § 1 ff de pactis l. 8 § ff servus ff qui sanid. cog. l. 20 ff de fideiussor. l. 41 ff de pcc. l. 14 ff de o. et a.

6. Ex precipue 2 pari questione nix ex l. ex annuina de specie in l. postquam § ff de legatorum seu fideiussor. vbi quidam agere legatum conditionale sub eadem conditione per stipulationem promissum fideiussore que dedit huius obligationis nomine dicitur apud hostes fuisse conditio stipulationis legati subita. Verum tunc obligatio ex stipulatione et fideiussore eius rei nomine tenentur ac utrunque negatur = Quid est quia eo tempore quo stipulatio contrahere debebat incapax ut postea non civilis erat promissor et quorum amplius nec naati obligatio orti sunt alias fideiussores tenerentur l. fin de hinc tyrando l. stipulatio 6 in fine cum l. sequenti l. fideiussor 16 de fideiussor. 80 quia non civilis nequaquam eam contrahere potest saltem ut nec naturaliter obligatur =

l. 9 ff de legator. seu fideiussor. l. 5. vi de sanbolari non in p. l. 15.

an inutilis § ultimo de acceptationibus, in quo dicitur acceptationem iuris gentium esse amplius que qualibet lingua celebrari posse ex quo idem colligitur cum iuris civilis formule non huius latine ratione deberent concipi l. de re iudicata 8. de re iudicata. sed acceptatio species est stipulationis ut ex no. de acceptationibus constat, ideo que non alijs obligationes tollit quam verborum scilicet stipulatione dimanantes d. l. an inutilis § acceptio l. et vno 18. de acceptationibus l. aquiliana 4. de transactionibus 80 =

Quia ideo hic que iuris gentium quia per eam obligationes ex omnibus contractibus solvantur, et usu fuit ab omnibus partibus recepta hoc sensu loqui probatur ex eo quod interrogat an servus acceptationem possit celebrare ex quo expresse supponitur sufficientem esse ad omnes contractuum obligationes solvendas, cum servus stipulatione nequeat obligari, nisi peculiare negotium gerens; bene vero ex alijs contractibus l. si quod dominus 64. de condicte indebiti l. nec servus 41. de pcculis =

l. 8 § vno ff de accept. l. 14 ff de transact.

Sed contra: quia ibi loquitur Con sultrij de casu quo actiones honorarias sunt contra dominum sed in eo casu etiam ex stipulatione sola poterat esse obligatus, de ea sola loquitur = Verum esse posse intelligi loqui iuger eo casu sed non solo, sed de omnibus obligationibus, alioquin enim ad quid quereat de actionibus honorariis si quis sunt cum si de stipulatione solum loqueretur certum esse debere dari actiones honorarias et similes; Ratio est cur possit effici acceptatio qualibet lingua, quia apud omnes gentes recepta est =

Sed Contra: licet sit stipulatio iuris civilis quo ad originem servus debet eam celebrare cum capacitatem suscipiat a domino l. debitor 82 § servus delegat 2 etiam posse celebrare expresse probatur in toto no.

l. 82 § servus ff delegat 2.

l. 133. de R.

l. 19 ff de pign. l. 3. § 1.
A. de pign.

l. 16. l. 25 ff de novat.

de stipular. Servus = **Q. V.** recipere capacitatem ad faciendam
 meliorem Domini conditionem n̄ deteriorem l. melior 133. de R. S.
 ideoque non ad obligandos se et Dominum ex stipulatione sed ad hoc ut
 alij ipsi obligantur quod non negamus, et hoc probatur ex iis de stipul. servus =
 Sed Contra: etiam servus per eam obligari potest sed aliter
 fide subendo vel novando d. l. servus inscio 19. de fideiussoribus l. in
 persona 30. § 1. de pactis = **Q. V.** verum esse cum ex ea peculiari vel
 libertate peculiari hoc procedat ut nihil mirum cum ex voluntate Domini
 peculiari constructum hoc efficitur, quo casu capacitatem suscipit
 a Domino, cum enim voluntate eius aliquid fit sit quodcumque sus-
 cipitur servus eius capacitatis = Sed Contra: nequit servus
 novare obligationem peculiari adquiretam l. servus 16. l. non ideo 25. de
 novat. = **Q. V.** Verum esse cum libertate peculiari administratio non est,
 concessa quia ex nuda peculiari concessione facultas conceditur obliga-
 tionum contrahendarum etiam in ipsum Dominum; non vero aliena-
 tionum, immo et si fiat novatio, animo donandi etiam libertatem admi-
 nistrationem peculiari habenti prohibetur l. ultima de novat. = = =

= Cap 2 =

An mutus, aut surdus stipulationem celebrare possent? =

l. 9. § stipulatio ff h. nro.

Cum stipulatio sit verborum conceptio l. stipulationum 9. § stipulatio h. nro.
 et certa solemnique verba requiritur nulli mutus aut surdus tam poterit
 celebrare l. 1. § mutum h. nro. licet consensum suum explicare valeat scriptura
 aut signi ubi enim forma contractus consistit in eo quod consensus ita ex-
 primatur neutriquam capaces sunt, idque probatur exemplo fideiussoris l. 3.
 de aucth. tutorum = Probatur similiter et alio exemplo manumissionis
 vindicta celebratae nam olim certa solemnique verba requiruntur ut
 testantur plurimi pollitionis l. iuraturus aucthoris et insinuat d. l.
 in l. apud 14. § em. ff. de manumiss. ubi olim a Principe voluntate
 nuda celebrabatur quo tempore mutus et surdus manumittere non
 potuerunt ut Collyi potest ex l. in l. surdus 10. de manum. vindicta
 iuncta l. 4. l. pater 22. eodem tit. sed postquam per lictoris Domino fa-
 cente cepit manumissio celebrari l. manumissio 23. de man. vind. etiam
 mutus et surdus manumittere posse certum est l. 2. qui et aq. quo
 respectu ad ius antiquum sunt intelligenda hae iura = =

l. 10 de man. vind. l. 4. l. 22.
A. eodem tit.

l. 2. ff qui et aq. man.

Q. l. an qui 7. annis minor est, possit stipulationem contrahere
 = auctoritate tutoris et an sine ea? =

Varie sunt doctorum sententiae in hoc definiendo quidam auctores mi-
 norum 7. annis etiam si fieri possit stipulationem non posse celebrare; qui-
 dam etiam minorum posse et quod magis est posse stipulari sine tutoris
 auctoritate, quidam Fab. Gellius posse stipulari ante 7. ann. cum auctho-
 ritate tutoris sed definitionem infans velicū a mente consulti,

Qua q. Coniuncta impugnanda libidine. Triboniano dicitur; nos tamen ad eam vim posse minorem 7 annis a fatu stipulationem contra here sed accedente tutoris auctoritate qua defectus consensus supletur. Idque probatur ex l. 1. Vbi dum infantem stipulari non posse avertit de eo expresse loquitur qui fieri nequit dum surdo comparat.

Primo probatur hoc idem ex l. mulier 70. h. no. l. 70. f. h. n. no. Vbi stipulatio facta infanti cum muliere idcirco non valet quia stipulari debet fieri non poterat; et fieri potest et stipulari = Secundo probatur etiam ex l. Anna & pupillus h. no. Vbi dicitur pupillum ex quo fieri coepit stipulari posse non tamen patre auctore, si in eius sit potestate, ex quo colligitur bene posse ex quo fieri coepit tutore auctore = Tertio probatur hoc amplius ex l. 2. § primo de o et A Vbi proximum esse furioso qui eius aetatis sit ut non intelligat quid agat. Tutore tamen causa hunc posse stipulari nostra probatur sententia; nam si proximus est quem nemo antecedit l. ex duobus 32 de vulgari l. qui duas & de reb. dubis hoc intelligi debet non de illo qui exccit 7 annos cum inter eum et futurum sit ab eis proximior ille qui minoris aetatis est, et fieri potest ille videlicet qui intra septa infantis civilis et naturalis aetatis excessu = Quarto probatur hoc amplius; nam minori 7 annis qui naturalem infantiam excessu vel debebat prohiberi stipulari ob defectum verborum, quod supponimus illi non esse vel ob defectum consensus; sed hic etiam in ea etate supletur a tutore et probatur ex l. quamvis 32. § infans de adquirenda possess. et vidimus late in materia possessionum = Quinto probatur etiam ex eo quod etiam gestio prohibita facta et animo est l. prohibere 20 l. gerat 80 de adquirenda hered. sed infans heres institutus hoc potest facere tutore auctore l. Senio inuito 65. § si pupillo ad rebell. =

l. 70. f. h. n. no.
l. 1. § pupillus f. h. n. no.
l. 1. § vno. f. de o et A
l. 32. § infans f. adquir. poss.
l. 65. § si pupillo f. ad rebell.
l. 14. f. de sponsal. l. 1. §. infans f. de adm. tut. l. 1. §. l. 18. f. de del. deliber.

Sed Contra: qui infans est secundum ius civile secundum illud fieri non posse censetur; sed talis est omnis minor 7 annis l. in sponsalibus 14. de sponsalibus l. 1. §. sufficit de adm. tut. futurum l. si infans 18. C. de iure deliberandi §. = Quod verum esse hunc esse terminum infantie civilis; non autem talem infantiam, in omnibus actibus considerari, sed in illis qui proprium infantis consensum desiderant. Fune enim infans indicatur a iure civili qui vtrius consensu proprio nulla profert et sic ad talis actus nulla; at vero vbi admittitur supplementum auctoritatis tutoris, cum vtrius intencantur solum in infans naturalis expectat. ut vidimus in superioribus exemplis, ideoque in sponsalibus talis etas expectatur a l. in sponsalibus 14. = et similiter ad dicendum in iudicio incapax censetur infans l. 2. l. si pupillo 11. de bonor. posses. l. 1. de bonor. posses. furioso infans, et hoc propter iudiciorum et litem auctoritatem = Sed Contra: si hoc verum esset etiam sine tutoris auctoritate potest stipulari ut patet in l. seruum 6. f. rem pup. salu.

l. 6. f. rem pup. saluam

fore = **Q**ui Casum singularem esse ut pupili sibi stipulari possit
cum nec serui inueniat nec debeat expectari nec possibile futorem
auctorare cum esse cautionem propter l. 12. et 4. et 9. Vem pupili salutem
fore == = **Cap 3.** == =

De presentia contrahentium qui in stipulatione requiritur

Cum stipulatio non nisi utroque loquente eorumque presentiam requiritur
contrahentium, id que probatur ex hinc in l. 1. § qui presens h. no. l. 3. c. de
iur. iur. stipul. = **Sed Contra:** alij contractus per epistolam, aut Nuntium
celebrantur l. 2. de pactis l. 14. de const. pecunia l. 1. mandati § =

Qui. Verum esse in illis contractibus qui consensu tantum perficiuntur =
Sed Contra ex l. ex qua 56. § de donat. inter. Vbi stipulatio inter
absentes per epistolam fuit facta, validam que esse, et ibi effectum. Contrari
deceditur, idem que in l. Titius 24. de constituta pecunia Vbi per epistolam
novationem fieri dicitur si intercessit stipulans; §. quia stipulatio
potest per epistolam intercedere, sicut que effectus producere, proinde dicantur
in his de hinc non stipulationem epistola celebrari sed stipulationem
cautionem; sed melius confiteri ipsam stipulationem epistola celebratam
interpresentes, tamen qui inuicem se exaudiri poterant, hoc enim suppo
sitis idem est inter presentes stipulationem scribi ac si vera interrogantur
et respondentis verba intercesserunt = Probat hoc de. in l. c. de con
trahenda stipulatione, nec obstat epistolam interuenisse, ut confiteamur
absentiam, quia hinc epistolam interpresentes efferebantur, cautionem que
vices obtinebant l. quidam 26. l. ultima de constituta pecunia probat
que presentiam contrahentium ipsa que ea que 56, quod ibi promissum
fuit eadem die dari supponendum que idem in d. Titius 24. ex
auctoritate Cujacii et Fabri = **Sed Contra:** si hoc verum esset
mutus et surdus stipulari possent § = **Q**ui. Hinc haberi scripturam
pro voce contrahentium cum contractus loqui et se exaudiri potuerunt,
ideo que ex presentia requiritur d. l. de contrah. stipul. = = =

Qui. An debeat esse continuum tempus interrogationis
et responsionis; an vero admitat intervallum? =

Cum interrogatio et responsio forma stipulationis sit continua debet
esse talis actus formalis, ut nulli modo interumpatur l. continuus
137 h. no. similiter que procedit in constructione testamenti l. heredes
palam 21. § fin. de test. modicum tamen intervallum dum modo tempus
responsionis iam presens sit stipulator, non nocet l. 1. § qui presens h. no.
quod intervallum modis variis dumtaxat interpretes nos iudicij arbitrio
velinquimus, ut tamen ut dies non intercedat d. l. continuus de p. o.
l. si ex duobus reis 12. § de duobus reis, et similiter dicitur intervallum
si ad extraneos actus sit = **Sed Contra** ex l. eadem §. ultimo de duobus
reis Vbi duo qui in diversis locis sunt rei debendi per stipulationem constitui

l. 1. § qui presens h. no.
l. 3. c. de iur. iur. stipul. l. 2.
§ de pactis l. 14. § de const.
pecunia l. 1. § mandati

l. 56. § de donat. inter.
l. 24. § de const. pec.

l. 1. c. de contrah. stipul.

l. 26. l. ult. § de const.
pecunia.

l. 137. § de p. o.

l. 1. § qui presens h. no.

l. 12. § de duob. reis

l. 6. l. 9. l. 12. § de duob. reis

Constitutum possunt & quia inter vallum quod hic necessarium est non nocet pro
cipue cum contrarium de Constitutione Quorum Reorum sit definitum in l.
Duo Reo 6 l. si ex duobus 12. de duobus & c. = Q. quod quamvis antiquum
non possunt duo Rea constitui nisi eadem stipulatione principio in sta & dubb.
Reis tamen receptum fuit ut etiam diversis stipulationibus possent consti
tui l. 3. l. 6. in prin. h. m. e. quo supposito dicendum est interuallum l. eandem
9 & ultimo esse inter duos actus Diversarum stipulationum, quod non nocet
at in d. l. 6. et 12 esse inter interrogationem et responsonem quae tanquam
forma stipulationis continua esse debet = Cap 4.

Et an solemnia Verba stipulationem requirentur, an vero quomo
dolibet exprimatur Consensus Sufficiat? =

Requiri vtd iam supra vidimus sed ita solemnia requirebantur temp. l. 10. C de contrah. stipul.
consultorum, ut similibus verbis interrogationis responso concipi deberet

donec Leo id substulit l. omnes 10 C de contrah. stipulare = sed contra, ex
nostra l. 1. § si ita quis h. no. ubi quis interrogatus dabis, respondit quid ni, et
deciditur recte contractam obligationem Verborum §. = Q. vim huius

verbi quidem eam esse ut dicitur contineat Verbum interrogationis ut si diceret
quidem dabo. et maiorem auctoritatem, quam si diceret dabis dabo quae
formula respondendi et similia Verba hac interrogatione erunt concepta per
ea comprehendendi mos fuit Latinorum, ut plura politorij litteraturae loca
probant. = Q. An saltem valeat stipulatio inutiliter concepta in vim pacti? =

quod si stipulatio deficit in hac Verborum solemnitate adeo inutilis est ut nec
obligationem naturalem producat, nec valeat in vim pacti quia quod nullum
est, nullum producit effectum; id que probatur expresse ex h. in l. in p. no. 30.
§ 1. ff de pactis ubi inutilis novatio nec exceptionem pacti conveni. producit. = l. 17. ff de novat.

sed Contra solo consensu valida est obligatio ad novationem celebrandam.
delegare 17 de novationibus §. = Q. obligationem non fieri per stipulationem
sicut novatio. speciem enim est mandati l. 1. ff mandati l. 12 de novat. = sed l. 56. § 1. ff de fideiussor.

Contra v. ex l. si quis pro eo 56. § 1. de fideiussor ubi si dominus stipuletur a
seruo licet illa stipulatio non obliget. seruum Civiliter, eum obligat naturali
ter adeo ut valeat fideiussio §. stipulatio inutiliter ut pote a seruo celebrata
subsistit saltem ad obligationem naturalem produendam = Q. hic etiam
fuisse celebratam stipulationem a seruo quia ex causa peculiari fuit facta
ex qua accipit capacitatem, sicut alij ita se domino obligandi per talem
contractum probatur ex h. in l. 3. § Cui congruit de peculis nec valet in
vim pacti sed in vim stipulationis; nam obligari tantum naturaliter
non Civiliter ex ea procedit ob incapacitatem personae serui, nec Capacitatem mutua
ta facit eum Capacem se obligandi Civiliter Domino. sed negotioq. personam
Civiliter in commodum Domini gerendam desiderant =

ut per stipulationem l. 1. pars 9. l. et vno 18. de acceptationibus sed inutiliter
facta valet in vim pacti, producitque exceptio pacti conveni. licet non
ipso iure liberet l. si vnu 25. § si acceptilatio de pactis l. an inutilis §. si accepto
latam 19 de acceptil. §. = Q. Stipulationem finem, et effectum esse
l. 1. l. 8. § 19. l. 18. ff de acceptil. l. 27. § si acceptilatio ff de pact.

producere actionem, acceptilationis esse liberare et ideo non valet stipulatio,
 et pactura quia pactum minime ad illud tendit. l. iury gentium § 1. § 2.
 videtur nuda pacta de pactis, aut pactum acceptilationis ad eundem effectum
 tendit ac ipsa acceptilatio licet nunquam eodem modo consequatur, nam
 non liberat ipso iure sed ope exceptionis d. l. iury gentium § 1. § 2. videtur nuda
 ideoque cum eundem finem habeant nihil interest ut de p. l. licet non
 valeat, aut acceptilatio valeat et pactum; et hoc commune est omnibus actionibus
 qui valent licet non secundum illud quod continent atque ita intelligendum vulgare
 illud Consultorum axioma si quod ago non valet et ago, valeat quomodo valore
 potest. = = = = = Cap 5 = = = = =

An debeat Dari Congruentia inter Rogationem et responsionem
Circa qualitatem responsionis

Non sufficit eisdem verbis respondere quibus quis interrogans est sed idem et p.
 ex definitione stipulationis illis verbis daturum, facturumve id quod interroga
 tus est, et respondeat, et non l. 1. § 1. si quis simpliciter unde si non congruat inter
 rogatio et responsio circa qualitatem obligationis nulla est stipulatio et ex
 simpliciter demonstrari potest; nam si ego dicam promitti mihi dare 100. si navi
 ex Asia veniat et respondeat promitto dare si hinc Consul factus fuerit, vel
 ad tempus vel aliter vitietur stipulatio d. l. 1. § 1. si quis simpliciter h. no =

l. 1. § 1. si quis simpliciter §
 h. no. to.

Sed contra: obligationis disparitas vitiat duorum Reorum constructionem
 et eandem § 1. l. 1. si id quod is de duobus Reis sed disparitas circa qualitatem
 obligationis non vitiat l. 1. de duobus § 1. de duobus Reis; eo nec similiter est suffi
 cienter ad vitandam stipulationem = Q. Diversam qualitatem non inducere
 disparitatem obligationis licet inducat diversitatem; at diversitas responsionis
 inducit diversam qualitatem; hic autem requiritur congruentia que destruitur
 et diversam qualitatem, illi obumbrata in obligatione quod substantiale
 est non tollitur per accidentalem diversitatem = = =

l. 9. § 1. l. 15. l. 7. § de duob.
 Reij.

An sicut requiritur Congruentia Circa qualitatem ita Circa rem
Contentam in obligatione?

Cum diversitas qualitatis vitiet similiter diversitas substantie ita tamen ne
 includatur alterum in altero, ut si ego dicam promitti mihi decem, tu respondeas
 promitto vel contra; nam in concurrenti valida erit stipulatio, quia cum
 minor quantitas sub maiori continetur l. 1. vni § 27 § 1. decem depactis con
 currentem quantitatem interrogatio et responsio esse apparet, id que etiam
 probatur ex l. nisi 14. cum sequenti de acceptil. ubi ille cui decem debebam
 viginti accepto solum et in concurrenti tenet acceptilatio = Q. inquam § 1.
 etiam ex l. inter stipulantem § 3. § 1. si ego h. no. ubi si ego interrogem Africanam
 et promissor respondeat Africanam et Sarmatulum valida est in Africa quo con
 currunt interrogatio et responsio § 1. = Sed contra ex l. si decem § 2. § 1.
 locati ubi in concurrenti quantitate neutquam valet obligatio = Q. ubi
 non valet quia causa diverga est nec credendum est, si qui omni sentia proffer
 viginti consentiat et ferat proffer decem = Sed contra: diversitas qualitatis
 non vitiat obligationem; eo nec diversitas circa rem contentam hinc § 1. ex eo quod
 si ego stipulatus fueris mihi dari 100. pure, aut hinc sub conditione valet
 et stipulatio que diversitatem qualitatis continet et concepta est l. ubi

l. 27. § 1. si decem § de pactis

l. 14. l. 15. § de acceptil.

l. 83. § 1. si ego § de v. o.

l. 52. § locati

l. ubi § Tempora § sed
 iury h. no. l. 98. § mihi
 dare § de iur. l.

Tempora & sed rursus l qui res 98 & mihi dare de solutionibus =
Advertendo in tali obligatione duas dari personas alteram scilicet stipula-
torem, in qua videtur, alteram scilicet tantum tantum adiectum. solutioni l sedersi
& de constituta pecunia l quod si stipulatus 59 de solutionibus Unde licet
diversas qualitates contineat stipulatio non impedit cum sit respectu diver-
sorum verum, alterum scilicet personam respectu obligationis alteram respectu
solutionis in aliam personam conferendo =

Sed Contra: similis stipula-
tio ita concepta non subsistit ut concepta: promitti mihi Africanam aut sitio
Damophilum d l prima & cum mihi h no l sed si ita 10. de stipul servor
= R. in presenti casu non valere adiectionem scilicet circa diversam rem
quia cum illud solum solum potest quod est in obligatione l qui decem 72.
& sibi cum de solutionibus ex solum sit in obligatione, quod promissum
est stipulationi, non quod adiectum fuit sitio quia in eo nulla contrahit
obligatio ideo adiectio inutitur, sed adiectio qualitatis cum non repugnet nasci
obligationem, et solutionem suspendi. =

Sed Contra etiam: talis adiectio valet
l qui hominem 34. & stipulatus sum de solutionibus Vbi si diversa res adiecto
promissa ei solvatur solvatur obligatio stipulatori ad quae et liberatur Reus
= R. liberari reum non ipso iure quia ita non liberatur nisi per suam
rei obligatae solutionem; liberatur autem hic Reus ope exceptionis pachi vel
soli ut expressis deciditur in d l prima & cum mihi h no; ratio est quia
Reus stipulatoris voluntatem fuit sequutus ideo que si servus perat repellit
a Reo hie exceptionibus; non autem ipso iure liberabitur, ex hoc probatur
ex l pena de constituta pecunia Vbi cum mihi datus promissus sine ad-
iecto, postea que constitutus mihi aut sitio, quamvis solvendo sitio non
liberetur quia constitutum sequitur priorem obligationem l si hactenus
de constituta pecunia, tamen propter hanc voluntatem si solvatur adiecto
ope exceptionis etiam a priori obligatione liberatur. sic dicitur supra

Sed Contra: si mihi solvere confi-
tuar qui promissus mihi, aut sitio, ipso solvere nequit adeo ut si solvat
solum habeat sitio repetitionem nullo autem modo a me liberetur l si vero
mihi 8. de constituta pecunia cum l sequenti; 50 non attenditur antecedens
obligatio sic constitutum prosequi cum in l si ita stipulatus 59 de solutionibus
Contrarium decidatur. = R. attendi principalem obligationem non
tamen adiectionem, quia cum in adiecto tantum sit collata solutio hie per
constitutum variari potest, ut in d l 8. videmus, nec contraria est l pena
vbi etiam variatur. ad l. autem 59 de solutionibus = R. diversitatem esse
inter eam, et d l 8. nam in d l 59 fuit constitutum mihi solvi, nihil autem
de adiecto fuit dictum itaque in eodem statu manet; et in l 8. etiam de
adiecto fuit actum cum constitutum sit non ut cuique mihi solvi sed
mihi soli vbi apparet exclusio adiecti =

Sed Contra: potest diversa res
in adiecti personam conferri, et obligatio in ea re consistit, nec aliter liberatur
quam solutionem rei in personam adiecti collata, eaque facta ipso iure Reus
liberatur l qui res 98 & qui stipulatus de solutionibus vbi promissa fuerunt
mihi 5. aut sitio 10. et 10. debent solvi eisque solvi ipso iure solvitur
obligatio = R. hanc stipulationem esse penalem, nec sitium esse ut adiecti
quod contingit quoties talis est animus contrahentium licet dicto solva-

que

l. prima & cum mihi
ff. h no. l. 10. ff. de stipul
servor. l. 72. § sibi cum ff
de solut.

l. 34. § stipulatus sum ff. de
solut.

l. 11. l. 15. ff. de constituta pecunia

l. 8. ff. de constituta pec. l. 59.
ff. de solut.

l. penult. de vit. pecun.

l. 98. § qui stipulatus ff. de
solut.

que penalem sicut obligationem deficiat et sic nihil mirum.

l. 83. § 2. ff. de V. O.

Sed Contra superiorum Conclusionem non opponitur difficultas ex eo quod si ego stipuler Atricum aut Damphilum et mihi promittatur solum Atricum, nec in Atricio tenet. Si stipulatio de duo et interro- gans et Respondens tenentur inter stipulantem § 2. h. ito. et sic valet ab a se ego interrogem Atricum et Damphilum et mihi promittatur Atricum Contra superiorum data. R. hic non concurrere interrogantem et promittentem in Atricum et supra illic enim absolute stipulatur fuit qui Atricum, et absolute promittit alter. hic autem interrogans stipulatur Atricum non absolute sed alternatim respondet autem absolute et sic non concurrunt in modo obligandi. Atricum multum autem hoc interest, nam cum alternatim promittitur licet utrunque sit in obligatione alterum est in solutione et potest contingere ut mortuo Atricio dicitur obligatio, tota enim tunc validatur in Damphilum Atricum, aut Damphilum § 5. de solutionibus quod magis dubitans est.

d. l. 83. § Diversa causa ff. Ab nro.

Sed Contra: ex d. l. inter stipulantem § 3. § Diversa causa est de V. O. ubi si ego interrogem, promittam mihi 10, aut 20. et respondeatur promitto 10. valet. § 2. R. et in hoc quod cum circa quantitates non cadat affectio § 3. de in litem iurando nec exponeri possunt. Semper enim minimam stipulare creditur; ideoque ac sua sola stipulatio fuerit valet in concurrenti obligatio.

l. 120. ff. de V. O.

Sed Contra: si maiori summa minor con- tineatur et qui promittit maiorem etiam minorem promittit intelligitur va- leret stipulatio, promittam mihi hanc summam 100 aureorum, licet centum non essent in illis que reperirentur. sed non valet l. si ita stipulatus 120. de V. O. § 2. et proinde cum tota legata sint decem que in arca sunt valeat, Legatum et si non sint decem in illis que inveniuntur l. si servus 108. § qui decem 10. de legat. 1. = Hinc tamen difficultati satisfacit Doctissimus Valen- tia dicendo in d. l. si ita stipulatus, inualem esse stipulationem ex ea ratione quod falsa rei promissa demonstratio sic que vitatur dispositio cum non inveniatur subiectum demonstratum, inquam demonstratum l. si sic 79 § 1. de legat. 1. si que nihil mirum quod nec in inuento valeat stipulatio pro- ceque cum ibi magis ut sequitur quam ut quantitas 100. promittant ut innuit illa dictio hanc summam. Nec obstat d. l. servus, quia cum ibi demonstra- tio fiat in ordine ad locum, locus que inveniatur vera est demonstratio qua supposita quid quid sub demonstratione vera est comprehensum in obliga- tione videtur, ideoque in illo consistit obligatio.

l. 108. § 10 ff. de legat. 1.

§ proterea § in ista de inutil. stipul.

l. 1. § si quis simpliciter ff. Ab nro

Sed Contra adhuc superio- rem questionem obest § proterea § de inutilibus ubi absolute respondet. In- nians quod si diversitas sit in quantitate et promiscua inualem esse stipula- tio ego = R. inualem esse ut concipiatur non vero in concurrenti hanc esse mentem Imperatoris vulgare sicut notum est = Pro coronide huius questionis est aduertendum intellectus § si quis simpliciter huius legi ubi dicit quod diversitas circa qualitatem aut rem promissam non vitiat sed illud diver- sitatis responsionis placuerit interroganti in quo illud difficultate non caret § quod responso in tali causa prout est quam stipulatio § ordini et formulis

510

37
 Stipulationum Contrarium videtur = Cum Valentinia in hac parte
 docendo, quod in his, que illis et in continenti sunt non attendimus prius
 vel posterius l. 6. cum sequenti de nouat. l. Lecta 40 de reb. Cred. cum alijs =
 Ordo saltem desinet in hoc obseruantissimo et solemnissimo Contractu forma
 cum non adit; licet enim illico placeat, n. tamen ut si interroget, quod ad
 Stipulationem requiritur = Quod cum ipsi ita placeat, et velle
 vtilem ut esse Stipulationem, ita velle esse quatenus interrogatum sit, ideo
 que voluntate Contrahentium adiubante fingitur interrogare, quo valet
 Stipulatio. =

Deducitur ex §. si mihi l. 1. Utile per inutile n. vitari, qd
 intelligendum est in rebus diuiduis hoc ipso §. l. propriam §. Comm. praeior.
 Secus vero in rebus indiuiduis sua natura siue a voluntate Contrahentis
 siue a ratione accessionis, siue a ratione formae de qd statim = Sed contra etiam
 si res sit indiuidua vtile per inutile non vitatur; sed inutile per vtile robur
 accipit l. si sponsus §. §. generaliter de Donat. inter l. liberi §. si duo delib.
 cad. l. vna §. quibuslibet = Quae regulam procedere quatenus non fortior ratio,
 aut favor est pro vtili, quam inutili, cum enim id contingit et in iuribus
 vtilibus, inutile n. potest vitare vtile, sed vtile ad se habet inutile, nunc ad l. 2.
 difficilemque diuiduarum et indiuiduarum obligationum tractatum veniamus. =

l. 1. §. si mihi h. n. no.
 l. 5. §. Comm. praeior
 intellectus regulae vtile per
 inutile n. vitatur
 l. 5. §. generaliter §. de
 Donat. inter l. 7. §. duo
 §. deliberat. cad. l. vna.
 §. qui ad libertatem

Diuiduarum, et indiuiduarum obligationum tractatum 4. §. 1. 2. 3. 4.
 Secundus ad Explicationem l. 2. cum alijs eodem no. = Cap. 1. De diuis.
 = Stipulationum =

Diuiduntur Stipulationes in duo membra, aliud earum qui in dando aliud earum
 qui in faciendo consistunt a l. 2. h. no. sumpto stricto verbo facere, nam dare sumpto
 et ipsam donationem complectitur = Sed contra datur tertia species obligationis,
 qui in faciendo solum, nec in dando consistit, sed mixta est partim in dando partim
 in faciendo consistens = Probatur id explicitum in l. non solum §. §. si qui de
 liberatione legata l. cum seruis §. 2. de C. et D. in quibus conditio libertatis
 apponitur rationem reddendarum obligationem faciendi quatenus cogitur ad
 rationem reddendas, et dandi quatenus ad reliqua inferenda contingit iudicium
 hoc idem ex l. veteris 13. C. h. no. 13 §. de o. et A. in quibus triplex species
 obligationis proponitur, dicitur enim consistere aut in dando aut in faciendo
 aut in prestando §. per ly. in prestando alia distincta a prioribus intelli-
 gitur non autem intelligi potest alia quam mixta; §. praeter obligatio-
 nem dandi aut faciendi alia tertia species datur mixtarum obligatio-
 num = Quae omittendo impugnationem Zari et Ferreti qui duxerunt
 sum. Quare in hac parte nullam mixtam dari obligationem sed omne
 reduci ad dandum vel ad faciendum, dicendum verum esse dari obliga-
 tionem mixtam, non tamen ideo vtilare diuisionem adhuc tam a
 Consultis in d. l. 2. cuius mentione non habita sub simplicibus et mixta
 comprehenduntur. Si ita scriptum 13. deliberat. ex posth. l. si ita facta
 l. 4. de iniusto iusto cum viliari = = =

l. 2. §. h. n. no.
 l. 8. §. si qui §. deliberat.
 Legat. l. 2. §. de C. et D.
 l. 13. C. h. no. 13. §. de
 o. et A.

Secunda Stipulationum Divisio.

Est autem alia qualitas Stipulationum secundum quam, ut ad nos maxime spectant scilicet quod alie sunt dividue alie individue que qualitas non ex ipsa obligatione sumitur; illud enim semper secundum se individua est cum res sit et res incorporalis sed ex rebus in ea comprehensis et in ordine ad eas dividua vel individua est si ipse dividue vel individue l. 2. §. Et harum l. 4. §. Cato h. ito. l. v. §. pars 19. de usu et habitatione l. vi. §. de servitutibus =

= Cap 3. 7

= Divisio Verum Duplex Species =

Res Divisa dicitur que acta partes separatas habet indivisa que acta in separatas dividuamque aptitudinem et dividatur individua que ea caret sed cum duplex verum divisionem agnoscat in utraque hinc agendum ut in ordine ad quamlibet eorum individualitatem, aut dividuitatem verum cognoscamus; ista autem Divisio est. Cum res naturaliter separatas partes habet cuius divisionis in expectata sunt omnia corpora sive naturalia sive artificialia et omnes res mobiles l. Compositum §. de Rei vind. l. si et certo §. §. ultimo. A Commodari l. quod situm l. 2. §. si qui an de edicto edicto l. in amplius 26. de legat. = 2. omnes res incorporales. Cum enim corporales partes non habent corpore divisionis naturalis incapacia esse certissimum est = Probat que h. in l. vi. §. 17 de servit. l. 2. verum quidam l. stipulationes si dividuntur 72. l. pluribus 104. de N. O. =

l. 8. §. de rei vind. l. 5. §. 1. h. o. §. Commodari l. 12. §. si qui an A. de Edict. edicto. l. 26. de legat. 1.

l. 17 de servit. l. 2. l. 72. l. 104. A. de N. O.

Sed contra: quia omnia corpora naturalia sive artificialia partes naturales habent. 2o divisionis naturalis capacia sunt. = 3o. Verum esse partes habere et hanc divisionem re ipsa posse admittere; natura tamen earum considerata pro forma, et toto composito neutiquam admittunt quia partibus separatis neutiquam maneret forma et substantia ipsius rei, immo destruitur, sic que in ordine ad formam et substantiam, et forum suum esse quod informata cuius que rei consistit solum divisionis renouant. Secunda Divisio Verum in Civile propter utilitatem commerciorum invenit, ista enim est ut cuiuscunque rei patrimonii nostri pro parte possit alienari sicut et forum cum que ut diximus plura in expectata divisionis naturalis ad aliud dividendi genus removere in Civile adinventum disposuit; igitur ut partibus inter se omnia natura + litter manentibus singula corporis puncta considerentur, in eis que singulis forum in se seu dominium collocat; utque magis in se sicut dominium dividitur per dictas partes intellectu perceptas, et pro indiviso separatas quam ipsas dividat l. Marcius 66. §. duarum de legat. l. servitus §. de stipul. servit. non tamen id ita intelligendum ut dominium seu in ipsum respectu sui dividatur = Sed in ordine ad illas partes, et earum divisio in ordine ad aliquod in se considerentur, non tamen hanc divisionem omnes res admittunt; sed tunc cum Commodarij vel fructus hoteli re resultarij divisionis in se

l. 66. §. duarum A. de legat. 2. l. 5. §. de stipul. servit.

Divertat suscipit l. 17. de Servit. non enim tam in Civile induxit ad
 ingenij nudam exortationem, sed ad commerciorum utilitatem, quod vult
 huius Ceteri ubi Commoditatem resultantem non possunt pro se Divina literari
 homines; huius iurur duobus dividendi generibus videtur. Sicut facile potest quicquid
 dividitur quodam indivisibile, quarum ex huius Divisionibus Capaces Dividitur que
 non indivisibile, secundum autem indivisibilitatem vel indivisibilitatem ex
 natura dimanare, sed ea differentia est, ut que natura indivisibile sunt nunquam
 dividitur effici possunt; que vero dividitur possunt vel ex presumpta voluntate
 hanc contrahentium iudicantur L. 1. vel expressa, et vel quoad Obligationem
 vel quoad Obligationem = =

= Quenam res in ordine ad Utroque Divisionem Dividitur? =

Verum videndum est, quanam res Divisiones participant, neque intelligi
 possit quarum rerum Obligationes Dividitur, aut indivisibile sunt videndum
 enim Individuitatem aut indivisibilitatem Obligationum ex materia sumi
 et primo videmus quanam res utriusque Divisionis Capaces et quando
 a rebus in huius locum habeat, et imprimis omnes res immobiles Dividitur
 possunt pro partibus Certis et Separatis, et pro indiviso, idque probatur ex l.
 Arbor l. 1. Communi dividundo l. 1. pen. pro socio l. 1. pro Leione 8. de
 acquirendo Verum Dominio ubi dicitur quod arbor cum radice est,
 in confinio duorum prediorum simul et capis quod quia pro se fundi
 habetur, ac per consequens pro re immobili est. Dominiorum prediorum
 partibus pro Diviso Separatis habetur. Et si eructa sit quia tunc iam
 unum Corpus Consideratur, et mobile partes Confunduntur et pro
 indiviso eius Dominium habeant, Dominia prediorum, quod expressis
 probat hoc idem l. 1. in l. 1. ubi qui l. 2. de 36 § Sempronio de Servitutibus
 Urbanis Utroque Unica cum Consignatione Confectam et dicitur
 Utroque effici Dominium pro Diviso Consignationis habetur. Et nullus
 possit agere et huiusmodi Utroque que sit pro Diviso et ubi Sempronio, et
 Caio de Partibus Quas eadem legunt, nunquam erit Verum Dividere huiusmodi
 Sempronio in partem partem huiusmodi esse indivisibile, nec e Contra Accipitur
 etiam Divisionem pro indiviso, idque probatur ex l. 1. in l. 1. Majoribus 66.
 § duorum de Legat. 2. magna qui est differentia cum uno, aut altero modo
 dividuntur = Et probat Celeberrimus de hic dicitur in l. 1. mille 64
 de Evictionibus ubi plures auferuntur Conclusiones ex q. omnibus nostram
 apparebit inventum dubitat in pro. quid si fundus mille iugerum venditur
 Reductus q. allubronem ad 800. evictus sit an Committitur stipulatio
 dupli Evictionis nomine in 800. qui sunt evicti, an in mille quereantur
 a Tempore venditionis? deciditur q. in mille prosequitur et dubitat
 in eadem l. quid ducendum si in diminuto fundo mille iugerum CC. que
 quartam partem fundi. Cum evincitur efficiunt fuerunt evicta cum debeant
 cavendi Tempus venditionis, et estimatio quia pro indiviso vincitur

l. 17. ff. de Servit.

l. 19. ff. Comm. Divid. l. 1.
 pen. ff. pro socio l. 8. ff.
 de acquire ver. dno

l. 36. § Sempronio ff. de
 Servit. Urban.

l. 66. § duorum ff. de leg. 2.

l. 64 ff. de evictio

Portio debeat esse pro modo quantitatis effectus ad differentiam partium pro
divisio cuius triqua fit estimatio respectu qualitatis loci (ut infra dicemus)
deciditur que tunc quantam illam ad 200 esse referendam non ad mille, et non
pro quarta mille debet estimari; sed non aliter procederet spectans periculum
partium per alluvionem sublatam ad venditorem quod non est dicendum =

l. 64. § quid si modo
de evict.

Si in § quod si modo d. l. ex mille disputatur de eo
casu quo fundo et iugera fuerant addita et evicta, quinta pars salis fundi adorti
ita ut evincerentur 200 iugera an pro eis veniat venditor, dicitur que neutri
quam, sed tantum pro 200. id est quinta pars mille venditorum, quod periculum
illius aditamenti non debet prestare venditor = 4. quoniam quid si et sim subla-
ta per flumen a fundo, aliaque et addita et quinta pars, ita additi si evicta, an
veniat pro quinta mille iugerum, dicitur que tenori nisi pro illa 200 que est
cum parte evictam 200. quorum periculum spectat non alio modo nec ut partem
iugerum sublatorum a flumine nec ut partem additorum debet prestare vendi-
tor cum salis augmenti, aut diminutionis periculum non spectat ad eum =

d. l. 64. § Ceterum
de evict.

Prosequitur § in § Ceterum d. l. et dubitat quid di-
cendum si aliqua pars fundi pro diverso et evicta deciditur que tunc non pro
quantitate sed pro qualitate partis evictae cum certa sit per estimatio. Ex qd.
informis = Primo. per mobile utranque divisionem suscipere. Secundo ma-
xime interesse quoad iuris effectus an agamus de parte pro indiviso et incerta
an vero pro indiviso et certa cum in primo casu non fiat estimatio carnis
pro qualitate eius cum hoc non possibile sit, sed pro quantitate sicut in 2. =

l. 43. l. 45. § de act. empti
l. 70 § de evict.

Hac questione in hac re determinata hic celebris et non permittit
nos ad alia transire quia cum pluribus argumentis liboremus. Contra-
sic arguo: Cum totus fundus aliquomodo diminutus evincitur non fit
estimatio illius ut erat tempore venditionis sed interesse eius temporis
quo evincitur l. finis 43. l. id que 45. de actionibus empti l. evicta 70
de evictionibus 80 = Quidam tamen in his verbis agi de casu quo non sunt
interposita stipulatio evictionis nomine sed actum fuit actione ex empto
que cum sit bonae fidei ad interesse datur, alia vero cum stricti iuris ad
initium stricte et determinate refertur de qua agitur in d. l. ex mille 64 =

Sed adhuc contra et secunda decisione: si pars sit
evicta fundi ut diminuti non agitur pro parte diminuta partis huius partis evictae
correspondenti et si intenditur actio ex stipulata evictionis nomine, et nec
cum totum evincitur; similiter enim mltas ratio ea, nam quod peri-
damnum emptori non venditori atulit, crederet hoc quod dicitur de toto
idem de se dicere debemus = Quidam tamen cum Actusio id quod dicitur
in primo casu habere duorum rationem, nam evicta toto fundo nulla
pars est recuperandi amissum per alluvionem ab se evicta et spes est
compensandi illius damni alio lucro ideoque tenetur evicta toto respectu
partis diminuta sicut evicta parte nec alia obstant; nam sic non habet
locum ratio decidendi cum intelligenda sit ex hoc = Sic denique quia
illud axioma verum est quod eadem ratio est in toto respectu totius
ac in parte respectu partis, et sic verum est quod dicitur, quod empto
toto fundo pro toto agitur evictionis nomine et sic diminuto pro ut

erat Tempore Venditionis Cum vero CC non computarentur 40. que
Correspondent ex portione diminuta et si non pro quarta 8. mille quam
efficerent illa CC si adderetur pars portioni diminuta Sed pro quinta quam
CC constituunt =

l. 16. ff de eucthon!

Amplius ad versus 3. obest l. euctha 16. de eucthonibus
nam dicitur qd committitur actio eucthonis nomine, non solum respectu acti
vendit sed etiam quod accepit = R. ibi agi de actione ex empto non vero
de actione ex stipulata et ibi evictum fuit solum quod accepit, tra Famen ut
ex contrahentium voluntate accideret, quibus tra positi dicendum est in d.
ex mille agi de actione ex stipulata, nec accipionem esse ex voluntate contra
hentium et licet esset, non daretur actio, cum solum committatur cum res
principalis, aut pars eius evincatur; quibus casibus solum committitur actio

l. 15. ff eodem tt.

ex stipulata l. de eucthonibus. Secus in actione ex empto l. ex empto
ii. § si quis rem de actionibus empti = Sed contra ex l. sed si is eodem
titulo ubi agitur de actione per alluvionem et actione ex stipulata et dicitur
veniri Venditorem etiam respectu accipionis eucthonis nomine go = R. V.
Cum omnium sententia dimittente ibi Contrahentes specialiter cavisse de
sua accipione; Adverte tamen quod bonitatis accidentis estimatio n. refertur
ad tempus Contractus cum ex Tempore 10. non dum fuerit sed ad initium
quo decuit =

l. 53. ff de eucthon!

Sed nunc contra ultimam conclusionem habet de a nobis
propositam arguitur ex l. in l. si fundus 53 ff de eucthonibus ubi dicitur
quod si pars prodiviso vendita sit non fit estimatio pro qualitate et bonitate
partis evictae Sed pro quantitate iugerum go = R. id procedere quia singulis
iugeribus perse Determinate suum proprium pretium fuit Constitutum, ideo
que iam inter Contrahentes bonitas cuiusq. fuit estimata sic que frustra
ad qualitatem partis evictae recurreretur = Sed adhuc contra l. 4. § 1. de

l. 4. § 1. ff de act. empti

actionibus empti = R. V. ibi, quod dicitur non fieri estimationem pro quali
tate et bonitate intelligendum Cum aliqua pars defuit in fundo dicitur promissa
erat in venditione, hinc enim Cum non sit pro quantitate referendum ad alia
iugera non pro qualitate specialiter, et potest nullus, nulla est, que manet iste
difficultas de. elucidari = Diviso pro indiviso locum habet Cum duorum
Locorum, aut heridum res est pro diviso Cum agitur de communiione
fallenda in iudicij famulz exequendis, Communi dividundo et finium regun
dory, et in cam legi Vinaz qui edes 36. et in cavuley Partiz pro socio Carbon
19. Communi dividundo l. regione 8 de acquir rer dno, ex quo scimus quando
habeat locum divisio in rebus immobilibus, et quando pro indiviso =

An in generibus possibilis etiam sit Duplex Divisio? =

l. 54. l. 113. ff de V. O.

Secundo huius questionis multum fructuum affert Cum pendat ex conuha
tionel dispartitorum iurium in l. in stipulationibus 54. et l. si centum
113. ff de V. O. Cum l. Abicum 29. de solutionibus, qui maxime anxio Inter
pretum mentem, sed omisa eorum impugnatione, patet enim ex ipis
verborum nostrum Calculum referamus, Difficultas in hoc videtur interpre
tari posse, alterum = Consulti in d. l. in stipulationibus 54. et l. si
Centum 117. quod sit species; puta Abicum duobus heridibus debebatur seruo
Communi fieri promissa aut plures species et Abicum et Pamphulum
quod singulis heridibus aut domini portio pro indiviso deberetur

l. 29. ff de solut!

l. 117. ff de V. O.

At si in genere aliquid fuerit promissum ut decem hominibus aut decem denariis
 singulis pro diuiso diuisum. Et cuiusque quinque at in d. l. horum dicitur
 quod si fuerit aliquid aut duo alia non potest non solum unicusque unus et si
 fuerint decem promissi etiam potest cuiuslibet pro indiuiso portio illorum decem
 solum hoc est tam de iurata difficultas. Solutio autem ex intellectu d. l. 29
 sumenda altera est. Consultus quod si duo mihi aut seruo communi promissi
 sint factum esse dicere alterum vni et alterum alteri non solum non posse
 licet necesse sit pro indiuiso partem vni que cuiuslibet debent hoc optime qua
 duo alia possunt considerari ut duo species vel ut duo, qua consideratione
 ut genus considerarentur, ideo que optime negant impotentiam dicenti solum posse
 pro diuiso, nec in hoc contrariatur. In stipulationibus 54. Cum auerat necesse
 tamen esse cuiusque partem pro indiuiso debent propter in equalitatem periculi
 prosequitur et ait. Item que dicendum esse in decem hominibus promissi, que
 oratio non asserit decem hominibus promissi partem cuiusque pro diuiso
 sed etiam idem quod philosophatur non fiat in alio casu et in hoc posse sciri
 a contrario, ut non dicatur non posse non solum decem hominibus pro indiuiso
 licet solum debeant pro diuiso. Cum in eis periculum in equalitatem
 non sit cum circa genus non cadat affectio l. 3. de iuramentis iurando, id que
 dicit Consultus cum ambigua vox sit decem hominum, aut decem denariorum
 in quo nos admonet sicut duo alia possibile est ut considerentur vel ut
 species vel ut duo intellectu generis, ita et decem homines vel et decem
 intellectu generis vel ut species, faciendam tamen diuisionem numero
 pro diuiso non negatur. Sic nulla contrarietas ad est ex quo deducitur
 deducitur de his nostris questionibus sciri positionem esse vtrumque diuidendi
 genus in generibus, aut quantitatem licet tantum pro diuiso regulariter
 admittatur. = = = Cap. 4. = = =

**An Stipulationes, que certam quantitatem, aut speciem continent
 omni respectu diuidas sint =**

Hanc questionem ita decidit Valentia partem affirmatiuam sequendo;
 an enim quantitatem, aut speciem stipulationem omni respectu tam quoad
 obligationem, quam petitionem, aut solutionem esse diuisum; nam cum
 diuiduas obligationis pendat ex eo quod res contenta in ea diuisionem
 suscipiat, quantitas que diuisionem naturalem admittat et species pro in
 diuiso cum tantam utilitatem praestet pars respectu partis, ac totum res
 respectu totius, quod necessarium, ut diuisio pro indiuiso admittatur dicendum
 est omni respectu diuiduas esse harum rerum stipulationem. Probatum
 que hoc est in l. 2 § et harum l. in stipulationibus 51. In executione
 85 § 1. h. no. l. aliquid 29 de solutionibus l. seruus 5. de stipulare seruus
 l. 1. et cetero § 5. duobus § commodati =

129 § de solutionibus

l. 2. § et harum l. 51. l. 85.
 § 1. § de seruo l. 29 § de solu
 tionibus l. 5. § de stipulacionibus
 l. 5. § si duobus § Commodati

l. 19 § de noxal. l. 27 § item
 si seruus. § ad Aquil.

Sed videtur ob stare l. in l. si
 in re communi 19 de noxalibus l. si seruus 27 § item si seruus ad l. Aquilam
 ubi si seruus meus damnum dederit in re duorum communi, contemnar
 que a duobus simul teneat seruum eis dare, aut estimationem, hoc quidem
 indubitatum est pro iusta de noxalibus; quiritur autem, quod si solum
 vnus ex dominis egerit, deceditur que si velle noxam tradere non possit
 seruum pro se, sed tantum debere tradere, postea que iste dominus tene
 bitur communicare alteri domino seruum traditum; Ex quo sic, ergo.

obligatio speciei tenetur servari non est dividua. *Præter* amplius quod in his iuribus dicitur quod si vellem estimationem damni prestare non tenear. Vni ex dominis dare plus quam dimidium estimationis. *ergo* non est dividua obligatio speciei ac obligatio quantitatis. Huic gravissimæ difficultati *Q. d.* cavendo ideo forunt teneri prestare non quia partes non suscipiunt; suscipi enim l. 3. de stipul servor. sed quia servus non propter sui damnum fuit sed totus integer, ideoque ut noxam seu rem nocentem gradat impossibile est ut propter eum gradat. Cum propter nocens intelligi sit impossibile; in peccunia autem, cum hæc ratio ceteris et tantum sit estimatio rei damni fuit propter prestatur; servus autem servus, quia ut noxa vadatur similiter procedit cum servus communis damnum dedit; nam si cum vno solum rex dominus agat non solum suam portionem, sed totum tenetur prestare cum non in sua portione noxa sit sed in toto; poterat autem hoc effugere pluribus modis. Probatur totum hoc ex h. in l. si servus de noxalibus l. 4. si ex noxali causa agatur l. heredem de servus fam. l. v. =

l. 1. de custod. l. 1. de noxal. l. 4. ff. de noxal. l. 25 ff. fam. l. v.

sed tamen illud superiora iura distalima reddunt quod si actum sit cum vno ex dominis cui damnum commissum est vellet estimationem prestare non potest pro parte sed totum tenetur l. 8. de noxalibus cum ibi addit. *ergo* non solum obligatio speciei, sed etiam quantitatis est individua et quod magis est pugnat cum superiori dictis in l. si in re communi l. 9. de noxalibus et l. si servus de noxalibus l. 27. et item si servus de æquiliam scilicet quod dominus potest blivere vni ex dominis damni partem estimationis = *Q. d.* huic difficultati, ideo in hoc casu debere prestare totam estimationem quia quilibet ex dominis tenetur servum defendere ab eo qui agit de eius delicto, nec pro parte defendere potest; ipsa enim defensio individua est, cumque non aliter defendatur ab agente, quam totam estimationem prestando, quia ad totam habet ius qui agit. Cum tunc solus fuerit res que damnata est passiva ideo totam estimationem tenetur prestare ac in eo casu cum ille qui agit fuerit dominus solum partis rei damnum et sic ei deberetur tantum pars estimationis eam dando defensum non pro parte sed in totum ab eo relinquuntur =

l. 8. de noxal. l. 4. ff. si ex noxali caa agat l. 25 ff. fam. l. v.

sed contra superiorum conclusio nem ardua inurgit difficultas ex h. in l. duo de depositis l. v. cum duo depositarij heredes eorum alienius quantitatis et speciei forte lancei pecuniam et lancei dividerunt inter vixerunt et contra eos ratione pecuniam dicitur quod pro parte tenentur actum fuit ratione speciei dicitur quod insolidum omni quique de quo fit. *ergo* non eodem modo dividua est speciei ac quantitatis = Huic tamen difficultati *Q. d.* quod sup. tenetur quod facta sunt dividua solum cum res convenit naturaliter dividua sunt non solum cum l. 4. de Cato h. quia nemo pro indiviso habere potest ut facta dividantur tenentur plura fieri quomodo dividantur ut infra videbimus; cum igitur indepositis obligatio restituendi non dandi dicitur et sic facienda quantitatis que dividua sit naturaliter, sic obligatio restituendi quantitatem dividua erit non autem obligatio restituendi speciem; nec hoc se habet quia speciei non sit tam dividua in suo genere ac quantitatis sed quia regulationi, cui subiacentur speciei et quantitatis in hoc casu est facienda que dividua est iuris et de vno genere dividuitatis non de alio = Probatur que superior differentia inter pecuniam

l. 22 ff. de posit. l. 4. de Cato ff. de v. o. l. 2. de si pecuniam ff. de posit.

Et

l. 18. § de depoin

et quantitatem depositam ex collis hinc in l. 2 § si pecuniam § de depoin =
res adhuc contra superioris de decyionem incongrua manet ea difficultas
qui resultat ex eo quod cum interuocata fuerit tam quantum quam species
doli que in solidum obijet cum in solidum committatur ab utroque hinc
dum in de depoin § l. 18 § de depoin videbatur deberi tam quantitatem
quam speciem de uno quoque in solidum =

l. 21 § 1. § Commodati

Hinc difficultati de aduertendo
diuizam fuisse ab hinc debet pecuniam sine dolo cum ad eos pro portionibus
hinc debet obligatio et custodia pertinetur, postea que interuenerint
cum unus quique suam partem unus quique pro tantum tenetur cum
in ea tantum tam diuisis dolum adhiberet at in specie contrarium procede
re iam diximus et prosequi cum in ea diuisenda dolum haberi necesse est
aduertendum est tamen quod si quia species deficit condempnatio fiat in pecunia
hinc pro portionibus conuincuntur =

l. 9. § No. § Commodati

sed adhuc contra superiorem
conclusionem grauis remanet difficultas in l. 21 § 1. § Commodati ubi
cum uaria duobus fuerint commodata singuli tenentur proportionem
cum tamen ibi etiam obligatio restringendi est et quod magis cum l. sicut
certo § § primo eodem no contrarium dicebat in uerbis Commodati non
ex ratione quam dicit Barbo. scilicet non quia ex continua obligatione
ita tenentur sed ratione doli, id enim falsum est ex eo quod ad l.
ad duo de depoin vidimus sed ex voluntate contrahentium que hic
duos deos constituit in a l. § et non in l. 21 et sic hinc difficultas responde
dum est in d. l. 21 § 1. pro portione conueniri licet in l. § § primo sit
certum in solidum quia hic communi periculo sunt de Commodati hoc
tamen intelligendum cum de estimatione conueniantur = sed dicitur
hinc non necesse esse ut communi periculo res darentur sed quomodo cum
cum semper sit diuisa obligatio = de ad id necesse fuisse ut intelligere
mus non dissimulare duos deos constituit ut in d. l. § § primo quo videtur
hinc iura licet suscipere cum Valeria obscurissima relinquatur
nam alia ut fieri sentit in ipsum met contractum natura eos quos
res facere =

l. 11. § 4. l. 51 § fin ad l.
Aquil. l. 21 § seruo § de
furtis

sed contra adhuc si plures rem subtrigant aut coram
gant non singuli pro portione obligantur rei subtrigite aut corupte sed
in solidum unus quique tenetur licet in mella l. § si plures § de iur. iur.
§ 1 § fin ad l. Aquilam l. 21 § seruo de furtis cum pluribus aliis § quia
species non est diuisa, alia enim obligatio diuisetur inter eos = de
non ex eo procedit sed quia dicitur singulos in solidum obligat cum singuli
non proprie faciunt sed in solidum licet opus proprie aliquando efficiant
semper de § si in sequitro § quod si qui clam plura hic addit sed nos hinc
questionem adiungunt alibi diuisa relinquimus = = =

l. 76 § qui fundam §
de contrah. emp. l. 13 § offerri
§ de act. emph. l. 19 § de pignor.
l. 42 § lucry § de usuris
l. 9 c. de solut.

an adeo solutione diuisa sit quantitas aut species et ea solu
poteat pro parte inuito creditori saliter et pro ea parte resultet
= liberatio =
Hanc questionem maxime inter iuris interpres diuersam cum communi
ita deciditur, quod nequit inuito creditore debitor proprie soluere obligationem
si totum debitum liquidum sit, nec diffinitur debitor. Probatur hoc

Ex exoritur lumbus in l. fistula 76 §. qui fundo & de contrah. emphe. Julianus
 13. §. offerri & de actionibus emphe. l. qui pignori 19 de pignori l. inter 42 §. Lucius
 de pignori l. obligatione obligatione §. Et de solutionibus, nec hoc opponitur
 dictis in antecedenti questione quod solutione sit diuisiva speciei obligatio, hęc
 enim veram est ex natura sua aut quoniam pars promittitur, aut quoniam
 vult excedere, secus autem inuito creditore. Funt enim ex voluntate
 Contrahentium, obabit quod pars non solvatur; Coniectamur enim totum
 simul solvi. Voluisse l. si quis 46. de solutionibus. Cum plurima incommo
 da in se habeat partemque solutio l. 3 ff. fam. ercis. = Sicque in
 voluntate debitoris et solvere pro §. Cum involuntate eius sit diffusi
 partem debiti = R. non ut Cuius sufficere inficiari, sed si pars debiti liquida
 non sit, iuste que probabiliter debitor alteram partem se debere difficitur
 hunc partem, quam conficitur debitor cogit. Sed ex creditorem accipere l. per
 mutuum §. si si pars hereditarij peratur l. quidam de verbis obligati he
 cogatur de re certa simul l. iurare cum incerta. sed solum de incerta
 l. si verus 7. de procurator. l. quidam 21. de iudic. =

Stata liberi = R. in favore libertatis l. qui heredem decem per partes
 solui accipere = sed adhuc contra etiam si non sit favor libertatis l. iud
 §. l. stipulatus §. §. quiddecim l. cum dicant l. filius §. §. in autem de solutionibus =
 R. hęc iura intelligi. Et omnia debent sub habilibus terminis solui
 quando Volenti creditori fuit facta solutio aut venientio eo volente fit. =
 Sed Contra: si hoc verum esset, nulla esset differentia inter hęc stipulationes
 quantitatis et speciei, et inter stipulationes generis et alternatiuas inter
 quas quod hanc §. differentiam agnoscere necesse est l. 2. h. no. et etiam
 diximus et amplius agitur in sequenti. Cum in hęc etiam Volenti creditori
 pars solui possit §. R. adhuc differentiam inter eas stare, nam
 in obligatione quantitatis, aut speciei, cum §. soluta alia pars eiusdem
 speciei, aut quantitatis non possit non solui statim pro ea §. Contingit
 obligationis liberatio l. stipulatus §. §. si decem de solutionibus, ac in gene
 rali, aut alternatiua cum parte speciei soluta adhuc aliam solui
 possit, aut decem in alternatiua etiam si facta Volenti creditori solutio
 l. si non sortem 26. §. qui decem de conditione indebiti l. si hominem 34.
 §. l. §. si decem de solutionibus adhuc in ea §. soluta non contingit obli
 gationis liberatio =

Sed adhuc contra: obligationis qualitas ex persona
 heredum imputari non potest l. 2. §. ex hęc h. no. sed heredes eius quib. speciem
 aut quantitatem debebat possunt eam solvere pro partibus hereditariis
 l. in executione 85 §. prima speciei h. no. l. ex §. de solutionibus §. quia
 ex defunctis poterat pro §. solvere obligationem = R. ideo heredes
 possunt solvere pro partibus hereditariis quia lex pro eis inter eos diuisi
 obligationem l. de prioribus stipulationibus l. ea que Cfam. ercis
 necesse immutatur. Cum nullus heredum suam partem contraxit quam
 pro parte ad eundem hereditatem obligationem possit pro §. solvere, necesse
 autem que fuit inter heredes l. l. tabula ita diuidere obligationem

l. 4. §. item si decem ff. de
 statu liber.
 l. 8. 19. 190. ff. de solut.

l. 2. h. no

l. 2. §. ex hęc l. 85. §. prima
 speciei ff. de sol. §. 129.
 ff. de solutionibus.

neq. pro hys in plus quam in eam portionem debeat =
 Soluere. Item hereditariam de de cunctationibus = Sed adhuc contra: nequeunt hydes pro
 Cum obligatio per modum conditionis est, quia conditio individua est qui
 fundus 57 de C et D = Sed adhuc contra ex l. ultima ff. quibus
 modis pignus vel hys soluitur. Vbi quilibet pignus pisse solui potest =
 Hoc nihil mirum cum quilibet pignus secum debitorum separatum sit
 ita tamen q. Cuiusvis anni non pisse nec plures, quia in unum debitum
 coadunare sunt pro se solui possunt = Sed contra etiam unius anni
 diversa pensio per partes solui potest l. placuit C de collate fundorum
 tit. II. §. = Sed hoc procedere propter speciale privilegium suorum
 fundorum emphyteutis concessum a principibus substatuere hic delibera
 tione reddere an possit fieri per se. et an pactum in contrarium valeat,
 sed hoc unius canonici professoribus sicut dicendum ex ante velinquimus =

l. 68 ff de cunctationibus

l. ultima ff de mod. pign. vel hys soluitur

l. placuit C de coll. fundor.

Cap 5

Differentia et natura stipulationis alternatiue et generis

Et naturam obligationis generis et alternatiue cognoscamus vestigia hinc quo
 rum et Barthol. sequi nobis necessarium est. Et hac cognita ad notitiam
 diuinitatis vel indiuiduitatis earum perueniamus, primo obligatio ita que
 generis est et subte comprehendat omnes species que sub genere illo promissionis
 ratioc. l. cum incertum 13. ff de legat. l. 2. ff qui et ag. sed non determinate
 et ex p. contractibus verbis sed verborum compendio. Et dicebat Consultus
 in l. Menius 66. § non dum de legat. 2 et indeterminate et vaze adeo et in
 nulla specie determinate radicitur, sed earum comprehendatur obligatio
 qua propter legato generis nec repudiatio seruus unius valeat l. hominum 18.
 de optione legata, nec ademptio adimit legatum. sed extenuat l. qui ho
 minem 11. ff de adimendis legatij; alternatiue autem obligationis natura
 est ut duos res simul comprehendat. ex p. contractibus verbis illud
 25 de constituta pecunia l. cum hereditus §. ultimo qui et ag. sed ut
 et quamlibet inde comprehendit, ut qualibet integre comprehendatur
 d. 14. §. ultimo qui et ag. sicut in duorum reorum obligatione duo singuli
 comprehenduntur l. de duo 128. h. ito. Verum non absolute utraque
 res comprehenditur, ut in coniunctione sed alternatiue, ita ut in
 solutione non utrius que sit sed alterutrum l. si quis ut h. ito. quarum
 rerum cognita natura et differentia patet =

l. 13 ff de legat. 1. l. 3. ff qui et ag. man.

l. 18 ff de opte leg. l. 11. ff de adim legat. l. 25 ff de const. pecca. l. 5. §. vno ff qui et ag. man.

l. 32 ff de nonat. l. 8 §. si decem l. si is cui 26 ff de nonat.

Sed contra: si talis esset natura
 obligationis alternatiue ut utramque rem comprehenderet in hoc casu promitto
 tibi decem que istius aut decem que sempiternus debet utraque obligatio
 nonaretur nisi stipulatione docet que de in l. te hominem 32. de nonatione.
 sed hoc est falsum l. Africanum 8. §. si decem l. si is cui de nonat. Vbi dicitur
 eam tantum nonari pro qua liberanda decem promissor dederit = Soluere
 intendant hanc grauissimam difficultatem Iuris Interpretes in religione
 scripturam vultando, sed ita patet aditio ad d. l. te hominem 32. idco

64.
 dici novari quia Vtraq. res deducitur in novationem; in dicta autem
 lege Afficum 8. & si decem et l. si is cui 26. dici non novari cum effectu
 et quoad liberationem; hoc enim pendet ex postea facto scilicet ex eo quod
 pro hoc vel pro alio soluat sicut euenit in obligatione alternatiua in qua
 ex solutione postea facta colligitur, in qua ad initio sola fuerit obliga-
 tio quoad effectum ad si quis iur. de N. D. alij sunt difficultates ad hanc
 rem, sed quia in tractatu de Obligat. et in tractatu de optione legata et dicitur
 hic diutius non est dicendum.

¶ an obligatio generis, et alternatiua sit omni respectu etiam
 quoad solutionem diuidua?

Cognita iam vtriusq. obligationis tam generis quam alternatiue natura
 sequitur hanc disputationem subtilissimam in re dicere, dum inque in
 diuiduam esse quoad solutionem ex voluntate contrahentium, ideo que
 nisi insoludum solutione hinc obligationi non dicit fieri probat noster de
 ind. l. 2. et vers. quodam l. in executione 89. & pro l. 1. no. ratio autem
 huius, in l. 89. addicitur scilicet quia facta solutione in parte alicuius
 speciei et generis promissi, aut alternatiue potest in alia specie alterius speciei
 fieri vobis obligationis liberatio quod vitare velle contrahentes, absurdum
 que esse facile est aspicere; ex hac y. ratione ex voluntate contra-
 hentium licet ex natura sua species sit omni respectu diuidua efficitur
 quoad solutionem insoludua. Probatur que hoc amplius ex l. si non
 portem 26. & si decem de conditione indebiti ex ea Negatiua specie
 ubi qui debebat decem aut afficum soluit quinque, deciditur nequaquam
 pro se liberari, nec statim condici posse illa quinque quia pendet ex
 futura solutione si facta in quinque quod debita propria quinque
 soluta intelligantur si in affico quod indebitum soluit et si afficum
 soluat etiam si velle seignore creditor quinque et reddere afficum non
 potest, quia est ex post facto declaratum debitum afficum, et indebitum
 quinque et retinere non potest quinque licet si soluerentur decem, et
 afficum potest decem retinere, quod expressius ad probandum parte soluta
 in obligatione alternatiua non repellere liberationem, demum in generis
 et dicitur, dicendum, sed aliqua ponnubilant huius ex. Celiberrimam
 decisionem, et imprimis illud quod dicitur quinque soluit non statim
 condici posse sed in pendentem esse vtrum ex eis contingat liberatio et debita
 soluta fuerint vtrum indebita obstat ex. in l. 2. § 1. in illis verbis sed aut statim
 repeti potest, aut in pendentem est donec alij detur.

l. 2. § 1. l. 89. & pro p.
 ff. de N. D.

l. 26. § si decem ff. de con-
 dictione indebiti.

l. 2. § 1. ff. de N. D.

Alciato et Anton. Gomez dicens, aut statim repeti potest eo scilicet casu intelli-
 ge, quo alia species soluta sit aut in pendentem ex eo scilicet casu quo non soluta fuerint
 reliqua aut alia species; amplius aduersus vtrumque quod dicit, quod si decem, et
 afficum fuerint soluta potest retinere determinate decem = obstat l. cum is 32,
 ff. de condictione indebiti ubi expressius colligitur adhuc in eo casu remanere debitori
 facultatem repetendi non creditori retinendi. = Quid non cum Antiquis
 qui

l. 32 ff. de condictione indebiti.

qui pignam concedunt in his Juribus, dicendum q. utque decidendam cum Justiniano committunt in l. pen. C. de Cunctis in debiti sed hoc in l. 26 § si non decem non auerere eam A. Nonem Creditoris esse sed negare A. Nonem Creditori in casu quo quinque et A. Nonem fuerunt soluta, et si in casu quo decem et A. Nonem fuerunt soluta concederetur = Sed aduersus superiorem Conclusionem hinc militat validissima argumenta primum si acceptilatio in his casibus fiat a Creditore resultat in parte liberatio, tantum que alia pars, aut generice aut alternativae manebit obligata l. qui hominem 17 de acceptil. § similiter, et parte soluta pro § Contingeret liberatio = Quid dicens acceptilationem esse imaginariam solutionem, et magis remissionem debiti l. et hac acceptilatione supposita non timet, nec sequitur quod in duarum verum partibus habeat illum debitum, sed illi solvatur. cessante yitum ratione prohibitionis nihil mirum et ipsam prohibitionem cedere = Similiter obstat secundo loco l. 2. § si famen hominem h. tro. ubi si creditor promissory generis est contra alterum ex heredibus qui absolutus fuit dicitur in hoc casu pro § liberari obligationem liquidem alij tantum partem tenentur solvere reliquam soluti nec hoc obstat, ex superiori enim ratione id procedit =

l. 17 ff de accep. sol. d.

l. 2. § si famen hominem ff de v. o.

l. 17 ff rem ratam.

Sed ultimo loco in pla. cobituer obstat l. cum debitore 17 ff rem ratam haberi ubi tam in obligatione quantitati quam alternatiua cum procurator decem exegit a debitore, Dominus que tantum pro quinque ratam exactionem habebat Contingit pro illis quinque liberatio Petram in vera solutione dimittit partem solutionem alternativam. Hinc tamen aduertenda est facti contingentia: Dominus enim in tali stipulatione dicitur Creditor ubi verbatur electionem per illa Verba utrum solvatur quomvis ea est ut vno iam petito aliud peti nequeat et exstinguatur per eum actum electio l. si quis 112 de v. o. sicut si dixisset quod vllam per l. iij contestatione amittitur, qd suppositis aduere etiam in hoc casu cedere rationem prohibitionis particularis solutionis; nam cum soluti quinque, et approbata hac solutione electio sit facta non in alia re, sed in reliquis quinque debet fieri solutio. secus autem cum non sibi reseruat creditor electionem; tunc enim pertinet ad debitorem, nec exstinguitur in eo donec plane vnam eligerit obligationem, que satis fuerit, que in eo plenior est electio quia a lege concessa l. pluribus 106. l. cum qui 138. ff de v. o. quibus finem suscipit hęc questio =

Cap 6.

Vera ratio q. quam nuda facta dicit formam continentia indiuidua sunt diuiduitatem, aut indiuiduitatem sumi ex diuiduitate, aut indiuiduitate verum in his contentarum certum est d. l. 2. § 1. l. stipulatione 72 h. no. facta que alia diuidua esse alia indiuidua l. 4. § Cato h. no. non autem diuidua dicuntur facta quia pro § aliquid fiat, quod impossibile est, sed quia aliquando plura censentur, sciendum que est non facta censebi diuidua, nisi donec res circa quam versatur naturaliter diuidua sit; nam si simul res diuidua sit cum factum non intellectu, sed corpore expediat d. l. 4. § Cato pro parte pro indiuiso nequit ex periri et sic facta in q. res naturaliter diuidua est, diuidua erunt; indiuidua vero in q. non vnde ratio indiuiduitatis factorum non ex voluntate contrahentium, si Credit. A. Nonem sed ex ipsorum natura sumenda est quod, diuisionis experta l. 2. § item si in facta l. 3. l. 4. § Cato l. stipulatione 72 l. in executione 85 § 2. § quod si stipulatus h. no. l. fidei commissa u § si in opere delictat 3. l. si is qui 8. § quodam ad l. falcidiam = Sicut similiter alia ratio

l. 2. l. 3. l. 4. l. 72. l. 85. ff h. no.

l. 11. § si in opere ff deleg. 3. l. 8. § quodam ff ad l. falcid.

Antiquorum inutilis scitur ideo factorum obligationes et si individuas quia non tantam utilitatem prestarent in respectu party ac totum respectu totius hi enim in primis supponunt factum party habere, deinde hoc falsum est quod dicunt quia factum insule party respectu party ac totius respectu totius alia fuit asserentium, quod si obligatio factum esset dividua Blunov ei dicitur ubi Cum pro illa & pro qua factum non daretur pecunia redderetur l. stipulationis 12 h no. sed hęc enim quod et alia supponit =

= Factorum nudorum obligatio an sit individua? =

facta autem alia nuda sunt, alia quid iuris immixtum habent l. in conventio nabilibus 52 § 1 h no et quę non nudam factum, alia sunt, quę certam formam suscipiunt, et tam ita quam alia individua sunt, de primis dubium non est, de illis quę certam formam suscipiunt ex re facta certum etiam ut in juliam domum, vel aliam rem fabricari, quia cum hęc certam formam habeant, cuius respectu divisionem debeat naturalem, quia destruerentur, factorum quę de iure ex eo pendeat, sequitur individua esse adeo ut legatum opus artificis extruendi, vel stipulatio individua sint l. stipulationes 72 h no. l. fidei commissi 11 § 1 in opere de legat 3 l. si is qui do § quidam ad l. fidei commissi = sed contra ex hęc in l. mortuo 49 § primo de legat 2 ubi si defator aliquid dari, vel opus fieri iussit pro portione hereditaria heredes obligatos esse dicitur, et non individua scilicet obligatio, Accursius ut satisfaciatur, responderi divisionem non ad utrunque exemplam referri; Sanch. Verba est, aut opus fieri intelligi, non quod iussit opus fieri, sed pecuniam ad id dari = Quę utraque oportet cum hęc solutiones facile inveni. Valeant dubium Consultum ubi fuisse de querendo an cum onere huius legati accresceret portio, et ut vidimus in eius tractatu, accrescere certum est dicit autem accrescere pro portione, non ut neget ex parte obligationis quę individua est in solidum quia omni respectu hereditariis de quo in querendo legit non spectat, nisi pro portione hereditariis cum habeat pro reliquo quę iudicium famulę ereycondę l. heredes 25 § contra fam. erey. l. 2. §. ex hęc h no = p. an illę stipulationes adolum malum adesse sine agere score parte non fieri quominus mihi habere liceat nudum factum = continentur, ac per consequens sint individua? =

l. 52. § 1. ff. de v. o.

l. 72. h no l. 11 de leg. 3.
l. 80 ad l. falcid.

l. 49 § ultimo ff. de legat 2

l. 25 § contra ff. fam. erey.
l. 2 § ex hęc ff. h no.

Dicitalem stipulationem nudum factum continere l. quod dicitur 18. h no. simul que ex ea ratione individua esse, et si fuerint committę ab vno ex heredibus promissori singulis in solidum tenent, ratio nulla nec elegantior, nec subtilior quam Coniunctus in l. 4. § Cato h no. quia quod in party reijndi non potest ab omnibus quodam modo factum videtur, cum nisi in solidum committi in illam stipulationem non possit, ideo que licet ab vno committatur cum pro parte non possit dici committi, sed in solidum omnes tenentur l. 3. et 4. l. in executione 85 § quod stipulatus h no. Licet iudicio famulę ereycondę ab eo qui eam commisit possit consequi quod sua interest commissum non esse l. heredes 25 § in illa quoque l. intervisi § quod ex facto fam. erey. l. in executione 85. § quod si stipulatus h no =

l. 4. § Cato ff. h no.

l. 25. § in illa quoque
l. intervisi § quod ex facto
ff. fam. erey. l. 85. h no.

sed contra: si plures sint heredes stipulatus et unus prohibeatur, in hęc stipulationibus prohibere tantam pro se sua non reliqua agere possunt ad l. 2. § contra l. 3. l. 4. in pto h no. § = Sed ideo hoc contingere quia hęc non agunt heredes, ut adimpleatur obligatio et factum eius cum tam contractum effectum sit, sed ad invicem, pro se autem sua

l. 2, 3, et 4, ff. h no.

Tantum inter est heredibus singularibus, seu promissori in superioribus, quia insolidum intererat a quocumque non prohiberi sed solam non adici =
 et committatur. Sed contra adhuc: scilicet si pena adiecta sit
 et committatur. Si stipulatio contra aliquem ex heredibus singularibus, quilibet
 potest agere ex heredibus et in dictis iuribus = licet vni tantum interest dicitur,
 sed vni tantum committatur contra vnum ex heredibus etiam si
 non sit pena adiecta cum etiam individua sit = Quid in antecedenti casu
 solam agi de interesse quod diuiduum est et ideo si committatur cum non
 possit pro parte quia individua est omnes agere possunt, sed tamen illi contra
 quos non est commissa stipulatio, quia eorum non interest exceptione
 non mali repelluntur l. 12 § vltimo l. in executione 85 § qd si stipulatus
 h. no = Sed potam superiorem doctrinam interuenire videtur abstrusi
 sumum Consultu. responsum in d. l. 4 § Caro refert enim Carony quandam
 dysfunctionem in hunc modum scilicet quasi pena adiecta sit facti individui obli
 gationi, tunc si ab vno ex heredibus promissori committatur insolidum com
 missa stipulatione contra quemlibet agi potest, prosequitur et auert quod si
 facti diuiduis stipulationi fuerit adiecta in stipulationi amplius non a se rem
 raram haberi, hinc tantum pro parte quod quidem pugnat cum eo quod diximus
 penam esse individuum, committi que non posse pro parte, immo et obligationem
 diuiduam individuum reddere = Probatum que hoc amplius ex si seruis
 § si plurimum § si quis cautionibus l. heredibus 25 § idem iuris § fam erecyndi
 l. stipulationum § vltimo d. l. in executione 85 § vltimo si ita h. no prosequitur
 et dicitur an illa stipulatio parte non fieri, quominus mihi ire agere liceat
 an sit adnumeranda obligationibus individuis, an vero ei magis similis sit
 scilicet rem raram haberi, videtur que et similitudine decidere ex quo sequitur
 imprimis falsam esse superiorem nostram conclusionem Deinde Consultu. cum in initio
 non dubitaret asserere, esse individuum talem stipulationem parte non fieri, sicut
 nec asserere hanc aliam rem raram haberi diuiduam esse =

de iur. iud. § de iur. iud. § de iur. iud. § de iur. iud.

l. 4. § Caro ff. h. n. no.

l. 9. § si plurimum ff. siquis
 cautionibus l. 25. § idem iuris
 ff. fam erecy. l. 85. h. n. no.

l. 11. l. vni § vltimo
 l. 12. § vltimo
 l. 13. § vltimo
 l. 14. § vltimo
 l. 15. § vltimo
 l. 16. § vltimo
 l. 17. § vltimo
 l. 18. § vltimo
 l. 19. § vltimo
 l. 20. § vltimo
 l. 21. § vltimo
 l. 22. § vltimo
 l. 23. § vltimo
 l. 24. § vltimo
 l. 25. § vltimo
 l. 26. § vltimo
 l. 27. § vltimo
 l. 28. § vltimo
 l. 29. § vltimo
 l. 30. § vltimo
 l. 31. § vltimo
 l. 32. § vltimo
 l. 33. § vltimo
 l. 34. § vltimo
 l. 35. § vltimo
 l. 36. § vltimo
 l. 37. § vltimo
 l. 38. § vltimo
 l. 39. § vltimo
 l. 40. § vltimo
 l. 41. § vltimo
 l. 42. § vltimo
 l. 43. § vltimo
 l. 44. § vltimo
 l. 45. § vltimo
 l. 46. § vltimo
 l. 47. § vltimo
 l. 48. § vltimo
 l. 49. § vltimo
 l. 50. § vltimo
 l. 51. § vltimo
 l. 52. § vltimo
 l. 53. § vltimo
 l. 54. § vltimo
 l. 55. § vltimo
 l. 56. § vltimo
 l. 57. § vltimo
 l. 58. § vltimo
 l. 59. § vltimo
 l. 60. § vltimo
 l. 61. § vltimo
 l. 62. § vltimo
 l. 63. § vltimo
 l. 64. § vltimo
 l. 65. § vltimo
 l. 66. § vltimo
 l. 67. § vltimo
 l. 68. § vltimo
 l. 69. § vltimo
 l. 70. § vltimo
 l. 71. § vltimo
 l. 72. § vltimo
 l. 73. § vltimo
 l. 74. § vltimo
 l. 75. § vltimo
 l. 76. § vltimo
 l. 77. § vltimo
 l. 78. § vltimo
 l. 79. § vltimo
 l. 80. § vltimo
 l. 81. § vltimo
 l. 82. § vltimo
 l. 83. § vltimo
 l. 84. § vltimo
 l. 85. § vltimo
 l. 86. § vltimo
 l. 87. § vltimo
 l. 88. § vltimo
 l. 89. § vltimo
 l. 90. § vltimo
 l. 91. § vltimo
 l. 92. § vltimo
 l. 93. § vltimo
 l. 94. § vltimo
 l. 95. § vltimo
 l. 96. § vltimo
 l. 97. § vltimo
 l. 98. § vltimo
 l. 99. § vltimo
 l. 100. § vltimo

Verum argumentum aliorum solutionibus relictis
 ita soluendum cum nostro Doctore indicamus. Deinde penam adiectam stipula
 tionem non posse committi pro parte. Verum esse in obligationibus, dandi scilicet in faciendi
 si diuiduum factum sit. Ratio diuinitatis in eo stat, quod factum non diuiditur
 et quantum sed plura iudicantur, perinde est ac si plures faciendi obligationes
 fuissent concepte, et vnicuique pro parte penam obligatio fuerit adiecta nec in
 quantitate debita idem dici potest. Cum vnica sit quantitas, accedit deinde
 quod quantitatem omnem quilibet heredum dare potest ac facere pro parte
 heredum nequit et sic non ei imputari potest, quod non fecerit pro parte
 heredum, eius enim est nolle qui potest velle l. 3. de R. I. l. 4. de adquirenda
 hereditate et sic cum non possibile sit facere pro parte. Coheredum iniustum est
 pro parte impossibile penam committi l. si homo h. no. = Ad 3. autem dicendum
 est Consultu. respondere questionem pro parte proponendo diuiduam esse stipula
 tionem rem raram haberi. Cum in antecedenti diximus individuum esse, eam
 amplius non agi, et sic ex ipsa contrarietate proposita contrariam esse intellexi
 respondere = Quid An stipulatio rem raram haberi, iudicatum
 = Solui, amplius non agi. Sicut diuiduis =

l. 44. § siquis stipulatus
 ff. fam erecy. l. 32. § Juliani
 ff. ad l. falced. l. 4 § Caro.
 h. no. l. 2. § in certam
 ff. de pistor stipul =

has stipulationes diuiduas esse certissimum est, sic que pro parte heredis agitur
 committi non amplius licet. Coheredes 44 § siquis stipulatus ff. fam erecy

68
penales 32 ff Julianus ad l. falcediam l. 4. § cato pro l. 2 § incertam de
procuratoribus stipulationibus. Ratio que est quia continentur ius quod est et plura
facta in persona heredum continentur = Sed Contra: si quis promittit ratio
haberi pro se neque haberi ratum l. 4. § cato h. no. § neque ex persona heredum
dividi potest hęc stipulatio = = = =

Co. An stipulatio evictionis nomine sit individua? =

¶ Duplicem rem continere stipulationem evictionis nomine a veram
¶ si nunciatur ab emptore venditori res defendatur, alteram ut duplum
prosteretur toto no de evictionibus; pro ea autem parte pro qua ad defensionem
contetur promissor individua, quia defensionis factum est individuum, quod
pro se restari nequit nisi res quam continet naturaliter dividua sit l. loci
4. v. si fundus si servinus videtur; Contractus autem, quem hęc defensio
continet individua est, sicut et omnes et sic emptio non potest pro se defendi
¶ cum ex causa 79 h. no. v. pro se qua duplum solvere cogitur. Cum quan
titas dividua sit et obligatio l. 4. § primo in executione 85 § insolidam
h. no. =

179. ff h. n. no. l. 48.
no. 185. § insolidum ff
eod. no.

Stipulatio de novi operis nunciatione an dividua sit, vel
= individua =

121. § si ve autem ff de novi
operis nunciare

¶ Simpliciter hic et sup. philosophandum est quia stipulatio hęc continet
vel opus restitui vel id quod interest solvi l. stipulatio 21. § si ve autem de
novi operis nunc. et sic si agitur ut restituarur opus, cum hoc factum pro parte
operis exoptari nequeat. Cum restitutio talem restitutionem dicitur indivi
dua est ad l. stipulatio 21. § questum de novi operis nunc. si vero ad interesse
agatur dividua est. = Stipulatio fructuaria et damni infecti
= qualis sit? =

¶ Stipulatio fructuaria et damni infecti cum semper id quod interest habeat
sic quantitativam rem dividuam l. usus fructuarius quemadmodum
caveat l. in hoc 28. de damno infecto dividua sunt l. 1. § primo ita
Quarant. et Cudacius et Cifanius tenent = Stipulatio rem traditi qualis? =

12. ff usus fructuarius quemad.
caveat
128. ff de damno infecto

¶ Diximus stipulationes que nudum factum continent individua esse
stipulatio autem rem traditi cum nudum factum contineat individua
esse certissimum est l. si rem 28 l. stipulationes 72 h. no. si famen vacuam
possessionem traditi promissum sit cum nondum factum sed causam bonorum
contineat l. in conditionabilibus 52 § 1. h. no. dividua est =

128. 152. § 1. 172. ff h. n. no

¶ Stipulatio rem restitui cum nullum
ius continet sed nudum restituendi factum ut contingit in depositi ratio
et commodatario individua est l. si duo 22 ff de positi l. in conditione
¶ de condictione furtiva l. si plures ¶ de vi et vi armata quod si in
partium restitutione aliquod ius et dominium aut possessio comprehen
datur dividua est ad l. condicione ¶ ad si plures ¶ l. si pars hered. petat =

122. ff de positi
19. ff de condictione furtiva
19. ff de vi et vi arm.

An operis serviti sint individua ac per consequens eius stipula
= tio an legatum? =

¶ Cum opera serviti sit diurnum officium l. 2. de operis servorum, nec in
ca

1.1. ff de operis servorum.

ea aliquid in se respectu cuius dividatur scilicet nec dominium nec usus
 fructus, nec sint ante quam adatur l. 1. de oper. libertor. individua est, nec
 duas respectu temporis dividi posse et plura facta continere quia huic iam
 consultus respondet in l. si non scitem 28. § si libertus v. d. sed: operay
 de conditione indebiti ita dividi inustum est. Cum nec aequalis virtus
 aut robur per omnes partes sit in operante et sic non aequaliter dividi
 potest ac per consequens individua opera est l. libertus 19. § 1. de operay
 libertorum l. in stipulationibus 54. § ultimo h. to. recte tamen nec vere
 si plures promittantur, in his iuribus deceditur; legato enim quantitate
 aut vel in genere consistens optime exequatur =

l. 15. § 1. ff de oper. libertor.
 l. 54 § vlt. ff h. n. to.

Sed contra ex d. l. in epistola stipulationibus
 54. § ultimo h. to. ubi si duo patroni consentiant, communitate eius opera
 cedi potest, quod diuinitus est. Q. ubi operam neutiquam ex se operanti
 et facienti dividi, sed commoditatem operis, sed ad quid requiritur, et con
 sentiant = Q. quia generaliter vna opera vnius diei promissa est
 quae cum in duobus diebus prestari nequeant, sed eisdem diei duo eligere
 diem debent, nec sufficit vnum eligere sicut requiritur cum duobus homo
 legatus aut promissus est l. 8. § vlt. de optione legato; aduerte tamen
 omnes stipulationes facienda quoniam ad interesse descenditur quod favore
 creditorum concessum est, ut vidimus in tractatu de residuata diuina
 esse l. stipulationes 72. h. to. = = = Cap Vltimum =

l. 72. ff h. n. to.

= Seruitutes reales sunt individuas omni respectu =

Seruitutes reales esse individuas omni respectu omnes pro iuris firmissimo
 elemento confitentur, probant que innumera iura, melius que apparcent
 ex collatione singularium, in qua individuitas eius apparer. Primo itaque
 nemo, qui pro parte indivisa dominus sit fundi dominantis, aut servientis
 poterit servitutem pro parte sua imponere, aut adquirere l. 2. l. pro parte
 de servit. Rusticorum praediorum, et sic de ieneat adquisito, aut impressio
 vel omnes simul, vel omnibus constitui constitui debet, aut alius non
 ante erit constituta, quam vltimus cenent l. per fundum de servit.
 rusticorum l. vltima communia praediorum. Secundus respectus in quo
 individuitas apparer, est in amissione; nequit enim pro parte amitti, ideo
 que etsi praedictam dominans communicatum sit, remanet servitutis
 l. 8. § ultimo de servit. Rust. praed. l. 30. § 1. de servit. urban. praediorum
 l. 10. Communia praedior. quod dico verum est, et est, dum praedia inuicem
 sibi servant et communicata sint, tamen ne pro se indicatur libertas
 aut amittatur servitus si maneat pro se aliena servitus, sed neuter
 poterit liberari, cum pro se non possit optime, ex ind. l. 30. § 1. de servit.
 urban. praedior. l. vlt. Ex socij 34. de servit. rusticorum praedior. Tertius
 respectus in quo potest considerari in pluribus praedictis promissio servitu
 ty vniuersaque enim eam debet non pro se hereditaria sed in solidum
 cum oblatio individua sit l. 25. § amica fam. ercy. l. 11. § 1. in opere
 de legat. 3. l. 2. § Ex his h. to. itaque omni respectu obligationis, constitu

l. 2. l. 11. l. vlt. Ex socij
 ff de servit. Rust. Praed.

l. vlt. ff Comm. praedior.
 l. 8. § vlt. ff de servit. R.
 Praed.

l. 30. l. 34. ff de servit. R.
 Praed.

l. 25. ff fam. ercy. l. 11. de
 legat. 3. l. 2. h. to.

20.
Constitutionis, et amissionis individua est servitus realis =

l 6 ff de servit l 13 § 3. ff
de servit Rust. l 6 § 1. ff
Comm^o predior

Sed contra: potest constitui, aut remitti

ad domino party predij l ad certam 6 de servitutibus l certo generi 13 § 3. de
servit rustior l 6 § 1. communia prediorum = ff. cum valentia, vix
in casu in his legibus proposito, quod est Dominus party pro diviso et sepa
are. Tunc enim quilibet pars fundus est et sic non potest. Sed in solidum
Constituitur X. locy 60 de V. S. = Sed Contra: si omnes socij debent
simul cedere, aut Ultima Censio expectari etiam, cum relinquatur
a pluribus insus testamentis ex quo Ultimus deberet cedere subsistere
cum non minus in Ultima voluntate quam inter vivos constituitur
servitus § Ultimo instituta de servitutibus, sed in proposta specie quamvis
Ultimus decedat non valet constitutio servitutis. d. l. Ultima Communia
prediorum § = ff. cum valentia, immo ex ipso Dagimano in hoc
casu non valere quia cum valet censio inter vivos prius cedentis
achy suspenditur, et sic cum secundus dicit vringe Censio apparet
simul et in momentibus contingere nequeat, et suspendatur, vix poster
simul Censio videtur cum sit Ultima voluntas in instanti mortis
et sic postea intelligi vringe repugnet ex inde quamvis alige tamen
tam inter vivos quam in Ultima voluntate possit constitui in pro
posita specie invenitur hae elegans differentia = Sed instabij adhuc ex
d. l. de servit Rustior. Sed ihm ante Ultimam Censioem non possunt
vitare in iure Censio socij, qui Censioem § = ff. cum valentia, verum
esse non virtute servitutis constituit, Sed et Consultus aut fustione
propterea, ne quis promittatur contra proprium factum ex fidei venire =

decideret, subsistere deberet

l Ultima Communia predior

Sed adhuc acriter instabij: potest pro parte

amitti servitus in casu communicationis predij servientis, aut dominantis
nam eo casu virtute Confusionis solum remanet licet solida servitus
in se in parte aliena. eo. antea erat in alia parte et nunc non est, et virtute
eius partij fuit amissa iure Confusionis, a quo argumento non liberat nos
valentia, immo nec confuit, sed solum tenet reddere rationem Cur pro
parte retineri possit licet non adquiri, seu amitti quare eius et Communis
Sententia neglecta placet amplexi Bartholum et Paulum de Casio ad l 2.
de V. S. Et asserere eo casu remanere in toto fundo etiam in parte
propria servitutem quae senta maxime consonat l 18 § 1. l tria sunt
predia 31. de servit Rust. prae et exinde cessat difficultas, et vera ratio
Cur post communicationem non possit remitti a Domino servitus quia
non solum in se propria, sed etiam aliena d. l. 34. de servit Rust. prae =

l 11 § 1. ff de damno infecto
l 28 ff de damno infecto

l 18 § 1. l 31 ff de servit rust.

Sed dicitur: quamvis ab hac difficultate libere

mur tamen invidimus in alia duay. Prima quod servitus in huiusmodi
casu dicitur per partem vel proprietatem remitti l 8 § Ultimo de servitutibus
l 30 § 1. de servit Rustior. quod nemini res sua servit potest d. l. 31. de
servit Rustior. prae l 5. si visus fructus perat, utriusque autem ex huius
modi sententia falsum videtur. Primo quia in toto fundo retineretur,
et sic non potest = 2° quia ex eo quod remaneat in se Communis servitus
res propria servit = ff. tamen prima, qd non dicunt in parte

l 8 § Ultimo ff de servit l 30
§ 1. de servit Rust. l 38 eodem
lto.

Verinetur sed pro p. et sic in toto est sed ratione partu alieny et sic pro parte est in toto; nam si non pars, sed totus fundus fuisset confusus omnino extingueretur ad secundum, rem propriam non posse sequere pro toto, secus si sit propria pro p. et antea fuisset servitus. Nec mirum nos id admittere cum experientia nos doceat indissolubile esse in contraria sententia fundamentum nostrum. = Sed iam contra secundum respectum Individuatury arguetur

l. 27. ff. de servit. Rust. melius dicitur ex defectu utilitatis hic corrumpere, quia eiusdem generis utraque servitus est, secus in l. 30. § 1. l. 34. ff. de s. Rust. quia diversy servitutes erunt

ex difficultate in l. 5. Communis 27 de servit. Rusticor. ubi empto in commune medio serviente a duobus qui in eo servitutes habebant corrumpitur servitus. Simili- ter cum invicem communicantur propria servitus et dominatus et sic falso in d. l. 30. § 1. et l. uny 34. de servit. Rust. = Respondet tamen cum Valentinia differentiam stare quia in communicatione semper remanet pars in eodem statu aliena; at hic cum verinetur fundus in primo instanti quo acquiritur prioritate nature prior est confusio totius quam distinctio partium ad conser- vationem. Cui etiam addet ex notitia servit. quod cum pro parte debeat reti- neri et postea appareat iam in illa prioritate fuit servitus confusa ita debet solutio explicari. = Sed adhuc contra quia servitus signi immutandi potest pro parte acquiri. Casu quo socius immisum habeat in l. 27 de servit. urban. prior = Sed cum Valentinia non confirmat huiusmodi servitutem ipso iure sed solum defendi virtute consensu socij functione priora et id significanti verba illa aut rem perdere =

l. 27. ff. de s. Urb.

Sed Contra quia ex eo quod unus quisque hery promissory teneatur. At sup- vidimus potius inferitur servitutem non esse individuum cum totam consti- tuere non possit. At parte solum partem predij hereditariam habens § 1. de s. tenori insolidum non ad constituendam sed ad introitus, nisi ei totus fundus adiudicatus sit, quo casu etiam ad ipsam constituendam insolidum tenebitur l. 4. § si fundus de servit. v. indicat. de qua iam supra latius = = = =

l. 4. § si fundus ff. de servit. v. indicat.

Ad de re iudicata = Definitio rei iudicaty = =

l. 1. ff. de i. i. v. o.

Cum iudicia omnia, et sententię tendant ad sedandas lites l. 1. l. qualem 19 § 1. de receptis arbitry singulis hic vltimimus est tractatus, qui nos ducit in senten- tiarum iudicium et rei iudicaty cognitionem; rei autem iudicata que fructus actionum sententiarum, et iudicium est, ita definitur que finem controversia- rum pronuntiatione iudicis quod contigit condemnatione vel absolutione parit l. 1. ff. de i. i. v. o. = Contra licet res sit iudicata finem non accipit controversia; § 1. An probatur quia adhuc permanet dubia. Cum possit de ea transigi l. 1. § 1. An res sit iudicata l. 1. ff. de transact. et alia appellari l. litigatoribus c. de appellari- = R. ad primum dicendo ibi transigi de re iudicata quia adhuc defacto dubia est et potest quia negatur iudicatum esse nec inde inferri rem iudicatum rem dubiam, et non finitam esse ut in l. a de legantur. 23. § 1. de conducte indebit. Vel melius utrunque dicitur aliquando nomen rei iudicaty applicari et accommodari licet improprie iudicis sententia ut patet Collyi ex l. 3. et 4. c. de executione rei iudicaty l. a duo. Dio 15 iuncta l. 2. hoc. et in hoc sensu in hys iuris et de servit. iudicis sub eo nomine. Non etiam alij possit appe- llari l. 1. ff. de rem § 6. hoc; appellatio enim suspendit effectum sententię, et si res eodem modo dubia permanet l. 15. § fin. ad Turpilianum l. 6. § 1. de hys qui notantur infamia l. qui a laonibus 13. § vltimo de testib.

l. 1. l. 11. ff. de transact. litigatoribus c. de appell.

12.
 Si quis 6 § hi autem de iniustorupto l. 2. § fin de penis l. unica ff nihil
 nouum appellatione interposita = Contra: res iudicata est ipsa pronuncia
 tio iudicis § an probatur ex eo quod dicit sententiam transire in rem iudicatam =
 Quid non ex hoc inferri; Transi enim non quia ipsa fiat sed quia ex ea
 et sine ut pote ea decedente sitem, resulter ut iudicata. Et sic res iudicata con
 cretum est quod dicit pro materia ipsam sitem decem et pro forma ipsam,
 Sententiam decemant, eo que sensu pacta transiunt in contractibus et alia
 eiusmodi =

= Cap 1. =

An sicut res decisa in re iudicata nomine rei comprehenditur
 ita et nomine litis ipsa res in iudicium delata significetur? =

Nomine rei in iudicio nihil aliud quam ipsa res significatur; generalitas
 enim nominis rei cum deo lata sit et omnia comprehendat l. rei appella
 tione de p. s. sed non ita litis nomine res in iudicium delata comprehenditur
 id que probatur contra plures et iuramento in litem ita iudicantem primo ex l.
 cum parer 60. § 1. ad l. falcidiam ubi si heres nolit prestare rem legatam ad
 deductionem non habetur ratio illius quam in litem iuratum sit sed quanti
 res est. § 2. ex l. prima de fidei commissis. ubi fidei iuratores interueniunt pro eo
 qui absque mandato fuit in iudicio et promissit dominum rem ratam ha
 biturum, postea dominus rem ratam non habuit, et petit a peticione contra
 quem propter contumaciam iuratum fuit in litem, et tamen qui Consultus
 fidei iurator hoc nomine non tenet illi quanti in litem iuratum est, sed quanti res
 § in iuramento non estimatur res, sed litem = sed Contra ex toto de iuram
 iurando ubi in litem iurare accipiunt per rem estimare; § 2. Cum iurat
 in litem non solum rem estimari sed totam litem et contumaciam. l. l. in actio
 nibus § de in litem iurando cum alijs et sic nomen litis non pro re = =

l. 60 § 1. ff ad l. falcid. l.
 l. tra ff de fidei iur

l. 1. § de in litem iurando

= Cap 2 =

Litis contestatio debet precedere sententiam

Cum controuersia debeat esse inter duos alterum affirmantem, et alterum ne
 gantem ut colligi potest ex l. argentarius 10. de edendo l. controuersia 14. de trans.
 Sequitur ut debeat precedere sententiam litem, nec minus ex nullo momento sit ut pote
 litem angulari, effundamento deficiente; ita enim conuincitur: nam appellat
 controuersia per litem contestationem l. prolatam 4. C. de sentent. et interlocut.
 adeo ut ei partes renunciare nequeant, nec possit executioni sententia que ea
 prolatam mandari =

l. 4. C. de sent. et interlocut.

§ an morte rei vel actoris, et § consequens extincta litem con
 testatione possit iudex. peruenire ad sententiam? =

Ad hoc talis contestatio debet precedere, si destrueretur morte rei pronunciarum nequeat
 destrui contestatio, et sic ad sententiam peruenire non potest in omnibus publicis
 iudicijs morte rei l. indenarij consultum 19 § si propter ad l. Chy turpilianum 13. l.
 defuncto 4. C. de reus vel accyator mortuus fuerit § hys de Reo probatur sed morte
 actoris idem contingere probatur l. final. C. de iur. lura nos in hac questione solum
 de morte rei assemy sequentes Valentiam = sed Contra etiam si decedat Reus
 prosequitur iudicium l. iij Julij magistratij l. iij Julij repetundarum l. iij Julij
 pecuniary et illius qui mortem sibi consecuit, idque probatur ex d. l. 19 § 3 ad
 Turpilianum et probatur ex eo quod et de functo Reo conuincit in iudicio hys iudicijs
 de primo probatur ex d. l. ex iudiciorum 20. de decyationibus l. prima ad l.

l. 19 § si propter ff ad Turpil.
 l. 13. l. 4. C. de reus vel accyator.
 l. fin. C. de h. n. no.

l. 19 § 3. ad Turpill. l. 20. de
 accyator. l. prima ad l. Jul. maies.
 l. pen. et l. tra. C. eodem no. l. 2.
 ad l. Jul. repetund. l. fin. ad l. Jul.
 pecuniary, l. fin. de hys qui ante
 sententiam

Julij

Innam maritany l pen. et Ultima C eodem l 4. de heretay l Apostatorum
de apostaty & secundo l 2. ad l. Jul. repetundarum & Tertio l. fin. ad l. Innam
peculany & quarto l. fin. de hi qui ante sententiam mortem sibi conserunt
sed hie sunt publica iudicia & = R. hie excipi propter gravitatem ipsorum
delictorum & quia in lex etiam in penam eorum disposuit =

l 14. de publican et Vechyal.

Sed Contra ex l. commissa 14. de publicany, et
Vechyalibz ubi propter hie etiam si quis delictum in solutione Vechyalis sicut
mortuus sit ante constitutionem hie tamen punitur = R. id procedere
quia pena ipso iure cessat et sic in delictis que ipso iure puniuntur subna
tio nulla est = Sed Contra: nullo modo in publicis iudicijs dicitur solum
id procedit id sic probat etiam privatum delictum et penam sequitur et cum
persona extinguitur l 2. de primaty delictis sed non de statu hie inchoata

l 2. de primaty delictis

l 20. de successoy

l 26. l 33. l 58. ff de offi A

Contra hie et eius prosequitur Lex iudiciorum 20. infine & acyatomby
l omny 26. l constitutionem 33. l sciendum 58. de o. et A l vna
C. de delictis defunctorum & per mortem delinquentis contestatio non
extinguitur = R. supponendo ex primaty delictis posse agi non solum
civiliter sed etiam extra ordinem criminaliter l 3. § 1. et ultimo de officio
Presb. Urbis l 1. de conducte caa data l vna de primaty delictis l inter
dum 56. § qui. § ultimo de penis quo supposito de hie relicta

Fabro, dicta iura intelligi casu quo civiliter agitur ex primaty delictis
non criminaliter nam cum criminaliter agitur eadem regula que
de publicis iudicijs locum habet = Sed contra: cur quando contestatur
lis in publicis iudicijs aut in primaty criminaliter mortuo Reo non
transit ad heredem hie contestata sed etiam cum civiliter agitur etiam
ex primaty delicto = R. ad primam partem quia in publicis solum
agitur etiam si pena pecuniaria sit de cohercitione prony et publica
vindicta l alius 131. de vs. l si pena 20. de penis l. Cad l Innam
repetundarum in primaty delicto cum criminaliter agitur similiter de
emendatione hominis aut corporali cohercitione tractatur l vna de
primaty delictis l vna de iniurijs; at cum civiliter agitur non de publi
ca vindicta sed de re familiarum agitur l 4. de publicis iudicijs cum agitur
non sit persona que emendetur aut cohercatur mortuo Reo unusquisque
enim ex suo delicto sorti subicitur l 20. de penis ideo cadit hie contesta
tio; at vero cum civiliter agitur cum res de qua agitur possit restituari
et hie et successoy sit omny iuris defuncti ideo non corrumpit contestatio =

Sed Contra: si hoc verum esset posset civiliter
controversia contra heredem inchoari; sed nequit l 1. de primaty delictis
§ = R. ideo contestata semel posse extendi adversus heredem rei; non
vero inchoari quia semel contestata non tam ex delicto aueretur quam
quasi ex contractu l 3. § idem de rebus de peculio at si inchoaretur vere
ex delicto conveniretur quod repugnat = Sed Contra quia hoc verum
esset etiam ex publicis iudicijs idem diceremus = R. ex hac ratione
recte dici posse idem sed ex alia id negare cogitur quam primam vidi
mus = Sed Contra: etiam in publicis iudicijs lite inchoata transit iudicijs

l 3. § scia de adim lyar.

mortuo Reo probatur hoc ex lxx in l. filio 3. § scia. de admendis legaty
et em. Reo. ibi non transire iudicium contra heredem rei sed immo heredem
rei velle causam disceptare ad purgandam memoriam defuncti, quod potest
sic que communiter hic ex accipitur == Cap 3 ==

An per interitum rei in iudicium deducte iudicium dissolvatur
et debitor liberetur, et quid in actione reali cum Reus est male fidei
= possessor, aut e contra =

Difficilis est hae questio ita generaliter exposita, ideo que in variis parry
diversa viris consultorum responsa erit ventilanda. Primo iurur cum actio
realis in iudicio exercetur illud tenendum est, ut si Reus sit male fidei possessor
etiam re exincta condemnatio faciendae est, nulla adhibita distinctione an actor
eam statim distraxerit fuerit illud 40. de pene hereditary l. 1. § rictissime l. pena
de vi et vi armata l. 1. C. de eo quod metus causa; si vero bone fidei possessor sit, iustam
que litigandi causam habeat et stinguatur iudicium ac p consequens Reus liberatur
d. illud 40. de pene hered. l. si quis 46. de Reu vind. = Sed Contra ex l. sed et
ex 29 § si ante de pene hered. ubi bone fidei possessor ex litis contestatione consti-
tuitur male fidei possessor = Quoad restitutionem fructuum, et alios effectus
huc procedere non vero ut teneatur de periculo rei; ita enim nullus erit qui au-
ditiam rem in iudicio defendendi habere = A vero bone fidei possessor
sit, sed non iustam habuit litigandi causam et sic post litem contestatam
in mala fide sit constitutus, tunc si reus intreat, ita distinguendum ut si rem
distraxerit fuerit actor teneatur; si vero non fuerit distraxerit nequaquam
teneatur Reus licet possit distrahere; sed dissolvatur iudicium l. item si verbe
ratum 14. l. si homo de Reu vind. l. si plures 14. § 1. de positi; atque huc diversi-
tas inter hunc et superiorem casum meo videtur, ea est quod huic non potest
imputari nisi ex tempore litis, ideo que an distraxerit ex eo tempore autem
dimus an alteri ex omni tempore Reo imputari potest, ideo que in inspicendi
an distraxerit sit ex tempore litis contestate, neque ex initio male fidei cum
Latissima esset et improbabilis huc inspectio =

l. 40. § de pene hered. l. 1.
§ rictissime l. pena. § de vi
et vi arm. l. 1. C. de eo quod met
ca. l. 16. § de R. V.
l. 29. § si ante § de pene
hered.

l. 14. l. si homo § de R. V.
l. 14. § 1. § de positi

= Quid cum actio personalis exercetur? =

Cum actio personalis exercetur si solutionem sine dolo aut lata culpa distulerit
et litem suscipiat quia mora ita non committitur d. illud 40. l. sciendum 21.
Si quis solutionem cessans ac p consequens non perpetuatur ut infra videbimus
obligatio re percunne dissolvatur iudicium ut probatur ex l. viani h. in l. disti-
guimus 32. § item non est cogendum de reust arbit. Cum re ita percunne
extinguatur obligatio l. 4. qui sari dare cogant l. stheny 59. ad l. Aquiliam
Cum innumeris huc adductis quod si moram commiserit vel quia n habuit
causam suscipiendi litem et malis litigare, quam restituere vel alia mora,
commissa sit, prosequitur iudicium et fit condemnatio l. si homo d. h. ut ita
intelligenda cum falso de iudicio actionis realis accipiat nec attenditur an
sit distraxerit actor sed absolute eam prestare debet l. cum re 47. l. cum
seruus l. gany 108. § si servus deliyar 2. Cum innumeris, et ratio huius est
quia per moram debitoris ppetuatur obligatio l. si l. gany 23. l. si servum
91. § sequitur de V. O. ideo que idem, ac si obligatio constiterit, faciendum

l. 32. § item § de reust
arbit. l. 4. qui sat dare cog.
l. 99. § ad l. Aquil.
l. 8. h. n. tro.
l. 47. l. 108. § si servus
§ deliyar 2.
l. 23. l. 91. § sequit, § de vo

est si autem obligatio constituta condemnatio fieri non avertit ea distinctio
 ne an distracturus esset actor nunc similiter quia condemnatio faciunda
 est obligatione per moram perpetuata = sed contra ex l. si plures 24 § 1
 ff de pign. ob. Cum actio personalis sit potest deponi eadem distinctio admittitur
 nec aliter fit condemnatio quam si confiteretur auctorem destructurum esse =
 Quid verum esse, esse actionem personalem sed tamen in hoc effectu pari parum
 cum realibus ambulare quia in plurius ei similis est competit enim domino
 = versatur et tenditur contra rem = sed contra ex l. si in actio 10 § 1 in fine
 ff de pign. ob. = Quid in hoc hō non agi de actione deponi sed de certi conducho
 ne (quae est stricta actio) nascens contra eum qui inficiatus est depositum
 1. an confessio a debitore in iure facta si re iam extincta effectum
 = habeat =

l. 14 § 1 ff de pign. ob.
 l. 10 § 1 ff de pign. ob.

si extincta re aliquis confessus sit se debere distinguendum est
 an sciat rem extinctam si enim hoc scit etiam extincta re locum habet
 confessio l. qui stitum § ff de confess. quia potest esse perpetua obligatio si
 vero ignorans extinctam rem fecerit non condemnatur = per. etiam intelligen
 da quia forte si sciverit non confiteretur de effectu autem individui
 confessionis et an eam debeat sequi sententia iudicis late apud Doctores est =

l. 5 cum l. pen. de confess.

2. An semper noxale iudicium extinguatur seruo extincto =
 Actio noxalis cum sit extinguatur quibus deus nequit servum restituere etiam
 si dolo eius id contingat, necessarius enim perit ut possit servum aut lin
 estimationem quod soluerit dare ut compensat, aut interrata substat l. que
 hinc § in potestate de noxalibus = sed contra ex l. 2 § 1 ff de si qua
 drupes pign. sic ut dicat ubi occiso seruo post litem contestatam etiam sine causa
 rei non extinguatur iudicium = Quid in presenti casu occisum esse servum sed
 dari rem quae in eius locum succedat scilicet emolumentum ex eius occisione et
 aliter per actionem legis Aquiliae et sic prosequitur iudicium ad hoc ut vel actio
 nem addendo transferat que locum sed in habeat aut estimationem eius simili
 2. Ex voluntate datione Commodum domino restitueret similis que de eius o

l. 21 § in potestate ff de noxal.
 l. 2 § si post ff si quadrupes pauper.

3. Ex voluntate datione Commodum domino restitueret similis que de eius o
 racter apud Consultum in l. si seruus § 1 in fine de furtis = sed contra
 ex l. si hery 16 de noxalibus actionibus ubi licet seruus moriatur, et licet ad
 libertatem pervenerit condemnatio faciunda est § 1 = Quid dicens hic si actum
 actione noxali cum sit de qua verum est, quod diximus sed de actione priora
 qui introducta est ad eum casum quo dolo deditur servum dominus habere
 l. electio 26 § si pluribus l. si plimum § 9 de noxalibus, qua tamen inter
 esse intendit, ideo que licet seruus pereat hac actione intentata cum quod
 intendit si interesse nec cadat condemnatio prosequitur =

l. 61 § 1 ff de furtis
 l. 16 ff de noxal.

sed contra ex l. electio 26 § si si quem de
 noxalibus ubi dicitur etiam hanc actionem curare extincta re quam dolo dedit
 dominus habere = Quid verum esse et ubi dicitur si pereat res antequam hoc
 iudicium prioris actionis intentetur nec ratio quia non sit ad interesse sed
 ea est ratio quia cum res perit extinguatur stricta noxalis et sic si manet
 actio in cuius locum succedat hae priora, at vero si ante quam pereat servus
 intentetur, recte fuit intentata quia fuit actio in cuius locum succederet, et
 prosequitur quia ad interesse agit = Hinc tamen advertendum est quod

l. 26 § qui pluribus l. 59 ff de noxalibus
 l. 26 § si is quem ff de noxal.

quod iudicium in superioribus casibus. Exponitur per interitum rei l. 16. ff. de R. V.
 licet respectu principalis hoc verum est, tamen respectu fructuum et aliarum
 rerum potest cogi iudex condemnare l. 1. §. 1. de R. V. = sed contra
 quia fructus et partus non decurrunt nisi officio iudicis l. 4. §. 1. de actionibus
 et l. 3. C. de pignori quod non sicut in re, ita in principali actione d. l. 3. §. 1.
 non habere locum sine principali actione intentata; bene vero ea intentata
 etiam si postea cepto iudicio cadat = Cap 4. =

l. 16. ff. de R. V.
 l. 4. §. 1. ff. de act. emp. et
 l. 3. C. de pignori

sententia debet esse conformis libello

Inter alia huius tractatus principia celeberrima illud deducitur ex superioribus
 casibus sententiam debere esse conformem libello l. et fundus 18. ff. communi
 dividundo l. fin. C. de fidei comm. par. lib. et alioquin enim et licet esset sine sententia
 et sententia sine lite, ac per consequens nullius momenti iudicium. = sed hoc
 principium destruere videtur illa ratio quod aliquando in libello res petitur
 et sententia non de ipsa re sed eius estimatione pronuntiatur et substituitur l. si
 homo 8. h. r. l. vinum 22. de rebus creditis l. 3. §. in hac actione ff. commodati
 l. qui et prima ff. de condictione triticaria l. in re 8. §. 1. de condictione
 furtiva quod similiter probatur ex eo quod in faciendi obligationibus
 factum ducitur et promittitur non pecunia l. stipulatione 72. de R. V. O.
 et sic in libello non potest peti nisi quod debet cum non sit aliud ingenio
 ne quam quod est in obligatione l. si servum 91. de R. V. O. tamen condemnari
 dicitur in pecuniam qui non facit quod promissum l. si kalendis 11. l. si
 quis ab alio 13. de R. V. O. = sed id verum esse eo casu quo res prestari nequit,
 propter avaritiam tamen est obligatio et similiter casu quo factum prestari non potest
 hinc enim cum si pronuntiaretur condemnando ad prestationem rei petite
 inutile esset preceptum iudicis ad impossibile cogens, receptum est ut in pecuniam
 possit condemnari hac necessitate urgente maxime cum omnes res ea estimantur
 et in omnibus rebus inveniatur estimatio et quasi idem cum illis esse videatur
 l. plura 34. §. 1. l. huiusmodi 84. §. qui servum de legat. 2. =

l. 18. ff. comm. divid.
 l. fin. C. de fidei comm. lib. et
 l. 8. ff. h. r. no. 122. ff. de reb. cred.

An in omnibus obligationibus et dandi et faciendi, in quibus datio
 vel factum adimpleri potest, debeat fieri in id condemnatio et non
 in pecuniam

res in hac parte sum sententia aliorum favori assentire in omnibus obligationibus tam
 dandi quam faciendi condemnationem in pecuniam seu estimationem faciendam
 alia doctorum communis distinguuntur in re obligationem faciendi et dandi
 sed ex superioribus facile apparet difficultatem huius sententiarum; nostra
 autem hęc est ut siue sit obligatio in iudicium adducta faciendi siue dandi con
 demnatio cum potest dari res ut facere debeat esse circa dationem, vel
 factum non in pecuniam et similiter ad complementum condemnationis
 coactio fieri debeat quod probatur ex dictis sup. et ex pluribus Consultorum
 responsis in l. qui resistit 68. de rei vindicare ubi et manu militari cogitur
 rem restituere per iudicem, res similiter in officium et eodem ubi dicitur
 necesse habere rem restituere rem; non autem necesse esse restituendi
 si estimationem prestando liberaretur quod similiter probatur ex l. a quo
 58. h. r. nec valet quod solent dici speciale esse in actionibus in rem; nam

l. 68. ff. de R. V.
 l. 9. cod. no. 158. ff. h. r. no.
 l. 11. §. 1. ff. de legat. 3.

De effectu et potestate Veri Iudicarij

Potestas et effectus sententiarum et Veri Iudicarij cum in capax, et tranquillitate Veri publici consistat ab omnibus que ita procedunt. Iam commendatur quantum interit eam servari. finis autem eius est contro-

12. ff. h. n. no.

1. An omnibus articulis seu controversiis debeat finem imponere, aut subsistere?

Sententia super omnibus litis partibus et capitibus fieri debet. nequit enim pro se valere et pro se corrumpere. l. h. n. no. 29 § iudex l. in hoc iudicio 27. ff. famuliz erey cutud. l. qualem 29 § 1. l. Sabco 25 de recept. arbit. = Sed contra ex l. 4. § hoc iudicium ff. communi dividundo l. etiam 29 de minoribus l. si filio 20. § famuliz l. quidam mulier 41 fam. erey. Ibi lata sententia super vno articulo valida est super alio invalida = Sed hoc verum est, quoniam capita seu articuli nullam connexionem habent. Secus vero ubi nexum habent; cum enim connexionem careant for. videntur sententiz quot capita, ideo que ex de altero fieri ex de altero non ex super altero pronuntiatio valere super altero non potest. = Sed contra ex l. 1. de iure patronay ubi sicut in d. l. quidam 41. nullum nexum capita habent ita in d. l. Norma et Jamen quia super vno articulo pronuntiatum non valet, nec super altero. Et suadunt Verba eodem modo = Sed non id decidi in d. l. Norma; non enim b. Verba eodem modo similiter significant sed potius eandem quantitatem vel summam Verbum enim modus id exprimere familiariter consultis est = = Cap 6 =

l. 25. § index l. 27 ff. fam. erey.

l. 25 l. 29. § 1. ff. de recept. arb.

l. 4. § hoc iudicium ff. comm. divid.

l. 29. ff. de minor.

l. 20 § famuliz l. 41. ff. fam. erey.

l. 1. de iure patron.

2. An Iudices etiam Superiores possint suas sententias mutare?

Cum auctoritas veri Iudicarij in eo maxime consistat, quod finem litibus et controversiis imponunt non solum Iudices inferiores, seu pedanei sed nulli sententias a se prolatas mutare possunt, aut rescindere, aut revocare l. quod iussit 14. l. Paulus 42. l. acta 45. l. iudex 15. l. cum querebatur 62. h. de l. 2. C. eodem l. l. infine de questionibus l. l. C. sententiam rescindi non posse l. diuiframy 27. ff. de peny = Sed contra ex l. actorum 46. h. n. l. ab excoctore in principio ff. de appellacionibus = Sed hic non emendare sententiam sed interpretari eam quod sicut et leges leguntur ff. de peny ita et sententiam iudicia permittuntur nec mirum cum non sit addere aut dehabere sed quod actum declarare l. h. n. no. 21. § si quod post factum de testamentis =

l. 14. l. 42 l. 15 l. 45 l. 62.

ff. h. n. no. l. 2. C. eodem

l. l. infine C. senty rescin. n. posse

l. 27 ff. de peny

l. 46. ff. h. n. l. ab excoctore

in pno ff. de appell.

Sed contra: non solum interpretari prius prolata sed etiam addere eadem die quo sententia prolata est iudici licet d. l. Paulus 42. h. n. no. = Sed tantum licere addere circa fructus et expensas litis que cum priori sententia contineri videntur l. et ex diuerso 35. § ubi autem ff. de rei vindicare ponit quod in ea erat obscurum exprimere seu interpretari quam aliquid de nouo iudicium adere videtur. = = =

l. 42 ff. h. n. no.

1. 1.

23
An occasione de nouo instrumentorum Repertorum sententia legitime prolata possit retractari in causa priuata? =

l. 35. h. n. 110. l. subscribere
C. eodem l. 27 ff. de excep. rei iud.
l. 19. ff. de trans.

Sententia legitime pronunciata super causa priuata etiam si instrumenta de nouo appareant retractari nequit a Iudice; probant id l. Imperatores 35 h. n. l. sub specie C. eodem l. cum de hoc 27. in fine de exceptione rei iud. dem que probatur argumento transactionis et Iurij Iurandi Voluntarij seu Iudicialis l. 19 de transactionibus l. admonendi 31. ff. de Iure Iurando =

l. 31. ff. de Iurando

Sed Contra ex d. l. admonendi 31. Vbi sententiam in causa priuata propter noua instrumenta retractari legitimus 80 = R. hic fuit inopia probatorum, et per recursus ad ius iurandum necessarium seu suppletorium (non enim de Voluntario aut iudiciali agitur) quo casu si noua appareant instrumenta poterit causa retractari. Cum nec sententia ex falsis privilegijs probationibus lata in rem iudicatam transeat secundum plurimum sententiam adest et hinc alia causa, quod cum falsum sit ius iurandum solum aduersarij esse videtur, et falsam probationem, que causas sunt et sententia non subsistat l. propter 79 de Iudicij l. Iurij Admanij 33. h. n. nec contra hoc fauere quod ius iurandum vim rei iudicatis habet l. 1. de Iure Iurando; hoc enim verum est de Iure Iurando Voluntario, seu Iudiciali; si vero de hoc negariis quod tantum in vim probationis cedit l. 30. de Iure Iurando =

l. 11. ff. de excep. rei iud.

Sed Contra ex l. si mater 11. de excep. rei iudicatis. Vbi occasione nonorum instrumentorum sententia cadit. =

Q. Veram esse, sed hoc per restitutionem in integrum quoniam iusta adest causa eam impetrandi, aut quia iusta ignoranti aut quia legitime impediens instrumenta producere, idem que sententiis Doctorum in tali casu de Iure Iurando aut transactione; in causa autem publica et precipue Criminali licet iudex non retractare possit, si tamen forte innocentia rei appareat solet a Principe impetrari et poena aut rescindatur aut minuat. Vel restituitio in integrum concedatur. =

l. 35. ff. h. n. 110.

Sed Contra ex d. l. Imperatorij 35 h. n. = R. ibi permitti ab Imperatoribus in causis publicis; non vero priuatis quam exceptionem iam sup. posuimus = Sed Contra si Reus per sententiam damnatus appareat innocens vel minus nocens potest sententia poena manui vel tolli l. ultimo de questionibus l. 9 § sed etiam l. diu Francij 27. de penis = R. ibi non ipsum Iudicem sententia poenam lenire sed principem Reus suo ad supplicationem Iudicij misso. =

l. 18. ff. de quest.
l. 9 § sed enim l. 27 ff. de penis

An Sententiam Princeps a se latam possit Mutare? =

Communiter deciditur posse, cum sup. Lege sit licet Iudicij nequeam, qd. illo argumento demonstrari potest, quod sententia a Iudicibus lata ubi nulla appellacionis spes statim intimari, et executioni mandari debent l. 6. de penis l. cum Reus 18 C. eodem et sententia Criminalis Principum non statim executioni mandantur immo 30. diebus interuenire debent l. de vindicanti 20. C. de penis a Magno Theodoro lata suauone Diui Ambrosij occasione seruis factis in Theatoniensis ex quo deducit quod si

l. 20. C. de pact.

Magistratus suas sententias statim exequi debent; Principes vero non maxime quia hi mutare eas possunt, non illi. = = = = =
 An si sententia vitio nullitatis laborat possit eam iudex retractare et super ea causa pronunciare? =

Communiter deciditur posse cum supra Leges sit, licet iudices nequeant, quod illo argumento demonstrari potest, quod sententiae a iudicibus factae ubi nulla appellatio spec. statim intimari et executioni mandari debent l. 6. de peny. l. cum deuy 18. eodem, et sententiae criminales Principum non statim executioni mandantur. =

Uto esta duplicado
 19. ff. de appell. l. 1. § utrum eum ff. de p. pronoscere si est. l. 1. C. de sent. et interlocut. l. 1. C. de sent. qui sine certa quantitate. l. 4. C. de acyari.

Sententia quae nullitatis vitio laborat, vel quia expresse contra legem est, vel ex alia quacunque causa, cum nec sententiae nomen mereatur potest iudex eam retractare aliam ferendo super eadem causa, ac si pronunciatum non esset l. ex p. r. i. 19. de appellat. l. 1. § utrum eum ff. quando provocare non est necesse. Vel aliter quae sententiae sine appellatione vacentur l. 1. de sentent. et interloc. l. 1. C. de sentent. qui sine certa quantitate. l. 4. C. de acyationibus. = Sed contra si decurio damnatus sit ad bestias similiter quolibet ultimo duplino a Præsidibus vel alijs Magistratibus sententia, ut pote contra legem nulla est nec illius effectus sortitur. Si quis filio b. § quod si quis de iniurioso, sed in eo casu iudex revocare nequit et ut leges disponunt procedere sed Principem Consulere tenetur, ut ipse vero cor l. moris 9 § sed enim ff. de p. r. i. 19. = Q. Verum esse quod dicitur in d. l. 6. sed tamen in d. l. moris 9 ille casus intelligendus, quod decurionem esse tempore sententiae non apparuit et ideo legitime lata fuit sententia quam revocare nequit sed principem Consulere ut revocet quod facere debet quatenus legitime lata sententia de innocentia rei apparet l. 1. § ultimo de quæstionibus. = Contra: si verum esset quod asseruntur nec requireretur appellatio l. 1. quae sententiae sine appellatione retractantur sed requiruntur ut sententia contra legem lata suum effectum non producat l. Præsy 27 l. cum prolatis 32 h. no. 90. = Q. In his iuribus quamvis in effectu contra legem et iniuste iudicaverit non tamen de iure legitime pronuntiat, et sic non expresse contra legem sed de iure litigatorum, de p. consequentibus. solum p. consequentibus contra legem quo casu valet sententia et in d. l. Præsy ne quaquam etiam contra legem quia non condemnavit iniuriam usurarum quod expresse contra legem est. An C. de iur. sed in eam quantitate absolute quae iuriam usurarum continebat. =

19. ff. de appell. l. 1. § utrum eum ff. de p. pronoscere si est. l. 1. C. de sent. et interlocut. l. 1. C. de sent. qui sine certa quantitate. l. 4. C. de acyari. l. 6. ff. de iniurioso l. 9. § sed enim ff. de p. r. i. 19. l. 27. l. 32. ff. h. no.

Sed contra: appellandum est etiam sententia nulla l. quidam 41. familiæ ereycunus l. 1. de iure patronatus l. 4. C. de liberali causa 90. = Q. quod si voluntate potest appellare et incidit de nullitate agere, non tamen neque est sed potest apud ipsum iudicem qui pronuntiauit de ordinarijs sit causam nullitatis proponere, aut apud superiorum ordinarij si per viam querelæ, adverte tamen, quod et si appelleret et fore prescriptione ab appellatione remouetur, non ideo quia appellavit videtur remedium nullitatis renunciare l. ex p. r. i. 13. de appellat. = Sed contra ex l. 3. § falsus ff. rem ratam haberi = Q. ibi non renunciare quia appellavit, sed quia nullitas erat indefectum. Consequens domini et cum appellando ratum habere procuratorij factum, idem est, ac si ab initio mandata quo casu non esset nullitas intelligitur sublata nullitas, aut renunciata non ideo ut cum q.

l. 41. ff. fam. erecy. l. 1. de iure patron. l. 4. C. de liber. casu. l. 3. § falsus ff. rem ratam haberi

quia

Veritas sententiae sufficit enim ut ea comparat causam defuisse sicut ad eum ut
supponatur tempore solutionis l. 2 § ultimo de condicte sine causa sique quando
huc imputatur. Supponitur debitam fuisse pecuniam tempore solutionis et sic salua
manet veritas et auctoritas sententiae sed ad ea dicitur quia post sententiam defuit causa
soluta quod res non esset apud dominum sed que recte potest imputari ut post salua
manente auctoritate et veritate sententiae =

Sed Contra: sicut conductio indubitanter non
comperit ut nec conductio sine causa quod probatur ex hoc in l. rem 21. A com
modari in soluto per condemnationem pro his rei commodari ad ipso domino sub
recte parum dicitur commodari. Unum venditum salua actio commoda
ti contraria; non vero conductio illa nec sine causa = 22. imputando impugnare
Culacium qui censuit comperere etiam in hoc hinc conductio sine causa
aducendo. Ideo hic non comperere quia si imputaretur ex eo quia causa non fuit
tempore solutionis et sententiae cum iam tunc esset subrepta a domino et sic
impugnaret veritatem sententiae et eius auctoritatem =

l. 21. ff. commod.

Sed Contra: potest
condicere quod solutum est auctoritate sententiae l. 2 § Ador 7. de donationibus
inter viros mulier donationis causa cum hi esset inter eam et maritum aliquam
exceptionem omisit qua potuit repellere eum iudicatum fuit in favorem mariti
et dicitur quod potest condicere licet sententia teneat § = R. hic non condicere
illud quod ex sententia iudicatum fuit; nec enim hic aliquid fuit solutum
sed condicere ex sententia iudicatum fuit; nec enim hic aliquid fuit solutum sed
condicere quod intererat omittam exceptionem non esse quia ex iniusta causa
illud commodum abest mulieri. Sed ex donatione non vero quod iudicatum
fuit et sic non agitur de impugnanda auctoritate sententiae sed ea omisso
ne donationis causa facta salua manente auctoritate et veritate
sententiae supponendo illud quod iudicatum est, validum. =

l. 5 § 7. ff. de donat. inter

22 § quod si procurator ff. rem ratam haberi. Sed Contra etiam ex l. sine
falso procuratori solvere indebitum et solvitur potest ff. dominus ratam rem
non habeat consequi per stipulationem rem ratam haberi sed hic non habet locum
nisi cum conductio haberet ut probat hic ex in principio, et deinde probatur; ex eo quod
ubi locum non haberet conditio nihil interesse eius ratam rem haberi cum
ideo intersit ut possit a domino condicere; et in possenti casu haberet locum
conductio indebiti si non fuisset stipulatio rem ratam haberi interposita = R.
Verum esse dari hanc stipulationem in locum conductionis, sed tamen hoc non
semper sed cum ea compereret. si enim vere debitum esset etiam haberet
locum stipulatio ut ex sequenti huius legi probatur; Vario quum Curdes
huc est, quod eius interest iniuria hic si affici a falso procuratore, et sic respectu
huius interesse committitur stipulatio qui non impugnat sententiam; solum enim
agit sua interesse dominum rem ratam haberi, ne va a falso procuratore
in ea quantitate illudatur, et quia ipse ita promissit =

l. 22. § qd si procurator
ff. rem ratam haberi

Sed Contra: si auctoritas
sententiae fecerit, ne possit condicere id quod virtute eius solutum est etiam debent
facere ut debitor absolutus si solvitur, possit repellere cum secundum sententiam
sit, hocque illud indebitum esse declarat et sic non prohiberi conductionem qui debi
tum supponit contra sententiam sit; sed non potest condicere l. Iulianus 60
de conductione indebiti § = R. sententiam non tollere obligationem na
turaliter a procurator § 81. ff. rem ratam haberi, cumque effectus sit naturalis
obligationis impedire conductionem l. ultima de iure iurando l. naturaliter
l. 2. 46. ff. de conductione indebiti, virtute illius prohibetur conductione; at cum

l. 60 ff. de conductione indebiti

l. 8 § 1. ff. rem ratam haberi

aliquid. Sicutur auctoritate sententia quorundam abbatum Civitatis inducitur
 per novationem necessariam in iudicio celebratam. L. abbatum 29. de novat.
 §. 3. Idem sententia de peculio qui effectus habet obligatory patitur de qua prohibet
 conditio. Ad curiam forum hoc verum est nihil tamen ad nos. Sicutur enim
 verificatur hie alia debitorum eray. §. 3. Sicutur auctoritate a. Verum
 Sententia = §. 2. Ex sententia solum verificari in debitorum esse seu non debitorum
 saltem et per sententiam debet cogi. Idcirco ad quod sufficit indebitum esse
 de iure. Cum in curia actione actor et Reus debeat absolvi; at ex
 conditionis negatione solum sequitur esse debitorum in re nata que non sunt
 contrarium et sic negatur. Conditio vero debitori absoluto quia impugnatur
 Veritas Sententia et cum Reus condemnatur efficitur vera hie propositio
 debitorum esse non solum de iure Civili sed etiam nam cum alia exceptione
 repelleret actor nec secundum eum pronunciaretur; si autem dare conditio
 cum negatione solum indebitum de iure nata efficeretur alia falsa; ideo
 conditio in hoc casu debet negari. male autem si regnatur si prohibent =

Civitas §. 151. 1182 171
 §. 11. 129. §. 11. 1182 171
 §. 11. 129. §. 11. 1182 171

l. 24. l. 26. §. indebitum. 140.
 §. de condite indeb

l. 34. §. vlt. §. de solut.

Sed contra non debet prohiberi conditio vera
 debitori absoluto solum. §. hoc sic probatur; nam tali debitor datus est
 exceptione perpetua rei iudicate que in casu favoram producitur for. de excepte
 rei iudicate; sed qui tunc est exceptio perpetua si datur quod est conditio. §. 1. si
 is qui 24. Et non dorem 26. §. indebitum §. qui. Exceptionem 40. de conditione
 indebiti. l. qui hominem 34. §. vltimo de solutionibus §. 2. = §. non omnes
 exceptiones perpetuas producere indebitum conditionem; illi enim qui indebitum
 actoris introducuntur non produunt a. l. qui exceptionem 40. de conditione
 indebiti 19. §. vltimo ad Macedonianum et huc. Exceptio rei iudicate non sit
 indulta in dnum actoris ut aliqui volunt sed in favoram actoris. Cum habeat
 inde eam rationem propter quam dicitur non produunt indebitum conditionem
 nisi sum est ut pariter cum illi amouetur. Ratio cur exceptiones in dnum
 actoris introduce n produunt est quia cum Civili patitur quam dicitur Equitate
 notantur naturalem obligationem si solunt. l. si pena 19. de condite indebiti
 §. 2. §. vltimo cum. l. sequenti ad Macedonianum. Cum que idem contringat
 in exceptione rei iudicate. l. Julianus 60. de condite indebiti. Idcirco nec produunt
 indebitum conditionem = = Cap 9 = =

de solut §. 1182 171
 §. 11. 129. §. 11. 1182 171
 §. 11. 129. §. 11. 1182 171

l. 11. l. 29. §. de novat. l. 3.
 Cedem no l. 84. §. de v. o.
 l. 23. §. de solut.

Per sententiam fit novatio necessaria obligationis in iudicium
 = deducte =

Cum una confessione in iudicio quas contrahatur l. 3. §. idem sententia
 de peculio et dicitur quasi contractus. Si de re in obligatione antecedenti contenta
 hoc per fuerit statim prolatione sententia non aratur prior obligatio novatione
 necessaria. Ita appellata ad distinctionem voluntariam. Cum in casu iudici de
 niam) l. delegare et l. abbatum 29. §. de novat. l. impulsum 84. de v. o. l. solu
 tione 23. de solutionibus l. 3. C. de novat. = Sed contra si ex sententia
 contraxerit prior obligatio novatio non per manet actio seu obligatio
 anterior sententia super ea re legata l. 14. de novationibus sed dicitur

antiqua obligatio et actio nequaquam destructa sed vere permanens l. in
commodato 17. §. 1. ff. de rem. et. ff. commodati §. = Quidam esse
obligationes in tali contractu commodati omnino separatas habent, et
una potest exerceri et eorum actiones sine alia alteram directam alteram
contrariam, et eam que permanet esse contrariam non directam super
qua fuit lata sententia, et cuius fuit facta novatio, nec mirum cum omnino
sint hę duę obligationes et actiones separabiles d. l. 17. §. 1. Commodati =

Sed Contra: si hoc verum esset
quod dolo adversarij patitur actor reum absoluti eius rei nomine non
maneret antiqua actio sed daretur actio de dolo adversarij reum absolutum
l. serui 20. §. 1. de dolo sed hoc est falsum; nam antiquam actionem eius rei
nomine actor exercere potest l. cum abe 25. ff. eodem §. = Quid in hoc
casu non novari actionem seu obligationem antequam in nullo exhibe
re exhibet, nec inquam ubi reus absolutus requiritur enim et novatio con
tingit et alia negatur ex Innocentia l. 2. l. quod 14. ff. de novat. ubi dicitur
absolutus reus non novatio, qui obligatio producitur sed tantum exceptio
rei iudicatis toto no. de exceptione rei iudicatis = Sed dicitur: si hoc verum
esset quomodo actor exerceret actionem de dolo et non antiquam, immo ea
care = Quid quia ibi taliter per dolum adversarij absolutus fuit pronun
ciando per dolum eius nullum contractum precesse, quo casu quilibet actio
antiqua esset contra auctoritatem sententię; nec potest remanere adhuc
absolutus ubi nullus contractus fuit ar. in l. 25. absolutus fuit quasi solutus
quo casu ratione sui obidenda per exceptionem rei iudicatis et hęc per relaxa
tionem =

Sed Contra: in omni casu ubi absolutus reus per dolum suum
coludendo actorem, actor debet recurrere ad actionem de dolo, nec habet anti
quam l. et eleganter 7. §. de dolo ff. de dolo l. si procuratorem 8. §. 1. mandati §. =
Ar. eo casu non licet actam inter actorem et reum sed procuratorem
actoris et reum; cum autem licet contestando procurator iudicium in se
transferat, licet que dominus efficitur l. ante l. rem 16. cum l. sequenti
de procuratoribus l. 22. cum l. sequenti eodem l. procurator 11. de doli mali
et motus exceptione, ideo que, nisi causa cognita et consequenter si ad
personam non patitur iudicium in dominum transferri nequeat d. l. post
l. rem 17. cum sequenti de procuratoribus, deficit et antiqua actio de hanc
rationem, non quia novata sit et veniente tenetur ad actionem de dolo =

Sed Contra ex hinc in l. fundus 16. §. creditor ff. de pignoriis = Quid ubi
novationem nan fieri ex duplici casu: Primo quia absolutus fuit reus
Secundo quia est actio realis, in qua nulla condemnatio est sed cuius
sit rei declaratur l. si inter me 18. de exceptione rei iudicatis, ideo que
ille qui dominus declaratur agit antiqua rei vindicatione l. qui restituere
§. de rei vind. et si forte opponatur exceptio rei iudicatis si cogatur per
iudicium sublatam actionem datur replicatio d. l. 16. = Huius quęstionis
altera pars dicit quod actio iudicari si comuletur alijs actionibus sufficienter
manet probata ex decisione superioris quęstionis; nam ubi novatio

l. 17. §. 1. no. l. 21. ff. commod.

l. 14. ff. de novat.
l. 20 §. 1. l. 25. ff. eodem et de dolo

l. 7. §. de dolo ff. de dolo
l. 8 §. 1. ff. mand.

l. 16 §. creditor ff. de pignoriis

Contingit necessario antiqua obliuio et actio extinguuntur. l. 1. de nouar.
Altera pars probatur ex l. lue 5. de iur. l. adiam 29 de nouar. Cde
Cuius lictione careo. quamuis voluntaria et pignora antiqua actio
debeat permere l. 18 de nouar. Ratio autem diuersitatis in eo stat quia
non possumus de tenorem causam nostram facere actioem excentes
l. n. de l. 30 de R. = = =

C An actio iudicati competat, et penitus fiat non ut cumque =

Actio rei iudicari sicut alij solent competere et plene rei iudicari sanis fiat, ideo
que non sufficit rem ut cunctis dare, si unus fructus alienus sit aut ius pignori
si in re adeo et si noxali iudicio damnatus dalem seruum dederit possit
actor adhuc actione iudicati aduersus eum agere l. 4. §. ultimo h. r. l. si homines
69 de solutionibus = Sed contra ex h. r. in l. requir. 9. §. et si seruum de dolo
ubi in tali casu non actio iudicati, sed de dolo actori conceditur = R. = =
ideo quia hic non narratur actio iudicati cum ante quam perueniret ad
sententiam auctoritate iudicij voluntate rei res fuerit soluta et sic cum
sententia non sit prolata nihil mirum quod deficiat actio iudicati = Sed
contra quia saltem antiqua actio debebat esse et ad quid de dolo cum in tali
casu ipsa actio competat l. cum quis 28. §. qui hominem de solutionibus =
R. ideo non dant quia cum solutio auctoritate iudicij fuerit facta
in plenum, reum liberat et quia etsi intenderit agere antiqua actione nihil
momenti esse quia repellitur exceptione rei iudicati nec daretur replica
tio doli aduersus eam. Cum doli commissus non fuerit in sententia obtinen
da sed in solutione facienda = Sed contra: si usufructus alienus
sit aut ius pignori in seruo per noxale iudicium dedito non datur actio
iudicati et ius aduersus dominum si nollit defendere repellitur. Vnus
fructuarius si ipse non defenderit a petitione usufructus et si forte velit
defendere proprietarius et dedito defendatur aduersus usufructuariam
Sicut notetur finitus usufructus l. locum 17 §. proprietarium de usufr.
l. 17 §. 1. l. si noxali 29 de noxalibus §. cum habeat proprietarius condem
natur hanc facultatem. Advenit actione iudicati = R. hoc esse verum
in his rebus quia iam constitutus usufructus, aut ius pignori erat
ante quam noxam committeret seruus, nostra autem regula procedit
casu quo post noxam constituitur usufructus, aut ius pignori = =

= Capto =

An lis cum est inter legitimos contradictores de eo iure ex quo
Aliorum omnino pendens, sententia eis etiam ignorantibus nocet
= Vel prosit? =

An res inter alios in iudicio acta alijs nocet, vel prosit. difficultatis questio est,
late que apud consultos agitur, ideoque eam hinc inde sub questione ventilatam
facilius expediemus. Primo de ea casu ubi lis est de aliqua re principali inter
legitimos contradictores a qua aliorum iura pendunt et dicendum est in
tali casu rem inter alios actam alijs nocere et prodesse id que probatur
Exemplo illo dum agitur de hereditate inter legitimam et testamentariam

l. 5. §. de iur. l. 18. l. 29.
§. de nouar.

l. 4. §. de iur. §. h. no.
l. 69. §. de solut.
l. 9. §. et si seruum §. de dolo

l. 38. §. qui hominem §. de solut.

l. 17 §. proprietarium §. de usufr.
l. 17 §. 1. l. 29. §. de noxal.

Vinciturque Testamentarius q. de iure. **¶** actum fuit a quo lega
 forum ex libertatum iura pendens Legatarij prodest vel nocet l. 1. §. peno. l. 17 l. 28 ff de
 §. peno. Qui repudiavit l. 17. infine l. cum mater 28. de inoffi. test. l. 3. l. 3. l. 5. l. 14. ff de appellat.
 de pynonibz l. a sententia §. l. 14. de appellat. ideo que Legatarij permittitur
 talis l. iij. achibz iudicialibz adue. et a sententia contra testamentum lata
 appellare l. 1. suspecta 29. de inoffi. test. d. l. 5. l. 1. de appellat. = Probatur
 Secundo. Ex eo quod vbi causa abbatonij agitur inter patrem et filium
 tunc iure omnium qui ex ea radice pendet prodest vel nocet l. 1. §. ultimo
 Cum duobus legat. de liber. agnoscendi. Probatur Tertio. Ex eo quod a sententia
 lata sit inter Legitimos Contradictores super statu alienius facit ius quoad
 omnes l. ingenium 25. de statu hominum = Quarto. Ex eo casu vbi de
 nobilitate vel puritate sanguinis agitur quo casu etiam omnibus
 nocet vel prodest Communiter Doctores id auctant. =

l. 8. §. peno. l. 17 l. 28 ff de
 inoffi. test.
 l. 3. l. 5. l. 14. ff de appellat.
 l. 2. §. vlt. l. 2. l. 3. ff de agnos
 lib.
 l. 25. ff de statu hom.
 l. 29. §. c. Mur. ff de stat. liber.

Sed Contra etiam si pronuntiatum sit contra
 Testamentarium competat libertas relicta in Testamento l. Statu liberi 29.
 §. quintus. Mutus de Statu liberi = **¶** vbi obtinuisse primum Testamentum
 nec de eius iure controversum in quo relicta libertas sed controuersam
 esse de Testamento heredi ideo que licet obtineat Legitimus Cum iam debita
 esset libertas a defuncto nec debeat ad eum talis seruitus nisi cum sua
 causa Statu liberi ideo que erit liber id que suadetur ex Verbis Legis
 scilicet quod venditionis Verbo l. 12. Abull. omnem alienationis actum
 comprehendat ac per consequens actum successione secundum est enim
 l. 12. Abull. Disponere si alicui fuerit relicta libertas va. si decem dede
 rit dando decem cuiusque ad quem ab herede transierit sit liber l. Statu
 libera 6. §. Statu liberi Cum sequenti l. si is qui 27. l. seruis 34. de Statu
 liberi. §. quia transiit ab herede ad alium Salua seruitum in suo. **¶**
 Vel Legitimum alij enim ad quid ea Verba §. quia de toto heredi agitur
 non de in quo libertas fuit relicta =

l. 29. §. c. Mur. ff de Stat. liber.
 l. 29. §. c. Mur. ff de Stat. liber.
 ff. in iudic. imp. §. 8. l. 1.

Sed Contra ex l. si seruis 30. §. 1. de
 Legat. vbi dicitur non nocere Legatarij sententiam contra heredem laram
 quidam negationem tollunt, sed tu responde non nocere si iniuria iudicij
 per lussorie fuerit lata; nam in eo casu eis licet vel contra ipsum heredem
 agere vel appellare d. l. suspecta 29. de inoffi. test. l. 5. l. 14. de appellat. =
 Sed Contra et precise contra Tertium Exemplum sup. adductum ex l.
 duobus 30. de liberali causa l. l. patronum §. ff. si libertus ingenius esse
 dicatur l. 1. C. de ingenij manum in q. sententia semel lata super statu
 aliquorum ab his circa ius tale vel ex eo pendenti non nocet = **¶**
 Optime quia in nullo ex his iuribus Cum Legitimo Contradictore actum est =
 Sed Contra: Non semper ius facit sententia inter Legitimos Contradictores
 lata de eo iure a quo aliorum iura pendunt quoad eos d. l. si per lussorie
 l. 4. §. quoties Cum alijs de appellacionibz = **¶** Ex ipis hoc verum esse
 si propter contumaciam condemnatus sit tunc enim si intelligitur
 condemnatus propter ius aut iustitiam sed propter contumaciam, ideo
 que ius non facit sententia Cum nec tale videtur contra alios =

l. 30. §. 1. ff de legat.
 l. 30. ff de liber. cad.
 l. 1. §. si libertus ingen. esse
 l. 1. C. de ingen. man.
 l. 14. §. quoties ff de appell.

An eadem Regula procedat cum lis est super maioratu? 87

l 55. § de h. ad h. bell.

Communis sententia est idem ius procedere cum controversia est super maioratu et noceat sententia de co. iura cum legitimo contradicatore alij successoribus etiam ignorantibus id que probatur ex similitudine immo identitate rationis cum superioribus deinde ex celebri de in l. paroni 55 § ultimo ad h. bell. ubi dicitur hinc nota cum h. de scripto qui post h. de litem co. p. s. t. am. restituit hinc nota cum h. de scripto qui post h. de litem co. p. s. t. am. restituit fidei commissario hereditatem et ubi h. de scripto etiam a fidei commissario hereditatem hinc cum effectu transire actiones in eum indicatur § quia cum causa acta super fidei commissario universalis seu maioratu ante cum legitimo contradicatore h. de l. vel noceat successoribus etiam non citatis = Sed contra ex l. facta 63. § si h. de h. ad h. bell. ubi sententia lata pro legitimo contra heredem directum non nocet fidei commissario § = Quidam quia in presenti casu iam erat hereditas restituta cum h. fuit contestata, et seducta sententia habatur ad tempus h. de contestate non exercetur cum legitimo contradicatore cum iam per restitutionem loco hereditatis sit fidei commissarius et ad eum actiones transierunt adverte tamen quod licet non noceat sententia in hoc casu, ut actio iudicati competat contra fidei commissarium, tamen noceat ut competat legitimo condicito indebiti vel directa ex persona scripti vel ut h. de ex propria persona l. quod si 16 § de pet. h. de hereditarij l. 2 et 3. de condicte indebiti =

l 63. § si h. de h. ad h. bell.

Quando res inter alios acta nec sententiis noceat vel prosit? =

l 16. § peno. § de pete. h. de h.

l 2. 13. § de condicte indebiti.

Primum sum. Consultorum responsa pleno ore confidentia res inter alios acta vel iudicata nisi non noceat nec prosit ex secundo § in quo casu hoc verificatur ut absolute illo nempe cum utriusque causa eque principalis nec illius ex alterius iure dependet secundum quem casum sunt intelligendi h. in l. decem quinque 43. l. 1. § de p. 63. h. de l. lucius si debij qui notant infamia l. claudij 16. qui potiores in p. l. si is qui fundum 51. de p. s. t. legat. probatur que dupli. ex p. s. t. n. § contra unum heredem sententia proficitur alij non nocet si cum. vno 22 de exceptione rei iudicatz ex h. de eque principale est h. utriusque nec alterum ab altero dependet sed utrunque ab alio scilicet fundamento. Amittitur in legatarij. Continetur l. de exceptione rei iudicatz non enim agitur cum legatarij nisi de iura sui legat. non de iure totius testamenti cum in illud non succedat = Sed contra: si servus cui libertas fuit relicta agat petendo eam cum vno herede non solum competat prope. ut h. de l. iudicatum ex h. de noceat coh. h. de l. iudicata 29 de exceptione rei iudicatz = Quid hoc continere propter indivisibilitatem libertatis et illius favorem n. contingit in casibus prope. alterius coh. h. de iudicatum testamentum quocumque et non pro alio h. de l. cum filij 76. de legat. 2 l. parit 6 de iudic. collat. = Sed contra ex l. ex contractu 44. h. de h. ubi sententia lata contra pupillam, hereditatem postea se abstinuit noceat coh. h. de h. non necesse est coh. h. de h. sed et illius partij successorij per h. de h. =

l 43. l 63. § h. de h. no.
l 11. § de h. q. no. infam.
l 16. § qui potior.
l 31. § de usufructu.

l 29 § de excepte rei iud.

Quando sententia inter alios lata alij ex eo qd servus prosit vel noceat? =

l 44. § h. de h. no.

Hinc noceat sententia inter alios lata alteri sententi cum ex illa sententia consensus colligitur ut si potuit prohibere agere quia ad se prius pertinebat

l 63. § scientibus § h. de h. no.

Quando sententia inter alios lata alij ex eo qd servus prosit vel noceat? =

agere debet defendere, ut contingat cum Dominus Veri Cum Creditore. Et Dominio signorum controuertitur a Legge 63. §. scilicet h. ut. Cum Sententia debeat pronunciari n. a quocumque. Sed a Iudice nunc dequalitate Iudicij. Videndum est. Cumque verbis et palam pronunciatio debeat fieri iurum Iudicem natura prohibetur l. cum prator 12 §. cum natura de Iudicij. quin in hoc illa controuersia ratio sit

Cap. II.

An mutus Iudex esse possit et ex qua etate debeat quis esse Iudex?

Cum dictum sit a non Iudice non posse fieri sententiam, et age de definenda sit ex qua Iudex possit nominari, et non antea videamus quid sit ista etas et Iudicium imuberem nequaquam posse esse iudicem l. cum prator 12 §. naa de Iudicij. ac hoc consequens nec sententiam pronunciare quia etas definita est ut sit Iudex maior 18. annis l. quodam 57. h. ut. = Sed contra ex l. cum 41. de recept. arbitrij. lo. desiderari ut sit 20. annis ad hoc ut possit cogi sententiam dicere non vero ut sit Iudex et possit velle eam pronunciare; si enim nolent Iudicare minor 20. annis forte quia insufficientis iste sibi videatur aut alia non cogatur = Sed Contra: nequit qui est Decurio ante 25. annos l. 2. de minoribus l. non sanum. §. 1. de Decurionibus ad rem publicam de munier et honor. et quod magis et etiam si a Principe minori conferatur Decurionatus, substatum tamen in curia ferre nequit l. in iuris 6. §. minoribus l. 1. de Decurionibus. §. nec Iudex debet esse minor ea etate nec sententiam ferre = Sed Contra: magis raram Decurionatus cum spectet ad Reipublice ad ministracionem maiorem etatem prestare fauore Reipublice = Sed Contra etiam minoribus 25. annis obloantur talem, immo et maioribus Magistratus quos in Consulatum l. unica §. ultimo de manum vindicta 30. = Sed ita quo quia talem Magistratus a Principe aut Reipublica conferatur, et aucto rita conferentur Angli etatem d. l. quodam 57. h. ut. =

l. 12 §. cum natura de Iudicij
l. 12. §. nata de Iud.
l. 41. §. de recept. arbitr.
l. 2. §. de minor.
l. in sanum §. 1. de Decur.
l. ad rem publicam §. de munier et honor l. 6. §. minoribus l. 1. de Decur.
l. 20 §. vlt. de man. vind.

An iurisdiclio super ea re de qua lis est preterea requiratur in Iudice?

Non sufficiens dicta si non sit lis sub iudicij iurisdictione; non enim valet sententia, nisi a competenti iudice pronunciata sit l. aut prator 5. h. ut. l. fin. de iurisdictione l. 2. §. vltimo de penis l. 1. vltima C. si a non competenti Iudice sed hoc in verum si primo aliquis ante omnes alias Exceptiones opponat hanc declinatoriam fore seu incompetente l. fin. C. de Exceptionibus ne alia consentire in iudicem Veri videat, et illius iurisdictionem prorogare, nisi omnino non sit Iudex. Funt enim quolibet tempore Exceptio opponi potest, nec unquam valet. Interim cum priuatorum Consensus Iudicem facere nequeat l. priuatorum C. de Iurisdictionibus =

l. 9. §. h. n. ut. l. fin. de Iurisdicte l. 2 §. vlt. de penis l. 1. vlt. C. si a non Competenti Iudice

An si plures Iudices sint omnium consensus sit necessarius?

Si sint plures Iudices alicuius litz maiori partij pronunciatio sententia dummodo nullus abiens fuerit lis eius licet eius dissentij non impediat, poterat enim eius ratio alio nominare l. duo ex tribus 39. h. ut. l. item si nullus in quibus unus l. 6. §. vltimo cum sequenti de recept. arbitrij l. quod maior ad manum palam. Si vero Quorum quatuor Anguli condemnauerint qui in minoribus condemnauit quia in ea omnes conueniunt obtinet l. 3. §. si quis plus de adimendi Legitij l. 1. §. stipulanti 22. d. et quia benignior pars indubij

l. 39. §. h. n. ut.
l. 16. §. vlt. de recept. arbitr.
l. quod maior §. ad manum palam

l. 10. ff. de inoff. test.
l. 24. ff. de manum. l. 38
ff. h. n. o.
l. 28. ff. h. n. o.

Sequenda est = si tamen pars iuris iudicij benevolentia pars tenenda est
Et ideo in liberalibus iudicijs pro libertate in criminibus pro reo l. si pars i. de
inoff. test. l. iura p. r. de manum. l. i. inter alios 38. h. n. o. nam benigni
tatis pars iudicabant Athenienses suam rationem = sed contra ex l. duo iudi
ces 28. h. n. o. = ibi loquitur de iudicijs secularibus quod verum est quod si
dissentiant impenduntur sententia donec a temperanti iudice confirmetur =
= Pronunciationis Solemnitas =

Sim Verba erant Solemnia adiurationis vel condemnationis, hodie tamen
quibus cunque verbis absoluat aut condemnet iudex sententia obvinebit, finem q.
Consonantius imponer nisi pronunciet sibi non liquere amplius patere quod aliquan
do facebant iudices cum cognitione l. iij. non sibi imbuti edent. =

Incipit liber 31

finis *secundum Valerium*
De acquirenda vel omittenda hereditate Tractatus
l. 1. Cap. 1. de hereditatis fictione eiusque introducenda
= necessitate et quid in iure hereditas sit =

m
Principium 1. quod sit
origo et ratio fictionum

Cum Utilitas et necessitas aliquid fieri in iure dicitur, quod alicui eius regula
officeret, factio que aliquo propter contrariam fictionem non inducitur non na
turale sed iuris a frame 38. de conditione indebiti cum saltem sit fictio l.
contractus 54. de o. et a. sed civile aut gentium secundarium, quod licet ab
horreat mendaciam l. 1. de pactis l. 2. de constituta pecunia tamen neque
coegente et utilitate factio que fingendo statim possibilia. Nam fictionis naturam
imitantur l. pariter fam. de adoptionibus & maiorem infra eodem fictio
susceperat ut postliminio l. Cornelius procius manus retroactionem suspendit.
est 8. fictio iuris in re possibilia contra veritatem ex iusta et necessaria causa
iuris constituta =

m
Principium 2. quod sit fictio

Inductionem hereditatis fictionem esse nemini non patet, et
probatur quia in ea concurrunt tria illa Utilitas et necessitas contrariano
Cum aliquo iuris principio et possibilis factio suppositi; Cum enim iustum esset
quem bona sua disponere et iuris de lege fusis causa et hoc quod non
disponeret sequeretur neminem maximam curam in adquirendo adhiberetur
morrem que rationibus et viribus plenam futuram, sed hoc dispositio contra
aerebatur principio illo quod nullus nulli sunt effectus cum non post mortem
dispositio conferatur l. 2. de test. et nullus sit post mortem in iure in liberto
defuncti qui nullus dicitur l. rem 4. de singulis rebus per fidei commissa relictis
quia eius erat dispositio non poterat subsistere cum inveniatur possibilitatem
induxu quandam personam fictam, in qua cum vivere intelligeretur, eamque
omnia bona et cum illius actionum, obligationum, et iurium et rerum
in se habere l. libor homo 13. de si servus ad l. Aquilam l. 35. de interrogationibus
in iure faciendis l. non minus 31. de hered. insti. =

m
Principium 3. an fictionis
hereditatis superiora concu
rram

1. an hereditas sit quid distinctum a rebus hereditariis?
Hae persona ab iis corporibus abstracta hereditariis, et distincta est l. heredi
tas 50. de penite hereditariis, id que probatur pluribus argumentis scilicet hereditas
hinc est incorporea l. 1. de veram dicitur 8. = 2. quia est persona et domina

l. 50. ff. de penite hereditariis
l. 1. ff. de R. D.

Illius Cumuli bonorum, et omnium rerum hereditariarum liber homo l. 13 § cum servus & ad l. 13 § cum servus ad l. Aquiliam l. 19 de interrog. in iure fac. l. non minus Aquil.
 31. § 1. de hered. insti. § et distincta = 3. m. et si nulli res sint dum tamen l. 32 § mand. l. 3. ad l. falad. l. 12 ad brebell.
 Cum capacitate adquirendi decidat aliquis hereditas creatur l. hereditatem 32 l. 19 l. 37. § de usufr. l. 6 §
 mandati l. 3. ad l. faladiam l. 1. ad brebell. = 4. m. § l. omnium 19 et l. 2000 37 l. 19 l. 37. § de usufr. l. 6 §
 de usufr. in ga. Cum hereditas sit relicta filio ut usufructus omnium bonorum de usufr. eary ruy qu' un
 uxori non concurrat ad usufructum; sed si hereditas eorum idem et com-
 prehenderet res hereditarias concurrerent ut contingit in legato fundi ut usufr.
 fructus l. 6. de usufr. eary ruy qu' un consum. § 5. m. § l. si quis seruo l. 8 § vltimo et l. sequenti de legat. 2. Vbi distinguitur maxime legatum heredi-
 tary a legato bonorum § quia hereditas distinguitur a rebus in ea contentis = l. 208 § de v. s.
 sed contra l. 1. § l. bonorum 208. de v. s. Vbi nomine bonorum defuncti
 ius successionis aut intelligi § = l. 2. l. 1. § l. si quis de bonorum possessione
 non vero de bonis; distinguitur enim ab eis; nam bona diuiduntur iudicio
 familie creyendo l. 1. l. inter heredes 44. eodem Cum tamen ipsa hereditas
 non possit adquiri nisi pro indiviso l. Pomponius 8. de Rei vind. =
 = Quotupliciter accipiat nomen hereditas =

Hoc est hereditate proprie dicta aliquando enim dicuntur hereditas corpora
 hereditaria eo quod modo dicitur restitui hereditas, diuidi hereditas vendi
 immixtum et peti secundum aliquos sed id falsum est, quia qui peti eam
 peti ut persona ficta et ius universale l. 4. l. regulariter § de petre hereditary
 l. 1. § 1. si pars hered. petat quia cum adua sit ab eo ad quem non pertinet
 ad hunc non est extincta = hereditas definienda est successio in vniuersum
 ius quod defunctus habuit. l. 3. de bonor. posses. l. nihil aliud 24. de v. s.;
 hereditas § 2. de R. A. per verbum successio non intelligitur (quod quidam
 volum) ius succedendi; illud enim ex l. aut Senat. Et. velt. l. 1. et 2. de
 petre hereditary, habet que heres ante quam adiat, l. cum in antiquioribus
 C. de iure delib. etandi, nec actum succedendi quia per eam spirat hereditas
 l. 1. de separationibus; demonstrat § illam personam quam exiimus =
 =

quid sit hereditas

quid significet Verbum Successio

Vnde dicatur hereditas

quomodo hereditas spirat

hereditas non est aliquid ab ere, nec est
 alij ab herendo sed ab ere sicut heres; ipsa enim est domina, ipsi que ad-
 quiruntur serui l. liber homo l. 3. § cum servus ad l. Aquiliam l. 19 de interrog.
 in iure faciendy l. non minus 31. de hered. insti. = hereditas est instanti quo
 aditum transferuntur omnia in heredem l. legatum 80. de legat. 2. l. cum
 hered. 23. de adquirenda vel omnimoda possessione; ipsa que tanquam
 sine munere spirat, et patrimoniam fit heredi l. 1. de separationibus
 hoc verum quoad esse factum persone, non quoad esse iuris; ius enim reale,
 est sed persona ficta, et amittit esse personam quia munus transfert, cum enim
 esse hereditary fictum sit instanti in quo spirat taliter fumesur ut retro
 periat, tunc alia fictio succedit, qua ad ius heredi retrotrahitur l. heredes
 54. de adquir. hered. ut ei bona adquirenda videantur continuo que vices
 defuncti gerunt, quod adeo verum est ut si servus singularum medi o

l. 54. § de adquir. hered.

3. An servi hereditarij possunt torqueri in Caput = Heredum =

Servi hereditarij torqueri possunt contra heredes iacente hereditate l. de quæstionibus l. placet 13. C. eodem l. 6. § quamvis ad Syllamanum = Sed Contra l. ex l. 13. l. quamvis et toto tr. de quæstionibus ubi adversus Dominos torqueri non possunt; nec contra heredes Cum pro dominis adhuc medio illo tempore decant haberi propter certitudinem futuri Domini adhuc eo tempore = Verum esse Sed tantum eo casu permitti torqueri quo causa successione agitatur veluti statim heredum nec defuncti et tunc maxima incertum est an sint futuri Domini, et pro ipso Domino torquentur. Sed pro defuncto = Sed Contra: etiam si sint iam heredes torqueri possunt servi contra eos. Probatur. l. ex l. ex franco 17. § de quæstione de quæstionibus; sed in eo affertur solutio quia si Dominus intelliguntur Cum de successione causa torquentur = Contra l. ex l. § dicit fratres de quæstionibus et l. placet 13. eodem ubi non possunt torqueri = Sed non potest torqueri servus Cum quæstio est inter ipsos heredes =

l. 2 de quæst. l. 13 C. eod. l. 6. ad Milan.
l. 17 § de quæstione § de quæstione
l. 1. § dicit fratres § de quæst. l. 13 C. eodem tr.

4. An possit relinquere hereditas ex Certo tempore ad tempus = vel sub conditione =

Sub conditione posse instituere heredem nemini dubium est sicut nec posse ex tempore certo vel ad certum l. hereditas 34. de hered. inst. § huiusmodi. eodem = Sed Contra ex l. 3. § l. ex l. quæstio 9 § ultimo de heredibus instituendis ubi liber fuit nominatus servus ex certo tempore et postea heres institutus deceditur que consultum remorari diem libertatis ipsam hereditatem. ex certo tempore potest differri hereditas = hic non ex parte future appositum tempus instituitur; sed immo incertum, ac si dixerit Cum liber erit quod bene potest contingere = Sed Contra quia non poterit retrahi hereditas Cum libertas non possit retrahi: etiam libertatem non potest quia impediret certum tempus sed tam quæ sequitur hereditatis = = Cap. 2 = =

l. 34. § de hered. inst. l. 3 § l. 9 § ultimo § de hered. inst.

Hereditatis fictionem ad ea que iuris sunt pertinere nec in rebus facti versari = 5. An hereditas quoad omnia que iuris sunt defunctum representet et servat vires personæ =

Cum hereditas quid iuris sit l. hereditas 50. de penne hereditatis et in iure conystat l. nihil aliud § l. § quoad omnia que iuris sunt vires personæ gerit ac si ipse defunctus viveret = Probatur l. ex l. nonato 24. § l. de nonationibus ubi adimpleri conditione iacente hereditate subijta stipulatio Cum tamen si stipulationem invenisset deperitatum non subijta foret = quoniam l. 4. eodem tr. et l. capsum adeo ut interm. fideiussorij non tenentur l. postquam § l. l. garror l. in fideiussor. § l. = l. ex l. ad diem 77 de v. o. et l. ultima de nautico fenore et l. debitor 13. de negot. gestis

l. 24 § l. § de nonat. l. quoniam l. 4. eodem tr. l. § l. garror seu fidei. l. 77 § l. v. o. l. v. o. de nautico fenore l. 13 de negot. gest.

in quibus pena stipulationis non dicitur non solvatur committitur, etiam si iacente hereditate veniat. Cum ipsa die interpellat pro domine l. 4 §. fin. de lege commissoria sed in d. de actor 13 aliquid. cum difficultate. Cursus nullam iustam causam = Sed contra l. ex l. si pro 15. de iudic. adhibe ubi consultus ait si qui melior conditio fuerit allata iacente hereditate venditor non resolvi venditionem = Quid. ideo quia non solum requiritur ut rescindatur venditio, quae melior conditio offeratur, sed quod placeat venatori cum a liberum sit non admittere l. sabinus §. eodem = l. ex l. pecunia §. et ultimo de viuris in quo viuris minoris erant promissus si intra tale tempus non solvarentur maiores venit tempus iacente hereditate, et non incipiunt de beri §. n. = Quid. in hoc dicitur ipsum stipulatorem esse mortuum, ideoque non potest imputari promissor. Cur non solvitur cum non sit cui, et sic non moram facit l. 7 §. si pupillo de viuris =

l. 4 §. fin. de lege commissoria

l. 15 §. de iudic. adhibe

l. 9 §. ubi de viuris

l. 18 §. ultimo de viuris

l. 1 §. l. 1 §. censualium de in post. legator.

Sed contra etiam mortuo stipulatore debentur illi viuris l. in l. vichis 18 §. ultimo de viuris = Quam ante moram contractam et ideo etiam iacente hereditate perseverare Cursum viurarum l. semel 16. soluto man. = Tertio ex asertissima antinomia quae animadvertitur in l. 1 §. 1. et in possessionem legatorum, in qua qui mittit in possessionem rerum hereditariarum etiam iacente hereditate legatorum et viuris in l. 1 §. censualium eodem non solum non fit missio iacente hereditate, sed nec illud tempus quo iacet numeratur in sex menses necessarios ut talis fiat §. non habet vires personae hereditatis illo medio tempore = Quid. esse missionem in possessionem legatorum nomine §. ex dicto prout quae contingit quoties non fiat per legatarium quo minus illi caueatur et fit tantum in bona hereditaria de hac accipienda l. 1 §. 1. quia cum nihil facti requiratur ex §. hereditatis sed tantum ex §. legatarum habet hereditatis quo ad missionem viuris §. non = Quid. ex recepto Antonini et fit etiam bona propria hereditatis, contingit que tantum cum facta interpellatione intra sex menses in solutione censualium; cum §. ab ipsa hereditate interpellari non potest, ideo consultus ait tempus quo iacet non numerandum intra sex menses cum acta interpellatione non sit = 4. ex celeberrima antinomia in l. servus 29 de stipul. servor in quo servus hereditatis aut captivus stipulatus fuit dicitur a quo tempore cubrat temp. actionis = Quid. a consulto post aditam hereditatem ubi primo intentari potuit sed in l. servus 4. de viuris et temp. prout. Contrarium deciditur §. non habet vires personae = Quid. in primo dicitur in l. servus 29 illa obligatio erat temporalis forte quia erat edilitia et prior Cursum tantum harum actionum computat ex die quo ipse actor potuit agere l. 1. de viuris et temporalibus; ac in 2. tempus fuit appositum a contrahentibus et ideo iniquum est dilationem sequi rem =

l. 29 §. de stipul. servor. l. 4. §. de viuris et temp. prout.

l. 26 §. de stipul. servor. l. 18 §. qd. mod. usus amur

Q. An usus fructus hereditatis legari vel promitti potest? = Servus hereditarius stipulatus usum fructum nec sub conditione potest l. vius fructus §. 6. de stipulatione servorum; legari vero potest d. l. 26 l. 1. servus 18

quibus Modis ususfructus amittit. Cedit q. dicit legari ab adita hereditate
 sub qua tacet ipse servus quia ad hereditatem pertinere non potest. Usus
 fructus enim in factu utendi et fruendi. Cuius incapax est hereditas. Constat
 cum ita l. 6. §. 1. quando dicit legari cetera = Sed Contra l. 1. §. ultimo d. l. 16
 ubi si seruo hereditatis relinquatur ususfructus aut Consulibus pertinere ad
 hereditatem ususfructus = **Q. 2.** ubi hereditatem accipi improprie pro ipso
 patrimonio hereditas habita vel ratione ad hereditatem, id est ad eum ad quem
 hereditas pertinet, ac si enim ut pertinet ad legatarium = =

l. 16. §. 1. m. §. 1. d. legat
 ca.

3°. An sit possessionis Capax. hereditas =

Possessionem animi et facti esse quis dubitat dum id pleno ore referunt Con
 sulibus in l. 3. §. 1. §. Veratius §. in amittenda l. quem admodum §. l. possessio
 39 de adquirenda vel omittenda potest et hereditatem animi esse improprie
 §. possidenda l. 1. §. sequola si is qui ^{tit} liber = Sed Contra l. 1. §. ad quod
 §. §. per colonos l. 1. de eq. 40. §. si forte colonus de acquirenda vel omittenda
 potest in qua mortuo colono venimus possessionem = **Q. 2.** rationi animo
 nostro quod sufficit ad retentionem vel am. 6. §. que ad nudum eodem t. o. =
 2. ex l. geri §. ubi ea verba Cuius possessio qualis qualis fuit in hereditate =
Q. 3. ubi improprie possessionem, immo que non est sed quia continet
 res de qua loquitur adhibere in Cumulo bonorum; illa enim omnem impro
 prietatem ferunt = 3. ex l. Cum miles 30. ex q. Cuius maiores in quo
 aut Consulibus possessionem defuncti iunctam descendere ad hereditatem, et gle
 run que ^{tradunt} non dum adita complori = **Q. 4.** possessionem accipi pro va
 capione ut in l. Denique 19 d. no. nec mirum quod usucapio procedat licet
 enim regulariter non procedat sine possessione l. sine possessione 25 de usucap.
 tamen sic iure singulari permittit sicut ex Equitate Constat antinomia
 l. in §. 44. §. non dum et l. ultima §. ultimo de usucapionibus ubi licet seruo mei
 ore usucapere ex causa peculiani licet sub hereditate sit = =

l. 3. §. 1. §. Veratius §. in amitt.
 l. 3. l. 39. §. de acquir vel omitt.
 possess. l. 1. §. sequola §. si qui
 l. 25 §. per colonos l. 40. §. si forte
 colonus §. de acquir posse.
 l. 38. §. h. n. no.
 l. 30. §. ex q. casu maiore

4°. An hereditas possit committi furtum =

Supposito superiori principio. Cum furtum non fiat sine contrabatione posse
 sionis l. 1. §. sequola si is qui ^{tit} liber hereditati furtum fieri non potest licet aliqui
 reluctentur. Coram est l. 1. §. sequola l. hereditatis 68. Cum duabus sequentibus
 de furiis ubi si aliquis possideat hereditatem et servus eius damnum vel furtum
 fecerit aut Consulibus tenentur portionem hereditatis tribuere servum noce
 vel ultimam l. h. i. cum constet non potest agere portionem hereditatis et illud
 furtum fuit factum adita iam hereditate l. si a Domino 36 §. si possessor
 de portionem hereditatis quia iam propria tunc erit actio hereditis = **Q. 2.** aliquando
 potest committi furtum hereditatis si res cuius committitur forte commoda
 locata aut pignori data ut l. hereditatis 68. de furiis et sub his terminis pro
 cedere dicitur = 2. ex l. si homo 35 de usucap. in quo homo sublati ante adeptam
 ab herede eius possessionem fit furtum inquam fit furtivum = **Q. 3.** falem
 servum in primo casu furtivum est quia furtum committitur eius quasi possessio
 nis quam adipiscitur usufructuarius ante quam corpus teneat dum tamen possit
 ut et huius negotia saltem sanatione usufructuaria non tamen adquiretur
 actio domino sique dum servum tenet usufructuarius quia sciendum est eius
 rei tantum furtum, cuius rei possessio interpellatur et sic ut usufructus

l. 1. §. sequola §. si is qui
 tit. l. 1. l. 68. cum duabus
 sequ. §. de furiis
 Contra l. ultima §. de pore
 hered.

l. 39 §. de usucap.

furtum committitur Requiritur quod res quasi possessio interpellatur et sic
 de rebus = 3° ex l. si quis gratuitam 17 § si quis sponsonis de prescriptis
 Verby l. si vendideris 8. § si quis de furtis Vbi ideo Cui non committitur furtum
 quia neque dominium habet neque possessionem; 2° Sufficit habere alterum
 ex h. i. Cum hereditas habeat dominium = 4° ex l. cum quis al. de furtis
 Vbi si captivo aliqua rei fuerit ablata furtum committitur Cum constet captivus
 non restitui possessionem que nec suspenditur Denique 9° ex l. qui causi manu
 § ex l. 8. ad l. Rhodiam de iactu et l. qua ratione 9 § fin. de adquir. rer. dno
 Vbi furtum committitur earum rerum que levandis Navi causa in Mare
 emittuntur Cum earum tantum dominium non possit conservari = 6° ex
 l. si quis rem 66 § 1. de furtis Vbi si rem subreptam testator legavit igno et post
 diem legari cedentem fur eam contraxerit adquiretur actio furti Legatio Cum
 ipse tantum dominium non possessionem habeat quibus omnibus Sufficit
 dominium et committitur furtum si deperat illum dominus propter tale
 furtum non posse consequi possessionem quia idem acti auferretur bonis Cum
 faciat et eam non potest consequi propter § arch. in l. de condit. furtiva
 7° ex l. in actione 19 § si in verbis qui rem pignori dedit eam autem
 adhuc tenet et vendiderit furtum eius committitur sine interventione
 possessionis = 8° creditorum posse non dum nactam possessionem sed tamen
 dum tenet rem debitor nomine illius possidet ideo que vendendo et possessione
 priuatur = 9° ex l. si quis 82 § si in verbo de furtis Vbi si statulibor vel res
 sub condicione legata subrepta sit et veniat conditio antequam ad eam
 hereditas non posse furti agere heredes = 10° hic non fuit furtum commissum
 iacente hereditate sed vivente testatore = 11° ex l. 1. § 1. l. si quis tit. l. si quis
 unius Vbi ideo denegatur actio furti inter hereditatem et servum quia dominus
 non licet agere furti et furtum illi committeretur = 12° quod hic agit
 Consultus de actione infurtum concedenda et et eam debere concedi prober
 ei quod Cum domina non poterat esse non quia furtum sit factum sed quia
 et si factum esset non daretur et sic adhuc hoc supponendo necessarium esse
 adhuc hoc supposito non daretur actio; Vel si in verbo furtum defacto committi =
 13° ex l. qui fab. 22. Cum 3. sequentibus de furtis Vbi si fabulus tibi fuerit
 sublatz datur actio furti = 14° eas non sublatas iacente hereditate sed vivente
 testatore Circa actionem Ley Aquilz huius rei nomine alibi in dno loco agam
 = Cap 3. =

l 17 § si quis sponsonis ff. de prescriptis Verby l 8 § vlt. ff. de furtis.

l 41 ff. de furtis
 l 8. ad l. Rhodig de iactu
 l 9 § fin. ff. de adquir. rer. dno

l 66 § 1. ff. de furtis

l in actione 19 § 6. ff. de furtis

l 82 § vlt. ff. de furtis

l 1 § 1. ff. si quis tit.

l 22. cum vrbz segg. ff. de furtis

l 1. ff. de hered. vel acte vend. l 27 § 4. ff. ad treb. l 27 ff. h. n. no

l 91 § si michi ff. de leg. 1.

De casibus in quibus vel fictio hereditatis non inducitur, vel
 semel indacta evanescit. = 1° an detur hereditas viventi? =
 Cum necessitas requiratur ad inductionem fictionum inter quas non minimum
 locum obtinet hereditas et vivente aliquo nulla datur nequeque immo sine quo
 inducitur continuandi personam defuncti in heredem non datur viventi hereditas
 l. de hered. vel acte vendita l. neminem 27 h. n. l. in famer 27 § a patre
 4 ad trebell. = Sed Contra ex celebri l. in l. quoniam 91. § si michi testator
 de legat. 1. Vbi servus testamento erat relicty huius servus Ex alio testamento
 legatum relicty fuit quid cavet adhuc vivente primo testatore dubitatur an sit
 futurum legatum servus an heredi testatoris et 2° hereditas ad quiri 3° vivente
 primo testatore eius datur hereditas = 2° et alij huius hereditatem in proprie

accipi pro bonis qui futura sunt hereditas sed proprie accipi hereditatem
ideo autem ei dicitur adquiri ut separatur a legatario serui sale legatum
dicitur autem hereditas non facta relatione ad oprens tempus sed ad futurum
num de hoc tempore quiritur enim nemini dicitur legatario adquiri nec
mirum non sequi seruum legatum cum nec accipio eius sit nec ei inheratur =

2. An in suis vel necessarijs creetur hereditas

Cum sui heredes dicantur quod si sui ipsius heredes vocentur que ad por
tionem quam iam diuente patre quoddammodo habebant. In nam est: parum
buz 15. de inofficiso tto. l. in suis u. de liberis et posthumijs. l. unde liberi. l.
Cum rano 7. de bonis damnatorum non creatur illa hereditas d. l. insui. n.
l. 2. §. ultimo pro herede l. 1. §. 2. pro donato; ut etiam in seruis cum illud
medium tempus non detur. Offerunt tamen quod in suis nullum instans
delationis in necessarijs et datur instans adquisitionis et delationis sed idem;

l. 15. ff. de inoff. tto.
l. 11. ff. de liber. et posth.
l. 2. ff. de her. et pro herede
l. 1. §. 1. ff. pro donato

probat autem hęc conclusio triplici argumento = 1. ex l. post mortem 68.
ff. de legat. l. in quo cum quidam testamentum fecerit libertatemque amico
reliquisset et dicto amico alter decem legauerit quod legatum cederet iacente heredi
tate deciditur quod cum libertas competit ab adita hereditate l. 7. quando
die legat. cedat. l. unica §. in nouissimo. C. de caducis tollendis adquiret sale
legatum hereditate et per eam heredi; at vero si in primo tto. ex heredi institu
tus necessarius aut suus tunc ipsi seruo legatum decem adquiretur cum
iam liber inueniatur et nullum hi medium tempus; eo quia nulla est hęc
ditas iacens alioquin in primo legatum adquiretur heredi = 2. ex l. que
sunt 91. de legat. l. et l. Julianus noster 86. de C. et D. in q. Consultus dicit
si seruo cui relinquatur hereditas inquam libertas sub conditione et idem
legatum pure si conditio libertatis potuit adimpleri ante aditam hereditatem
subsistit legatum; si vero non concedit quia legatum proprio seruo relictum
semper ad aditam hereditate cedit l. cum legato seruo l. 7. quando die legat. ced.
si vero in tali testamento aliquis sit institutus heres necessarius nunc que sub
sistit legatum cum non detur medium tempus quo potuit expectari euentus
conditionis §. = 3.

l. 68. §. 1. ff. de legat. l.

l. 91. ff. de leg. l.
l. 86. ff. de C. et D.

3. ex l. de optio 13. de optione legata

seruo legatum relinquat sine libertate et optionem seruorum Titio, ait
Consultus posse subsistere legatum seruo relictum scilicet ad eum tota familia
veniente iacente hereditate alioquin non valet licet optet cum seruum lega
tarius quia legatum seruo relictum cedit et dicitur ad aditam hereditate
optio autem salis serui n. potest fieri nisi adita hereditate alioquin n. valet
Licet optet cum seruum et sic ut dicitur legatum seruo relictum requiritur
ut pure fiat legatum optionis ad unum tota familia veniente sed ait qd si
seruus alter fuerit institutus num quam poterat subsistere legatum seruo
relictum cum non detur medium tempus intra quod purificetur legatum
optionis; eo non datur hereditas = sed contra l. ex l. eius qui in Provincia
41. §. si stipulatus de rebus creditis in quo cum quidam seruus esset heres
institutus

l. 13. ff. de opt. legat.

l. 41. §. si stipulatus ff. de
reb. cred.

institutus

institutus ipse quam ignorauer, stipulatus fuit ex re hereditaria, aut
consultus ad aliorum ipsi hereditari. §. = ¶. hic non solum seruum, sed
alios plures fuisse institutos, ideoque dari hereditatem vacantem cui adquire
tur sed tantum pro parte aliorum. = ¶ Nec obstat posse adquiri per istum,

quia iam est homo liber. Deinde nec bona bona possidentur. cum nec detur qui
possideat. = sed ¶ non requiritur ut quis bona fide possideat. sed sufficere, quod bona
fide seruiat. l. quod, serui. 34. de stipul. seruior. Et sic manet quod ubi cunque
continuetur. Dominium non sit negotiorum hereditatis medium. Et in parte
instituto in castrensi peculio. l. prima de castrensi peculio. = =

¶ 3 An inducta semel hereditate cesset quin addeatur? =

Hereditas semel inducta spirat quoties nulla spes futuri hereditatis, nec saltem iure
prioris quia deficit. Unde ex Causis propter quam inducta est, imo et propter
alios que in bona vacante conuertitur. sic que tanquam omnium patens. Domi
cui defertur. l. de separationibus. l. de successione edicto. l. quidam. 99. §. quoties
de legat. l. quod dicitur. 14. de iure fisci. l. 1. et 4. C. de bonis vacantibus. = sed
Contra ex l. heredem. 10. C. de inofficiosis testibus, in quolibet actus hereditatis bona et vacan
tia pertinet ad fidei. Cum ibi decidatur bona pertinere tum quare querella
inofficiosa qui locum non habet, nisi aliquis adiret hereditatem. = ¶ ubi adire
fuisse hereditatem Cuiusmodi, sed illum a quo fuit adita dequire in ea causa
ut ad fidei venirent eius bona et per consequens Cuiusmodi, nec mirum
querellam locum habere, et succedere fidei, cum querella locum habeat con
tra testamentum Cuiusmodi, fidei autem non venit in eius bona ut
eius, sed iam facta alterius, nec mirum querellam contra fidei habere
locum. Cum successor sit hereditatis, intra quem licet non sit hereditas, ideo que
ex quacunque causa succedat. dummodo saluo iure testandi defuncto relicto
tenetur non solum debita salute sed legata et libertate, si bona sint vacan
tia. l. quidam. 69. §. quoties de legat. l. recitari. 6. §. si fisco ad hereditatem. l. dicitur
14. de iure fisci. l. unica de ultimo. C. de caducis. l. illud. = sed Contra ex l.
quod Diuo Marco. 50. de manum. l. 4. §. eadem de fidei commissar. libertate.
in 99. Cum bona vacante veniunt ad fidei locum non habet constitutio
diui Marci circa libertatem, cum tamen in eodem bono locum habere consti
tutionem seu accipere bona vacante fidei. ubi proferunt. = ¶ Constitu
tionem diui Marci bigarritam esse; nam disponit libertatem conseruan
dorum causa posse adire bona, et in 29. libertate omni casu competere etiam
si veniantur a fisco et sic haberet locum constituto secundum secundam partem
primam. =

= Cap 4 =

¶ An possit hereditas ab uno pro parte adiri et pro parte repudiari? =

Hereditas ab uno pro parte adiri, et pro parte repudiari non potest. l. et 2. l. si solus. 80.
h. no. ex quo autem iuris principio hoc procedit difficile est inuenire. Dicendum
tamen ex ipsa natura et individualitate hereditatis, cum enim individua sit non
pro parte amplius et pro parte minus potest. = sed Contra: quia testator plures potest
salvo hereditate singulis. Ex diuisis partibus; 90 hereditatis partes habet. = sed ¶
testatorem non diuidere hereditatem in abstracto et pro parte persona ficta est;

Vide Santolanz m. 1195
De A. et regibus m. 1195 de
fensione

l. 34. ff. de stipul. seruior.
l. vlt. ff. de castrensi pecu.

l. 1. ff. de separat.
l. 1. ff. de succ. edicto
l. 99. §. quoties de leg. 1.
l. 14. ff. de l. fisci.
l. 1. l. 4. C. de bon. vacant.
l. 10. ff. de inoff. test.

De bonis vacantibus a fisco
occupatis

l. 50. ff. de man. l. 4.
l. 4. §. eadem ff. de fidei com.
libertate

Requirit enim hoc sensu diuidi sed prout est Cumulus = Contra: ergo resp
 pectus rerum hereditariarum et illius Cumuli quod non requiritur lex, eodem
 modo poterit diuidere suam rem vel partem hereditarem et sic prope amplecti, et
 prope repudiari sicut Testator potest prope dare = **Q.** hereditarem in tot
 partibus inueniri, in quos filii diuisa a Testatore; permittitur enim Testa
 tori diuidere Cumulum prout ipsi placuerit; diuiso autem Cumulo quilibet
 pars diuisa sedes est, et orbis certus et determinatus, in quo potest includi hys
 duas et imago Testatoris; si ergo prope amplecteretur hysc scilicet sedem, et
 orbem proprium illius imaginis, ideo que imago destrueretur, non enim potest
 sedere nisi in orbe designato iudicio Testatoris Virtute legi, et sic Cum sit indi
 uisibilis destrueretur; nec non potest prope amplecti quod horet diuisibilis esset,
 alioquin expectaret voluntatem et multiplicaret imaginem ad multiplicationem
 partium et repudiarum, et diuisio orbis Creatoris voluntate hysc, quod
 absurdum esset Cum debeat sequi voluntatem Testatoris in hysc =

Sed Contra: ergo si ex pluribus partibus
 institutus sit hysc, potest alteram partem repudiare quod quidem falsissimum
 est **l. si solus do. h. no.** Cum in quolibet facta a Testatore detur diuisa imago
 et diuisus orbis = **Q.** unitatem imaginis sumi ex unitate hysc, ideo que,
 vni orbis erunt omnes illae partes; lex enim orbis facit ad imaginem et ex omni
 bus vnum facit, ideo que et si ex pluribus partibus etiam si substitutum
 vel coheredem habeat omnes adire tenetur et vna adita omnes ante intelli
 guntur **l. si solus do. h. no.** idem et si ex altera p. pure ex altera conditiona
 liter dummodo careat substituto, aut coherede **l. cum hysc 52 § ultimo h. no.**
 Ratio autem Cur lex operetur quia alia innans esset multiplicatio orbium
 Cum ex eo quod sit vni sufficienter omnes partes diuisae condonentur, et
 ordinentur, quod contingit Cum pure omnes relinquuntur, sicut Cum condi
 tionaliter, quia Cum pars conditionalis debeat creare, necessaria est multipli
 catio orbium, requiritur vtrumque simul et conditio et datio substituti, aut
 coexistens coheredi, quia altero deficiente Virtute iuris accrescendi semper
 innans est orbium multiplicatio =

Sed Contra: dantur plures casus
 in quibus quis est institutus ex pluribus partibus et non ex omnibus est hysc
 §. potest prope adire et prope repudiare, casu quo quis ex pluribus partibus est
 institutus = **l. casus exstat in l. cum hysc 52 § ultimo h. no.** = Sed **Q.**
 ibi in conditionalis parte datum fuisse substitutum, ideo que pendebit an orbis
 sit futurus etiam ex p. in qua iam determinate est hereditas; Dubium
 autem est an extendendum sit ad aliam partem conditionalem Cum si veniat
 conditio iam ex vtraque esse heredem appareat si deficiat iam ex illa datum
 esse soluitur, aut si decedat sine eventu conditionis; prior enim est substit
 tum Cum datum hysc ad partem conditionalem esset admittendus per
 ius accrescendi = **Acc aduocatur l. si duobus 53 h. no.** in qua ait **Consul.** **l. 53. § h. no.**
 quod si veniat conditio defuncto hysc ad eius heredem pertinere partem con
 ditionalem = Sed **Q.** hic agi de diuerso casu soluitur, Cum nec substitutum
 erat in p. conditionalis sed ipse solus, Cur autem venisse conditionem
 sit statim in solum Cum deficiat conditio, sed etiam conuenit post mortem
 ex vtraque p. heredem esse = **2° Casus in l. liber homo 59 § si ita**

l. si solus do. § de acquir hysc

l. 52 § no. § de acquir hysc

l. 53. § h. no.

l. 59 § si ita scriptum § de hysc insti.

Sicutum de hereditibus instituendis. Vbi quidam est institutus ex herente pure
 ex alio herente sua conditione, in alio herente heredem habet. dicitur Consulius
 Statim ex semisse heredem esse, sed si deficiat conditio, aut decidat ante quam
 ad Sextans Vocetur, permittit ad Coheredem = **Q**. hic et sup. Sed quomodo
 Statim est heres ex alio Sextante, non videtur posse esse iure Constitutionis
 Conditionaliter enim ei defertur non iure accedendi non enim defertur pars
 locy = sed **Q**. Conditionem. Censere pro illo Sextante quia certum est
 ad illum perueniturum, ideo que iure institutionis; Cum autem quando accret
 Cur non trique aliter Sextans accret = **Q** quia iam in primo Sextante
 ius accedendi primo heredi dicitur sui iure Consumpsit =

l 59 § Anticimus § de
 hered instit.

An duorum heredum effectus prestent seruis, et Dominis in eadem
 hereditate instituta = **Cap 9** =

Sicut seruis pro nullo habeatur l 3 de capite minuto l 1 § de iure liber.
 Equod aminet 32 de R. I. et quid quid adquiret ideo Domino adquiret famam
 legari ei potest, et institui heres et licet ex persona Domini Capacitatem seruiatur
 l 1 minutus 31 de hereditibus instituendis. Tamen quod aminet ad consentiam
 legatorum in eius persona consistit debitor 80. § Nemo elgat ideo que si
 seruis et Dominus in eadem hereditate fuerint instituti duorum heredum
 effectus prestent = **Q** rogatur. Et si quodam 21. § Negro et l manum 25 ad l falid
 Vbi si portio serui Coheredi fuerit instituta licet Dominus si deiciatur, falcidia
 ex ea scay si fuerit libera portio serui. Deinde et alio exemplo ibi proposito
 quod si decem Domino et seruo fidei legatus fuerit deiciatur ex utroque
 falcidia quod si idem fuerint Domino legata tantum ex decem ex quo com
 modius deducatur falcidia l plane 34 et sequenti ad l falcidiam = sed
 obest l cumque 56 § fidei ad l falcidiam in quo expresso contrarium de
 cidatur = **Q** ideo ex decem Domino relictis deducit falcidiam, quia seruo legato
 danda est libertas ex fidei Commissa quod cum tenetur ad implere ipse Dominus
 ei legatum serui etiam relictum videtur ex superiori pendet Exposito l 1 ex
 26. et l. 1. ex sua 36. h. no; in primo enim h. Dominus iussu adire seruum
 ut ex sua parte et dicitur Consulius etiam Dominum ex sua § intelligi dicitur
 in 2. Dominus adit et intelligitur pro serui heres cuius dicitur ea est
 ratio, in primo h. cum dicitur voluntas am plectendi hereditatem, nec potest
 pro vna § tantum, et cum adno in nuda voluntate consistat ea voluntas
 iubendi, sed am plectendi portionem serui pro aditione sui partem habentem
 an vero in 2. Casu et adita intelligitur portio serui si fidei voluntas

l 21 § Negro l 25 § ad l
 Falid. l 34 et seqi § eodem

l 56 § fidei § ad l falid.

l 26 l 36 h no.

Domini, sed serui admo nec adhuc dixerim hanc additionem pro iusta
haberi, si conciliatur hoc animi, qui probare, et impugnare nostram
conclusionem videbatur = Venit explicandus de in l. si serui eius 82 h no l 82 ff h no

Vbi si serui celibus supponamus, vel ordo fuerit institutus et manumissus
sine fraude legi poterit adire hereditatem, quia ipse Dominus non potest licet
potius institui, eo quia conyitit in capite serui hereditas = Nam probat l 80. § item si serui l 39.
Ex diuersitate effectuum, qui tribuitur seruis instituta. Cum si ipse Dominus ff h no

fuerit institutus ex l. si solus 80. § item si serui h no. Vbi si serui ex l. si
pure et ex parte sub conditione fuerit institutus et adiret ex l. si
manumissus sit tempore quo Venit conditio, poterit eam partem adquirere
an autem Consultus, quod debet habere coheredem; aboquin enim non
expectaretur conditio l. liber homo 59. § si in scriptum de hereditatibus institutis l 59 § si in scriptum ff de

hinc famen tota portio expectatur, quia datur persona in qua totius expectata hereditas instituitur.
tio conyitit et si Venit conditio dum in servitute est, ratio est quia
in persona cuius exhereditatio et per se sola expectata fuerit etiam adire debuit =

Nec hinc huius opponitur l. si quis heres 37 h no, in quo serui ex l. si heres institutus
et coheredi substitutus si adeat ex substitutione dum iam manumissus est
adquiratur adhuc domino ex l. si substitutus; § etiam quando adiret ex l. si
conditionali = Quia in hoc huius idem adquiri cum substituto filio.

ad adiudicandum in accrescendi l. vnicuique § 1. C. de caducis tollendis; hinc quoque
ex substitutione defertur ea iure accrescendi, ideoque tanquam appendice
portionem domino adqueitam sequitur =

Nec magis obstat omnia
que impugnare videtur Consultus in d. l. si quis heres 37 § si exclusus h no l 39. § si exclusus ff h no.

Vbi enim qui Consultus quod si quis sit ex l. si sub conditione institutus et serui
pure et ex l. si serui habeant hereditatem quod non adquirat suam partem, cum
constat vbi quis ex l. si serui adiret ex l. si sua intelligi adiret d. l. ex 26. Deinde

vbi conditio nullum est productura effectum, auferuntur l. 33. de hereditatibus
instituentibus § = Quia tunc non expectari conditionem cum nullus
effectus futurus est d. l. si quis 33. de hereditatibus institutis; at in nostro casu maxime
effectus futurus est ex eo quod expectatur; si enim ipse repudiauerit
partem conditionalem et sic iure accrescendi ad eam Venit, sequebatur
eum tenore ad legem quia videtur eo animo fuisse ut ad se Veniret iure
accrescendi quo casu non denebatur ante scriptum Imperatoris l. si a d. l. 10.

Et si serui et si quis omnia casu tunc; at vero si expectatur et deficiat
Etiam si ipse nollit componere tunc non denebatur prestare legem = Vel
melius dicitur exclusum esse iam per defectum conditionis cum iure adiret
et ideo non adquirere suam portionem, quod intelligendum est per se, non
vero per seruum = = =

Quomodo se habeat seruus Communis institutus = l. 1. § si communis ff de
si seruus communis institutus sit tot hereditum personarum pro parte
quot Dominos habet, ideoque et tot additiones possunt interuocare
Apud seruos.

Ut unumquemque pro sua p. faciat heredem, et deficientem portionem
 augetur; nec minus unicum seruum tot adiones facere cum vltimarij
 causa tot serui intelligantur, quos Domini l. si Communis de stipulare
 seruorum, et ut si iuerit quidam adire, et manumijus alteram portionem
 sibi adquiretorem et si aliquis seruo sit substitutus, qui omnia probatur
 ex huiusmodi seruis duorum 64. l. seruis Communis 67. l. cum solus 86
 huiusmodi = Sed contra ex l. et serculo 20. de legat. 2. in quo expresse probatur
 non dari ius accrescendi, et si alter ex dominis repudierit suam portionem,
 hic enim seruo facti, et non accrescit alteri = Sed hinc grauissima difficultas
 excoriarur illa conuenienda questio = An detur ius accrescendi in
 = Verbis Coniunctis =

l. 64. l. 67. l. 86. § h. n. no.
 l. 20. § de legat. 2.

l. 89. § de leg. 3. l. 34. § si
 coniunctim § de leg. 1.

in legatarijs verbis Coniunctis non datur ius accrescendi in legatis, cum
 non ex eodem fonte ac in hereditarijs scilicet indiuiduarijs manant; sed
 ex voluntate testatorij, in qua inter eos factum est ius accrescendi, quibus
 ex voluntate testatorij totum relinquitur, et Concurrenti partes habeant
 l. Coniunctim 89. de legat. 3. l. plane 84. § si Coniunctim de legat. 1. idioque
 inter eos non datur ius accrescendi, que habeant partes pro diuiso sine e contra
 Sed contra primo ex l. si duobus 16. § vltimo de legat. 2. in quo cum testator
 viriles portiones designauerit filio et posthumo, non nato posthumo consequi
 filius omne gatum 80. = Hic re Coniunctos esse licet non testator
 designauerit partes, non tamen quae vellet ab initio sed quae vellet con-
 cursu habere, virilis enim pars indeterminata est, et que totum potest
 esse legatum l. virilis 149. de v. l. et que Concurrenti determinatur, et si
 pars altera concurrat permanet totum si nullus accedat =

l. 16 § vltimo § de leg. 2.

l. 41. § de leg. 2.

et filio pro aequis partibus fundus fuit legatus et semper pro idem fundus
 si pars filij deficiat vltique accrescit 80. = Et ideo quia cum idem fundus
 et semper pro idem fuit legatus, diuisa intelligitur legata semper pro et indiui-
 diam duo Coniungi = Hac yitur questione elucidata die fundo legato
 seruo Communis idem esse ac si vltique domino proportionibus dominicis
 ideo que verbis tantum Coniungi non re ideo que cenare ius accrescendi, nec
 contra accretor ex l. si denique de vult accrescendi, in quo vult fructus
 seruo Communis legatus est, alter ex dominis veniit legatum decedit con-
 silijs, quod ad alterum spectat = Et quod non accrescit rei sed illi personae
 cui relictus l. si filio 33. § 1. de vult. l. interdum 10. de vult. accret. l. 149.
 qui cum partem de exceptione rei iudicatur, ideo que adquiretur alteri dno.
 non quod eius portionem accrescat, sed quia seruo cui relictus erat accrescit
 et sic iure potestatis adquiretur, quod deo vult est, et si seruum manu
 missum inueniret ei adquiretetur. = Cap 6 =

l. 1. § Denique § de vult. accret.

An in Autus et cohredij substitutus possit

Ex causa institutionis adire et ex causa substitutionis
= Repudiare =

Qui partem ex qua institutus est adit et substitutionis ad vulgariter partem
ex qua substitutus est repudiare non potest quia cum substitutio fuerit
irrevocabilis ad corroborandum ius accipendi contra Caducorum legem
ista C de caducis tollendis, quod quid ex substitutione veniet iure accipendi
adquirebatur l. qui partem 53 l. i. qui h. 39 & idem l. qui ex duabus
53. h. no. = Sed contra ex l. si ex pluribus g. de ius ex legitimis
Consultus aut inter Legitimos ius accipendi dant; aliter vero si quis
substitutus sit h. 39; hunc enim viro, defertur ex substitutione h. 39
non etiam si decederit h. 39 eius sequitur. = R. hic loquitur secundum
ius legum Julis et Papie secundum quas leges tantum erat ius accipendi
inter heredes Legitimos, non inter extraneos, ideo que dicitur tantum
viro defertur h. 39, et hinc ex substitutione licet non iure substitui
tionis sed accipendi; cum autem post mortem non inveniatur
ius accipendi corroboratum substitutione quia non transit ad heredes
ideo aut Consultus autem legibus Julis et Papie quod non pertinet ad
heredes eius h. 39 =

l. 39. § idem l. 53. l. 59. ff. h. n. no.

l. 9. ff. de ius ex legitimis

2. ex l. si quis 81. h. no. Vi autem unicam aditionem
sufficere ad substitutionem, quoties viro eo venit substitutio; nam si mor
tuo nec pertinet ad heredes eius eadem aditione debet solvere = 3. ex l.
qui plures 23. et l. latius 49. § ultima. de vulgari, in quibus si plures heredes
sint instituti et invicem substituti, et aliquis decederit postquam adit
alij repudiantur sui portiones, illi tantum pertinet ad superstitem non
ad heredes h. 39 defuncti = R. ideo quia superstitem pertinet licet iure
accipendi tamen corroborat iure substitutionis quod formis est =

l. 81. ff. h. n. no.

l. 23. l. 49. § ulto ff. de vulg.

4. ex l. coheredi 41. iuncta l. si quis 27. de vulgari vi coheredi fuit substi
tutus coheredi et si quis huic coheredi aut Consultus quod ille portio si
prius decedat et secundum suo ordine habeat utranque portionem per substi
tutionem; si autem in verso ordine habeat quia ad utranque est substi
tutus. § portio coheredi non pertinet iure accipendi. § potest unam
adire = R. venire illum portio ad portionem proprii heredi et iure
accipendi, et substitutionis, sed prevalere ius accipendi tanquam prin
cipalibus et substitutionis ei accedere tanquam illius fomentum. = Ex l.
qui habeat 47. eodem no. contrarij dicitur dicitur iuris in qua cum
esset institutus filius, ei que substituta filia exheredata vulgariter
et filia simul et soror decedat Consultus quod si filia decederit
antequam filius mori et soror non succedat filio intra pupillarem
etatem decedat § potest non adquirere portionem filii instituti
substituti substitui, sed huic iuri pluribus omissis = R. quod filiam
decedit conditionem substitutionis facte; nam cum casu substituta

l. 27. l. 41. ff. de vulg.

l. 47. ff. de vulg.

usque fratri, et non pupillariter solum videtur substituta. Porro in eo
casu quo ad hanc facitam vulgarem contineri sub pupillari quia licet
consuetudinem verissimum sit secundum plures, tamen hoc supposito non
potest succedere filio per vulgarem, cum iam esset heres =

176 ff h n 40

6 ex l. si tu ex p. 76. h. no. in quo fitur
ex semine Caii ex testante, Sempronius ex herede cuius fuit substi-
tutus sitio dubitatur si deat partem ex qua institutus est an nova adire
necessaria sit ad substitutionem deciditur nequaquam, proceditur et dubitat
quid si omiserit portionem ex qua institutus est an possit adire ex substi-
tutione = R. posse; q. qui ex p. est heres institutus et ex alia substitutione
potest adire et repudiare = R. tamen huic insuperabili dispensatione
partem adhibere. Consultum inter adum aditionis et repudiationis; nam
qui partem adit cum individuum est corpus, et postea parte coaluit
et eundem orbem constituat, non potest dici non adire et attingere
atque repudiare non attingit, immo fugit et adstrahit ad ea hereditate
quam adhuc non habuit, ideo que cum repudiatione non attingat illud corpus
non requiritur quod illa non factio, fiza et omisso extendatur, cum
nec in corpore attingendo fuerit facta, vel si, magis dico ideo portione
adire necessaria aliam portionem sequi quia portio adire perse stat
et sic quodcumque inuehitur ei necessario extendendam esse propter
individuitatem; omitta vero pars non stat ideo accipit, et sic potest
adiri = =

= Cap 7 =

An substitutus pupilaris postquam adit patris hereditatem
= possit pupilli repudiare? =

De huic questioni veritatis sol oriatur duo iuris elementa firmiter
tenenda sunt primum: Testamentum patris et pupillarem substitutio-
nem unicum Testamentum esse et iudicium patris licet substitutio
accessio et institutio principalis quod sit probatur ex l. 2. § illud de hered
vel acte vendita l. 2. § prius de vulgari l. 2. de statulibris. Deinde
quia mater non habet quicquam non alia ratione, nisi quia iudicium
patris et substitutio l. Dagimianus §. § sed nec impubery de inoffe
no. 2. quia legata in substitutione relicta contrahuntur cum
relicta in institutione l. in ratione u. § quod vulgo ad l. falcidiam similiter.
Quia esse hereditatis l. 2. § prius de vulgari l. 2. § illud de hereditate vel
actione vendita § iurur instituta de vulgari, nec obstat l. quiritum
4. h. no. quia ibi eadem hereditas dicitur habito respectu ad iudicium
eo quo defertur quasi eiusdem iudicij = R. est licere adire heredita-
tem patris et repudiare filij, cum enim ex eodem iudicio veniat, et
accessio sit, nec licet agnito principali repudiare nec approbato iudicio q. s.
qui hereditatem suscipit ex paterno Testamento se obliyat ad id quod
ex eo ei veniat = = = =

l. 11. § q. vulgo ff ad l. falca.
l. 2 § prius ff de vulg l. 2 §
illud ff de hered instit.

cap. 7

1. An possit repudiari hereditas patris, adiriq. pupilla?

Sub triplici distinctione hęc tractatur questio, an scilicet qui patris
omniu hereditatem possit pupillarem adire. Primo in eo qđi ex aucte
fuit institutus et exheredatus est, et dicendum est, quod si quis hereditatem
patris repudiaverit non posse agnoscere pupillarem, quia Testamentum
in quo nullus est hęc nihil valet ex co. l. si nemo 9. de test. iurela
l. si nemo 181. de p. A. sed perdet pupillari substitutione ex tto. l. 2. § prius
sed si plures 10. § si ex aucte; 90. perit substitutio pupillari, id que probat
consultus in l. ita tamen 27. § qui suspectam ad rebellianum ubi
consultus eam questionem agit an si quis ex aucte institutus et substitutus
sub simili formula si cogatur adire, teneat restituere pupillarem substiti-
tionem, decidit debere quia non nisi ut hęc patris possit consequi pupilla-
rem substitutionem et quid quid ita consequatur. Cum compulsus
adit tenetur restituere l. si patroni 55 § quid 2. l. 14. § qui compulsus
ad rebell. et si ex p. potest capere nisi fuerit. Sub hac formula quia tunc
solum ex hęc potest capere l. 8. § i. de vulg.

l. 14. l. 27. § qui suspectam
l. 55. § ad rebell.

2. ex. questum 40. h. no. l. 40. § h. no.

ubi dubitat consultus an si quis institutus ex aucte complexus fuerit pu-
pillarem substitutionem ex hoc ipso videatur adire paternam saltem ut
incidat in edictum scilicet quibus ex causis in possessionem eatur et rebus aucte
iudicij possidentis si non soluerit creditoribus, Respondet que intelli adire si
non ex p. a patre fuerit institutus, sed ex aucte quia facit ad eundem hereditatem
pupilli, ideo que facere n̄ potest, nisi sit hęc, quod sufficit ad prosequere gestionem
l. pro herede 20 l. perit 88. h. no. 90. = 2. questionis pars est, cum instituitur
suus ex aucte, et substituit impuberi ex hereditate = 3. tunc posse immiscere
pupillari, et abstinere a paternam, negariis etiam est impuberi l. 2. § prius
de vulgari l. si filius 12 de vulgari l. filius 41 h. no. sic intelligendi, nec opponit
l. sed si plures 10. § filio de vulgari, ibi enim impuberi erat institutus et sic
p. coniunctionem n̄ potest repudiare paternam, et adire, vel immiscere pupilla-

l. 2. § prius l. 12. § de vulg.
l. 10. § filio eodem l. 41. h. no.

ri = 3. quid dicendum si impuber non sit exheredatus, sed immo ex aucte
institutus, et abstinere potest substitutus adire hereditatem pupilli quin teneat
creditoribus paternis et Respondet Consultus in l. Juliani 42 h. no. potest quia cum
Alius per abstentionem separaverit quoad effectus bona sua, et paternam l. negariis
57 Deinde licet ratio iustitiae sit sufficiens, ut confirmetur Testamentum, et
substant ea, que pendunt ex tto. non omnia, sed que pendunt tantum in con-
firmari, qualis iurela, et libertatis directe l. 32 de manum tto. tamen sunt
alia que requirunt additionem seu immixtionem, ut sit persona, que obligatur
et sic legata et debita § hęc de obligationibus que sequuntur contractu; ideo
vique dum pupillus immiscetur n̄ tenetur respondere creditoribus paternis
ideoque nec hęc substituitur =

l. 42 § h. no.

Sed contra ex difficilimo hęc in l. pater fam.
12 de privileg. creditorum ubi expresse contrarium deciditur, sed sic ibi pupillus
semel immiscuitur; ideo que valeat in procedere p. immixtionem enim saltem

l. 12. § de privileg. creditorum.
l. 59 h. no.

Consequantur bona ut tenentur respondere et licet p[ro]curum sit et adhuc
beneficio restitutionis etati concessa potuit abstinere l. necessarii 59 h[ic] no[n] tamen
illud ei personalissimum est, ideo que heredi non proficit l. privilegia de A =
4° dubitari potest quid dicendum si filius cui substituitur et substitutus sint
heredes. scilicet in patris institutione. Q[ui] non potest suam recipere portionem,
quoniam repudiet ex substitutione l. sed et si plures 10. § si filio et sequenti de p[ro]curat[ur]
et quid si adoret suam portionem in institutione patris etiam invito sequuntur
portio ex substitutione immo et si ipse sit defunctus heredibus eius cuius auctoritas
est in l. qui p[ro]curat 59 h[ic] no[n]. Ratio autem quia cum substituto cogitur esse iuncta
cum p[ro]curat[ur] et ipsa pars invito accipiat etiam substituto cum ea coniuncta
et quod magis est, quod portio ad ea accipiat, et dicendum est ius accipiendi mutari
a substitutione pupillari hunc effectum et substitutionem a iure accipiendi transire
ad heredes, sed ut ahi mutuarum et ademptoriarum effectus et substituto corroborari
ius accipiendi et illud p[ro]curat[ur] =

l. 10. § si filio & de iung.
l. 59. § h[ic] no[n] no.

l. 11. § 1. § ad rebell.

Sed contra excellenter in l. ad rebell. ubi duo erant instituti extranei et filius et filij pupilla
auter substituti decedunt que ad hoc ut substituti cogantur adire ex substitutione
et restituere fidei commissum requiritur et cogatur alter ex his adire ex paterna
institutione = Sed contra tunc illi duo possunt cogi adire ex substitutione
et illi alter cum sit coheres illi filio poterit ex substitutione adire quoniam ad ea
ex institutione = Q[ui] ibi non cogi adire quia si repudiaret non posset cogi
adire ex substitutione ex eo quod repudiavit etiam quia alter non poterat confir-
mari substituto ex qua pendet fidei commissum. Licet enim confirmetur testam[en]ti
nuda sui heredis existentia l. p[ro]curat[ur] fam. 2. tamen ea confirmatio non sufficit rei
p[ro]curat[ur] et fidei commissorum cum requiratur persona, que debetur ad id
ad quod adire requiritur § heres inst. de obij. que ex quali contracta = =
C. 2. An heres cui relictum est legatum potest repudiata hereditate
= amplecti? =

l. 17. § no[n] l. 18 l. 87. cum 2.
leg. l. 91. § si duobus & de
leg. 1.

Heres institutus potest repudiare hereditatem et amplecti legatum totum l. qui
filii 17 § no[n] et l. sequenti l. filio 87 cum duobus leg. l. quisitum 91.
§ si duobus de legat. = Sed contra: legatum relictum heredi p[ro]p[ri]e iure hereditario
periciatur. et non potest totum petere repudiata hereditate = Q[ui] petere iure
hereditario si heres sit quia tunc et necessitate iuris. si vero desinat heres esse, legatum
totum subsistit iure legat[ur] quia deficit illa necessitas et debetur heredi p[ro]p[ri]e voluntari-
tatem testatoris = Q[ui] ex l. ultima § ultimo de doli mali, in quo filia que non
potuit adire neque legata petere potest = Q[ui] conditionem hereditatis ex cuius
defectu non potuit heres fieri repetitam esse et inveniri etiam in legato, et eam esse
rationem cur non possit petere quia deficit conditio legat[ur] = 3° ex l. heres 4 C de
omni reo agito in quo heres qui omisit hereditatem abstinendus est a legat[ur]
et fidei commissis = Q[ui] ibi in hereditate contineri agros stables, in legato
forales et idcirco ex generali ratione illius tituli cogi relinquere legata =
= Cap. ultimum =

l. vna & vno. § de doli mali
et mer.

l. 4. C de omni reo agito

An filius potest repudiare partem ex qua instituitur, et petere legitimam =
Filius si repudiet hereditatem legitimam partem potest quia ipse legitima cum relin-
quitur ab hereditate non distinguitur nec a legato si duo sint filij, relinquatur =
Sed contra si ex institutione et legato. Q[ui] dicta in antecedenti § duorum
in legato quia ut diximus adhuc repugnat illius partem que iure hereditario capitur.

non valet argumentum q. illa cuncta institutione adhuc debetur cum sit
 voluntas, ut non solum institutionem sed etiam legatum capiat. Deinde quis
 et scilicet illa necessitate potum iure legari debetur; at legatum a cuncta institutione
 iure debetur. Cum titulus quo debetur cessaverit, nec alius subit. = 2° nam leg
 rima distinguitur ab hereditate. Cum sit pars bonorum l. de leg. 1. §. 8. §. quarta
 de inoffic. test. = 3° non esse partem bonorum secundum aliquos nullo casu,
 secundum omnes cum titulo institutionis relinquatur, ideo q. et de legitima iudicij
 fam. de oracunde, et penno hereditate inventatur. l. 2. §. si quarta fam. eray. =

l. 8. §. quarta ff. de inoffic. test.

3° ex l. sed et si parentibus 19. de inoffic. test. l. cum ratio 7. de bon. damnato
 in q. debitam esse legitimam dicitur. ex l. de leg. 1. §. 8. §. si quis impubes de inoffic. test.
 ubi quarta habetur tanquam es alienum, sed debitum potest petere hery, et si
 repudiet hereditatem 20. = 4° in primis iuribus non dicitur deberi sed quasi et in
 §. si quis impubes 19. de quarta dicitur. In q. iure es alienum est, quia virtute
 cautionis debetur. l. 22. de ad op. h. Deinde et si esset debita legitima iam est
 soluta per institutionem, cum lex tale debitum solvendi facultatem dederit hoc
 modo, immo et qualibet titulo = 4° quia legitima debetur sine illo onere, et
 gravamine. l. omnimodo 30. l. quoniam l. scimus 36. C. de inoffic. test. = 5°

l. 19. ff. de inoffic. test.
 l. 8. §. si quis impubes eod. g.
 l. 7. ff. de bon. damn.

non ex hoc sequi gravamen, quia ipsa non debetur, neque dum fuerit solutum credi
 toribus, et sic licet teneatur solvere eis etiam si relinqueret prius esse eis solvendum
 Deinde legatarius non tenetur, nisi in id quod illa est, et si quis hereditatem non sit
 solvendo non dicitur, quia nullo modo esset consequenturam quartam, et sic illo capite
 resubstat gravamen, quod si daretur etiam si non esset institutus. Deinde habet
 commensum iuris accedendi, quod debet compensare si aliquid esset gravamen =

l. 30. l. 32. l. 36. C. de inoffic. test.

5° ex l. si libertus 41. de bon. libertor. ubi patet instituto de auct. si fuerit gravatus
 manumittere servum suum, quod ei non oportet si habeat substitutum licet retinere
 quartam et permittere transire reliquum hereditatis. Cum tali onere ad substitutum =
 6° id procedere ex equitate illius rationis, ne cogatur manumittere servum
 male de se meritum, et id procedere virtute decreti non ex mera iure; nec debere
 nobis quia in dicto casu, et circumstantiis idem dicendum est de filio. = = =

l. 41. ff. de bon. libertor.

De personis que adquirendę vel omittendę hereditatis facultatem
 habent ad tit. de acquir. vel amitt. hereditate tractatus 29. Pars 1.
 An filius iure Digestorum Capax fuerit acquisitionis, pertinent q. ad illum
 = bona si pater ad se nolit pervenire =

Contra tit. 29. ff. de
 Ores. lib. 1. caps. 1.

Antequam ad personas acquisitionis capaces inquirendas perveniamus, de filiis
 fam. Capaxitate adquirendi iure Digestorum concedenda vel neganda
 legendum est. Et inde et hereditatem adquirendi capaxitatem deducamus; scien
 dum igitur quod sane celebrem questionem filium et servum quoad
 effectum adquirendi omnino iure et ignoranti pari passu curere l. placet
 59. ff. de iur. l. 1. de iur. et diversa ratione; filius enim licet Cuius Romanus qua
 l. 4. de his qui sunt sui vel alieni iuris, potest que obligari Cuius l. 1. fam
 ex contractibus 57. ff. de iur. l. 1. filius fam. 59. ff. de iur. l. 1. fam. ius
 civile illum inter alios quos propriam patriam potestatem fecit l. ius civile 6.
 de iust. iure effectum dicitur. Et filius omnia adquirat pari d. l. placet
 ad quod induxit identitatem personarum que eadem persona resultans
 ex tali vinculo et fidei non filium se patrem redderet eadem igitur

l. 79 ff. de acquir. hered.

hic non sufficere quia fraudem filij conciliaret. Cum hoc falsum esse
 iam Consultus attulerat ea ratione quia etiam falsi filii. Cum filiis
 ad bona avi admitantur §. 8. ex l. quid dicitur 130. et l. dominus 39. de
 N. O. Supposito vultari principio & alteri iustis de inuoluntariis; nam in huiusmodi
 dicitur patrem posse stipulari filio quo sic semper. et quanto patet vult. Stipu-
 larum bonam filij separaram, et capaxum; et alteri stipularetur quia si
 ex voluntate eius Capacitas est in filio. quoniam filio stipulatur. Debemus
 credere velle ad filium pertinere sed non valeret stipulatio filio facta; §. 2.
 = 9. ex l. si quis pro eo §. 6. de fideiussor. Vbi patet in obligationem
 naturalem cum filio contractam dedit fideiussorem ipsi filio, et tamen non
 valeret datio quia ipsa obligatio fideiussoria patri adquisitur, et sic euer obligatio
 idem pro eodem, sed hic habet voluntatem ut requiratur ea obligatio in filio
 sed filio cum ex voluntate ipsius sit datus fideiussor §. 10. ex l. vltima
 et l. vltimo progrede ex l. 1. §. 1. et l. 4. §. pro donato ex l. 2. C. de inofficiis
 donat. et ex l. emancipatus 17. C. de donat. in qua donationis facte a patre filio in
 potestate non subsistunt et ex l. emancipatus propter vinculum Archuimum
 potestatis. sed in donatione datur voluntas ut permaneat apud eum. Cui donat
 et ad se non reuertatur l. 2. de donat. l. senatus 35. §. donatio de mortis cau-
 donat. = Contrarius autem patris Sectatorum pro sua opinione committunt
 §. 1. ex l. cum oportet 6. C. de bonis quilibet, in quo videmus plurima bona
 quorum proprietates non transit ad patrem = §. 2. negari non posse aliquid
 esse capaxem adquisitionis, sed hoc nec iure dyestorum, nec ex voluntate patris
 priuatis enim in publicum mutare non potest. l. in publicum 38. de pactis
 ac proinde pater non fuit illam identitatem a iure introductam mutare non
 potuit, bene vero Imperatores et in huiusmodi casibus adquisitionis erunt Capaces =
 2. ex l. quid dicitur 130. de N. O. in quo non valet sti-
 pulatio filio ire patre iure quia in persona filij consisteret nec transiret ad
 patrem; §. filius eam potest sibi adquirere = §. 3. ibi factum esse in stipula-
 tione, ideo que illam rem facti non esse transituram ad patrem, quia ad rem facti
 non extenditur filio l. denique 19. ex qua causis manibus = 3. ex l. denique
 3. §. si quis mauri 7. in fine §. de minoribus Vbi relicta fuit militaria officium
 scilicet Cuius vel Galati et ait Consultus in filio remanere, nec transire ad patrem
 §. 4. hoc esse ex illis rebus que personis coherent in qua parte attenditur persona
 filij l. qui heredi 44. de C. et D. vel melius conseri tale fictum, ut placulum
 Castrense = 4. ex l. Papinian 8. de inofficiis vbi Vbi quirella non patet =
 §. 5. iniuriam fieri filio ex filio indignationem que totam esse eius et filij
 Aliud de inofficiis vbi deoque et quirellam ipsius et filij est, esse et inbreve
 ideoque non attendi hęc in identitatem quia illa persona que resultat. Cui ad-
 quiritur filius non est, sed pater est, ideoque patrem si posse agere ea iniuria filio
 sed eius nomine eoque consentiente, nec contrarium, quod pater consequatur
 actionem iniuriarum ex iniuria filij; nam et quod habeat eius iniurie nomine
 actionem; nam dicendum est eam iniuriam afficere patrem l. in persona 30. de pactis.
 l. ex Cornelia §. illud de iniuriis et hinc agitur respectu proprię iniurię; non vero
 filij nisi eo consentiente = 5. ex l. Domitianus de furtis 135. fam.

139. l. 130 §. de N. O.

l. 56. §. 1. §. de fideiussor.

l. 2. §. vltimo l. vltima §. progrede
 l. 1. §. 1. 4. §. pro donato l. 2. C.
 de inofficiis donat. l. 17. C. de
 donat.

l. 6. C. de bon. quilibet.

l. 130. §. de N. O.

l. 3. §. 7. §. de minor

l. 8. §. de inoff. l. 30. §.
 de pact. l. lex Cornelia §. illud
 §. de iniuriis

l. 35. §. fam. er. i. c. v. d.

er. i. c. v. d.

circumstances in quo Valer donatio facta a patre in filium = Q propter publicam
Utilitatem, quod dicitur mulieribus debere esse dotatas l. 2. soluto mat. l. 2. de iure dotium
Valere donationem factam dotis causa, et dicitur esse proprium filii patrimonium
quomodo peculium castrense l. quod 49 ff. soluto mat. l. 1. §. 1. utrum et l. ultima
de collatione dotis sed hoc non sequitur regulariter de iure Digestorum esse
capacem adquisitionis ex voluntate patris = C. ex l. filio 11 quibus ex causis in posse

l. 11. ff. ex q. cau. in poss. car.

possem eatur, in quo mittuntur in possessionem bonorum patri patris quam filius; et
quia inique spei est adquisitionis sed non ex alio capite quam ex voluntate
patris potest hoc capacitas colligi = C. illam spei provenisse ex conditione
patris l. 1. §. 1. Cum enim potest conditio contingere vel existere filio in potestate
vel extra adhuc dubium, et spei est. Cui adquiratur; Cum autem hoc. §. 1. et
inque cautur, et utique mittitur sicut in legato duobus contrariis conditionibus
relictis apparet l. 3. ff. legatorum vel fideicom. §. 1. etiam §. 1. in potest. legatorum

l. 4. §. sed et filius fam. ff. de edendo

7. ex l. 4. §. sed et filius fam. ff. de edendo Vbi ait Consultus hunc patrem cogi
edere ratione mentis argentariis filii Cum filius ei quistum refert §. 1. non semper
ei quistum refert, ac proinde non acquirit semper = C. aliud esse adquirere
Cum in libro rationum lucrum patri assignat quo casu quas pater ex parte con
sentiat teneretur edere, non alio d. 14. in pno = C. §. 1. Imperator §. 1. ff.

l. 50. ff. ad Trebell.

ad Trebell. in quo pater teneretur restituere hereditatem de qua fuerat rogatus
filio existenti in potestate §. 1. Capax est filius adquisitionis = C. in propter
dilatationem patris specialiter Adriani decreto hoc introductum fuisse sed in eo
est maior difficultas, Cur cautiones non possunt interponi in tali casu inter
patrem et filium licet ad hoc requiratur suspensio illius vinculi sicut conceditur
adquisitio. Deinde Cum in hoc casu comparatur filius filio castrense peculium
habenti Cui potest cavere a patre l. 1. §. 1. de castrensi peculio Cur non idem
in hoc filio = C. cautionem tractam habere successivam. Falvor ff. Continuo
divincho §. 1. non arum esse Consideranda; ac adquisitio vno instanti celebratur
post quod non impeditur illud vinculum, et comparari propter hanc rationem
factum in casu adquisitionis filio castrense peculium habenti =

l. 1. et 2. ff. de legator seu fidei com. noe

Sed melius meo videri nulla alia ratio nisi quia
cautiones ante divipationem debeant interponi ex sola suspitione l. 1. et 2. ff. de legatorum
vel fideicom. §. 1. n. sicut autem nisi causam. huc decretum
interponere Imperator et ideo Vbi continetur diligatio non solum cautionis, sed
hac adquisitione et restitutione filio veluti subvenire, Cuius cum ius singulare
ut ad nihil aliud duci debet argumentum ex quo apparet quod licet iure novo
possunt interponi ex peculio adveniens cautionem inter patrem et filium

l. 16. §. si pater ff. ad Trebell.

in famem cessat huius decreti beneficium. = C. ex l. 1. §. 1. ff. si pater ad Trebell.
Vbi pater suspectam dicens hereditatem, quam filio restituere debetur cogitur
a filio adire. §. 1. quia ad ipsum filium potest pertinere in eo augmentum = C.
primo dicendo rogatum restituere in casum forte emancipationis vel ut sup.
ex ipsa suspecti dictione divipationem induit et per consequens decreti beneficium
quo permanet filium regulariter de iure Digestorum ex sua voluntate
patris si fuisse capacem adquisitionis = C. An filius possit sibi adquirere

l. 6. l. 25 §. unum cum legi ff. de h. n. no

hereditatem, et que requirantur ad filii vel sibi aditionem =
Ex superioribus constat filium heredem institui

Sibi hereditatem adquirere, nec patri autem adquirere quia iura ad aditionem
 pro forma procedat formaliter Consultus tenet in l. qui in aliena 6. ex l. si quis mihi
 bona 25 § iussum cum sequenti h. no. idque ea ratione quia cum hereditas commoda
 et incommoda continetur in more 8 h. no. § sed quia in l. de p. comm. heredit.
 si patri et alij v. in l. placet 79 h. no. et domino in l. etiam in ius 25 de acquir.
 verum domino et in l. servus venante 62. § si adquiret in iusum sibi alieno
 et oneribus hereditatis obijacet ex quo argumento ad superiorum questionem dicitur
 potest nam si nolente patre sibi adquiri filio adquiretur, non est hoc periculum
 quod cogit iussum aditionem perire =

Sed Tenet ex l. 3. § filio commodati cum l. 3. § filio ff. commod.

filij contrahit actiones activas patri adquiri, et passivas apud se retinet, et cetera.
 filij adiret debebant commoda et iura activa ad patrem transire, passiva vero
 et incommoda apud se remanere, et consequens nullum erat periculum iniuriam
 obijandi, eo non requirebatur iussum procedere = **¶** Verum esse in contractu
 hoc procedere, non autem in hereditate, ad quod in iura ducantur consequamur
 v. h. que videamus, contractus enim in filio radicatur, favor et duas actiones
 tanquam efficacy autem extra se producit favor distinctas l. 1. § primo de contra.
 et v. h. actione tur. l. an vltro 10. de neg. gest. l. in commutato 17. § 1. ff. commo.
 dati, ideoque activam adquiri in placet 79 h. no. l. 1. § 1. si a parente qui fuerit man.
 quia tantum illa idemque quoad commodum patris, et adquisitionem attenditur non
 quoad incommoda l. melior 133. de R. A. et hereditas individua est Pomponij §
 de rei vindicare et iura tam activa, quam passiva non extra se efficit, sed intrate
 habet l. hereditas 63. de R. A. l. nihil aliud 24. de R. A. § l. hereditatem 32 ff. manum.
 ideoque transire, ea transire aliam sequitur prop. transire, quod absurdum
 est = **¶** ex l. heres 52 h. no. vbi filij furiosus potest hereditatem adire, sed furiosus
 non potest possidere iussum, caret enim omni consensu l. 24. de officio. Procurator.
 l. furiosus de R. A. cum alijs § = **¶** hic non requiri iussum quia ipse filij
 sibi adquiri hereditatem non solum quando administrationem, v. quidam
 voluerit, sed verum dominium, et probatur eo quod manumittere permittit
 quod dominium proprium est l. si servus 20. qui et ag. l. 4. et § C. de h. i.
 qui a non domino man. h. sed omne hoc procedit virtute scripti in commodo
 filij prospicienti =

l. 52. ff. h. no.

l. 63. ff. h. no.

3. ex l. 63. h. no. in quo non ipse filij sed furiosus per filij
 aditionem adquiri hereditatem, et non requiritur iussum = v. hinc difficultate
 reponum probatur, addendum est furiosum non posse adquirere hereditatem
 se nec per procuratorem et furiosus 63. juncta l. per curatorem 30 h. no. nec bonor.
 possessionem l. 1. § furiosus de successorio edicto licet possit curatorem, qui nullum
 ius sed merum usum ad alimenta habuit l. vltima de bonor. posses. infan. et
 furioso sed tamen posse curatorem licet non aditionem exercere, quia actus
 legitimus, nec per alium potest celebrari, tamen iussum accommodare potest l. 1.
 § si curatore ff. quod iura, ideoque in l. 63. per alium potest esse heres qui non
 potest per se que accipienda est de incapacitate iuris non facti, qualis est furor =

l. 6. ff. h. no.

Insuper vltimo ex l. qui in aliena 6. h. no. in quo ait Consultus Valere agnitionis
 bonorum possessionis licet iussum non procedat dum modo rati habitio sequatur, etiam
 ad ius bonorum enim possessio eodem modo ac hereditas commoda et incommoda continetur
 l. 1. et duabus leg. de bonor. posses. et hereditatis nomine comprehenditur l. hereditatis
 appellatione 138 de R. A. § = **¶** Item divortium inter hereditatem et bonorum
 possessionem ex qua huius divortii ratio dimanat, ratio enim hereditatis

l. 88. ff. de hered. inst. l. 7.
 § sed quod Papin. ff. de minor.

Directo Tribuit Dominium heredi ex g. sonz. Factatorij. In dumentur. Unde
Exercere eam non potest semel acceptam. Item. Alucendo de deperid m. h.
Lair p. ror 7. §. sed quod. Capimandis de minoribus. ideo que s. unum non pro
cedit. Una ad nihil. requiruntur. Secus in bonor. p. ror. que nec directum domi
nium sed tantum utile nec directo operatur. Cum virtus p. rorij si falsis sit.
ideo que suspendi potest. l. 2. §. si sub conditione. l. si sub conditione §. et sequenti
de bonor. p. ror. si faver. et §. consequens. Expectare vani habitationem.

Quod An hereditatis aditio absque iussu celebrata saltem filium obliget?
Ad hanc ultimam questionem. Q. neutiquam filium obligari in principio
quia p. rorij iussu est forma aditionis; deficiente autem forma nihil ille a h. y.
potest operari. Unde si filium obligaret deberet etiam quoad commoda ad quos
hereditas aut alioquin esset dividua. = Hic autem de iure g. rororum

Cap. 1

Ex qua iuris ratione instituendi vel exheredandi liberos
necessitas emanaverit ad Rubricam et in l. in suis et in ror. Extra
30. h. no. = **Q**uod 1. an hereditas si filijs debita iure naturali
= Et quatenus? =

l. 15. ff. de inoffo. tit. 17. ff. de
bon. damn. l. 5. §. 1. ff. de agnos.
et alien. liber.

l. 5. §. 15. ff. de agnos. et alien. liber.

l. 36. §. 1. ff. de excus. tutor.

l. 2. §. 1. et 3. ff. de p. r. hered.

l. 1. ff. de possessoria hered. p. r.

l. 120. l. 130. ff. de v. s.

l. 6. §. un. nat. de iur. nat. et iur.

l. 5. §. 7. ff. de liber. agnos.

Hereditatem filijs iure nat. deberi. l. 15. de inoffo. tit. 17. scripto 7. de bon
damnat. Sed hoc quatenus alimenta recipi debentur ex ratione nat. filijs
l. si quis §. 1. de agnos. et alien. liber. = 2. quia hoc etiam ad animalibus
instinctu illo rationis ex p. r. operatur = 3. quia licet iuris civilis glauca
et solennitate remittantur militibus tamen alimenta debent p. r. r.
l. si quis §. 1. a militibus l. 5. de agnos. et alien. liber. §. hereditas quatenus
recipit alimenta non iure civili sed nat. filijs debetur = 4. ex l. am.
c. 11. mo. l. 36. §. 1. de excus. tutor. ibi dicitur patrem recusantem curam filij
facere contra naturam stimulos; §. natura impellit eos ad educandos, et alendo
liberos §. hereditas. = Sed contra ex l. 2. §. 1. et 3. de p. r. hered. r.
l. de posses. hered. p. r. l. verby. l. 120. et l. obvenire. l. 30. de v. s. in quibus
non iure naturali sed alijs iuribus scriptis dicitur hereditatem etiam filijs deberi §.
Alimenta origine falsum esse sed tamen aventa forma et quantitate portio
num ex iure civili debentur = 2. ex ea ratione quod moriente subrecto tantum
patre perit illa qualitas naturalis charitatis et sic videtur quod licet unus eo de
beantur alimenta non tamen debeant extendi post eius mortem alimentorum
erga filios = 3. educationis hominis in longiore tempore seriem quam
aliorum animalium extendi ideoque nat. charitatis impellit parentes ad bona
parentum habere filijs post eorum mortem quo tempore maxime egent omni
adumento cum pater non prouentur; nec inde sequitur post mortem durare char
tatem illam sed inuita taliter et post mortem suos effectus habeat = 3.
Alimenta non debentur liberis qui aliunde se possunt alere l. si quis §. 1. de
filij 7. de liber. agnos. sed hereditas debetur; §. hereditas non gerit vires
alimentorum, ac §. consequens non iure nat. debetur sicut alimenta =
Quo ad necessitatem prestandi non comparari illis alimentis, que

iure actionis scilicet hanc et ratio stat in eo quod votum relinquendi diuina post mortem non ceuat licet filij sint diuites; sed vno alimenta prestanda. Dum vivit quia cum filij diues sit non iustum est patrem bonis in vita carere ==

2° que contineantur in alimentis a Patre debitis? ==

Cum pater teneatur pro qualitate sue speciei alimenta filio prestare dicendum est nomine alimentorum non solum victum, vestitum et habitacionem, sed etiam maritum instructionem scilicet si ingenium quere et facultates patri suadeant communem probatur ex l. qui filium 4. ubi augustinus dicitur. de bonis 6. § non solum de carbonario edicto = sed contra ex l. legatus 6. de aliment. et cibariis legat. ubi legatus alimentis non communem disciplinam dicitur = Respon- dendum est non agi de alimentis perantur ratione et officio iudicij consequendis sed de illis que iure actionis dantur a testatore relicta potest potest qui non plus continent nisi de extensione voluntatis testatoris constituta. sic constat debitis infine super questionem; nam comparatur quoad votum alimentis ex officio iudicij consequendum; at vero quoad tempus debitum iure actio- nis cuius diuersitatis ratio ibi adducitur ==

l. 4. ff. ubi pupil. educt. deb. l. 6. § 5. ff. de carbon. edicto

l. 6. ff. de aliment. et cibariis legat.

3° An onus prestandi quod iure naturali filijs debetur, sit a iure naturali vel civili? ==

quidam dixerunt verum esse debiti hereditatem filijs iure naturali sed negantem prestandi non esse ex eo iure sed civili inductam, ratioque est illi et mutari posse sed verum est eo iure quo debetur cogi et in iura negantem faciendi ==

Cap 2

adhuc de eadem questione agitur et de suorum heredum nomine et iure ad d. in suis et inter cetera 30 h. tit. = 2° An dominus sui heredes vivente etiam patre? ==

Ad hoc verum est quod diximus iure naturali debitam esse filijs parentum hereditatem, et ius civile quod propriam patriam potestatem fecit vivente etiam patre dominum et ius patri filium confirmatum, posteaque tantum administrationem suscipere condominium adquirere cum moritur pater quod proveniat ex illa idem iure quam ius induxit sicut et adquisitionum necessitas = primo probatur ex l. in suis 11. h. tit. ubi totum dictum exprimitur refertur = 2° probatur quia heredes et filij nomen pro eodem usurpant l. ex facto 17. ad trebell. et potest sine herede accipiunt = 3° ex eo quia hereditatis fictio in suis ceuat cum nec instans delationis nec adquisitionis, dicitur ubi post mortem 68. § 1. et l. questum 91. § presentis 1. de legat. 1. l. un. annis post mortem 86. de C. et D. l. 13. de opte legat. 3° quia iam ante dicitur redieram domini = sed contra ex d. in suis 11. h. tit. l. cum ratio

l. 11. h. tit. l. 17. ff. ad trebell. l. 68. § 1. l. 91. § 1. ff. de leg. 1. l. 86. ff. de C. et D. l. 13. ff. de opte legat.

l. 11. ff. de liber. et posth. l. 7. ff. de bon. damnator.

de bon. damnator, inquitur dicitur iure parentum exhibere filio 2° quia nec debita est de iure naturali, alioquin nec patri voluntas cum nec ex potest. n. potest oppugnare. Deinde probatur habere dominium vivente patre quia iuris filij auferri n. potest cum sine facto illud habentis

Non possit sola esse = **1.** non sequi inde quod a sui filij Dominus
 vivente patre. Cum immo si non esset Dominus non recurretur ex
 hereditate que in extraneo inultis est. non putantur & d. in extraneo &
 de honor posses. Terra Sabulky l. quidam 132 d. p. o. nec opponitur iuri
 naturali quia effectus iuris naturalis possunt derogari. Ex ista causa
 ideoque patri qui domesticus est Magistratus permittitur punire filios
 hac parte. Cum olim et capitali permittitur non autem hoc respicitur
 iure nato. Cum possit etiam dicitur nec ius nato velle admittere filios
 indignos = **2.** ex l. Papimannus 8. § Papimannus l. si instituta 17 de
 inoffo tto. l. 9. et 24. C. de inoffo tto. in q. m. l. non tenetur
 relinquere quartam subhereditatem filij, ac proinde non habet locum
 que rella, go non debetur iure nato. alioquin sicut de alimentis existandi
 dicitur miles l. si quis a liberis 9. § a milite de liberis agnoscendis ubi et
 de legitima huius difficultatis nulla alia solutio est quia dicitur proinde
 quod hie militi ad dco faventia ducta neceuarie bellorum, ideoque licet
 iniuste prolata, qua de causa correcta =

2. An sui heredes decedentes ante agnitionem seu immixtionem
 transmittant ad quoscumq. heredes etiam extraneos paternam
 hereditatem? =

In hac celebri questione firmiter ad herendum est agniti auctenti trans
 mittere ad quoscumque etiam extraneos. suum heredem decedentem paternam
 hereditatem non dum immixtam quia cum magna iam sint obna
 ipius filij nec ea possit acquirere necesse sequitur quod dicimus et probat
 ex l. militum 11. Cum duobus seqq. de militari tto. et l. de hereditate
 19. § filij fam. de castrensi pecunia in q. si miles fecerit testamentum
 ignorans patrem suum decedere, et ita decederit decidunt consulti bona
 patris non ad scriptum sed aduentum ab intestato; go hereditas patris
 transmittitur abtequam illi de immixtant. Cum miles et mortem
 ignoraverit = **2.** ex l. qui duo 19. § cum in bello 2. et ultimo de reb. dub.
 l. ubi pater et filij iam pater simul deciderunt et tamen quia
 creditur aucto ordine naturae prius decedere patrem, filij transmittit
 ad matrem hereditatem patris, que alioquin non ad matrem sed ad agnatos
 patris pertineret = **3.** ex l. Lucius 9. de iure fua ubi filij qui tto
 patris per natiuitatem augetur et breuiter post decedit transmittit ad
 matrem hereditatem patris; go licet de non immixtione filij sui heres
 transmittit go = **4.** ex l. 2. § si quis ex liberis 11. ad lertyanum ubi
 aliquis ex liberis posthumus missus est in possessionem dum est in ventre
 postea nascitur, et decedit ante quam agnoscat bonorum possessionem
 edictalem decedit Coniultrij non nocere talem liberum matris defuncti,
 nisi suus fuerit; go si fuerit suus licet decedat ante agnitionem seu
 immixtionem transmittit hereditatem go = **5.** ex l. liber homo 20. § 1. de
 stipul. seruuor. ubi. Cum pater reliquerit filium, et filiam, et filia cognouerit

l. 8. § Capin. l. 17. § de
 inoffo tto. l. 9. et 24. C. eodem tto.
 Invenit aliam verissimam
 solutionem in materia eiusd.
 Auctoris de inoffo tto. 2. p. cap. 1.

l. 11. Cum duobus seqq. § de
 mil. tto. l. 19. § filij fam.
 § de castrensi pecu.

l. 9. § 1. § de reb. dub.

l. 9. § de iure fua

l. 2. § 11. § ad lertyl.

l. 20. § 1. § de stipul. seruuor.

errore facti ducta nihil ad se pertinere ex hereditate postea seruo heredita
 aio stipulante ex causa venditionis hereditatis aut Consultus adquiri pro
 stipulationem etiam heredibus filijs; go. igitur etiam ignorans transmittit ad herede
 hereditatem go. = Ex l. apud hostes 8. C. de suis et legitimis ubi gane apud
 Hostes defuncto filia ignorans transmittit hereditatem eius ad maritum = 7.
 Ex l. si quis filium § 1. de acquirenda hereditate ubi filius decedens antequam
 sciat se patri esse heredem ad nepotem saltem transmittit ut fruatur beneficio abstent
 ionis nepos go. = Sed contra Primo Ex l. necessariis 57 de acquir. hered. l. si filius
 12 de vulg. ubi licet suis heredibus tanquam extraneis immiserit se vel abstinere
 ab hereditate beneficio potest go. hoc beneficio supposito falsa est conclusio nostra
 Deinde quia et cum saltem libertatem essendi vel non heredi habere ex ipsa con
 ditione suspenditur iura sui quoque 4. de hered. inst. = 2. tantum fuisse
 sublatam necessitatem non suavitatem. Cur autem per conditionem potestariam
 auferretur vel suspendatur iura; non autem per hoc beneficium potest. quod
 potest non potest ut qui heres est non sit heres; pariter autem cum potest abstinere
 suavitatem multo melius et suspendere. =

18. C. de suis et leg.
 17. § 1. ff. de acquir. hered.
 157. ff. de acquir. hered. l. 12.
 ff. de vulg. l. 4. ff. de hered. inst.

Ex l. cum antiquioribus 19 C. de
 iure deliberandi ubi ait Imo de in antiquioribus questionibus vidisse suum
 heredem & arguere suam hereditatem ad suam potestatem in quo difficultat
 que non auerendo potestatis nomine non solum descendentes sed et quoscunque
 heredes intelligi, id que a pluribus probatur = 3. Ex l. in iura C. de his qui ante
 apertis tabulis ubi iure sanguinis conceditur transmissio, conceditur heredi
 tatem ad descendentes go. non ad quoscunque. = 2. illud privilegium operari
 in his descendentes qui sui non sunt; nam sui sunt ad descendentes dupli iure
 et iuratis et sanguinis ad extraneos iuratis tantum transmittunt. = 4. Ex l.
 si filius 42 § ultimo de bon. libertor. l. scriptis 12 de carbonario edicto l. 4. et 5.
 § 1. Manianum, in qua non sunt sui heredes et transmittunt go. non requiritur iura
 Verum esse deficiente suavitatem sed in quolibet ex illis iuribus impeditam
 iure heredi potestatem ad eundem propter singularem rationem ibi assignatam; ideoque
 concedi transmissionem. = = = Cap 3 = =

19. C. de delib.
 l. unica C. de his qui ante
 apertis tabulis
 142. § ulto. ff. de bon. libertor.
 12 ff. de carb. edicto l. 4. § 1.
 ff. ad Sylaniam

De nullitate Testamenti propter filij preteritionem et diffra
 inter filios et ceteros suos heredes ad l. inter cetera 30.
 Cum alijs h. no. = 1. qualis sui heredi distinctio ex quot diffra. =
 sui heredi destinationem datur C. de ac. in hunc modum liberi legitimi qui sunt
 in potestate morientis et primum locum semper de lat. hereditatis obtinent; horum
 autem alij nascuntur et semper sunt sui heredes; alij sunt quibus contingit
 esse esse aut non equales sunt nepotes proximi autem ad primum locum obtineant
 semper de lat. hereditatis quia potest quis suus heres esse licet non habeat primus
 locum semper morte quod contingit in celeberrima de specie rellata in l.
 si quis filio exheredato 8. l. posthumorum 13. de iust. et iust. l. scripto 7 unde
 liberi § Cum autem queritur 7. iust. de hered. qui ab intestato deferuntur
 in qua filius erat exheredatus extraneus institutus nepos posthumus preteritus
 et exheredatus institutus iam mortuo filio exheredato; posthumus fuerit
 natus queritur an si non repudiasse ipse possit Testamentum

18. l. 13. ff. de iust. et iust.
 17. ff. unde liberi
 § cum autem queritur 7. iust.
 de hered. qui ab intestato

Vimgere, deestur q. non posse; quod autem iam repudiante an ad illum
 pertinere iure Suiarj, an ab intestato hereditas, deestur q. pertinere
 Sed Cur qui tempore mortis invenitur, potius non potest Vimgere de
 mentum si postea ei contingat Suiarj Consequi antequam edicta seu rep
 diata sit hereditas; Cuius rei nulla alia facile apparet ratio nisi ad Suiarj
 heres ideo Excludit scriptum quia Cum duo non possunt esse domini in solidum
 l. si certo § 8 si dubij Vehiculum § Commodari Cum Suiarj ideo Excludit
 scriptum quia Cum duo futuri non essent, ac p. consequens alter Exhij Excludendy
 Suiarj heres Janguam antea habens Dominium Excludit; in nostro autem Capu
 Cum iura Suiarj tantum Consequatur per mortem Exheredari exheres a morte
 testatorij antea habebit scriptis Dominium quam nepos Demde et Ex alia ratione
 quia Testamentaria successio iam erat delata Cum tempus illud habile mortis
 l. si ad deferendum reperiretur Sicut filio Exheredato nepos procreto, ideoque
 illa Suiarj vero venit nepoti Cum iam semel fuerit delata Testamentaria
 successio, secus et in successione ab intestato, quam ideo Consequitur iste nepos
 quia nulli alij erat delata, nec cura defertur ab aliquo ipse proceditur, Unde
 recte inferitur illud principium, Exheredationem duorum Substantiale quid
 esse Testamenti; Cum autem plures sint sui heredes de singulis Videmus

= o An filio preterito nullum sit =

Cum duo non possunt esse Domini in solidum l. si certo § 8 l. si primo § Commodari
 datu Dominus qui filius sit bonorum patris l. in suis § h. necario inferitur
 non aliter Aliquem posse esse heredem, quam filio Exheredato saltem ut nullum
 sit Testamentum filij Exheredatione delatente l. Gallus 29 § in omnibus l. inter
 Cetera 30 l. pena h. v. l. filio preterito 17. de iustro ruto l. maximum 4. C. de
 liberis preteritis = Sed Contra est l. inter cetera 30. h. v. ubi ait Consulibus filio
 preterito Tempus Testamentum, non sit nullum, immo Subsistit alioquin non
 vimgeretur = § nullum fieri postquam Lex videtur necario vimgerendum
 per vim Suiarj Excludentem scriptum heredem introducit ut esset requirunt
 Substantiale Exheredatio, ideoque Cum dicitur vimgi intelligendum est ante
 istam Legem =

= o An filia et nepotibus preteritis nullum sit etiam =

De filia preterita, aut nepotibus, qui primum gradum occupant, non est
 nullum Testamentum sed tantum admittuntur quodam iure accedendi
 si ex fratre fuerint scripti ad semisem si sui ad virilem Cum onere prestandi
 Legati pro illis, quia eam Ex voluntate testatorij suscipiunt, probatur hoc Ex
 instituta de Exheredatione liberorum et l. maximum 4. C. de liberis preteritis
 Sed Contra: Ex sup. ductis quia ratio propter quam filij preteriti nullum faciebant
 Testamentum erat propter vim Suiarj, sed Suiarj datur in filia et nepotibus
 Quod datur Suiarj in filia sicut in filio sed Cum filius sit caput familie, filia
 autem eius finis l. pronuntiatio 195 § ultimo de v. s. ideo que propter hanc ma
 iorem prerogativam Suiarj filium preteritum intelly. Cum non sit credibile
 saltem filium facile Exheredari et proinde nisi Ex parte non creditur aliud
 in filia et nepotibus qui Ex eo quod aliam scripserit Exheredari intellyant
 Cum vniq. introductio alterius sit Exclusio; Ex hac autem ratione Con
 iecturatur Exheredari Cum facile potest crediti eorum Exheredatio propter

l. in suis u. l. Gallus 29 l.
 inter Cetera 30. l. pena. § de
 liber et posth. l. 17. § de iustro
 ruto l. 4. C. de liber preteritis

l. 4. C. de liber preteritis

§ 1. iusta de exhered liberor.

maxime ex sanctam virtutem suam sed tamen intelliguntur esse
hereditari in quantum potest introducho hereditum et sic ex voluntate testatoris
aliam partem habent filia et nepotes = = = = =

o An filia et nepotibus posthumis prout testamento rumpat

si filia posthuma aut nepotes sui non fuerint ubi illa inter ceteros cum
aliquo legato exhereditari aut institui agnecendo aut punit testamintum
et si filium h. n. loquitur filio exhereditato 6. de iniusto
iusto & posthumum et posthumum iusta de exhereditare liberor. = Sed contra
ex supra tradita ubi ubi iam non habent virtutem destrucendi utrum
eo multo minus posthumi = Sed huius difficultatis eam esse rationem vel
quam antiqua assignantur dicendo istos pro oblatione intelligi prout vel
melius quia ratio (cur autem non filia patri propter quam non regim
atur exhereditatio est quia intelligitur eos ex se instituisse non auferendo
nisi partem quam auferri oportet ad introductionem suorum; at hic non
potest videri ideo instituisse aut exhereditare quia iam ipse proprio iure suam
habuit hanc partem cum certum sit ante natiuitatem eos nihil habere =

l. 9. § si filium ff. h. n. no.
l. 6. ff. de iniusto iusto

o An patria potestas per exheredationem tollatur, ac per consequens
= ius patronatus =

De hac nobis duplici questione agendum est ut ad aliam de iustate veniamus.
dicendum itaque minime patriam potestatem tolli. Probatur ex l. 6. de religio.
ubi iura sepulchrorum que ubi constat ratione patrie potestatis debentur
conseruantur exhereditari. 2. ex l. 1. § sed et si de assignandis libertis
ubi assignatio que iure filij fit non tollitur per exheredationem = 3. ex l. 14. ff. de tra. tutela
pater 4. de testamentaria tutela ubi potest testamentaria tutor dari
exhereditato cum ex hoc tra. constat patri hanc facultatem ratione patrie potesta
tis concessam = 4. ex l. 1. plures lo. § ad substituatos de vulgari ubi substitui
turi potest pupillariter exhereditato cum constat ex l. 1. et 2. cum tra. hanc
accusam patri concedi tanquam effectum patrie potestatis = 5. ex l. d. om. l. 6. ff. de collate bonor.
6. de collectione bonorum ubi dos filij data non admittitur per exhereditatio
nem tamen debetur ex officio patri si probat idem ubi = Sed contra
ex eo quod per exheredationem amittitur ius patronatus l. si operarum 29
de operi libertorum l. 10. § 1. et ultimo l. 11. l. 12. l. 13. l. filius 42. et l. Paulus
47. de bonis libertorum. sed hoc ius defertur iure sanguinis filij et potestatis
licet heredes non sint filij et sic non iure hereditario l. filij 9. de iure
patronatus l. ut iuris iurandi 7. § si liberi 6. l. si operarum 29. de operi libert.
l. 12. § ultimo de bon. libertor. l. patroni 55. ad trebell. ex exhereditatio tollit et
patriam potestatem et iura sanguinis = Sed huius difficultati rationem
propter quam filio per exheredationem auferatur ius patronatus eam esse
quod ius patronatus nihil aliud sit quod gratitudinis obsequium ex exoni
tium propter maximum libertatis beneficium l. liberti de R. exhere
dano, autem nihil aliud quam ingratitude filij accusat l. 22. § si pa
troni filius de bonis libertor. inquam autem esse gratitudinis fructus
in gratitudinis regimine maculatos conferri huius ratio et sic non valit
ipsa

Cur autem filia patri non
ambulet cum nepotibus sicut supra
in iure auerendi? quia eis sumit
patrem qui incertus est, an filius
vel filia sit semper nominatum
exheredatorem et sic minus laeuit
alige quia sufficienter hoc mem
distinguit

l. 6. ff. de religio.
l. 1. § sed et si ff. de assign. libertis
l. 14. ff. de tra. tutela
l. 10. § ad substituatos ff. de vulg.
l. 1. et 2. cod. de no.
l. 6. ff. de collate bonor.
l. 29. ff. de operi libertor.
l. 10. § 1. et ultimo l. 11. l. 12. l. 13. l. 42.
l. 47. ff. de bon. libertor.
l. 22. § si patroni filius ff. de
bon. libertor.
l. 13. l. 40. ff. eodem

ipia exheredatio hoc ius sed lex propter maculam voluntariam in exheredatione quod adeo verum est et si mens testatoris non sit hac macula officere ut contingit in illo qui in uno tantum gradu est exheredatus vel in illo qui propter etatem exheredatur sed tantum exheredatus ut exheredare priuatur tunc gaudet hoc iure patronatus dicitur si patronus filius debonorum libertorum aut si pater ex parte cauerit se nolle tale ius filio adimere l. pater 40. d. de. Saluor ut aliquando exheredatus admittatur ad hereditatem per conuictam personam institutam sed non ideo ad ius patronatus quia hoc casu intelligitur ablata hereditas nota l. filius 13. de bonis libertorum

147. l. 12. ff. de bon. libertor.

Sed contra ex l. Paulus 47. in fine de bonis libertorum ubi exheredatio militis filius ab hoc iure non priuatur eo. et contrariatur consultorum responsis in l. si patronus 12. de bonis libertorum = Cui respondetur et anonomata conciliabim dicendo militum institutionem esse sicut exheredationem, et cum exheredatio possit esse vel nota causa vel non ut et presumtio que voluntas colligi potest vel ex institutione in aliquo gradu vel ex alia testatoris coniectura =

= Cap 4 =

Utrum per exheredationem iustas extinguatur et an filius exheredatus obstat negotibus ad l. si quis posthumus 2. de filium l. 110 = 1. an iustas per exheredationem tollatur =

In hac grauissima inter omnes que hunc cum factis dicendum est iustas extinguat abscindi, et tolli per exheredationem non in iura testatoris cum nihil sit quod auferat quia sicut hereditas non est inuenta ut de herede vel actione vendita l. neminem 27. de adquirenda hereditate uti nec illud dominium patet sed celatur usque dum moritur testator quo instanti tollitur tunc saluor et in sequenti sit ablatum dominium et in eodem instanti introductum sed prioritate nature apparet ablatio sicut exclusio ad introductionem id que probatur =

§ interdictum 4. infra de herede que ab intestato

Primo quia si non tolleret iustas non poterit admitti scriptis cum non possint duo esse domini in solidum l. si quis certo § si duobus vehiculum committam eo auferat dominium nec valet habere qualitatem heredi et auferre iustas cum suis non possit esse sine subiecto heredi § interdictum 4. infra de herede que ab intestato de herede = 2. ex non putantur § non quibus debentur possenti. ff. de adu. l. cum quidam § 32 de v. s. ubi effectus exheredationis expressis demeretur esse ad herede et illo domino iustas inseparabili remouere = 3. probatur prima pars conclusionis scilicet in instanti moris celebrari effectum exheredationis et probatur ex paritate l. x. infra de hereditate 19 § quid autem § de castrensi peculio nam ratio cur non continuatur in parte dominium peculii castrensis est ne postea a parte directo transiret in heredem dominium idem in hoc casu sequeretur = 4. quia quis esse heres ad tempus que ad aditionem enim esset heres suis postea scriptis sed hoc est absurdum l. hereditas 34. de herede infra. eo = § quia quis prope testatoris decideret pro parte scilicet temporis usque ad aditionem instanti sed hoc repugnat l. iust

l. 8. § non qd. ff. contra tab. l. 132 ff. de v. s.

l. 19. § 5. ff. de castrensi peculio

l. 34. ff. de herede infra

l. 17. ff. de v. s.

in instanti captivitate et sic de medio sublarum vno ano ==

== Cap 5 ==

De varijs institutionis et exheredationis filiorum aliorumq[ue] morum heredum requisitis ad l. 1, 2, 3, et l. si ita scriptum 13 infine l. filius a patre 28. in principio h. no. = **Q. An filij possint sub omni conditione et filia et nepotes institui?** =

l. 4. l. 6. § nepotes & de hered inst. l. 1 § sciendy. & de sui et legu. l. 7. C. de inst. et subst.

Filius nequit sub omni conditione institui sed tantum potestativa aut si sub casuali sub contraria exheredandus; nepotes autem et filia possunt sub omni licet contra Iasonem et alios plures. Probatur quia quoad partem filij ex l. 4. sed si conditioni § nepotes. De heredibus instituendis l. 1. § sciendum de sui et legu. l. 7. C. de inst. et subst. quoad nepotes et filias ex d. l. 4. Vbi solum filij excipiuntur et non possunt sub omni conditione institui; eo alij possunt. Similiter ex d. l. 1. § sciendum ex eadem consideratione ratio autem huius differt quoad primum quia alij instituuntur sub ea in cuius defectum preteritur si autem exheredandus sub contraria potestativa ridicula esset exhereditio ita Valentinia quoad secundum quia nepotes et filia etsi subint preteritis non nullum testamentum reddunt de quo in initio iam dictum =

l. 22 l. 24. & h. no.

Sed Contra ex l. cum posthumus 22. l. posthuma 24. h. no. Vbi neq[ue] ita sub casuali instituuntur sumpt[us] nascendo conditione deficiente testamento. = **Q. Verum esse in illo nepote qui tempore t[est]i non fuit qui plus requiritur in exheredatione quam alij ut sup. vidimus ita Valentinia contra Faber qui ex diametro contrarium vult =** Sed Contra

l. 6. § nepotes & de hered inst.

ex l. 6. § nepotes de heredibus instituendis Vbi nepotes recte institui sub conditio[n]e casuali et si redigantur ad filij conditionem § = **Q. Vbi loqui de nepotibus iam suis tempore testam[en]ti et sensus Morum Verborum hic est quod valet institutio etsi sint in conditione filij quia a nemine prece[n]t ob rationem iam dictam =** Sed Contra ex l. si filij 15. de cond. inst. instit. Vbi filij instituuntur sub illa conditione impossibili de iure non recte instituuntur eo. nec si instituuntur pure quod sic probo quia talis institutio cum pro non scripta sit l. 1. l. conditionis § l. conditiones l. eodem t[est]o puram relinquunt institutionem § = **Q. omnino Accursio cum Valentinia in unum esse institutionem quia cum pro forma petat ut fiat pure aut sub conditione potestativa illa conditio et forme defectum, et impossibilitatem remittit quatenus autem forme defectus vitiat et non vitiatur solum quia defectus forme semper destruit actum non destruitur l. 1. § si quis ita de v. o. ita meo videri intelligendus hic Valentinia = = =**

l. 15 & de c. 1.

Q. An exhereditio filiorum et filiarum pure debeat fieri? =

l. 3. § pure & h. no. l. 18. & contra Fabull.

Auferendum hic est pure faciendam exheredationem tam filij quam filia et nepotum, nec potestativam recipere conditionem; Certo enim videtur filij et relinquere veniendi sunt l. 3. § pure h. no. l. 18. de contra Fabull. = Sed Contra: institui potest sub conditione; eo et exheredari. Cum Equaliter

Vna aut alia sit necessaria, 2o. Deinde q. actus sub conditione
 veluti in suo esse perfecti | necessario 8. § si pendente de penulo et comm.
 L. pitor ii qui pitoris impignore | vng huchy 26. de stipulare seruorum
 2o. perfecte exheredat = **¶** Ad primam differentiam, stare in eo quod insti-
 tuto Lucio ipsam institutionem non suspendat suspendit dationem hereditatis
 et iuramentum, et sic non successor ab intestato pendente conditione | 4. de heredi-
 instituendis | 26 | fin de conditionibus institutionum et exheredatio similiter
 suspendit ademptionem unde inuenitur Sui eo tempore non ex testamento cum
 institutio non nisi expresse admittatur | heredes palam 21. de testamentis; itaque
 ab intestato ex desuetudine testamentum et a Valentia hic = Ad secundum dicitur cum
 Richardo ad b. it. actus esse perfectus in suo genere pendente conditione non
 incipiant ab executione, nam si ab ea secus et exheredatio ad opus, ratio que
 quia cum in tutum sit in executione et hoc suspendatur ipsius actus initium =
 Sed contra ex l. 1. § sed et si sub conditione de ventre in possessionem mittendo
 ubi posthumus sub conditione exheredatus et nihilominus valet cum mittatur
 in possessionem; non quia inutiliter exheredatus sed quia potest nasci ea pendente =
¶ Cum Valentia, ideo quia antequam nascatur nullum vitium in
 suspensione admittit iuramentum cum tunc non sui, cum nec homo l. 9. § 1. ad l.
 falsamiam =

l. 8. § si pendente et de penulo
 et comm. l. 11. § qui pitoris
 l. 26. § de stipul seruor.

l. 1. § sed et si et de ventre
 in poss mittendo

Sed contra adhuc ex difficili l. x. in l. 28. h. no. ubi filius instituitur
 sub vna conditione et sub contraria exheredatus et in ultimo instanti vitio corrumpit
 testamentum, hic non potest dici quia prout pendente conditione exhereda-
 tionis cum instituitur et Deinde quia si hic habeat substitutum aut cohæredem
 ad eos debebat in ultimo instanti vitio pertinere | prima de conditionibus
 institutionum sed cum habere debet aliam non erit a quo conformetur exhereda-
 tio 2. l. 20. de contra tabulas = **¶** Cum Valentia ultimo instanti vitio
 iam certum esse defectam vnam et aliam conditionem unde prout inuenitur
 et sic nullum testamentum | prima ubi adhuc in illo ultimo instanti vitio
 impleri poterat conditio si decem dederit, et hic si in Capitolium ascendit adimpleri
 non potuit adhuc non corrumpit, quia non ut prout est cum ipse potius noluit
 esse heres quia potestatis conditio 2. = In fine h. alia difficultas ubi insti-
 tuto ex h. pure filio potest cohæredem post eius mortem institui, non vero ex h. re-
 dato; quoniam vitium ratio 2. ea, quia in primo casu non prout cum
 hoc institutio a se sola pendeat in alio prout cum exheredatio pendeat ab
 additione heredis qui contingere ea stante nequit ut pote post mortem celebranda,
 quid autem circa has conditiones institutionis, aut exheredationis deducere non
 videntur hic resolutur Valentia =

l. 28. § h. no.

o. An nominatim institutio et exheredatio filii sit facienda
 filius nominatim instituendus vel exheredandus est, sufficit autem ut
 hoc intelligatur dicere filius heres esto et si plures sint omnes intelliguntur
 institui immo et si filius sit sub eadem formula recte exheredatur l. 1. et 2. h. no. =
 Sed contra in extraneis hoc non sufficit, sed exprimi debet dignitas alia signa
 et hac consuetudine qui ita facere possunt reddantur in hoc diffinito ex l. 1. § qui
 non legaturus de heredi instituendis, ubi va valet tribus verbis Lucius

l. 21. C qui ita fac poss. l. 1. §.
 qui n legaturus et d hered inst.

heres

heres esto in extraneo g. = Cum Valentinia ad minimum quia inter
extraneos magna dubitatio in libery Cum pauca sint facile generetur
quolibet nomine; quod secundum dicitur in hinc Verby g. ne Cum hinc adeo singulari
ze est. Et ex eo quod inter omnes disponitur; at Lucius adit ad exortum hinc
non illius singularitatem, sed illius clausulae hinc Verby adhaere = Sed Contra
quia regis exhereditat Verby contumeliosus valeat exhereditatio l. 3. h. no. sed non
institutio l. 9. §. si quis nomen de hereditate instruendi reddatur difficultas ex l. 48.
& illa institutio eodem modo ubi contumeliosa institutio valeat = Quod exhereditatio
nomen Valere quia eius nata notare ad alia iura, dicitur in d. 48. Valere quia admissa
contumelia adhuc demonstrantur manet = = Cap. Vltimum = =

h. n. no. l. 9. l. 48.
l. 3. §. No. h. no. l. 75. ff. de
hered. inst. l. 43. §. Lucius Titius
ff. h. no. de vulg.

quomodo exhereditatio facienda, ut omnes gradus comprehendat? =
Sicut Richardus non comprehendere omnes gradus exhereditationem posteriori loco
Actam in mento ex Contrario ordine peccatum auerit etiam intermedio
institutiōis Vniū gradus omnes comprehendere non tamen communem Cum
Valentia veriorum indicamus, ut inter media institutores vel in modo quod dicit
gradu eum solum comprehendat, ante institutionem vel post omnes gradus, vel
inter ipsos gradus omnes comprehendat, quod probatur propter consuetudinem volun-
tatis que in vno quoque. Cum facile apparet ex l. 3. §. filius h. no. quia in inter-
scripturas Vniū gradus collocando videtur testatorem ad eum coartare, quoad
secundam partem probatur ex d. l. 3. §. ante & inter, & in eo et a paritate ex l. 2.
de manum. ubi libertate data post institutionem extranei et ipsius serui substi-
tutionem quamvis hereditas perueniat ad substitutum fore libertatem ut patet in
omni gradu datam = =

l. 3. §. filius ff. h. n. no.
l. 2. ff. de man. no.

1° gradus quem non attingit exhereditatio statim inuitus?
Ex decisione huius questionis deciditur, quod ubi exhereditatio non comprehendit
omnes gradus non comprehendit sine inuitus sine rupto l. 1. §. primo d. h. no. l. 3. §. vltimo
l. si posthumus l. 4. de inuiso rupto = Probatur ex eo quod si primus hereditas
a quo exhereditatio exhereditatio facta aliter moriatur, aut repudiet, et in locum eius in-
stituitur substitutus a quo si fuerit exhereditatus neque adire potest, secundum propter
vltimum prohibitionis in suo gradu, primus ne propter quis decidat testatus et institui-
tus? Contra regulam l. 1. in l. 7. §. d. si simul debent adire omnes
instituti d. l. 14. l. 1. §. 19. de inuiso rupto, nec aliter referuntur singulis Cum adhuc
in particula nullitatis, aut rupturæ quo casu cessat delatio l. 84. de adquir. heredit.
Sed Contra: si gradus non comprehensus exhereditatione nullus esset aut ruptor
decedente posthumo, aut filio ante Mortem testatoris saltem subsisteret d. l. posthu-
mus l. 2. de inuiso rupto l. conficiuntur d. §. si post factum, de iure Codicillorum
Sed adhuc hoc casu scriptis eo gradu non admittitur l. si primo d. h. no. g. =
Cum Valentinia et Richardo intelligendo hanc in l. 8. qui negat admitti scriptum
de iure Civili; bene vero prioris et ex recepto d. l. 2. =

l. 8. ff. h. n. no.
l. 3. §. No. l. 14. ff. de inuiso rupto

l. 12. de inuiso rupto. l. 3. §. 3.
de iure Codicill. =

debet ambulare nullitas et ruptura quod secundum gradum quando exhereditatio attingit
primum et secundum gradum; §. minus recte, ex d. l. 8. h. no. An sic probo: nam
si tollata exhereditatio sit ad secundum gradum et si a primo nullitas solum attingit
primum non secundum gradum l. 3. §. vltimo h. no. l. 75. de hered. inst. l. ex factis
l. 43. §. Lucius Titius de vulgari; ruptura autem primum et secundum dicitur l. 5.
de inuiso rupto l. 1. §. 2. de iure in potest. Martialis g. = Huic tamen difficultati
Respondet Consultus constituendo differentiam inter rupturam et nullitatem
primi gradus que exstat in eo quod nullitas statim et facto Legis contingit

l. 8. ff. h. n. no. = = =
l. 3. §. No. ff. h. n. no. l. 8. cod. §.
l. 75. ff. de hered. inst.
l. 43. §. Lucius Titius ff. de vulg.

delationis attenditur; at vero, in testamento attenditur delatio et causa delationis et si tempora delationis et institutionis debeat esse habilia =

Q^o § An alienus et extraneus posthumus institui possit =

Harum duarum questionum noster calculus ex superiori iam de iur colligendus; licet autem non desint Caroni qui dicant Extraneos posthumos institui posse solum autem alienos propter incertitudinem consequende sunt an vel gaudendi extraneitatis non posse; alij dixerunt alienos quodq. posse institui, alij absolute, alij conditionaliter. Triplici ergo. Conclutione contraria nostra proferatur sententia; alienus nec pure nec sub conditione sicut extraneus institui potest. Prima pars probatur primo ex § posthumum 26 de legat. 1. Vbi expresse ait posthumum alienum institui non posse = 2° ex principio infra de bonor possessionibus Vbi idem facile colligi potest = Secunda pars probatur vel sed si conditioni 6 § solimus l. alienum 49 § Extraneus de hereditibus instituendis Vbi tam in conditione quam in pure terminis extranei habituras consideratur; 30. licet nec pure ita nec conditionaliter institui potest posthumus = 3^a pars extraneum scilicet non posse probatur ex l. posthumus 6. de inoffic. test. et pro instituta de bonor posses. Vbi non subsistere iure cum institutionem saluum posthumorum agere videmus =

§ posthumo 26 in sta de legat

l. 6. § solimus l. 49 § extraneus ff de hered instit.

l. 6. ff de inoff. test.

l. 4. l. 5. l. 9. ff h. n. no.

posthumus 9. h. no in principio, in quibus ut recte instituat filius posthumus ex fili muliere requiritur in ea capacitas mecum matrimonij contrahendi et in me generandi si extraneus non potest institui valeret institutio absque eo quod testator posset onerare et mulier posset nubere testator. 2° = 3° ex l. si quis posthumus 9 § sed si ex ea h. no. Vbi si instituiam posthumum ex ea muliere que alij nupta est, et in utriusq. institutio propter surprisitudinem; 30 quia si extraneus potest institui alioquin nulla h. no. fieri poterit; 30 nec alienus nec extraneus nec pure nec sub conditione instituiuntur = Sed contra primo ex l. posthumus 6. de inoff. test. et pro infra de bonor posses. 2. de iure pretorio subsistere institutionem extranei licet et in § posthumus 26. in sta. de legat. Vbi etiam alienus de iure pretorio est capax et sic intelligendi plures h. no. eiusdem sententia l. 3. de bonor posses.

l. 9 § sed si ex ea ff h. n. no.

l. 6. ff de inoff. test.

Contra tabull l. non est amovendum 12 de bonor posses. = 2° contra sententia videtur fulciri ex iuribus ex l. filius fam. 16. qui test. facere possunt l. herede 31. de adquir. hered. l. si duobus 16. § si filio 2. l. qui filii 17. de legat. 1. l. 1. § sed etsi ad l. falcidiam et alia in qq. quod licet generaliter et absolute Lex loquatur in dament de alienis aut extraneis sunt intelligendi per superiora iura = 3° ex l. filius 16. § si filio 2. l. qui filii 17. de legat. 1. l. 1. § sed etsi ff ad l. falcid.

l. 16. ff qui test. facere possunt

l. 31. ff de adquir. hered.

l. 16. § 2. l. 17. ff de legat. 1.

l. 25. § 1. ff h. n. no.

25 § Lucius l. h. no Vbi videtur posthumum alienum valere institutionem nam dicendum testatorem opprobriate adhuc non natum. Sed iam natum erat, ideoque subsisti, nec aduersatur opinio quia licet opinio non concurrat cum Veritate tamen Veritas et Voluntas pari passu

ambulant

l. 6. l. 7. ff. de reb. dub.

ambulant = 4. ex l. 6. infine et l. 7. de reb. dub. Vbi videtur posse legari posthumo extraneo et alieno = R. ibi loqui Consultum de legari et fidei commissio, et sic legatum referendum est ad suos, fidei commissum ad alienos quia obtinuit. Et sicut possunt ab intestato succedere ita et fidei commissum relinqui l. gen. de legat. 1. cuius demonstratio vano pater =

Ad principium Legi. Gallus et omnes illius §. Literalis interpretatio = C. 6. An dictio tunc possit dari ex formula =

Gallus Aquilius. Cum vidisset posthumum alienum institui non posse Consultum munere utens formulam induxit cuius Virtute posset institui non quia vim hanc habeat formula ut capax faciat institutionis alienum aut suum ipsum faciat, sed quia Circumstantia suo in Tempore quo fuerit suus confert institutionem saltem ut ex iure Communi instituat. Tali formula inducta. Si filius meus me vivo morietur, tunc si quis mihi ex eo nepos, nepos ve natus, natus ve erit post mortem meam in decem mensibus proxime quibus filius meus morietur natus natus ve erit heres erit. Nota autem vis formulæ. Nam in dictione tunc, que extremam Temporis et instantis determinatum querit. Sed post mortem filii, quia tunc verificatur adimpleta conditio et sic de notat illud extremum indicatum saltem ut nec antea nec postea Virtute illius dictionis incipiat institutio cum denotat instantis certum. l. 4. §. Ultimo de C. et D. l. qui solvendo 88. de hered. instituendis l. pater vo. l. in omnibus 18. de captivis et postliminio l. hic statim 32. §. Si ambo 14. infine de donat. inter. Unde ad illam questionem adempta dictione tunc posset subsistere Consultum Galli dicendum est nequaquam quia Conditionalis institutio non est, cum ipsa sit perfecta quoad sui formam ex Tempore Testamenti, et requireret illud triplex extremum habile. Sed etsi Condicioni §. Islemus l. si alienam 49. §. in extraneis de heredibus instituendis et sic requiritur, ut non tam sub condicione et non tam effectus institutionis conferatur, sed eius substantia et forma pendeat ut incipiat ex illo Tempore =

l. 4. §. Vlt. ff. de C. et D.
l. 88. ff. de hered. inst.
l. 10. l. 18. ff. de captivis et postlim. reuocatis
l. 32. §. 14. ff. de donat. int.

§. hered. ii. inst. de hered. inst.
l. 54. ff. de adquir. hered.

l. 37. ff. de hered. inst.

Sed Contra l. institutione facta ex tempore Tempus habetur pro non adiecto §. hered. ii. inst. de heredibus instituendis. §. nihil operatur dictio tunc R. haberi pro non adiecto quod tempus designatum est post mortem Testatoris saltem ut impediatur retroactione aditionis et continuationis Domini l. hered. 54. de acquirenda v. a. omnimoda hereditate; hic vero cum necesse debeat contingere designatio Temporis Vincere Testatore auferatur = C. huc est institutio Conditionalis §. probatur; huc est substitutio; sed substitutio est institutio Conditionalis §. probatur maior ex l. cum in Testamento 37. de heredibus instituendis Vbi duo gradus heredum videntur filii et nepos in formula Galli §. = R. necesse esse Conditionalem institutionem

nec substitutionem sed puram ex Tempore et Conditione nec in aliquo instanti considerari quin pura consideretur ideo autem duo gradus videntur quia ad instar duorum graduum numquam simul admittuntur non autem quia sit substitutus nec non substitutio sufficiens cum sit conditionalis institutio ex Tempore Testamenti. = = =

= Cap 4 §. 1. quidam recte =

¶ An sicut potest omitti Casus sortis filij ita et Parry

Proposita Galli formula eam interpretat consultus in sequenti usque ad §. nunc de lege 2. de quo querit circa formulam est de eo an si quis ita instituat. Nepos seu neptis qui ex filio meo nasceretur post mortem meam heres esto. Valeat institutio = R. Valere post formulam, quia cum hic sermo possit adaptari ad Casum quo suus nascitur, et contra rium magis ad Casum in quo substituitur, adaptandus. Deinde quia et Casus mortis filij est necesse ut intelligatur institutio nepotis; licet generaliter loquatur credendum est eum supponere = Sed nunc querunt

1. Gallus 29 ff. h. n. 10.

Interpretes an etiam Casus mortis parry possit omitti saltem ut ubi intelligatur = R. non posse. Primo auctoritate consulti in §. quod sequi ubi brevissime substitutionis normam defert, nec tamen eius est oblitus = 2. quia sui Casus non novam conditionem affert, sed qualitatem postsumi de monstrat = 3. fortius quia ubi incertitudo est ad Casum habilem, et inhabilem est credendum, de habili loquendum esse testatorem; sed in hoc Casu incertitudo non erat nisi ad duos Casus habiles, et sic de aliquo expressum est attendendum, ut de eo obliamur; nam si nascatur vivo aut pertinet ad l. Velleiam si mortuo ad Consultum Galli. = = =

§§. 2. 3. 4. = = §. idem credendum 2 = §. sed et si 3 = =
= = §. et quid si tantum 4 = =

in his §§. prosequitur quoda explicacionem Galli formulæ, dubitat in primo, an quod dictum est de filio et nepote, possit dici de nepote et pronepote, aut que idem dicendum = C. An si quis habeat filium et uxorem nepotis defuncti pregnantem, possit sicut in filio et nepote ita et in filio et pronepote concipere = S. an nepos et filio existentibus possit proneporem posthumum instituire, deciditur que posse in utriusque mortis Casum, quia cum uterque debeat mori ante quam sit institutus suus erit, cum sit institutus, sed admonet Consultus ita continere in hoc Casu mortis, ut prius nepos, postea filius decedant alioquin nepos rumperet, et sic institutio pronepotis numquam inciperet; non enim ex eo quod in Conditione est, de postum nepos intelligitur institutus = = = §. 4 et quid si tantum = C. §. An testatore Casum deportationis experiente adhuc mens legis Velleie = = =
= = =
Cum non solum nepos possit nasci post mortem naturalem filij

Sed etiam Civilem, et Lex Velleia utranq. mortem, immo et man-
 cipationem Comprehenderit Dubitatum fuit in Casu quo, in Casum
 mortis filij instituitur nepos posthumus, intelligatur etiam sub Casu mortis
 deportatio et interdicho = **§. 5. intelligi ex mente Lex Velleia;** non
 enim Lex Velleia locum habet cum instituto ad posthumam natiuitatem
 post mortem sed tamen quia Lex Velleia de omni Suius Casu loquitur
 ideo tali formula posita, et autentice Velleia ex utroque extenditur
 instituto ad Casum quo filius fuerit deportatus; Secus in Casu emancipa-
 tionis, quia licet in nepote respectu pronepotis possit hic Casus attendi, non
 tamen in filio respectu nepotis, quod satis hic insinuat Consultus, dum
 exemplum emancipationis in gona nepotis collocat in filij; Ratio autem
 q. filius cum diuina emancipatione exeat, rumpit Testamentum non
 nepos l. 8. §. 1. de in iusto rusto, quod autem est an si testator
 expressit dixerit Casum deportationis filij adhuc opus est sententia
 Lex Velleia; mihi autem videtur opus non esse cum ipsa Voluntas
 testatoris Casus duplicat et ex Consilio Galli et eius Voluntate subsistat =
 = §. 5. quid si quis filium? =

l. 8. §. 1. ff. de in iusto rusto

l. 31. §. 1. ff. de hered. insti
 l. 16. ff. de captiuis.
 l. 6. §. sed si pater ff. de in iust
 rusto l. 9. §. si quis filium ff.
 h. n. no. l. 32. §. si ambo ff.
 de donat. im.

In hoc §. ille proponitur Casus: Titius habebat filium fuit captus ab hos-
 tibz, fecit Testamentum, et ex eo nepotem, si post mortem suam natus
 Cereretur instituit, Dubitatur an morte habeat locum Consilium Galli
 etiam si naturaliter veniat filius forte = **§. 6. haberi quia hic nepos**
 fuit pater eius erat captus tempore Testamenti, non tamen adhuc erat
 erat suus quia iura patrij erant in suspensio. Illa institutio et §. 1. de
 heredibus instituendis l. 1. et l. 6. de captiuis et postlim. §. ab hostibus insti-
 tuendi q. modij patria potestatis. Aliudque rumpere non instituit quia
 licet filius apponeret postea ante Testamentum tamen hanc Suius
 postea consequitur, et ideo rumpitur l. 6. §. sed si pater de in iusto rusto,
 l. si quis posthumus §. si quis filium h. no. Unde et verificatur filij
 decipere in Vita testatoris cum retrotrahatur ad captiuitatem mors. l.
 Cum hic satis §. 2. si ambo de donat. inter cum vulgaris = =
 = §. 6. si eius qui filium =

egit iam Consultus de extensione casus mortis filij non autem de casu natiuitatis
 Circa quem tam proponit questionem, quidam habebat filium ex eo instituit
 nepotem posthumum, uxor filij pregnant ab hostibus capta est peperit in captiui-
 tate suo auctore nunc dubitatur an Lex Velleia, an Consilium Galli sit attenden-
 dum, quod idem est, ac interrogare, quid natiuitas utrum Vera secundum
 quam Lex Velleia locum habet utrum redditis ab hostibus ex quo tempore
 consequitur Cinitatem licet retrotrahatur Consultus, tamen nihil ex parte
 decidit sed quod in nullo Casu tali supposita specie est periculum rumpendi
 ideoque parè curandum sed nunc aliquibus videtur suadere per legem Velleiam
 mihi autem potius per Consilium Galli quia Vera natiuitas non attendi cum

fuerit in servitute etiam quia inter casus ad Galli Consilium per-
tinentes hunc posuit = = § 7. forsitam = =

Celbris questio hic agitur an si quis habeat filium erecui uxorem pregnan-
tem ex eo posthumum nepotem instituit dubitatur an possit instituere
ex filii posthumo pronepotem = = ¶ potest dum modo nascatur filii pronepo-
mortuo eius patre & anto in vita proavi et ipsa natiuitas fiat post mortem
proavi quia hic filius hery nascitur Deinde institutio potuit habere effectum
quia de medio fuerunt sublati qui succedebant suo ordine primo loco istius
posthumi pater postea avus sed nihil interest quod pater istius non fuerit
recte institutus = = ¶ Consilium Galli ut patet in vita testatoris nam quia
iste non rumpit testamentum cum semper inveniatur a filio testatoris
qui post eum decedit Deinde ait quod iste pronepos subrogatur in locum filii
iam mortui qui nepos adorat in medio iam est sublati et sic ipse subrogat = =

= = § in omnibus = =

In hoc § admonet Consultus nequam in casu quo ex filio nepos est institutus
ex consilio Galli ut instituat ex aliqua hery quia non inducunt insti-
tutionem Verba illa enunciativa Alius meus vno me morietur l. 2. § ut
si in ratione 30. § Famerii ad l. falcidiam nec sufficit exhereditatio quia ut
substituatur expectatur institutio tanquam Caput testamenti nequam
autem institutione iam mortuus est exhereditatus et si post mortem suam in
nani exhereditatio quod exhereditationem vitat l. si ita scriptum l. 3. § fin.
h. no. Tres autem Exceptiones huius regulæ adducit Consultus Prima si pater
non sit in potestate sed hęc certissima Sed cum hoc casu nequam sit
Consilium Galli = Secundo in hoc casu (nequam sit) pater est apud hostes =
Tertio cum pronepotem posthumum instituit ex nepote non ex proterione
pronepotis non resultat nullitas testamenti sed in accedendi § i. infra de ex-
heredare liber = = = = § 9 nunc de lege = =

l. 2. § 30. § Famerii ff.
ad l. falcid.
l. 13. § fin. ff. h. n. no.

Post Galli Consilium lata fuit lex Velleia cum duplici capite quia et omni
Casui rumpendi succurritur per omnium posthumorum institutionem admitti
Primo iuris capite constituit ut possit institui absolute quilibet posthumus alienus
Tempore testamenti dum modo sit sui Tempore natiuitatis et natiuitas con-
traheret in vita testatoris nihil enim aliud fecit quam illa tria tempora
que habilia considerabatur ad validitatem institutionis dispensare non illius
enim Tempus testamenti attendi sed tantum natiuitatis saltem ut atten-
datur Tempore vitz testatoris et monumentum in quam momentum accipiat
institutio ante mortem testatoris in vim filii capacitatis = =
= = § 10. sequenti parte = =

Nunc secundum Caput legis Velleie affert Consultus cuius dubiale est in
Velleii aq. constitutionis quidam vultunt constituisse testamenta rumpi
per illam virtuales agnationem seu subrogationem nepotum actualium
in primum gradum alij modum decise instituendi filij nepos nec rum-
perent quia cum possent institui absolute inveniuntur cum succedebant
institui quidem sed non quasi sui sed quasi extranei ideo que Consilium
decise

l. 13. ff. de instituto
l. 10. § qui filium ff. de ma-
nuela
l. 6. § nepos ff. de heres instit.

dedisse ut Testator instrueret sub hac formula si filij meus, aut filij
et nepos vivo me moriatur nepos heres esto; Sed melius alij qui dixerunt id
constituisse legem Velleiam per secundum Caput scilicet ut nepotes absolute instrui
aut exheredari, licet de iure antiquo sumerent, ne nullo modo Testamentum
id que probatur ex l. posthumorum l. 2. de iustorio rufo l. heredum l. 1. § qui filium de
Testamentaria iure l. ad si condicione 6. § nepotes ac heredes instituentes et alij plures =

§ 11. Videndum =

Queritur an possit institui posthumus in hoc casu hic vivo filium apud hostes
post mortem Testatoris decuit in captivitate dubitari an nepos possit ex eo absolute
institui ex hoc capite = § 11. posse quia nec expressum est in secundo capite legij
Velleij quo tempore debet succedere nepos, sicut in principio etiam quia verum
est dicere vivo Testatore in locum filij suoque cum eius filij mors retrotrahatur
ad tempus captivitatis = § 12. ille casus =

Dubitarur an si quis habeat filium et ex eo nepotem posthumum instituat, et vivo
filio nascatur, postea autem mortuo filio in vita Testatoris ipse succedens in loco
filij sumgar? § 12. non sumgere sed difficile est quia filij institutio cum sit
posthumum non subsistit per secundum caput legij Velleij, cum autem nascatur
vivo filio non pertinet ad secundum; § 12. nullo ex capite subsistit = § 12. subsistere
sicut ex nullo ex his capitibus separatam tamen coniunctis resultat eius validitas
sicut non ipsum primum caput non potest facere valere, cum capacitatem tempore
natiuitatis non inuonitur, atamen cum sibi adiungatur secundum caput
cuius est expectare, et approbare institutionem tempore quo nepos subrogatur
in locum filij duo coniuncta expectant capacitatem institutionis tempore
subrogationis = § Ultimo =

Nunc quiritur specie posita ut in superiori; sed tamen non succedit filij
posthumus in locum filij, immo emanipatus fuit, dubitarur an sit iusta
eius heres, deceditur que esse, et ratio quia institutio iam semel constituitur
ex coniunctione caputum interpretata per Julianum, et cum semel instituerit
subsistit licet mutentur qualitates heredis = Cap 1 =

De legatorum et fidei commissorum origine et utrum hereditatis datio
nem aliquando comprehendat. C. 1. An legata origine sint iure gentium =
Testamentaria dispositio licet ius civile ex formula dandi program fecerit l. ius
civilis 6. de iustitia et iure tamen antea origine iuris gentium, et secundum illud,
sine ulla solemnitate nec heredis institutione, quod iure civili necessarium est l. 1.
2. de vulgari consuetudine tanquam legatum et donationibus et fidei commissis
inter amicos tota dispositio constabat = Probatur ex l. quidam 17 § 1. de
penis ubi deportati incapaces sunt testamentariis dispositionibus l. neque 13. § et
deportati de militari t. = secundo probatur de Testamento respectu sollem-
nitatum inutile sit si tamen perfectum respectu voluntarij legati et fidei
commissa naturaliter debentur l. pen. § Ultimo de legat. 2. l. fin. de reb. creditis
§ non habet antea origine iuris iure civili, alia deficiente omni quod ei
dat ius civile scilicet solemnitate nullo modo iuris habere = 3. probatur
ex l. 2. et l. si verum 23. C. de fidei commissis. l. fidei commissum C. de condite
in debiti Unde ex minus solemnitate scilicet scilicet secundum voluntatem Testatoris

l. 17. § 1. ff. de penis
l. 13. § 2. ff. de milit. t. t.
l. 2. l. fin. ff. de reb. cred.
l. pen. § ult. ff. de legat. 2.

l. 2. l. 23. C. de fidei commissis.
ff. de commissum C. de condite
in debiti

non possunt legari; eo naturaliter debentur tantum iure testamentaria
dispositionis sine illo iuris civilis fomento, hoc enim est signum naturalis
obligationis l. obligationes 10. de o. et a. l. fiduciarius 16. de naturali 4. de fiduciis
Vnde inferunt legatum in iure legatum tenentur prestare heredem iure doli

l. 1. § ad l. falcid.
l. 20. § de v. s.

2° an legatum verbo initio ex l. 12 tabull. omnia testamentaria dispositio
= non comprehenditur?
Ius illud gentium lex Romanorum in l. 12 tabull. confirmavit his verbis
Vti quisque legaverit vel ius ita ius esto. l. 1. ad l. falcidiam l. nec verbis legi 120. de v. s.
quod verbis legitur verbo legaverit quo omnem testamentariam dispositionem compre
hendit firmiter tenendum est Probo primo ex l. obvenire 130. de v. s. Vbi ait
Testamentaria hereditaria sunt confirmata l. 12 tabull. eo per verbum legaverit
sunt comprehensa hereditaria dano = 2° ex l. 1. de portione hereditaria Vbi
idem fere proponitur; eo dicendum legatum nomine omnem dispositionem conti
neri iure illo legi 12 tabull. = Sed contra l. ex l. cum in substitutione
37 de legat. 3. Vbi repetitur legatum et repetitur libertatem sed avertit Consul
quod repetitur ex mente l. 12 tabull. l. in generali 80. de v. s. eo non verbo
legati continentur alia ex verbis legi d. = 3° ideo non ex verbis legi legati
quia verba legi loquuta fuerunt de datione, quo casu ex verbis legi legati
nomine libertatem continentur; hic autem loqui de repetitione de qua ex
proxi verbis lex non est loquuta ideo que ex mente in repetitione intelligunt
libertatem legati nomine comprehendit = 2° ex l. verbis 120. de v. s. Vbi con
sulius non ait verbis largissimam potestatem datam, sed videtur quod impropie
tatem solum importare; eo non legati nomine proprie comprehenditur omnia
testamentaria dispositio = 3° etiam aliquando veritatem et non impropie
tatem exprimere hoc verbum = 4° improprietatem largi significatione
non stare in significatione lata verbi legaverit sed in verbis ita ius esto; illis
enim verbis largissima potestas videbatur concessa ut quilibet voluntas
sua ex equum est quod quidem quia non proprie tam late fuerat con
cessum licet videretur pluribus legibus et formulis coangustatum fuit =

l. 130 § de v. s.

l. 1. § de gente hered.

l. 37 § de legat. 3.

l. 80. § de v. s.

l. 120. § de v. s.

3° que stricta legati significatio?

Postea vero labente tempore in aequitatem abiit illa estrenis legati significatio
et introductum ut tantum singularem dispositionem non comprehenderet licet
l. 12 tabull. antea omnia significaret = Hoc probatur 4° ex l. filium § sed et
portio de legat. prstandis Vbi ut conservetur portio ex qua institutus sit aliquis
ex exceptis requiritur iudex prstando quidem adducta nouo requisito; eo legati
nomine non comprehenditur alia dictum sufficeret = 2° ex l. 1. § qui neque
de heredibus instituendis Vbi ait Consulius cum qui non est legatarius tribus
verbis subicit huius heres esto, testari potest; eo non legatarius qui instituit; eo non
legati verbo comprehenditur dispositio universalis = 3° ex diuersissima
natura legati et hereditatis hereditas damnosa soleretur l. morte 8. de adquir
vel omittenda hereditate l. 4. ad trebell. legatum nunquam nec oneribus
adstringit nec damnum affert Celsus § inter vulgares l. si hereditatem 32.
mandati = Sed contra: potest per legatum relinquere pars hereditatis
et quod magis est tale legatum prstandum sine deductione rei alieni l. ab
oneribus 104. § ultimo de legat. 1. l. cum filius 76. § l. eodem no l. mulier 22
§ ultimo ad trebell. l. si quis servum 8. § ultimo de legat. 2. eo legati

l. filium § sed et portio
§ de legat. prst.

l. 1. § qui neque
instit.

l. 4. § ad trebell.

l. 8. § de adquir. hered.

l. 32. § mandati

l. 104. § vto. § de legat. 1.

l. 76. § l. eod. no.

l. 8. § vto. de legat. 2. l. 22. § vto.
§ ad trebell.

nomine etiam successio Universalis committitur et non solum res particulares sed Universalis relinqui possunt = Q. primo quando introducta specifica et stricta legari significatio Universalis res legari non potest sed postea Prudentium interpretatione introductum, ut possent sed adhuc non solum legari potest comprehendere successio Cum hic nec succedat ut huius nec contra illum possent dari actiones ut statim videbimus = Q. 4. an legata parte hereditatis transceant actiones ipso iure in legatarium et in rem legari possit prope. Conueniri? =

l. 8. §. vno. Cum l. legi ff. de leg. 2.

quod si pars hereditatis legatur Valer legatum ut iam diximus sicut et partes bonorum hoc omnes sentiunt Interdixit sicut etiam in legato partis hereditatis non deducit de alienum sicut in legato bonorum quod omnes Consulti asserunt nisi siquis seruum §. et ultimo et sequenti de legat. 2. nunc autem quæsitio est an ex eo quod non deducatur de alienum sed cum onere præstatum transceat in rem legari pro sua p. ipso iure onus ad legatarium; nos autem sentimus posse conueniri legatarium pro sua p. non autem quia transceant actiones omnes enim orunt contra heredem sed quia permittitur in legatione partis et pro parte ante legati præstationem interponere §. sed quid heredes de fidei commiss. hered. et sic nequaquam ex vi legati potest conueniri a creditoribus quod probatur Primo: si institutio fuerit facta ex fundo dabitur ad partem hereditatis fundus que pericitur titulo quo potest scilicet prælegari quia natura institutionis talis est ut iuris successionem continet l. 1. §. si fundo l. quoniam §. sed eo l. si alior ius 10 cum l. sequenti l. ex facto 39 de hereditibus institutis Qui non militabat 18. de off. militis; §. cum natura legari talis sit ut nunquam incommoda comprehendat l. hereditatem 32. mandati et sanctorum si donatio seu titulus particularis licet fiat in re Universalis habetur ad suam naturam, et excludit connexionem commodior et incommodior, simul que esse hereditatis = 2. quia ut consistat legatum prius debet adiri herede ut in l. si in iuramento de testamento curia l. si pariter 55 §. 1. ad trebell. sed adita iam hereditate cum partem non faciat legatarium quia titulus particularis non est capax representandi testatorum hoc enim tantum est proprium successione Universalis quatenus habet unum corpus intellectuale l. hereditatis §. de hereditatis portioe l. nihil aliud de v. l. §. cum venit legatarium iam inuenit heredem cum omnibus oneribus hereditatis §. = 3. nec transceant actiones directæ infidei commissarium, et adhuc ad vltimum transmissionem erit auxilio Senatûs Consulti nec in emphyteum hereditatis; §. nec in legatarium =

l. 1. §. fundus 9. §. sed eo. l. 10. l. 11. l. 39 ff. de hered. insti. l. 18. ff. de milit. tit. l. 32. ff. mandati

l. si in iuramento ff. de iura iurata l. 55. §. 1. ff. de test. ad trebell. l. 50. ff. de port. hered.

l. 2. §. per contrarium ff. de dote p. §.

Sed Contra: legatum hereditatis est res que in se habet onera, §. transfert ea in legatarium, an probatur ex exemplo gentilij legari ubi actiones transceant ad legatarium quid res legata in se habet hanc qualitatem l. 2. §. per contrarium de dote prælegata = Q. rem legatam alius qualitatis esse sed eas amittere possit. ubi legato ut ex iure institutionis ex fundo nec deducit ad partem bonorum quæ ita non adimoletur voluntas testatoris qui in quantum possibile sit adimpleri debet. sed non deducendo onus sicut alienum quod ex p. heredis se habet, non vero quod transceant iura directæ quia lex operatur non autem in legato §. si titulus particularis, et sic quod amittit ad factum legi nequaquam cum impossibile qualitates

alij: impostas iacere sub particulari titulo legati ad exemplum pecculij =
 C. falsum esse a chopes transire ad legatum directo, immo et opus
 est cautione l. quod in herede 9 § si seruo de tributaria actione l. si seruo
 manumisso 18. de pecculio legat. l. 1. § utem hery quando actio de pecculio annual. ^{actio}
 sit l. 2. C. an seruis ex suo facto post manum. et ad l. 2. § per contrarium = 118. § de pecculio

Decendum est ibi referri non probari sen
 tentiam Consulti et licet deneretur legatarij pecculij aduch. diuersitas
 potest. Cum actiones non ad heredes hereditati, quatenus totum in uniuersale
 est sed quatenus persona, et imago defuncti. Secus in pecculio. = 2° ex l. 176. § 1. § de leg. 2.
 Cum filius 76. § 1. de legat. 2. Vbi Consultus ait Titium, cui sempromius
 hereditatem Manij adque uiam sibi. Legauerat onera susceperunt. C.
 suscepturum virtute cautionis per quam regerey oru. virtute cautionis = 129. § cum ita § de leg. 3.

3° ex l. qui concubinam 29. § Cum ita delegat. 3. = C. 97. in superior
 argumento seu § 10. = 4° ex l. hereditatem 28. de donat. Vbi eodem modo
 respondendum filiam debere soluere creditoribus coactam sicut cautione
 aut si interposita non sit actione prescriptis vbi; in hoc enim casu contractus
 ille in nominatim do. ut facias intelligitur coitus. = § 1° ex l. pen. § qui ma
 rito delegat. 2. = ad primam difficultatem, qui ad nos attinet eodem filo huius
 dabilis est quod secundum Cur quod ipsa soluit non debeant prestare
 Coheredi Cum soluerit mater etiam oneri eorum esse quia ex fructibus
 perceptis ibi soluisse dicitur, et voluntas eius in taxanda ut vultur
 quid soluitur quia ex re propria quod pertineat onus ad heredes; si
 vero ex fructibus cum inde proprium patrimonium non dissipentur =

6° ex l. ab omnibus 104. § Vltimo de legat. 1. Vbi cum legasset a sacro
 genero partem hereditatis Titio dicitur. antequam legatum adimpleat
 posse deducere onus dory; § etiam in legato partem hereditatis debet
 imminuere deductio et non cautio. = C. non hie deducere onus
 ery creditoribus debiti sed sibi, in quo magna diuersitas; nec enim potest
 hery esse quin debitum extinguatur, et cum non confessionis quia lega
 tarius datur ad quem huius effectus possit extendi, ideo solutionis, sicq;
 tanquam iam solutum retinere magis, quam deducere de quo alibi late.

= Cap 2 =

De legati et fidei commissi natura et differentijs ad l. l. l. 116.
 = in principio h. no. et l. 37. de legat. 2. cum alijs =

fidei commissi tantum pendebant ab initio a iure eorum a qd relinque
 bantur, ut nomen satis demonstrat et principio infra de fidei commissis
 hereditarijs sed cum putoy et fidei potestatio iury gentium sit l. 1. de
 pactis l. 1. de constituta pecunia recte sequitur eorum originem et observa
 tionem cum tantum infide et putoy constat eisdem iury esse. =
 sed contra ex § 1. de fidei commissis hered. Vbi magystratus sunt creati
 ad observationem horum qui prestandi necessitas iure civili est introducta =
 C. non sufficere corroboracionem iury civilis ut iury quilibet aliquid
 ut sicut in contractibus apparet, sed formam esse prestandam l. iury

l. 1. § de part.
 l. 1. § de const. pecc.
 § 1. infra de fidei commissis
 hered.

l. 2. ff comm. de legat
l. 21. ff de legat 3.

l. 14. § 1. no. 19 § 1. ff ad
credell.
l. si ita relictum ff de legat.

l. 116. ff de legat 1.
l. 36. ff de legat 2.
§ 1. in ff de legat 2.

l. 28. l. 29. ff de legat 1.
l. 66. l. 67. ff de legat 2.
l. 2. l. 3. § 1. no. 17. § 1. no.
ff de legat 3.
l. 13. l. 14. l. 29. § 1. no. ff de
liberare legat.
l. 2. § 1. no. ff de dote legat.
l. 1. § 1. no. l. verby legat § 1.
ff ad l. falcid.

Civile de iust et iure aliquid eius naturae addendo aut detrahendo =
§ 1. ex l. 2. communia de legat. ubi certa verba demonstrant fidei commissum
§ 1. iam habent formam iure civili = § 1. ubi verba demonstrant ver-
que solent relinquere non de formali eius sed de fugiamus verba legatorum
aliqui quilibet, immo et non relinquunt prout l. nuda de legat 3. =
Idem dicendum circa fidei commissum universale
ideo adverte quoad superiorum questionem de legatim partationis si necesse
adveniens verba partem hereditatis cum non possit partiri nisi partem
eius quod aliud se remanet et si fidei commissum sit universale sine verba
sunt quod partatur seu ut sit quod restituat hereditatem sine bona
sive quodcunque habet semper erit fidei commissum universale ubi pure § 19
§ 1. l. 14. § 1. no. et sequenti ad credell. l. si ita relictum § 3. aut § 4. de legat 2.
quia propter verba attenduntur mens coniectura et subiecta materia colligitur
hinc verby senty deducitur non tantum ex verby quia non habent formam
determinatam = Et quo modo legatum definiendum =

Legati tres definitiones habemus apud Justinianum in pmo instituta de legat
donatio quaedam a defuncto relicta, nota florentinum in l. legatum 116. de
legat 1. delibato hereditatis qua testator ex eo quod unumquemque hereditatis foret
alicui quid collatum esse vult. Apud Modestinum in l. legatum 36. de legat 2.
donatio testamento relicta non autem inter se pugnant omnes enim
donationem esse debere constituunt, quid enim aliud florentini illa nota
alicui quod collatum esse vult nec iniquam definitionem Modestini per
ea verba delibato hereditatis cum imo explicet qualiter quam suo
tempore lege falcidia introductam habebat, nec Justinianum cum ipse dicitur
huius verby oratur ut suo tempore se accommodet et constitutioni, nos autem
differentiam explicamus Modestini in qua duo esse donationem et in
testamento observamus, inde varis questiones videmus, non autem
esse donationem = De debito legato et an ad l. falcidiam totum

Legatum estimandum an tantum utilitas immixta legato
et an existente conditione ante mortem testatoris extinguatur =
Debitum legatum inunde est cum nec donatio nec liberalitas nec beneficium
sit sed tribus casibus notatur cum datur commodum representationis
cum remittitur aliqua exceptio cum meliorem actionem consequitur lega-
tarius l. si creditor 28. cum l. sequenti h. no. l. manus 66. l. unum ex
familia 67 in pmo de legat 2 l. 2. et 3 § 1. no. l. si deportati 7. § 1. no. de legat 3
l. si creditor 13. et 14. et l. legatum 29 § 1. no. de liberare legat
l. 2 § 1. no. de dote legat. l. 1 § 1. no. l. si quis creditor l. verby legat ad l. falcidiam
sed ea differentia est quod legatarius cui commodior actio relinquatur, nec
potest gravari, nec lege falcidia ab eo deduci l. si creditor 28. h. no. l. 3. § 1. no.
rem l. si deportati 7. § 1. no. de legat 3. secus in illo cui exceptio remissa
aliter representatio concessa l. 1 § 1. no. l. si quis creditor l. verby legat ad l. falcid.
Sed licet tota res legata peti possit quia per totam eam, et minimam

partes qualiter de vilitate dispersa est. L. debitor §. de legat. 2. l. verbis
legis §. ad l. falcidiam. Jam enim quoad deductionem falcidiae non tenet vel sed
vilitate estimatio est factenda l. debitor §. ad l. §. si quis creditor d. l. vilitate
legis licet contrarium fabi. senserit quia licet totum peti possit etiam
totum venit infidelia sed non tenet sed eius propter quod venit est
mandum est. nec enim plus lucratur legatarius =

An autem purificata
Conditione seu remissa representatione vivente testatore subsistat ad huc
Legatum omnes subsistere fatentur, dicit auctoritate Imperatoris in §. quod
sermo instituta de legat. et Consulius in d. l. verbis legis §. sed Jamen licet
vilitate difficultate legis debitor §. de legat. 2. fatendo contrarietatem inter
huc iura = Solvitur h. hoc principium aut argumentum dicendo quod
Consulius hoc proponit tanquam absurdum et ex eo arguat et probet prin
cipalem huius de. questionem, quia hoc enim an tantum illud commissum
debeat an res tota sup. quam cadit an cum decedat in Commodum sed
totam rem ab eo absurdo argumento ducto = Probatur scilicet quod si medio
tempore verificaretur conditio ante mortem testatoris fieret inutile legatum
Contra expressa Consultorum responsa =

Injuris ex l. pro §. de servit.
quod ab initio constitutum postea evanescunt = R. e. in hoc casu idem
respondendum non generaliter esse regulam hanc ad l. §. plures si patiatur
exemptione in ambiguis §. §. de R. et verificatur cum casu super
veniente non tendit ad exitum et finem huius actus. hic autem ad idem
tendit =

Q. 3. An Furcia Legata Subsistant?

Legata Furcia non Valent l. Furcia §. 4. l. si quis inquilinus in §. si quis
scripserit h. de legat. 1. = Sed Contra ex l. cum quis decedens §. 37. §. suam
de legat. 3. Veri legatum hoc modo h. liberto meo deme nihil merito cenno
dari volo subsistat; et hic satis est demonstratam personam legatarii etiam
illa nota sublata = Deinde hic nullam contumeliam fuisse ad Consultum
sed ponit illam clausulam ut magis videret libertas testatoris = 3. hic agi
de legat. qui in ipsa re legata Furciandem habent; non Jamen in d. l. clausula
Directam codicillarem in universam infideli commissariam ut subsistat et Codicillo
operari licet non dirigant ad personam exauarant. =

Q. 4. an Legata poena causa relicta Valeant?

Legata coercendi causa ut poena causa relicta cum maxime a libertate distincta
et poena coercendi causa introducta non subsistunt l. l. et 2. §. et l. unica C. de
hij qui poena causa relinquunt = Sed Contra ex l. de penultima l. si quis in pre
finitione §. 29. l. si panum §. 24. quando quis legat cedat l. tra. singulari §. de vilitate
quibus §. 2. secundum legatum in his iuribus adhibendi primi causa esse
relictum in coercendi h. heredes et si ostentat Legatorum natura confirmari
quando autem illud primum sit proprie Legatum; quando autem in presta
tione patet ex ipsis iuribus allegari =

**Q. 5. Captatoria Legata
non Subsistere et non solum Conditionem repellere sed totam
Institutionem**

Captatorie Testatorum Voluntate, nec in institutionibus, nec legat. subsistunt

l. 5. §. ad l. falcid.
l. 82. §. de legat. 2.

l. 11. §. de servit.
l. 85. §. 1. §. de R.

l. 94. l. 12. §. si quis scripserit
§. de leg. 1.

l. 37. §. suam §. de legat. 3.

l. 1. l. 2. §. de hij qui poena
noe
l. unica C. de vilitate
l. 1. de penultima
l. 24. l. 29. §. de vilitate
cedat l. 115. §. de vilitate

l. 70. l. 71. l. 82. §. 1. §. de
h. hered. inst.

Castatoris 64 ff h iro.
l 2. ff de hij qui pro non
scriptis
l 10. C de iro militij

Castatoris 70 l. illa autem 71. A. elemens 82 § 1. de hysed iustit. l. castatoris 64.
bno. l 2. de hij qui pro non scriptis l. castatoris 10. C de militari. ~~l 10.~~ sunt autem
castatoris voluntarij qui in secretum alterius voluntarij conferunt animo cast
andi inmani spe utriusq; reilitur autem non solum conditio sed et institutio
quia conditio sola reilitur in potest ex colore quo impossibily quia hie magis volun
tarij quam error agnoscitur et l. quia etiam in ipsa institutione casta
tio cum sit castatoris instrumentum licet contra sentiat Favor. = = =

**6. An si debitor legauerit aliquid legatum cedat pro debito
= et pro illo Compensatur =**

Communiter interpres in hac questione ea duntaxat distinctione ut si
debitum sit ab origine voluntarium non compenset ex legato necessarium
compensari debeat; non vero nulla distinctione debiti necessarij et voluntarij adhi
bita eam defendimus sententiam. Et dicamus debitum cum legato neutiquam com
pensari ex ea sola ratione quod ipse debitor legauerit nulla alia coniectura
voluntati adiecta = Probatur primo quia siue ex legi necessitate siue ex proprio
placito fuerit contractum debitum tempore quo legatur necessarium est sed
huc necessitas contraria est legato donationi et libertati l. rem legatum 18 de ad
mendis legatij § non est colligendum cedere pro legato ac pro ipso compensari =
2° probatur ex l. creditorem 85 de legat 2 et l. creditor 16. C de leg. in quibus Titus
creditori legata sunt res pignori obligata ab ipso creditore dubitatur an possit
petere legatum pecuniam = ~~2° posse nisi apparuerit eadem legatorum~~
compensare voluntate; eo ex eo quod debitum sit non inferitur voluntate compensandi =
3° probatur ex l. 4. de dotij collatione ubi pater qui promissor dotem pro filia ac
per consequens et ex hoc contractu et ex necessitate legi debebat legauit filie ex hie
dote aut propter et emancipat et tamen aut Consultus utrunque prosequum ha
bituram et legatum et debitum gaudet debitum sit necessarium nec cedit legatum
pro eo = ~~Cedat contra l. 1. ex l. 3. § si debita l. sed et si 6.~~
patrono vo de bon libertor. in qua cum patrono legatum sit legatum compensatur
cum debito ex necessitate legi. Si quidem consequendo legatum repellitur a bono
posseus. Contra fabullos ex qua rem debitam consequitur; § legatum compensat
cum debito. Conyam trahunt ex necessitate = ~~2° non ideo repellit quia compen
satur sed quia petendo legatum semel approbat voluntatem testatoris quam
non debet reprobari d. l. sed et si 6.~~

l. 18. ff de admend legat.

l. 85. ff de legat 2.
l. 16. C de legat.

l. 4. ff de dot collare.

l. 3. § si debita l. 6. l. 8.
§ sed et si l. 10. ff de bon. libert.

l. 20 § Capinian. ff fam. t.
l. 29. ff de ad. dot.
l. 34. § qui in vita l. 35. l.
88. § impubere. ff de legat 2.

Contra ex l. filia 20. § Capinian. famij
exercundij l. cum pater 29 de iure dotium l. filia 34. § qui in vita l. cum ab vno
35 l. Lucij 88. § impubere de legat 2 l. pen. de dote pign. l. quod pure § l. 1. § d. d. d. d.
legat ced. = ~~2° enim in hoc casu scilicet cum pater dotem legat vel manij
vel aliud datus nomine ex parte relinquendo compensari dotem cum legato sed
non ex eo quod concurrant debitum necessarium et legatum solum sumitur con
iectura compensationis legat ex eo quod vel ipsum debitum legari datur vel
nomine debiti ex parte relinquatur sed enim ad compensationem inducendam postulam
proposita iura. Nec valeat dicere huc in aliquibus iuribus promissam esse dotem a
patre et sic debitum voluntarium esse; nam hoc debitum necessarium cum promisso
ex necessitate iury proficiatur = 3° Contra ex l. si cum dotem 23. § si pater
dotem manij l. huiusmodi 85 § cum pater de legat 1. in qua legatum cedit pro
dotij debito siue pater qui dotem exegit a genito sine consensu filij legauerit~~

l. 23. § si pater ff de iur man.
l. 85. § cum pater ff de leg 1.

Legaverit sine marito non dament ipsam dotem nec addiderit deligare doti
 nomine; eo. ex eo solum quod debitum et Legatum ab eodem fonte proveniunt
 Legatum Cedit pro dote = **Q. B.** in hys rationibus aliam propter Superioris danti con-
 fecturam Voluntatis danti Equalitatis quantitatis debiti et Legati Cuius coniectura
 Veritas facile colligitur ex ipis rationibus allegatis = Nec contrarium inferre ex
 quinque prima et de probationibus ibi Ex duabus scripturis diversa quantitas
 presumitur licet concurrant in equalitate debiti = **Q. C.** Ex hoc intelligi Cum
 duplex sit scriptura liberalitatis est instrumentum quia tunc presumitur
 hoc secus in debito necessitas licet ab initio Voluntatis Contentis in altera, et libera
 litate sine ullo vinculo in altera contenta; non enim Creditur defatorem
 duplicem prestationem dotis velle relinquere **L. Lucius 88. § impuberem deligat. = 177. § qui dotale ff.**
Sed Contra adhuc ex 177. § qui dotale deligat. = Q. C. Erat et est alius
 casus in quo non poterat peti et Legatum et dote licet omnes predicti coniecturae
 defuerint; nam dictum erat de alterutro quod pertinebat ad eum casum
 quo maritus conveniebat actione rei uxoris si ex stipulatu nec ad patrem per-
 tinebat **l. 2. § secundum § igitur C. de rei uxoris acte = = =**

112. ff de prob.

177. § qui dotale ff. deligat.

Q. 7. An creditore instituto hys de debitum compeser. Cum salcedia =
 Ex Superiori questione factus est huius solutio dicendum est inq. hys de instituto
 Creditore non compesari debitum Cum salcedia nys. Expressis hoc testator volue-
 rit. Primo probatur ex l. Cum pater 77. § fimo 31. deligat. l. si debitor 12 l. quod
 bonis 15 § quod auis § Cum feda Commisum ad l. salcediam = Ex eo quia licet
 hys de amittat actionem ad petendum sibi debitum a testatore tamen n. amittit
 deductionem et sic Cum prius debeat deducere et alienum quam imponat legem
 salcediam et habeat ad propriam deductionem prius debitum deducit et postea
 habet salcediam l. quod bonis 15 § quod auis ad l. salced. l. in imponenda 6. C. de
 ho. aduertendum tamen Fructus hys de medio tempore danti post mortem
 usque ad concurrentem Cum debito et Cum quarta componantur esse et probantur
 res iura allegata = **Q. 8. De pignore Legato a Creditore debitori**
Utrum valeat legatum et extendatur ad remissionem principalem
 = debiti =

177. § 31. ff deligat.
 112. § quod auis § Cum
 fidei commissu l. 15. ff ad
 l. salced.

l. 6. C. ad l. salced.

Creditorem Cum pignus est datum posse tale pignus legare nec inde principale
 debitum legatum intelligi licet sicut velle certissimum est l. 1. § 4. de libere. lega-
 non autem intelligitur Dominium pignoris legatum; nam inutile esset Cum sit
 proprium legatum l. exora 41 § tractari deligat. l. proprius 13. C. de im. sed
 intelligitur legata traditio possessionis que quidem agud creditorum est l. Cum ex
 dotis 35. § 1. de pyn. acte et vinculi seu hypothecationis remissio duplex enim est
 Cum pignus seu hyp. adheret alicui debito l. 1. § fin. de legat. 3. l. debitor sub
 pignore 59 ad h. obell. = Contra l. non subsistit legatum pignoris a creditore debitori
 delictum; § 2. probatur; non est pignatio § modatur ex l. et si pignus 18. que infra
 creditor. l. 11. C. ad vellegary l. Lucius 11. § q. mod. pyn. vel hyp. l. 11. in q. omnibus
 talis remissio pignoris permittitur inter uxorem et uxorem Constante matrimonio
 sed donatio non permittitur l. 1. et 2. de donat. inter. § qui non est donatio =
 Q. C. donacionem esse et permitti inter coniuges quia hys donatio non pauperiorem
 reddit donatorem Cum semper Conseruet principale debitum Cuius respectu poterat
 subsistere pignus; donatarius autem quodam modo fit locupletior Ex eo quod rem
 suam liberam recipit. Talis autem donacione n. prohibetur l. Cum sponsus 5. § Cum
 igitur de donat. inter. et sic intelligitur nullam fieri donacionem Ex remissione
 pignoris Ex hys que inualide sunt = Contra 2. ex l. 1. § 1. q. mod. pyn. vel hyp. l. 1. § 1. ff. q. mod. pyn. vel
 hyp. l. 11. C. ad vellegary

l. 1. § 4. ff de libere lega
 l. 41 § tractari ff deligat. 2
 l. 13. C deligat a
 l. 35 § 1. ff de pyn. acte
 l. 18 § v. ff de legat. 3.
 l. 59 ff ad h. obell.
 l. 18 ff qui infra cred.
 l. 11 C ad vellegary
 l. 11. ff q. mod. pyn. vel hyp.
 l. 1. l. 2. ff de donat. inter
 l. 1. § 1. ff q. mod. pyn. vel
 hyp.

l 15. ff de donat.
l 9. C. de remiss. pignori

Solutio ubi qui capitale Crimen Commisit fecit donationem debiti et tamen licet talis donatio non substat quia facta post capitale Crimen commissum post Contractum 15 de donat. tamen remissionem pignori datur; Ex quo ergo non est donatio remissio pignori; ergo nec legatum = 2° ex al. in unum pactis non potest regulare remissio pignori debitum 5 C. de remiss. pignori sed donatio ex qua debet regulare remissio pignori erat in unum 5 C. legem propriam donationem factam post capitale Crimen quia in his largitur donator de patrimonio suo et sic minuitur in damnum sui; at vero remittendo pignori non minuitur patrimonium = ad 2. R. hic donationem esse inane sed pactum contentum in ea de remittendo pignori vult esse, ideo que remissio nem vultare = 3° ex l 3 § Nemo ff de legat 3. ubi ex eodem hinc constat in anterioribus § §. potest legatarium granari fidei commissio immo et mortis causa donatarium, et tamen non legatarium istius remissionis; ergo non est legatarium = R. debitorem in his casibus subire vilitatem tam si habet liberam non tamen pecuniam, ideo que habere vilitatem sufficientem ad consentiam legat; non vero ad gravamen fidei commissi = 4° quid veniat legato pignori ipsi debitori non a creditore sed ex Franco =

l 3 § Nemo ff de legat 3.

l 86. ff de legat 2.
l 8. ff de usufr. ear. rer.

si aliquis legat debitori pignori si modo non sit creditor non legatur remissio pignori ut in alio casu satis separata a remissione principalis sed tenetur huius gravamen vere et sic habere vel liberare vinculum ratio autem est quia cum legat creditor liberat remittendo quod potest facere remittendo in quod ipse habet et proprium est; at est extraneus non aliter potest remittere quam luendo et sic ad hoc tenetur celibry ex in l. si ubi homo 86 de legat 2. hoc ita tamen si legatarius sciat esse alienam et ita obliatam nec tenetur legatarius aliqua actione vel mandati vel negonorum gestum reddere pecuniam lunonij; nam sunt obliatarij testatorij l. huius 8 de usufr. earum rerum = Sed contra primo superiora acriter obstat de peratij iuris locis in l. Meunij 66 § fundo de legat 2. in quo ait Con sulus re mihi legata que propria est usufructus autem alienus vel pignori obliata non valere legatum ex quo sic si testator erat ipse creditor contra l. 2. § l. deliberatione legata si extraneus contra l. si ubi homo 86 h. ut. 50 variate fuerunt circa hunc scrupulum difficultatis solutionis sed pene omnes aut literam mutando, aut inadsequare soluendo peccaverunt, nunc ergo vera solutio venit sed ante quam eily radix explicari debet quid sit an resoluta salvet ut in solutione tota sit sed aliquid in eadem super totam, nem deficiat propter illud quod deficit potest resoluta per et omnium opum monum varietate relictam tam habemus, que autem si deficiat aliquid in ipsis ut in solutione propter ipsum totam per posse l. huiusmodi 84. §. adde l. si ita stipulatus 126. § 1. l. Julianus 131. ff de p. o. l. si rem 20. l. etiam 27 l. cum quis 38 § hominem l. si hominem 69 de solutionibus; si vero pars quantitativa deficiat in solutione solum pars deficiens per potest l. si stipulatus 9. § 1. de solutionibus ratio autem q. respectu talis partis non est individua sicut alterius, ideoque propter illa dissolvitur obliatio, et tantum propter manet pro qua per potest =

l 66. § fundo. ff de legat 2
l 1. § 1. ff de deliberare. § 2.
l 86 ff de legat 1.

l 84. § adu. l. 126. § 1. l. 131.
ff de v. o. l. 20. l. 27. l. 38.
§ hominem l. 69. l. 9 § 1.
ff de solut.

l 82 § fundus ff de legat 1.

my Sed Contra Primo ex l. non num. § dico non quocunq. 82 § fundus h. ut. in quo cum res soluta fundus

debitus esset ex Testamento et eius causa sit proprietatis usus fructus
 autem accepit postea peti et consequitur Legatum fundi partem
 non fundum integrum quia cum in usufructu concurreret dny cause
 lucrativus ex secundo habere non potest, ideo q. tantum consequitur
 primum proprietatis quia cum ex causa onerosa habet, et in ea non
 concurrunt dny cause lucrativae ex quo sic poteris arguere: tantum
 videtur solutus fundus respectu illius partis quae accipit ex causa lucra
 tiva sed tantum petere aliam partem quae cum ex causa onerosa accipi
 tur non videtur soluta. et soluta una q. non tota res potest peti, sed

pars deficiens = **Q. in hoc h. non dicere Consultum me non posse
 petere fundum sed tantum consequi primum, sed petere totum fundum**

**Arguitur 2° ex l. cum quis 58. § peno. de v. o. ubi mihi promissus
 fundus, et ab altero dem deducto usufructu dubitatur an fuerit notata
 prima obliatio = R. nequaquam quia et si solutus deducto usufructu
 adhuc usufructus petiti datur ex quo arguunt; q. usufructus peti
 potest = sed R. quod peti potest petendo fundum; nec enim cum
 pars rei debet soluta est, nec cum posita in altera obligatione prima
 prop. nec solutione vel nonatione extinguatur, ideo que tota peti potest. = =**

l 58. § peno. A. v. o.

== finis questionis et initium solutionis ==

Nunc ad solutionem aut in prima parte h. quod si mihi debitor qui rem
 pignoratam habebat legaverit dominium ve eius meum factum adhuc agere
 possum propter ius quod deficit non quidem ad factum iurionis sed petendo
 eundem fundum, prosequitur et dubitat in fine h. an eo casu quo extra
 neus rem meam mihi legaverit in qua deest mihi vel usus fructus vel
 possessio vel pignori obliata est valet legatum = **R. propter istas causas
 non subsistere sed hoc inter praegrandum est non subsistere saltem ut possim
 petere rem meam propter defectum auctoritatis iurium quia numquam sub
 obligatione fuit ipse fundus; itaque ex superiori questione attingimus huius
 celebri difficultati Forum = sed contra superiora argues tam contra**

l 26. l 66. § fundo l. deleg. 1.
 2. § legat. 2.

**l. si tibi homo 86. quam l. Manius 66. § fundo ex regula illud tantum intelli
 gi legatum, quod habet testator l. servus electione § delegat. l. cum omnibus
 hic adonchy = R. hanc regulam esse veram quoniam testator tale ius
 habet et talibus verbis utitur ut impleantur verba, et verba adsequuntur
 iuri testatoris; si vero hoc deficiat extenditur legatum usque ad verba;
 in his enim est voluntas testatoris expressa; aut etiam si impleat
 ius verba deficiat tamen iure vel emolumentum eius vel aliquid
 ius cuius defectu possit res advocari, ideo que non in plenum sit adquisita
 nisi in his casibus semper illud tantum intelligitur legatum, quod
 habet testator nisi si nihil habeat, et sciat nihil habere in re legata =**

**Co. quis teneatur luere quam testator propriam
 = sed obligatam reliquit = si mihi legitur**

157. ff de legat 1.

fuerit, rei legatorij pignori obligata, aliquando ad heredem omni iurandi
 in vim legati aliquando ad legatarium, aliquando in vim legati ad nullum
 ex his quod omne patet in l. si res obligata ff de legat 1. Primo enim
 pertinet ad heredem quoties legator sciens conditionem ipsius rei legat =
 secundo quoties ignorans; sed falsus est persona legatarij. Vt si scissa certum si
 eodem modo legasse = 2. quoties falsus est res ut minus sit aut saltem non
 plus in ea quam in re alieno ad legatarium pertinet quoties non ad heredem
 sed quoties ignorans; nec casus veluti inveniuntur nec ad legatarium nec
 ad heredem in vim legati pertinet. Iuris in casu discursumus velato ad
 consulto in d. l. si res obligata et scilicet legator scem esse obligatam,
 sed non expressit, et sic licet in veritate habuit voluntatem ex cuius sententia
 collecta scilicet onerandi heredem ad lutionem dament, que non expressit
 presumitur ignorare; falsus autem est res ut licet in commodum sit
 equalis cum re alieno propter affectionem excedit quo casu licet tenoret
 heredi iure propterea quod equalis sit cum re alieno dament cum in
 affectione pignoris sit datur aliquid propter quod absque lutione
 potest consistere legatum et sic heres non datur ad luendum, nec legata
 rium quia excedit rei ad re alienum non est quod pecuniarium, sed
 tantum affectio, ideoque in vim eius onerare non potest ad aliquid, et sic
 nec ad lutionem licet postea possit conveniri hypothecaria; sed hoc quia
 habet rem, et ideo potest uti exceptione actionum cedendarum, sic meo
 videri manet explicatus distat si quis alius in iure locus = =

ducere dament, ita defecere
 expressionem, et nullatenus
 probare possit legatarij, neque
 sola, neque equalitatis con
 iectura vti; que dament cedit
 affectioni iure pro herede
 a legato.

165. ff ad l. falid.

Sed contra ex l. si fundus 69 ad l. falid.
 Vbi si tantum sit in condicione ac in re legata potest gravari legatarij
 et deducitur falidia; et etiam licet equalis sit pignori rei, quod datur lega
 rium in casu sup. velato, ac ipsa rei adhuc potest tenori ad onerandi
 rem datam pro condicione adimplemento non cedere pro ipsa re
 ideoque et rem legatam videri; at vero pignori datum pro ipsa re cedit
 pro ea et imputatur heredi in falidiam, et sic ex re postea non deducitur
 cum magis impta quam legata sit = = = =

l. 1. l. 3. C de seruo pignori
 dato man.
 l. 4. l. 26. l. 27. § pignori ff q.
 et agg. l. 5 C de seruo pignori
 dato l. 33 ff de pignori
 l. 24 § 10 ff de pignori man. libori.

C. II. An seruo pignori dato possit libertas **Quin?**
 Libertas seruo proprio pignori dato inveniuntur inter viros datur
 l. 1. l. 3 C de seruo pignori dato manumisso l. seruum 4. l. pignori 26.
 l. in fraudem 27 § pignori ff qui et agg. l. iur. postea soluto pignore l. 26.
 ff l. 5. C de seruo pignori dato manumisso in ultima voluntate fideicom
 missarium certum est subsistere directa ita si tempore adus hereditary
 solutum sit vinculum pignoris l. frangy 33. in fine de pignori non soluto pignori
 nove hoc tempore inflectitur infidei commissarium eam que potest seruis
 petere ab herede l. generaliter 24. § 5. qui seruo lo defidei commissary libori.
 Sed contra ex distatimo dicitur in l. seruum filij 44 § si idem seruus delegat
 l. Vbi seruo pignori libertas est relicta, et ipse seruus est legatarij et vult
 legatum; sed non valeret si competeret libertas, tunc directa cum

l. 44. § si idem seruus ff de
 legat 1. l. 68. § vno. b. pro.
 l. 50. ff de pignori man. libori.

prevalcat Legato l post mortem 68 § ultimo h ut. sine fidei commissa
aria l si servus legatus 50 de fidei commissis libertatis. qd non subsistit
Libertatis = 2o. non fuisse relictam libertatem. servus pignorado ab eius
domino sed ab extraneo. et directam fuisse relictam, ideoque non sub
sistit quia licet libertas directa relicta a Domino debeat inflecti et ab ex
traneo ex fidei commissaria relinquij possit tamen vel ab extraneo relicta
directa nullo modo subsistit l si servus legatus 108 § servus alienus h ut =

Cap 3. =

Legatum non nisi Testamento Relinqui posse et de differentiis
inter Legata et fidei Commissa, et mortis causa donationis
1o. Vbi Legata debeant relinquij et an possint in
= Codicillis? =

Donationem cum legatum huiusque per hoc discrimina verum vidimus
nunc autem in Testamento debet relinquij aut Codicillis Ex parte
Testamento Confirmatis, quia ut vidimus prop. ipsius Testamenti dum
sunt confirmati habentur et ita poterunt quibus Testamento relinquij ac
proinde Legata = Probatur primo Ex eo quia licet Codicilli facti post
Testamentum subsistant et si non sint confirmati tamen tantum
quoad fidei Commissa l 3. § ultimo de iure Codicillorum, in quibus
apparet Codicillos post Testamentum confectos confirmari, sed ad
nullum alium effectum quam ad constitutionem legatorum Cum ut
probavimus et ipse et fidei commissa in eis relicta absque vili confirma
tione subsistant = 3o. ex libertate 45 de manum. ut. l confirmat
8. § fin. de iure Codicillorum, in quibus libertates directe qui ad instar
Legatorum currunt relinquij possunt tantum in tto. aut Codicillis con
firmari, sicut fidei Commisariis: et idem in l et fidei commissa = 4o. ex
l impubrem 22 § Codicillos ad l Cornel. de falsis in quo asserit incidere
in penam senatus Consulti Sponiani qui Legatum sibi relictum in Codic
illis ante Testamentum confectis in Testamento propria manu confirma
vit; §. ex confirmatione subsistit, et vixit huiusmodi Legatum in Codicillis
aliis non incidere ex scriptura confirmationis sed Codicillorum, nec
valeat dicere hic Codicillos ante Testamentum esse factos nec subsistere
nisi sint confirmati l ante Tabulas de iure Codicillorum; nam idem
requiritur etiam et procedit post responsum Antonini et Severi qui
talem Codicillis virtutem si praeberet sed constituendi facti Testamento
concessit § non tantum infra de Codicillis ut probatur ex dl impube
rem 22; nam in ea calculum suum habet Paulus qui floruit imperio
Severi et Antonini et sic maneat firmiter corroboratum. = = =

l 3. § vto. ff de l Codicil.

l 43. ff de man. tto.
l 8. § fin. ff de l Codicil.

l 22. § Codicillos ff ad l Cornel.
de falsis

2o an attendatur tempus Codicillorum an Confirma
tionis, an utrunque ad validitatem relictorum in Codicillis
= = que exigunt Confirmationem? = =
Cum Codicilli ante Testamentum facti ex Constitutione horum

l 2. § Codicillorum ff de l
Codicil.

Principium

Principum vel post Testamentum ex propria Coniectura Volunta-
 ty Testatorij Subsistant et in eis fidei Commissa non tamen Legata
 nisi Specialiter sint Confirmati, quia tunc sint pars Testamenti relicta
 in Codicilli Testamento Confirmatis quasi relicta in Testamento habentur
 et Codicilli retrorahuntur iam facti ad Tempus Testamenti, ideo que
 vtrunq; extremum attenditur. Et Subsistant Legata et ea que requiruntur,
 ideo que in l. 2. § Codicillorum aut Consultus seruo alieno Tempore Testamenti
 et proprio Tempore Codicillorum inuolunt. Directam libertatem relinquunt, et etiam
 alieno Tempore Codicillorum, et proprio Tempore Testamenti, quia licet relicta
 in Codicilli sint tanquam relicta in Testamento l. quidam 6. § l. et quidam
 11. § l. iure Codicillorum, hoc est ut eadem habeant ac relicta in tto, non tamen
 plus cum Tempus Codicillorum attendi debeat =

Uidem probatur ex l. Conficiuntur 8. § fidei seruo de iure Codicillorum. l. quidam 20. § pte
 senti h. tto. l. Iulianus 36. de C. et D. in q. fuit relicta Legatum
 seruo proprio in Testamento et libertas in Codicilli; § quia libertas in
 Codicilli et Codicilli cum libertate trahuntur ad Testamentum; § vtrunq;
 extremum attenditur = 3. ex l. 1. § quod dicitur l. quidam 14. § de qui pro
 n scriptis in q. si legatum existat Tempore Testamenti si Tempore Codicillorum
 sit mortuus non Subsistat Legatum; § attenditur etiam vtrunq; extremum =
 Quarto ex l. 2. C. de iure Codicillorum in qua acciditur posse relinqui fidei com-
 missum nato Tempore Codicillorum et posthumo tto § vtrunq; extremum
 attenditur in Codicilli Confirmatis = Sed Contra primo ex l. quidam 7. § l.
 § l. 16. C. de iure Codicillorum l. 1. C. de Testamentaria manum. in quibus
 non attenditur Tempus Confirmationis sed Codicillorum = Sed Contra
 est de qua queritur et in hijs iuribus attenditur sic etiam ad deductionem fal-
 cidie Tempus Codicillorum tantum attenditur l. 1. Certarum § 7. in fine cum
 l. sequenti et tto militis l. post missionem 13. ad l. falcidiam quia hoc privilegium
 non deducendi falcidiam singulariter rei facti est sed in Testamento vel Codicilli
 in militis factis conceditur l. ad Veterani ad l. falcidiam aliud quo ad res
 iuris veluti si queritur de capacitate Legatorij vel Testatorij = Sed Contra
 2. ex l. in bello 12. § Codicilli de captiuis ubi Testamentum et in eo confirmatio
 est facta ante captiuitatem Codicilli in captiuitate et Subsistunt; § non vtrunq;
 extremum attenditur = Sed ideo Subsistere et etiam vtrouque extremo attendi
 quia cum reddat et toto medio Tempore Cuius Romanus videtur et Militarij
 ratione habet in Codicilli locum posthumum et tto quia licet non sint
 facti ante captiuitatem aliquid tamen initium habuerunt =

Sed Contra 3. ex l. seruo 26. de adimend.
 Legati in quo potest dari libertas si seruis sit Testatorij, ac proinde capax
 Tempore Testamenti licet non Tempore Codicillorum; § non vtrunq; Tempus
 attenditur = 3. Omnis itaq; inter donationem Legati et mort. Causa =
 Cum igitur talis donatio sit Legatum ut Testamento debeat relinqui et r. ad
 caus. maxime adferret licet pluribus conueniat cum donatione mort. Causa
 l. illud 38. de mort. causa donat. = Primo igitur differunt in eo quod Legatum
 ut diximus debeat relinqui in tto. Secus donatio = 2. filius fam. legare

l. 8. § fidei seruo ff
 de Codicillor.
 l. 90. § presentis ff de leg. 1.
 l. 26. ff de C. et D.
 l. 1. § quod dicitur l. 14. ff de
 hijs que pro n scriptis.
 l. 2. C. de iure Codicillor.
 l. 7. § l. ff de iure Codicillor.
 l. 16. C. de iure
 l. 1. C. de tto manum.

l. 12. § Codicilli ff de captiuis

l. 26. ff de adim. legat.
 l. 38. ff de mort. causa donat.

l. 29. ff de mort. causa donat.

non potest nec consentiente l. Jamen 29 de mortis causa donat. sed
 de illis que sunt ab intestato non tra. fieri posse suadet Consultus in l. si
 alius de legat. instandis = 3° Legatum in dicitur aditione hereditarij secus dona-
 tio l. 9. § qui mortis debij qd. in d. in d. = 4° Legatum in singulos annos
 non unum sed plura l. 4. de ann. legat. secus donatio l. senatus 35 § primo
 de mortis causa donat. = 5° Legatum amittit qui per querellam testamentum
 impugnat l. Capin. 8. § meminisse de inoff. test. secus donationem = 6° Inter-
 dictum quod legatorum locum in legatis habeat non in donationibus l. 2. § 2. § 11.
 iuncto § si mortis & quorum legatorum = 7° Ex donationibus habet falcidiam
 heres per vtilem vindicationem l. cum pater 77 § minor de legat. 2. l. pen. C.
 ad l. falcidiam ex legatis tantum per retentionem l. quod bonis 25 § 1. ad l. falcid.
 cum alijs pari passu ambulant. = 8° A. an sit de natura legarij
 = ut ab herede prestetur =

l. 9. § qui mortis & debij
 29 de mort. causa donat.
 l. 4. de ann. legat. l. 35.
 § primo. § de mort. causa donat.
 l. 2. § 2. § 11. § si
 mortis & quorum legatorum. l. 77.
 § minor de legat. 2. l. pen. C.
 ad l. falcid. l. 25 § 1. ad l.
 falcid. =
 l. 22. l. 36. l. 84. § si anno
 8. duz primz de legat. 2. l. 1. §
 legat. 1.

Substantiam definitioni constat in l. legatum 36. de legat. 2. hinc de expli-
 catz addit hęc verba ab herede prestanda, que quidem nec omnia referunt
 exemplaria nec casu quo sunt de substantia ipsius legarij sed de eius expli-
 catione, nam ex eo quod sit donatio in testamento satis constat non prestari a
 legatore. Cum eo vincere non viret habeat sicut nec testamentum, id que
 probatur ex d. in l. Lucius 22. de legat. 2. ubi queritur an sit ademptum
 legatum ex eo quod testator rem legatam solvit non vero an ex eo quod solue-
 rit exstinguatur. d. l. huiusmodi 84. § si hinc de legat. 2. = 3° quia si res legata
 sit apud ipsum legatarium post mortem testatoris non prestatur ab herede, qd.
 l. Lucius 88. de legat. 2. l. lincam 26. ad l. falcidiam = Cap. Utimum
 De Divisione, et Varijs Legatorum speciebus, et alijs differentijs
 inter legata et fidei commissa et eorum executione = quot
 = Legatorum ordines =

l. 38. § de legat. 2.
 l. 26. § ad l. falcid.

Sicut labor ad suos ordines legata referat ad damnationis et vindicationis
 inseratque in damnationis quendi modo et vindicationis per prescriptionem,
 Jamen nos cum communia quatuor separata legata iam dictata esse aucto-
 rity, et probantur ex differentijs inter ea gradendz formulz eorum nullus
 ignorat. = 1° Diversitas inter legatum damnationis et vindi-
 cationis et ad quod tempus trahitur agnitio legarij vindicationis

Differt legatum vindicationis a damnationis primo in acquisitione rei legarij
 legatum enim damnationis cum tunc sortitur effectum cum heres presta-
 ab eo tempore creditur factum legatarij secus in vindicationis in quo transit
 dominium rei legarij nunc que factum heredi habetur ut ibi aditur hereditas
 revocabiliter ex tempore mortis dominium factum legatarij credamur ante
 agnitionem agnitione aut sequuta irrevocabiliter, nam trahitur agnitio ad
 tempus aditionis per propriam fictionem et tanquam quis in iudicium licio
 delibatum in hereditate ad tempus mortis tanquam sequens ipsam hereditarij
 aditionem que revocabitur sicut stels que hoc mouentur per mortem legarij
 et hij termini intelligendi sunt ex qui tam absolute a morte testatoris
 nunquam factum heredi dominium legatarij esse confitentur, et sunt
 d. hinc scripturę 15. l. Titio 34. Cum duobus legat. ad falcidiam Aquiliam

l. 15. l. 34. Cum duobus legat.
 § ad l. Aquil.
 l. 40. § de noxal. action.
 l. 80. § de legat. 2.
 l. 3. § si rem § de legat. 3.
 l. 44. § si servus
 l. 64. l. 66. § si is cui § de
 furnis.
 l. 38. § l. 44. § l. 26. § Cui
 servus § de legat. 1.
 l. quod § de reb. dub.

l. si soruus 40 de noxalibus l. legatum 80. delegat 2. l. 3. § si rem delegat
 3 l. si uen 44. § si soruus l. a fino 64. l. si is qui rem 66. § si is cui defunctus
 Contra nec reuocabile nec irrevocabile habet legatum a morte testatoris, et pro
 batur: agnatio legari non potestur, nisi ad tempus adus hereditatis l. 38. § l. l.
 soruus filii 44. § l. si huius homo 86. § Cui soruus h. ito. l. quidam de reo. dub. =
 Verum esse retrotrahi ad tempus aditionis sed non inde sequi non etiam
 in posterum et saltem virtute retrotrahitionis hereditatis = 2° infert quod in legato
 damnationis quilibet res licet aliena potest relinqui, secus in vindicatione
 ut probat difficultas ex. in l. sthicum 39 de manum. ubi re legato vel libertate
 relicta casu quo heredes deuenit legatum est nullum. Cuius rei nulla alia
 ratio quam quia libertas erat directa, et legatum vindicationis, et in casu
 quo alienus sit soruus, vel res etiam de hoc legato ex audientia, et explicandis
 est ex. in l. prope modum 88. de v. s. ubi autem Consultus, quod licet in hereditate
 ideo q. pecunia non potest legari corpus alienum, secus pecunia, si corpora
 sint, quia qui habet corpora et pecuniam, quz potest ex se habere intelligatur
 cum pecunia estimatio sit omnium rerum, non vero res pecuniaz et ideo pecuniam
 potest, qui habet corpora, qui habet pecuniam non corpora, quod de
 legato vindicationis est ex audientia, ut quo res aliena relinqui non potest =
 2° quznam sim differentie inter legata et fidei commissa =

l. tantum quinq. 88. ff. de v. s.

l. 20. § si tamen ff. de testis l. 21. § fin. C. de fidei commissis.
 l. 11. ff. de leg. 3.

l. 8. l. 9. l. 80. ff. de leg. 2. l. 63. ff. ad trebell.

l. 1. C. comm. de legat.

l. 34. § 1. ff. de leg. 1. l. 73. ff. de legat. 2. l. 35. ff. de abno. et arg. leg. l. pen. de confensu

l. 9. ff. de leg. 3. l. 4. ff. de leg. 3. § ante heredis 34. infra de legat. l. si quis no 25 § 7.

Primo legata directis verbis, fidei commissa obliquis et orscariis relinquebantur
 ut in proximo capite diximus = 2° Legatum factum Latine l. in testamento 20
 § non tamen de testamentis l. hac consultissima § fin. C. de fidei commissis, qua
 cunque lingua l. fidei commissa ff. de legat. 3. sed hoc mutatum imperio in Germaniam
 translato = 3° Legatorum quatuor erant genera fidei commissorum unum cum
 4° fidei commissa alia particularia, alia inuersalia legata quilibet singularia
 licet aliquando partitionis ut in explicatione l. 8. et 9. de legat. 2. dixi sunt
 in legato vindicationis dominium transibat a testatore, numquam factum
 heredi l. legatum 80. delegat. 2. infidei commisso per restitutionem et ad herede
 l. facta 63. ad trebell. = 6° ad legatum vindicationis tres erant actiones
 infra videbimus ad fidei commissum, ista actio personalis l. 2. Communia
 de legat. = 7° Legatum perobatur iudicio dato, et iure ordinario cognoscebat
 de eo l. huiusmodi 84. § l. si quod de Pamphila 73. de legat. 2. Secus
 fidei commissa de quibus ipse Magistrus extra ordinario iure cognoscebat
 l. huius 39 de auro et argento legato, sicut et in iure per circuitum fiebat l. 1. C.
 Communia de legat. hec hinc recitatur l. pen. de Confensu, quia Index specul
 liter non fuit datus ad cognoscendum de fidei commisso sed ad executionem
 iustitiam sententiam in restitutione = 8° a legatario legari non poterat,
 bene vero fidei committi pro infra. de singulis rebus per fidei commissum =
 9° ab herede heredis nec post mortem legari poterat § post mortem infra
 de legat. fidei committi poterat l. 5. de legat. 3. = 10° filio vel seruo a patre
 institutus legari non poterat vel a Domino fidei committi vero poterat l. pater
 4. de legat. 3. = 11° a hie heredi institutionem inuulter legabatur § ante
 heredi infra de legat. vltimior vero fidei committitur = 12° Latine
 Humanis inuulter legabatur, vltimior fidei committitur l. si quis no 25 § 7.

13. incertis personis nec testamento alieno recte legabatur & posthumo inste l pena. ff de leg. 1.
 delegat. fidei commissum vero recte relinquebatur l pena. h. no. = 14. liber. l 20 ff de bon liberor.
 Ad re relicta per fidei commissum heredi sui patronatus dabatur l qui ex caa
 20. debony libertorum Directo autem relicta ipsius defuncti libertus effue
 batur & qui autem instituta de singuly rebuy = ff fidei commissum in heredy
 voluntatem sed tanquam boni viri som poterat l fidei commissaria 46. ff
 fidei commissor liberor. Legatum secus l senthy 49 & pena. h. no. = 16. ex causa
 Legati dominium proprium directum et quiritarium adquirebatur l legatum
 80. delegat. 2 ex causa fidei commissi tantum ut vult Caspary dominium
 possessionis vel ut fider bonitarium tantum remanente de iure directo meo
 Videri apud rogatum restituere l 3. de usufructu perat. l 4. quibz mody
 usufructu amitt. l 4. de usufructu perat. l 4. quibz mody
 usufructu amitt. l 4. de usufructu perat. l 4. quibz mody

l pena. ff de leg. 1.
 l 20 ff de bon liberor.
 l 46. ff de fidei commiss liberr.
 l 49 & pena. ff de leg. 1.
 l 80. ff de leg. 2.
 l 3. ff de usufr perat.
 l 4. ff de usufr amitt.
 l 42. de usufr.
 l 29 ff de usufr leg.

Sed contra omnia superiora sic potest arguere ex l. 1. h. no. per omnia
 exequata sunt Legata fidei commissi g. nulla est assignabilis differentia
 inter Legata et fidei commissi = ff. tamen omittendo variis huiusmodi
 potius frachony quam solutony Cum Caspary per omnia exequata esse
 in aliquibus sumby ut infalidum l. 1. & hodie si cui plus quam per legum fidedo.
 in interdicto quod Legatorum et alij plures a Valenna in hoc loco assignaty
 Sed hoc hodie Cum iam antea solemnny verborum per constantinum
 in Legaty sublatu esset et in fidei commissi Justiniani. iam omny naturz omnia
 Legata et fidei commissi sunt datur ut quid plus amplitudiny et favoris
 haberet fidei commissum minus Legato et Legatum fidei commissi =

l 1. ff de leg. 1.
 l 2. ff hodie ff de cui plus g.

Quoniam actiones ex Legaty et fidei commissi oriantur =

Quoniam pro Legato vindicationis huius actiones competebant. Condicio seu persona
 huius actio vindicatio et hypothecaria; nunc autem pro omny Legaty et fidei com
 missi huiusmodi 84. ff. fin. l. duobus 89. l. h. no. l. 108. ff. cum homo h. no. l.
 Cum filius 76. ff. de variis ff. delegat. 2. iuncta l. 1. et 2. Communia delegaty =
 Sed contra Condicio non datur rei domino preterquam contra furem Cum
 sit ad hoc ut cogatur adueryarum sibi tradere dominium l. h. no. l. 1. vult
 perat. ff. si dat vindicatio que supponit dominium n. debet dari condicio =
 ff. condicionem non esse ad consequendum dominium quod iam habetur sed
 possessionem. et per cap. verum seu bonitarium l. 2. de condite bancaria
 2. Cum pignoratitia non potest competere; ff. probatur quia rei propriis
 pignus non datur l. rem 41. de pign. acte l. pignus 46. de pign. g. = ff. l. 49. ff. de pign. acte.
 non esse pignoratam quam rem Legatam pro Legato sed alij rei hereditary
 vel etiam ipsam esse pignoratam respectu illius possessionis et veri domini
 quod abest et pro Coronide aduere etiam via executiva propter Legatum
 ratione obligationis pignoris agi posse procedente iura iudicis = = =

l 84. ff. fin. l. 108. ff. cum homo ff de leg. 1.
 l 76. ff. variis ff. deleg. 2.
 l 1. l. 2. Communia delegat.
 l 2. ff de condite bancaria
 l 49. ff de pign. acte.
 l 49. ff de pign. acte.

De prohibitione alienationis Testamento facta et fidei com
 missi famuliz relicty et de Hispanis primo geny's seu maio
 ranby ad l. filius fam. 114. ff. de iur ff. delegat. 1. l. cum

ira 32. § infidei Commissio l unum ex familia 67 ff. delgat 2 = Tractatus 2us ad tt. delgat 1. = C. 1^a
An prohibitio alienationis nuda à causa et propter
= Subsistat =

l. 114. § Diui ff d leg 1.
l. 38. § Juliani Agripa
l. 39. ff de leg. 3.

l. 9. ff quem adm. tut. aper.
l. 1. ff ad l. falcid.
l. 120. ff de v. s.
l. 1. C de sacros. ecclij.
l. 9. ff de test. s.

l. 36. ff de bon. libertor.
l. 39. ff de minor.
l. 22. C de administ. tutor.

l. 3. l. 10. l. 22. l. 24. § si
penium l. 1. ff de fidei. com. liberr.
de fidei. com. liberr.

l. 9. l. 21. ff de fidei. comm.
liberr.

Si testator per aliquam iustam causam, aut infavorem alicuius personae
prohibuerit alienationem rei hereditariae vel legatae, vires habeat. Et licet
prohibitio, impediatque. Et videmus infra translationem domini, simul
factum fidei commissum quasi pendens ex conditione alienationis infavorem
personae cuius causa est facta inducat, si autem nudum esset a causa
quae nec expressa nec coniecturari. Ex alijs potest et a persona nullum
erat preceptum l. filius fam. 114. § Diui de legat. 1. l. pater 38. § Juliani
Agripa l. 39. de legat. 3. = Contra primo voluntas testatoris pro lege
est habenda et omni ratione, iure que gentium eius exitus denderatur l. vel
negare § ff quem admodum testamenta aperiantur l. ad l. falcidiam l. Verbis
§ ff de v. s. l. 1. C de sacros. ecclij. § et si nulla causa adit quam esse eius
voluntatem debet observari. § Licet nudum. et preceptum prohibitionis = C. 1^a
vera esse superiora sed tamen non tam late testatoris voluntas pro iure habet
et quilibet vires habeat, hoc enim est principem iure sed tantum casu quo
vel favore alicuius attenditur vel causae aut respectu; non autem cum nuda
et absoluta est precione cum verum dicitur l. ex hoc iure § de iust. et iure
§ singulorum instituta de verum divisione et facultas alienandi per traditionem
transferendi domini § per traditionem instituta de verum divisione ex iure
gentium veniat effectus que sui ipsius domini iustum; § est nudum preceptum
testatoris corrumpit. secus si causa expressa aut saltem ipsa res propter sui
qualitatem et dignitatem et quia maribus domus vel in qua natus aut educa-
tus testator, vel in qua familiae imagines sunt propter affectionem et causae
coniecturam ad impediendam alienationem l. libertas 36. de bonis libertorum
l. si in emptionem § de minoribus l. lex que tutore 22. C de administ. tutor.
contra nudum preceptum non alienandi libertatis l. cum fidei 3. l. quidam lo-
cus inducit que factum fidei commissum libertatis l. cum fidei 3. l. quidam lo-
cus § l. generaliter 24. § si penium l. 1. ff de fidei. com. liberr. §
C. preceptum inutile esse cum nudum est non solum causa sed etiam a
persona hinc autem persona datur § quam. cadit affectio sed non semper
factam fidei commissum libertatis indicatur. sed cum iubet ne alienet, corrumpit
experiretur. Corruptum est semper factum fidei commissum; non vero sub ea
formula ne alienaretur non inducebatur. sed heres probavit propter sui commo-
dum aut familiae aut et cruciaretur ad ipso herede talem prohibitionem fuisse
factam = Ex Antinomia inter l. in l. si fidei 2. et l. reo 21. de fidei. commissar.
liberr. in principio enim de. Valer alienatio facta licet prohibita fuerit. Sorius
nec inducit fidei commissum libertatis; in secundo de. Valer etiam si ex necessitate
fiat et inducitur fidei commissum = C. distinguendum esse an facti negotia
alienandi fuerit contracta vivente testatore et quia ab eo debitis sub con-
ditione an ad heredem si a testatore vala facti alienatio, et quas excepta

§ si quis Titio l. Lucius 88. § impuberem de legat 2, ideo q. videtur ca
 ratione, nam alio duplicaret opus legati et sic non perit cautionem propter
 aliquam prohibitionem alienationis, sed propter causam rellaram = sed contra
 ex l. fidei commissi 11 § si quis decem de legat 2 l. 1. § si cui in re legatorum
 sensu eorum nōe in q. sub eadem formula legatur ac in d. l. 3. § si quis et famen
 non potest interponere cautionem § = 2. in hys iuris non potest intelli
 dari translationem legati. Cum eadem sit persona, nec mutatio conditionis cum iam
 sit factum semel legatum, cum veniat conditio, et sic necyario erudendum est
 dari multiplicationem legati = = Cap 2 = =

l. 11. § si quis decem ff
 de leg. 3.
 l. 2. § si cui in re ff
 de legator

Per alienationis prohibitionem Testamento factam dominij trans
 lationem impeditur et Differentiam inter Contractus et Ultima
 = Voluntas =

Prohibitionem alienationis factam a Testatore inducere factum fidei commissi
 eam que subsistere si causa futura expressa ex superioribus apparuit, nunc
 ea nobis alie petenda est questio, an impediatur translationem dominij et cum
 communi contra Antonium Fabrum defendimus hunc effectum producere
 Probatur 1. ex l. verby legy 120. de p. § voluntas et ultima dispositio Testatoris
 vim habet legy sed servitutem habet lex impediendi translationem dominij
 l. vltima § et lex Julia C de rei p. § et Ford. de defuncto datali. § Corroboratur
 quia sicut lex potest transferre dominium sine facto hominis, ita ultima
 dispositio l. legatum 20. de legat 2 l. in sup. 11. de litor. et p. § l. heredes 23. de
 adquir. posses. § = 2. probatur quia si pactum vel contractus est sufficienter
 ad impediendam translationem et defendit Antonius Fab. per voluntas
 de qua questione statim descendimus ad agendum = 3. probatur ex celebri
 de. in l. peto 69 § primum de legat 2, in quo alienatio facta ante venditio
 agri in Testamento prohiberi alienari et dubitatio est an subsistat. Deciditur
 saltem ut et que ad tempus mortis venditoris eam habeat emptor, rationem q.
 huius affert Consultus, quia non voluntaria facta sunt alienatio; § si volun
 taria facta sunt alienatio numquam fieret emptory = Corroboratur quia
 casu quo ex necearia causa facta alienatione vique ad mortem factum
 rem haberi emptor voluntaria facta, nunc que habet a l. peto § primum
 luncta l. pater § libertis de legat 2. = 4. probatur ex l. peto 69 § frame de
 legat 2 ubi si res prohibita alienari, et de qua rogatus est heres restituere
 alieni ex familia restituta dicitur an Consultus restitutionis tempore posse heredem
 cautionem de non alienando petere a fidei commissario qui si omisa fuerit
 condici non poterit sed cum alienetur habebit qui proximus sit de familia
 portionem aduersus extraneum possessorem, § si res in toto prohibita sit
 alienari nō transferatur dominium per eius alienationem siquidem aduersus
 possessorem in quem fuit alienatio collata datur proximo de familia petri o
 seu realis actio =

l. 120 ff de v. s.

l. 69 § primum ff de
 leg. 2.

l. 69 § frame ff de leg. 2.

l. 67 § sed et si ff de
 leg. 2.

Sed nunc nostris sententiis oppugnationes a favore obiecta
 Videamus, quoniam primo ex ratione quod in restitutione rei prohibita alienari
 videtur ex remedio cautionis de non alienando l. vnum ex familia 67 § sed
 et si fundum de legat 2 l. peto § frame l. 3. § si quis ita de adim. in legat
 Titio 70 de C. et D. § non impeditur translatio dominij per prohibi

prohibitionem Testamento factam alio ad quid, cautio de non alienando =
 non virtute cautionis prohiberi alienationem, quia ut videmus
 non eius est virtus, sed adhibetur ad precipiendum heredi, quia propter actionem
 in rem quam exerceat fidei commissarius adversus possessorem habet petitionem
 adversus heredem l. unum ex familia 67 § sed si fundum § de legat 2, idcirco
 que ut ipse heres habeat regnum cautionem interponit, sed in hac re illud
 mihi videtur difficile, quod heres semel prestando quod regnum est debet libe-
 rari; §o. ad quid cautio, alia in infinitum deneretur, ut heredi istius heredi,
 familiae prestando, quoties alienata res esset. Deinde cum semel translato
 fidei commissio ipse fidei commissarius non debet teneri restituere sequenti =

Deinde dubitatur an mortuo primo fidei commissario statim ipse iure nec
 factum hereditatis transeat dominium ad sequentem de familia, an cum bene
 atur heres prestando revertatur ad heredem, qui omnia indigent speculatione =
 sic arguitur: vis prohibitionis alienationis stat in providendo facto fidei com-
 missi l. unum ex familia 67 § sed si fundum de legat 2 l. pariter 38 §.
 Quibus de legat 3; sed hoc vi non est sufficiens ut impediat translationem
 domini; §o. nec tota eius vis, minor probatur, quia licet non faciat am-
 missio subiecta facta ab ignorante l. 3. § si res que l. heres 70 § l. ad trebell.
 l. primo § ultimo de legat 2 l. primo 36 § de usufructu l. gero; §o multo melius
 cum tacitum est fidei commissum subsistit alienatio =

138. § duobus deleg. 3.
 l. 3. § res que l. 70. § l.
 ff ad trebell.
 l. unum § vltimo ff de leg. 2.
 l. 36 ff de usufructu l. gero.

debi; §o. Licet maxima vis prohibitionis alienationis consistat in inducendo
 facto fidei commissio, tamen nos non tribuere inductioni facti fidei commissi
 impedimentum translationi domini, sed ipsi expressis prohibitioni, quae id directo
 operatur et inductionem fidei commissi ex ipsa prohibitione, ideo que verum
 est, quod licet detur expressum rei fidei commissum res potest alienari, et
 cum tacitum non quia hoc non ex fidei commissio, sine facto, sine expresso
 oritur, sed ex ipsa prohibitione alienationis, quae licet in fidei commissio expresso
 relicto etiam inveniatur, tamen facta est et tantum expressa hinc operatur
 hanc doctrinam ostendere probat lex quidam 25 § si quis filium ad trebellianum
 vbi. celebri specio = Sed contra haec doctrina falsissima est; §o. probatur,
 quia res legata servus nec potest alienari, nec ei dari libertas; §o. an
 probatur ex l. servum 11. de manum. l. heres 28 l. generaliter 29 § vltimo
 qui et ager = Sed omnino variis interpretum solutionibus, ut tunc
 blues nodum dicendo hic loqui de legato vindicationis, cuius talis natura
 ut dominium faciat legatarii retro a morte testatoris, et ita facto numquam
 fuisse heredi apparere l. legatum 80. de legat 2 l. 64. de usufructu pro quo licet dominus
 sit medio tempore pendente conditione, heres tamen non valet alienare que
 existente conditione semper dominium fuisse legatarii, nunc §o. heredi apparere
 l. 1. cum via 12 § l. quem admodum servitutes amittantur l. servus legato 69
 § l. de legat 1. cum vulgari = Sed contra adhuc in d. l. heres 28. servus
 non erat testatoris cum proprius videatur appellari = §o. proprium
 cadere supra testatorem = Nec etiam obstat l. si quis inquilinus 112.

l. 11. ff de manum.
 l. 28 l. 29 § vltimo ff qui et
 ager man.

l. 112. § cum servus ff
 de leg 1.

Et cum Servus de legat. 1. Vbi et si loquatur expresse de seruo proprio
Testatoris aut nihil referri sine scilicet sine ignoraverit. = **Q**
Loqui de effectu libertatis, et sic licet quoad alienationem attendatur affectus
Scientis et ignorantis, cum res aliena testatoris legatur, tamen libertas
seruo uti legato data semper substat etiam si heres serui conditionem
seruerit id que propter sui fauorem. Nam diximus in l. quidam 25 § si
quis filium ad rebell. = **Sed** Rursus Contra Superiora insurge

l. 25. § pen. ff. de condicte
indebiti.
l. 66. ff. eodem tit.

ex l. in summa 88 § peno. de condicione indebiti Vbi seruo indebito seruo
si ei data fuerit ab ignorante libertas non tenetur pretium prestare
§ nec heres ignorans conditionem manumittens tenetur legatario prestare
pretium = **Q** hic non agi de petitione rei debet sed de repetitione
rei indebitae cuius natura falsi est ex bono et Equo constituta l. hoc con
dico 66. de condicte indeb. et tantum reperitur quod inuenitur agud cum
qui accepit aut quod lucratus est, aut quod dolo deripi habere. = Rursus
non obstat l. prima § sed quia c. communia de legat. Vbi constituit
Imperator ut rei per fidei commissum relictae non valeat alienari id enim
est quia sunt exequata legat. et legat. per vindicationem ea est natura

l. tra. § sed quia
de legat.

l. 38. § pater ff. de leg. 3.

sed adhuc Fab. quoad superiorum questionem arguit ex celebri l. x. d.
in l. pater 38. § pater de legat. 3. Vbi pater filios heredes instituit rogans
ut certa portio successioni suae conservarentur et sic nec alienarentur du
bitat Consultus an fidei commissum aliquod sit hoc casu = **Q** nihil
de fidei commissis proponi infer § nec translatio dominij ex tali prohibitione
testamento facta impeditur. Inquidem nec fidei commissum inducitur =

Hinc subiculiari §. varij omij solutionibus Verum esse hic non
resultare fidei commissum, nec impediri translationem dominij quia cum
infavorem cuius que heredis sit facta prohibitio nisi a legat. non possunt
petere fidei commissum nec ipsi revocare alienationem quia cum datus
possem prot. illius heredis qui alienavit et ipsi iudicant et non possunt
revocare factum eius et hoc est ratio huius decisionis = **Sed** adhuc
Contra quia si heres sit institutus qui est de familia adhuc capax est fidei
commissi si res fuerit alienata ab eius antecessore l. filij fam. 114. § pater
h. no l. unum ex familia 67 § sed si duo de legat. 2. = **Q**. sic capax
cum alij sunt in equali gradu et petunt. tunc iose partem facit sed hoc non
ad revocandum pro sua parte sed ad compensandum in alio autem l. d.
non potest partem facere et sic nec compensare sed confundere cum
nemo sit qui petat Cum enim unus ex heredibus filij alienavit tantum
eius heredes deberent admitti. Causa autem interponitur sed in eo
videtur penalis. Cui enim cautur nihil interest quia non heredes illius
cui cautum deberent admitti in casu alienationis sed Cautio =
Q. An pactum de non alienando Vtile sit = Pactum abulium

l. 114. § pater ff. de leg. 3.
l. 67. § sed si duo ff. de
leg. 2.

Suo ipsi traditioni sine ipsi contractui de non alienando valeat l. 6. § 1. ff. de servis
 Probatur primo ex l. si venditor 6. § 1. de servis exportandis ubi clare exportandis.
 videtur tale pactum iure habere = l. 1. § 1. ff. de pactis inter
 inter emptorem et venditorem ubi loco prout huiusmodi pacta sunt
 ac proinde servanda = Contra ex l. si locum 11. de rebus et sumpt. funer. l. 11 ff. de rebus et sumpt.
 et ex l. 17. de servis exportandis ubi pactum non valet de non alienando l. 7. ff. de serv. exportandis
 inquam de non infetendo mortuo ac proinde de non alienando = Quid
 pactum non valet quoad exceptionem pene concepte in casum quo non
 observetur quia hoc tantum stipulationis non autem tanta vires
 pactio est concessa ac stipulationi ea enim cum ad firmandos alios
 contractus in hoc potest facere ut colligitur ex l. 7. de servis exportandis
 corroboratur quia de re que non interest stipulantis aut paciscentis
 non valet pactum aut stipulatio l. fideiussorij 23. de pactis l. stipulatio ista
 38 § 1. ff. de N. O. sed interesse paciscentis non percipitur in pacto. =
 2o An per pactum traditioni adiunctum vel contractui de non
 alienando impediatur translatio domini? = = = =
 Sed licet ista pacta et cautiones subsistant non tamen impediunt trans
 lationem domini tantummodo prestant cautionem ad interesse actoris ut
 contingit quomodo res facti aut non faciendi (id enim sunt l. facere 186. ff. de
 promittitur l. stipulationes si dividunt § N. O. l. calidus 11. l. si quis ab alio
 13. ff. de re iudicata idque probatur primo ex l. pen. de pactis ubi aut Consulibus
 neminem paciscento efficere posse non liceat in loco suo mortuum sepelliri
 aut locum suum dedicare aut vicino invito alienare § 2o ubi pacti hoc
 non potest provenire ac consequens non potest ipso iure impediri trans
 latio domini licet valeat pactum ut vidimus = l. 1. § 1. ab Imperatore
 58 de pactis in qua pactum nec consensus de revocanda venditione non
 potest facere rem translatam et traditam ex venditione ut revocetur domini
 adquisitio § = 3o l. 3. ff. de O et A. et ex l. traditionibus 20. de pactis ubi
 nec per pacta nec stipulationes potest transire dominium § nec impediri
 que enim maior ratio est = Sed Contra dicta acriter insurgit Antonius
 Fabr. defendens ex tali pacto impediri translationem domini et primo
 probatur ex l. si quis 41. ff. de re iudicare l. ubi autem § Sed et Marcellus
 de in diem additione l. Ultima de lege Commissa ubi revocata venditione
 ipso iure redditur dominium quia debet conditio ad venditorem § 2o simili
 ter cum alienatio aut traditio fit saltem ut non alienetur ubi alienat
 quasi deficiente redditur dominium ad priorem dominum et sic impeditur
 translatio = Quid dominium habet venditorem ipso iure in dictis
 iuris Cum debet conditio legi Commisoria si priusda rei vendit non
 fuit tradita § 13 C de pactis inter empt et vendit. Fune enim nuntius
 a venditore adhuc dominium discepit sed si non pignora tunc enim
 factum requiritur ut revertatur dominium ad venditorem = Sed
 Contra ex l. 8. C de condite ob causam ubi eo pacto ne alienetur

l. 6. § 1. ff. de servis
 exportandis.
 l. 11 ff. de rebus et sumpt.
 l. 7. ff. de serv. exportandis
 l. 11 ff. de rebus et sumpt.
 l. 7. ff. de serv. exportandis
 l. 186. ff. de N. O.
 l. pen. ff. de pactis
 l. 58 ff. de pact.
 l. 3. ff. de O et A.
 l. 20. ff. de pact.
 l. 41. ff. de R. D.
 l. ubi autem § Sed et Mar
 cellus ff. de in diem addit.
 l. 13. C. de condite ob caus.
 l. 13. C. de condite ob caus.

aut Consulitur eam conditionem efficere ne res alienetur = **Q**
 non dicere absolute efficere ne alienetur sed scilicet ne alienetur si vellet
 evitare conditionem = Contra ex l. prima C de rebus alienis non
 alienandis ubi ait quod prohibita alienatione sine Testamento sine in pacto
 intelligitur comprehensa prohibito dandi pignori vel transferendi eum
 fructum = **Q** recte dicere intelligi comprehensa hęc quoad effectum quem
 solent producere sub instanti actionem ad invicem = **D**icitur etiam l. 1
 C de iur. 7. § ultimo de dytraite pignori. ubi pactum fuit appositum a creditore
 auctori. ne venderet rem pignoratam postea vendidit debitor. ait Consulitur
 nullam esse venditionem in pacto facta = **Q** Cum ille cui pignitur
 de non alienando habet in tali re producere pactam impedimentum
 translationis domini; aut si magis scire huius de aliam Lectionem = sed
 Contra auctoritatem iurisy ex l. in l. ea quidem § C si mancipium in fuerit.
 ubi mancipia que ex lege venduntur et non manumittant non consecuntur
 libertatem § nec alienata vendita ex lege transferuntur Corroboratur
 hoc quia libertas quę pignora rebus favorabilior est libertas de **Q** dicitur
 et vendito seruo ex lege prima certum tempus manumittatur revertitur
 libertas ex constitutione Divi Marci l. 3. l. prima de servis exportandis
 l. 1. et 3. l. i. qui § l. 8. qui sine manumissio. l. 1. et prima C si mancipium
 in fuerit alienari § si ex prohibita alienatione servi per pactum agubatur
 prohibito dationis libertatis multo melius prohibito translationis domini =
Q quia cum olim magis fuerit potestas infernos adeo ut in vitam
 eorum extendere et diminuta fuerit l. de his qui sunt sui vel alieni
 iuris § utrum fuit Equum non adeo minus et nullam infernos dandi penam
 exerceant ideo que permittitur hęc potestas ac proinde non quia pacto
 comprehendatur sed quia per tale pactum suam quærendi servum
 virtutem exerceat Cuius potestatis exempla esse non solum in nostro
 sed in l. servum filii 44. § si idem servus de leg. 1. l. i. § in illis de
 manum. et l. 9. eodem l. ille servus § qui l. 1. § qui l. 1. § qui l. 1. § qui l. 1.

l. vlt. C. de reb. alien.
 n. alien.

l. 7 § vlt. ff. de distre
 pignori.

l. 5. C. si mancip. ita fuer.

= Cap. Minimum =

De alienatione necessaria et Vtrum publicis bonis ad fiscum
 bona fidei commisso subiecta pertineant? **Q** An si fuerit alie
 natio necessaria vel propter debitum testatoris possit consistere
 = alienatio? =

videmus iam prohibitionem alienationis factam impedire translationem
 domini; non vero pacto celebratam licet factam in omni parte relictam
 innoverimus; nunc autem queritur, an casu quo fuerit facta prohibitio
 alienationis si alienetur per necessariam alienationem vel venditionem
 causa tamen heredis prohibeatur, et quid si propter debita testatoris =
 Dicendum utique in tali casu in primo dicitur in potestate emptoris usque
 ad mortem ipsius heredis; postea vero habebit realem actionem sequens in
 fidei commisso l. peto § primum l. vnum ex familia 67. § sed essi fundy
 de legat. 2. Cuius de. legat. specis; si vero propter debita testatoris

l. 67. §. sed essi fundy
 l. 69. §. primum l. 78.
 § vlt. ff. de leg. 2.

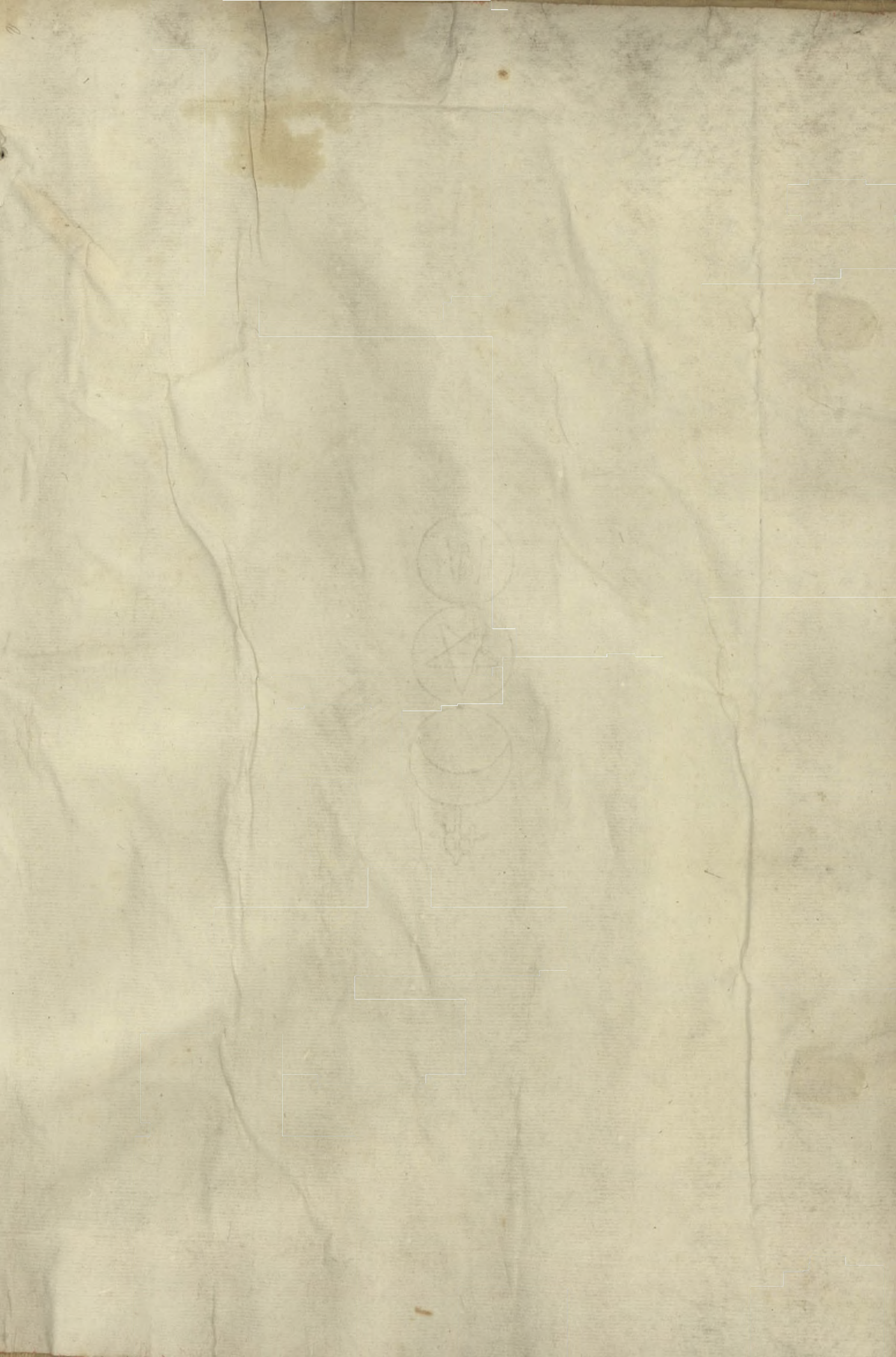

15

No. Caja

C-2